

ŠACH DO ŠKOL – ŠKOLA ŠACHU (1)

Jan
Bílek

Slovo úvodem

V letošním roce zavádíme novou rubriku na pomoc šachovým trenérům, a to zejména těm, kteří učí šach na školách jako nepovinný předmět nebo v šachových kroužcích.

Články pro vás bude připravovat známý a zkušený plzeňský trenér Jan Bílek. Materiály zde uveřejněné mohou dobře využít vedoucí kroužků, trenéři, ale i šachoví samouci. Co k tomu dodává sám Jan Bílek: „Vše snad budou moci pochopit i děti – šachisté a šachistky moji nejoblíbenější – ty, které se nijak nerozpakují dát si na noc pod polštář svoji oblíbenou šachovou knihu... Vždyť i ta se může stát velkým kamarádem i pomocníkem!“ (Břetislav Modr)

Repertoár zahájení

V prvním článku zabývám se problematikou trénování malých, leckdy začínajících šachistů, se chci zabývat výběrem vhodného zahájení.

To by se mělo přetvářet, doplňovat a postupně rozšiřovat v opravdový repertoár (tj. obecně: oblíbená zahájení, která i v pozdějších letech plně korespondují s našimi názory, stylem, schopnostmi, zájmem, vynaloženým časem, atd.).

Jaká zahájení jsou tedy vhodná, výtečná a jaká naopak nevhodná či zcela nevhodná pro malé, začínající děti?

1. Opřeme se o Nimcoviče!

Ano, právě tuto knihu, stěžejní dílo – Můj systém (i když nejenom výlučně jí!) jsem měl na mysli! Ta by měla být onou polštářovou pod-

ložkou na noc, základní knihou. Její první strany jsou zároveň synonymem prvních krůčků k porozumění a chápání základů hry. Principy, které na prvních stranách rozebírá, obhajuje a doporučuje Nimcovič, musíme bezvýhradně respektovat při výběru vhodného zahájení!

Jaké principy mám na mysli? Jaké zákony musí daná zahájení respektovat, aby mohla být přijata do dětského repertoáru? Krátce si je zopakujme, pojmenujme a uveďme několik ilustračních ukázek. Už na nich můžeme vidět exemplární nevhodnost některých zahájení, jejich logickou nemožnost zařadit je do repertoáru malého šachisty.

A) Běh na místě, úvojinové tempo

Pojmenování běh na místě je zcela určitě objevem samotného Nimcoviče (1). Předpokládejme, že o vývinu figur již náš malý šachovec přece jen něco ví. Ví tedy i to, že má v zahájení pokud možno co nejrychleji vyvinout své figury a učinit rošád. V tomto případě nebude potom problém pojem – běh na místě – vysvětlit (snad ani tělocvik nezmizel zatím ze školních osnov, a proto je toto přirovnání snadno pochopitelné...).

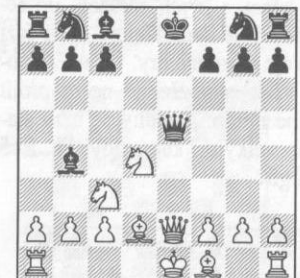
Sergeant – Mieses

Londýn 1934

B01: 1.e4 d5 2.exd5 ♖xd5 3.♘c3!

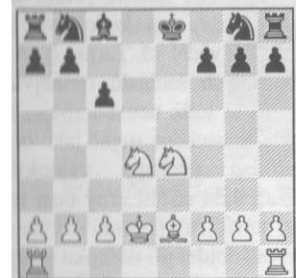

Vývinové tempo, protože nyní musí černý odpovědět ústupem dámy = během na místě. To je samozřejmě první malé vítězství bílého. Při trénování svěřenců na této úrovni musíme být přece jen trochu dogmatici (*klidně přidat ten vykřičník vždy v analogických situacích*), to věděl už Tarrasch. Ani řada silných šachistů (ponejvíce tatínků) si totiž neuvědomuje, že malé dítě nechápe stejně jako oni! Například nechápe výjimky... 3...♞a5 4.d4 e5?! Černý dost riskuje, otevírá hru (k tomu nevyhnutelně teď dojde) při náskoku ve vývinu bílého. Ani v současnosti nemá tato varianta dobrou pověst... 5.♟f3! Když takto bude v partii pokračovat šachovec, může se usmívat on i my! Bílý hraje výtečně, na udržení náskoku ve vývinu. Vykládání o bombastické partii Vasilije Ivančuka s Angelovem ve Varně 1987, který v této pozici pokračoval jinak, nemá nyní, v této fázi trénování, absolutně smysl! 5...exd4 6.♟xd4 ♘b4 7.♟d2 Vývin s krytím hrozby. 7...♞e5+ 8.♞e2!

(1) Nimcovič: Můj systém, str. 19: Při běžekých závodech by bylo ztrátou času poklusávání na místě; dalo by to soupeři jasný náskok. V šachách je takovým během na místě opakovaný tah jedinou figurou v zahájení. V některých případech je možné donutit soupeře podobným způsobem ztratit čas, například vývinem figur se současným napadáním vyvinutých soupeřových figur.

... možnosti ony nemá, ale mít nemusí. Klidně si může do-
lit výměnu dam. Ta černá totiž
la značným požírácem temp
(d8-d5-a5-e5). Náskok ve vývi-
se tak ještě zvětšuje!
...xe2+ 9.úxe2 c6 Ve špatné
zici je všechno špatné! 10.úe4!
d2+ 11.úxd2

Náskok ve vývinu bílého je tak
romný, že stojí pozičně na vý-
u. Král se schová, věže **zcentru-**
ují a centralizovaní jezdcí asi
skončí dílo zásky.

Následující, druhou partii, se-
ál snad největší génius (*nejen
doby*) na vývin a vývinové
ěti vůbec – Paul Morphy...

Moek A. – Morphy P.
1855

44: 1.e4 e5 2.úf3 úc6 3.d4 exd4
úe4 Seznámení s gambity, jejich
nyslem, i jejich zařazení do re-
ertoáru je samozřejmě další fází
voje a úrovně hry. Už v této do-
s však samozřejmě nelze projít
plně mimo: gambity se brzy sta-
ou velkými kamarády. 4...úc5
úg5?

ypický příklad běhu na místě

... představení útku, kterým
bílý sice vyhraje pěšce, ale nebez-
pečně zaostane ve vývinu. A jak
má nyní černý pokračovat, aby
hrozbu pěšci f7 pokryl a zároveň
pokračoval ve vývinu? Odpověď
není složitá. 5...úh6! Černý získá-
vá náskok ve vývinu. 5...úe5? To
by byl tah již vyvinutou figurou
a oplácení chyby. 6.úxf7 Bílý si
vysnil, že zbaví černého krále ro-
chády, přitom však přichází
i o svůj opravdu do té doby skrom-
ný vývin. Vyvinuté figury teď mě-
ní, to nemůže dopadnout dobře.
6.úh5 úf6 (6...úe7). 6...úxf7
7.úxf7+ úxf7 8.úh5+ g6 9.úxc5
Bílý získal figuru zpět, ale vyvinu-
tá dáma je málo! 9...d6 Vývinové
tempo! Bílý musí reagovat během
na místě. Možná ještě energičtější
a silnější bylo rychlé otevření drah
proti bílému králi tahem 9...d5!

Náskok ve vývinu pak rozhodne
například v těchto variantách:
10.exd5 (10.úxd5+ úxd5
11.exd5 úe8+ 12.úd1 úb4)
10...úe8+ 11.úd1 (11.úf1 b6!
12.úa3 úxd5) 11...úe5 12.c4
úh4! 10.úb5 Nyní se ukazuje
účelnost tahu 5...úh6! Kdyby čer-
ný totiž pokryl f7 v pátém tahu
5...úe5?, měl by v dané chvíli své-
ho jezdce nikoliv na c6, ale na g8,
takže by padl kromě všeho pěšec
d4. 10...úe8 11.úb3+ 11.f3 úh4+!
12.g3

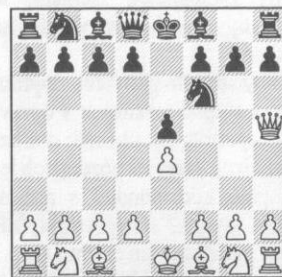

12...úxe4+ 13.úxe4 takovým
obrat, který by měl při přehrávání
partie náš svěřenec objevit bez pro-
blémů. 13.úd2 (13.fxe4 úxe4+ -
+) 13...úh3! -+. 11...d5 12.f3?
12.0-0. 12...úa5! 13.úd3 13.úa3
dxe4! 14.úxa5 exf3+ 15.úf1
(15.úf2 úh4+ 16.g3 úe2+
17.úg1 úe4! 18.úxc7+ úe8-+)
15...b6! 16.úg5 (16.úa4 fxe2+
17.úxe2 úb7+ -+) 16...fxg2+
17.úxe2 úa6+ -+. 13...dxe4
14.fxe4 úh4+ 15.g3 úxe4+ 16.Kf2
úe7 17.úd2 17.úd2 úf5 18.úf1
(18.úb5 c6) 18...úe8. 17...úe3!
18.úb5 18.úxd4 úe2+ 19.Kf3 úf5
20.úd5+ úe6! 21.úxa5 úg4+
22.úxg4 (22.úf4 úf6+ -+)
22...h5+ 23.úh3 úe6+ -+. 18...c6!
19.úf1 úh3! Odvlečení dámy od
pole e2. 20.úd1 úf8 21.úf3 úe8
21...úe8 22.úxe3 úxe3#. 0:1

Krásná a metodická, vzorová
partie. Bílý byl po zásluze po-
trestán. A nyní jedna podstatně ji-
načí ukáзка. Posudte sami...

Karbusický O. – König M.
Plzeň 1998

C20: 1.e4 e5 2.úh5? Tah šacho-
vých začátečníků. Proč však uvá-
dím tuto poněkud primitivní uká-
zku až nyní? 2...úf6!

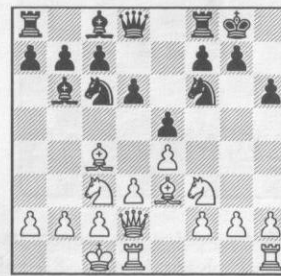

Černý získává první vývinové tem-
po, ale hraje gambit! Běh na místě,
kterého se bílý teď musí dopustit, je
dokonce se šachem, přesto však na
černého čeká ještě jedno tempo
a bílého běh na místě ještě jednou.
Využití možnost 2...úf6, respektive
upozornit svěřenca na její existenci
je nutností a v budoucnu se nám
vše vrátí! Je dost a dost analogic-

... kých pozic – jednoduše takové
dětem fungují! 3.úxe5+ úe7
4...úe6 s dalším 5...0-0 a ohrom-
ným náskokem ve vývinu.

Následující schéma – pozice,
která se však s jistotou může vy-
skytnout často v dětských či do-
konce mládežnických partiích – si
všimá stále běhu na místě, ale sou-
časně dětské speciality. Víte co
touto specialitou je? No přece
okénko, takzvané oslí ucho...

**Učební ukáзка
podle Nimcoviče**

Snad každému zkušenějšímu tre-
nérovi je při pohledu na tuto pozici
jasné, z jakého zahájení vznikla!
Ano, z klidné italské hry (*pianissi-
ma*), oblíbeného to zahájení snad
všech dětí v určitém věku. O jeho
nevhodnosti k zařazení do reper-
toáru, resp. důvodům tohoto tvrze-
ní se ještě dostaneme. Nyní však
k této pozici: černý se zjevně
oprávněně obával, že po 0-0 by by-
la vazba úg5 velmi nepříjemná.
Proto volí profylaktické oslí ucho
s cílem této vazbě zamezit. Oslí
ucho je samozřejmě běh na místě
jako kdejaký jiný, zde však má po-
stavení pěšce na h6 ještě jednu
ohromnou nevýhodu! Bílý může
v této chvíli díky tomuto pěšci
(*terči, pařezu, či jak chcete*) otevřít
silou linii g a zahájit mnohem dří-
ve smrtelný matový útok proti čer-
nému králi... 9.h3! s dalším 10.g4
a 11.g5.

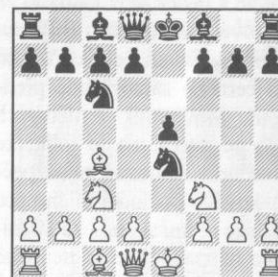
**B) centrální pěšci,
jejich zolášttní význam,
jejich brání**

Ber každého centrálního pěšce,

i když je to svázáno s určitými (sako-
zřejmě ne rozhodujícími) pro-
blémy! I toto celkem známé úslo-
ví-rada, pochází od Nimcoviče.
I na něm vidíme určité zjednodu-
šení (*například právě ve slově roz-
hodujícími vězí právě někdy rozho-
dující problém*). Co chtěl však
Nimcovič touto radou žákům říci?
Centrální pěšci mají v zahájení **ne-
poměrně větší význam** než krajní.
Ziskem, výměnou (*Nimcovič pojí-
má rčení většinou jako přijetí obe-
ti*), zlikvidováním centrálního pě-
šce soupeře, získáváme více prosto-
ru, získáváme převahu v centru.
Často vede zisk centrálního pěšce
i v dalším průběhu k zisku (*či vrá-
cení*) vývinového tempa. Více opět
v několika ukázkách...

Sozin V. – Rabinovič A.
Moskva 1924

C55: 1.e4 e5 2.úf3 úc6 3.úc4
úf6 4.úc3 úxe4!

Tuto možnost musí černý využít!
Braní (*výměna*) centrálního pěšce
ho zbavuje naprosto všech problé-
mů a v analogických situacích při-
náší s tempem více bílému často
i poziční výhodu. 5.úxe4
5.úxf7+?! Nyní by bílý sice při-
pravil černého o rošádu, ale za pří-
liš vysokou cenu. Černému zbude
dvojice střelců a silné pěšcové
centrum – tedy ohromná poziční
výhoda. Jediný problém černého –
musí pozorně vykrývat různé vý-
pady bílých figur, tedy snahy vyu-
žit dočasně nejisté postavení
krále. 5...úxf7 6.úxe4 d5! A)
7.úf3+? úe8! Po tomto nezvy-
klém ústupu ztrácí bílý materiál.

Se zobecněním zde při přehrávání
nevystačíme. Je jasné, že na první
pohled logický je pokus o umělou
rošádu. Tento tah ale...vyhrává!
8.úf3 (8.úh5+ g6 9.úf3 Hrozí sí-
ce 10.úf7 i 10.úf6, ale černý vše
vyřeší jedním tahem! 9...úf5! -+)
8...úe7! -+. B) 7.úg3 e4! A jez-
dec musí zpět na g1, běžet na mís-
tě! C) 7.úeg5+ úg8 s dalším h6,
a vývinem figur a případným úh7
5...d5 6.úd3 Asi nejnadhlejší
možnost. Není to však určité čer-
ný, kdo musí bojovat o vyrovnání.
6.úb5?! dxe4 7.úxe5 úg5;
6.úxd5?! úxd5 7.úc3

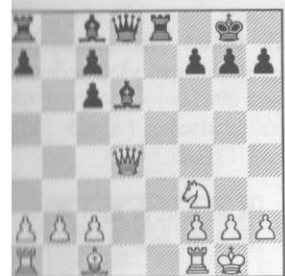
To ovšem není zisk tempa. Černý
sice nyní musí běžet na místě, ale
bílý rovněž **nedělal** vývinový tah.
Analogie (*s tempy*) mezi první
ukázkou (*Skandinávskou hrou*
3.úb1-c3) a touto pozicí (7.úe4-
c3) zde tedy není (!) a bílý teď ani
nemá náskok ve vývinu. 6...dxe4
7.úxe4 úd6 8.d4 Jinak zbude čer-
nému takzvaný malý střed se všemi
výhodami. 8...exd4 9.úxc6+
9.úxd4?! 0-0!!

Pokud váš svěřenec tento tah v tré-
ninku či partii najde, jste stále na
dobré cestě! Má totiž solidní pro-
počet, chápe význam vývinu v tak-
to otevřených pozicích a staví jej
před materiálem! 10.úxc6 (10.0-0?
úxd4 11.úxd4? úxh2+ -+;
10.úe3 úh4! 11.úxc6 bxc6 a bílý

i zde problémy: *Tarrascher 1916*; 10. xc6? bxc6 xc6? e8+ $-+$ 10... wh4 hx7+ wh7 12. xd4 xd8 e2 c5 se silným útočným po-
ením při dvojici střelců. bxc6 10. wxd4 10. xd4 0-0! xc6? we8+ $-+$. 10...0-0 e8! ?

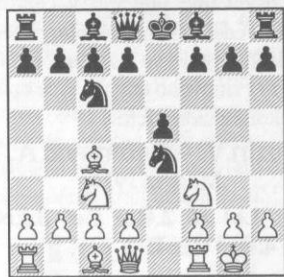

bře promyšlený plán, který bez
edu na konečný výsledek této
tie zasluhuje velkou pozornost.
ný má na své straně dynamické
tory a útočné šance na králov-
m křídle. Ty jsou svázány dále
faktem, že bílý nemůže příliš
novat po bílých polích. Za čer-
no je však nutná mimořádně
rgická hra, protože případná
covka by pro něho nemusela
padat moc vábně. 11...c5 a čer-
stojí i takto velmi dobře. Střelci
dou i zde velmi silně tlačít na
lovské křídlo soupeře. 12. b3 c5
 we3 we6! 14. hb2 we6 Dobře
omyšleno! xhg2 , xhg7 . 15. wfe1
7 S útočnými šancemi černého
příklad v této ilustrační variantě:
 wad1 (16. e3 s dalším 17. eae1
to v partii bylo zřejmě lepší.)
... wd7 17. g3 wh3 18. a4?
strativní bezradnost! Otázka pro
šence k této vzorové partii: jak
i černý zesílit útok, jak pokračo-
? Jak zlikvidovat již oslabený
ecový kryt bílého krále? 18...h5!
 hd3 h4 20. hde3 hxg3 21. hxg3
 g3 s vítězným útokem.
V následujících dvou partiích již
ný však oběť centrálního pěšce
lý hraje gambit) vlastně doo-
vidy přijímá a dokazuje, že
lalším průběhu je v takových si-

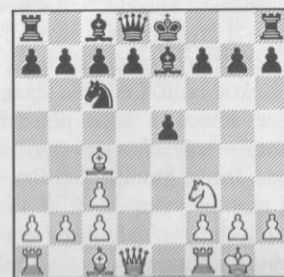
tuacích nutná velká přesnost.
Prioritou musí být potom nejrych-
lejší dokončení vývinu (likvidace
soupeřova náskoku ve vývinu) tře-
ba i za cenu vrácení soupeřem obě-
tovaného materiálu. Takovýmto
obchvatem (zisk pěšce v centru –
dokončení vývinu – vrácení) se
černý často zbaví jakýchkoliv problé-
mů v zahájení a mnoho gambitů
soupeři doslova znechtí.

Braun M. – Blatný P.

C55: 1.e4 e5 2. cf3 cc6 3. cc6 cf6 4. cc3 cx4 5. 0-0!?

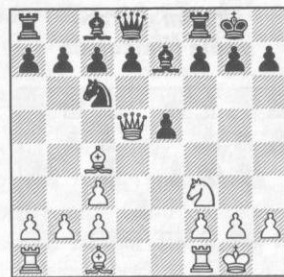

Gambitové pokračování. Bílý po-
kračuje ve vývinu a chce v tomto
směru černého samozřejmě před-
stihnout. Miniaturek z dětských
turnajů na toto téma je tolik, že
musíme opět zdůraznit nebezpeč-
nost takového počínání bílého pro
nás! Partie nesmí skončit za 10 mi-
nut, ale naopak, chce to nejméně
10 minut přemýšlet! 5... xc3 3
6. dxc3 Svým způsobem získá vývi-
nového tempa. Výhodou pro čer-
ného je naopak fakt, že při tom do-
šlo k výměně jednoho páru figur.
6... e7!

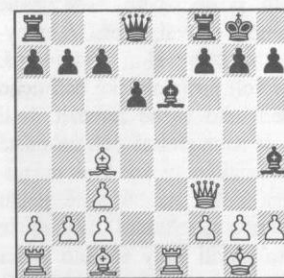

Výborně! Černý nelpí na materiálu
(pěšec navíc) a chce hlavně scho-

vat krále do bezpečí. V neposlední
řadě také něco hrozilo. 6...d6?!
7. hg5 ±. Jak vysvětlit tento silný
tah a nevzpomenout běh na místě?
Ale bílý přece jen už hraje téměř
střední hru (takže jde o regulérní
útok), černý fázi zahájení (vyvinutý
pouze cc6). 6... cc5? 7. hg5 0-0
8. wh5+ xhg7 , xhg7 . Přecíslení
útočných figur kolem černého krá-
le rozhoduje! 7. wd5 0-0

Černý vrací pěšce, ale soupeře na-
konec ve vývinu dožene... 8. hx5
 hx5 9. we5 hf6 10. wg3 10. wh5
 c6! (10...d6). 10...d6 11. e1 hh4!
Černý přesně vystihuje slabé strán-
ky bílé pozice. Ví, že je pro něho
výhodná prakticky každá výměna
(bílý má dvojpěšce a musí útočit)
a koncovka. Zároveň však chce do-
končit vývin a měl by se tedy do-
stat k tahu hc8-e6 . 12. wf3 ce6!

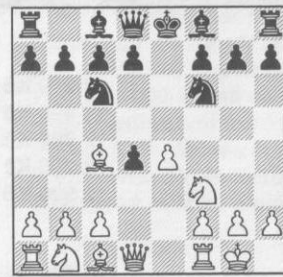
13. hd3 Co jiného? 13. hx6?
 fx6+ xf2 . 13... wf6! Koncovka
nám nevadí! 14. hf4 fe8
15. e3 g5! Odhaluje sice postave-
ní krále, ale po výměně dam a pře-
chodu do koncovky to černému ani
v nejmenším nevadí. 16. hg3 wxf3
17. gxf3 hxg3 18. fxg3 hg6 . Nyní je
to nesporně bílý, kdo musí zvýšit

úsilí, aby dosáhl remízy. To se mu
v partii nakonec ve střelcové kon-
covce podařilo.

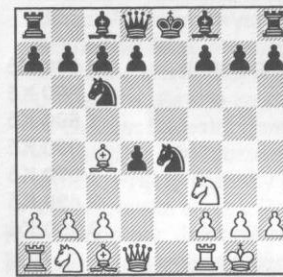
Karaklajič N. – Blatný F.

1968

C56: 1.e4 e5 2. cf3 cc6 3. cc6 cf6 4. d4 exd4 Centrální pěšec se
musí sebrat! 4... cx4? ! 5. dxe5
s převahou bílého v centru a hroz-
bou dvojúderu 6. wd5 . 5. 0-0

Bílý se opět pokouší hrát gambito-
vě a nebere ohled na centrální pěš-
ce. Na místě je tedy zvýšená poz-
ornost (v letech, kdy si ještě náš
světenec pozici pořádně neprožil!)
Možná se zrovna tento gambit bu-
de brzy vyjímat i v repertoáru bílý-
mi. 5...e5 d5! Vývinové tempo!
5. hg5? ! Běh na místě. 5...d5!
6. exd5 de5 (6... ca5). 5... cx4!

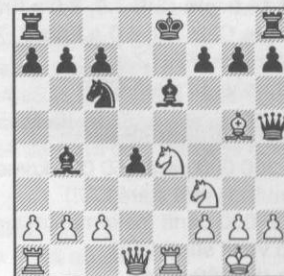

Teď získal černý už druhého pěšce
a dokonce dvakrát se zachoval
podle Nimcoviče. Je jasné, že mu-
sí hrát velmi pozorně, rychle do-
končit vývin a pěšce případně včas
vrátit za toto dokončení vývinu!
6. e1 Běžné pokračování. Cen-
trum zde jakoby bojuje s vývinem.
6. cc3? ! Velmi záladný gambit.
6... cx3 7. bxc3 d5! Vývinové
tempo. Tím černý snižuje náskok

ve vývinu! 8. hb5 (8. e1+ e7)
8... e7!

Co nejrychleji je třeba dokončit
vývin! Neustálé opakování, sklo-
ňování slova vývin, není samou-
čelné. Cílem je toto slovo definiti-
vně propašovat do podvědomí
svěrence! 9. xd4 hd7 a černý má
zdravého pěšce navíc, *Novopašin*
– *Nežmetdinov 1956*. 6...d5
Cílevědomě připraveno sebráním
obou centrálních pěšců. 7. xd5
7. cc3? ! Efektivní Cannalův tah.
Nejlepší je dárek bílého odmít-
nout: 7... e6 8. hd5 (8. cx4
 dxc4)! 8... xd5 9. cx4 e7 . Čer-
ný dokončí včas vývin a nemá ne-
jmenší problémy. 7... wxd5 8. cc3
 wh5! 9. cx4 e6 10. hg5 hb4

Nejvyšší čas dokončovat vývin!
10...h6! Tak zahraje jen ten, kdo
variantu pořádně nezná, nebo hraje
příliš povrchně a zbrkle! 11. hf6!

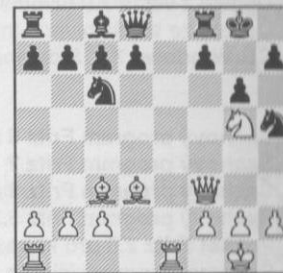

Pro černého je teď těžké dokončit

vývin. 11... wa5 12. xd4 gx6
13. xf6+ e7 14. b4! xb4
15. xe6 s rozhodujícím útokem
na černého krále, *Rossolimo* –
Prins 1951; 10... hd6! 11. xd4
 wxd1 12. eexd1 Nešikovné, ale
vynucené dobrání. 12... xd4
13. exd4 e7= . Koneckonců, čer-
ný vrátil oba centrální pěšce, ale
dohnal soupeře ve vývinu.

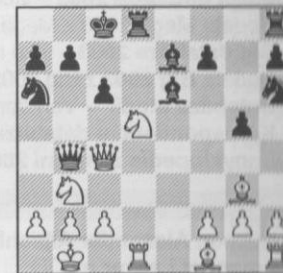
TEST Č. 1

Medjaniková – Stručková

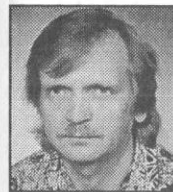
Důsledky sebrání pěšce za cenu
vývinu jsou pro černou katastrofál-
ní a bílá po 15. xf7! ? celkem
snadno prorazila útokem. (Jak?)
Měla však ještě jednu lepší mož-
nost než tento tah. Najdete jakou?

Ritov – Skuya

Černý se domníval, že svým po-
sledním tahem (hd7-e6) všechny
hrozby pokryl. Hrubě se však mý-
lil. Oslabené postavení krále a lep-
ší centralizace bílých sil umožňují
partii rychle takticky rozhodnout.
Napište jak!

(Řešení přístě!)

ŠACHY DO ŠKOL – ŠKOLA ŠACHU (2)

Jan
Bílek

Řešení testu č. 1 z minulého čísla ŠACHinfo 1-2/2003

Medjaniková –
Stručková

15. ♖xh5! Okamžitě řeší osud partie! 15. ♘xf7!? Takto bílá pokračovala v partii a snadno si se soupeřkou i tak poradila po 15... ♞xf7 16. ♙c4 ♖f8? 17. ♗xf7+!! ♗xf7 18. ♞e8#.

15...gxh5 16. ♙xh7 mat! 1:0

Ritov – Skuya

Černého čekalo kruté překvapení. Objevili jste úvodní tah a následující pěkné matové obrazce? 15. ♗xc6+!! bxc6 16. ♙xa6+ ♗b7 16... ♗d7 17. ♘f6# 17. ♘xe7 mat! 1:0

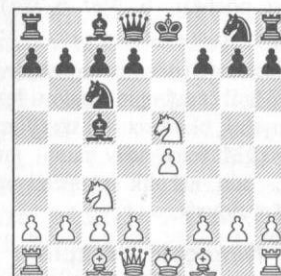
Jak jsme viděli v první lekci otištěné v minulém čísle našeho magazínu, tak taktický obrat Jxe4 se ziskem či výměnou bílého centrálního pěšce dává černému téměř vždy pohodlnou hru, bílými je analogický obrat ještě nebezpečnější a tempo navíc dává reálnou naději na zisk něčeho hmatatelnějšího než pouze dobré pozice.

Následující ukázka nám už trochu prozradí, jakým směrem by se měl repertoár malého svěřence ubírat.

Hra tří jezdců

C46: 1.e4 e5 2. ♘f3 ♘c6 3. ♘c3 ♙c5 3... ♘f6; 3...d6 Snažme se děti od takových tahů pěšcem (zakrývajících dráhu střelcům a nutících ke krátkonohému a pasivnímu vývinu) odradit. Zařadíme-li svěřenci do repertoáru například pasivní Phillidorovu obranu, analogicky to potom může vést třeba k tahu d2-d3 (se střelcem na f1) ve chví-

li, kdy si neví se způsobem vývinu figur rady! Jak mu to potom například v analýze vysvětlíte, je záhadou... 4.d4! (4. ♙b5) 4... ♙g4 (4... ♙d7 5. ♙c4) 5. ♙b5 exd4 6. ♗xd4 ♙xf3 7.gxf3. 4. ♘xe5!

Velmi vhodná aplikace principů Nimcoviče. Převaha v centru dává bílému často kolosální poziciční výhodu! 4... ♘xe5 4... ♙xf2+?! Zde tato taktická možnost, se snahou obnažit bílého krále, není správná. Poziciční faktory (převaha v centru a výhoda dvojice střelců) mají nakonec navrch. To ovšem platí pouze za předpokladu precizní hry bílého. Pouťáky, na které lze nyní skočit jsou ještě záluďnější než v řadě jiných, analogických situací. 5. ♗xf2 ♘xe5 6.d4! ♗f6+ 7. ♗g1 A) 7... ♘c6 8.e5! (8. ♙e3)

8... ♘xe5 Typický bluf, který nepatří snad ani do bleskové partie. 9. ♗e1! +- (9.dxe5?? ♗b6+ +-; 9. ♗e2! +-); B) 7... ♘g4 8. ♗d2! A hrát bude už jenom bílý, pseudoútok je odražen. (8. ♗xg4?? ♗xd4+ +-). 5.d4 ♙d6 6.dxe5 ♙xe5 7.f4! ♙xc3+ 8.bxc3 d6 9. ♗d4 ♗f6 10. ♙c4±

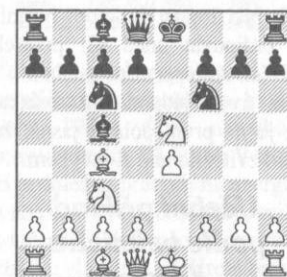

Prostor a dvojice střelců jsou hlavními a určujícími faktory v pozici. Manévr 4. ♘xe5 s cílem zničení centrálního pěšce e5 byl i zde oprávněný.

To, že nebezpečí chybné analogie při obratu ♘xe5 číhá na každém kroku, dokumentuje následující oddechovější ukázka.

Příborský J. - Seidl J.

Světlá nad Sázavou 1995
C55: 1.e4 e5 2. ♘f3 ♘c6 3. ♘c3 ♙f6 4. ♙c4 ♙c5 5. ♘xe5??

Šestiletý Honza Příborský chtěl hrát podle Nimcoviče, ale analogie je zde zcela nepoužitelná. Prožít si to ve svých začátcích snad musel asi každý! Nevěříte? Nakoukněte do šachové databáze! S prsty na rukou při sčítání partií určitě nevystačíte. 5... ♘xe5 6.d4 ♘xc4+ Střelec na c4 ve strategickém motivu ♘xe5 překážel. 7.dxc5 d6 8.0-0 0-0 9. ♙g5 ♙c6 0:1

C) Pikožroutstvo!

Radě Nimcoviče o braní centrálních pěšců v zahájení jen zdánlivě odporuje tento termín. Máme zde

slí brání bezvýznamných například na b2 či g2 při n zrazení ve vývinu nebo e brání centrálních pěšců (Wxe4), ale bez jisté vazby na centrum šachovnice. Ináte na slovo rozhodnutí předchází podkapitole? Zde eme při brání centrálních lívát jakoby z druhé strany. otství je možná trochu hrůmín (v ruském překladu ncovičovy knihy „Můj - pěškojstvo, česky žrouť = pojídač ů), většinou se však dětem ad až na jeden příklad: Na „Lukáši, co myslíš, je ten pikožrouťvím?“ Lukáš od - není, protože pikožrouťvím ošklivé slovo.

zek na téma pikožrouťvím je u mnoho, důležité však je, ťi na tento naprosto vynuce- zvyk brzy zapomněly (po- staneme do jejich povědomí ho hrdinu - vývin, jistě se ne). Rozhodně jim však zlo- pikožrouťvím potom nesmí- dinovat hned při prvních ch do repertoáru zahájení! úvod jednoduchá ukázka, na první pohled jasné, že zvítězilo nad zlozvykem...

Učební příklad podle velmistra Kotova

1.e4 e5 2.Ďf3 Wf6? 3.Ďc4 d4!

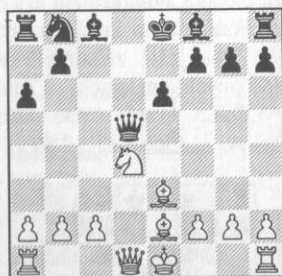
den z napadených pěšců ne- hopitelně ani trochu důleži-

ty. Černý se dopustil již dvou hříchů a teď páchá další. 4...Wxg2? Naprosto bezvýznamný pěšec. Černý je pikožrouť a ještě musí běžet na místě. Není divu, že velmi brzy přijde taktické rozuzlení! 4...Wxe4+ Pikožrouťvím centrálního pěšce. 5.Ďe3 S náskokem ve vývinu, který se i zde zdá být rozhodující. 5.Ěg1 Wb3 6.Ďxf7+! Trest přichází! 6...Ďe7 6...Ďxf7 7.Ďg5+ +- 7.Ěg3 1:0

Následující vzorovou partii, ve které hrál černý opravdu dosti lehkomyšlně, okomentoval sám Nimcovič. Můžeme tedy mimo jiné i posoudit, nakolik se změnil náš dnešní slovník.

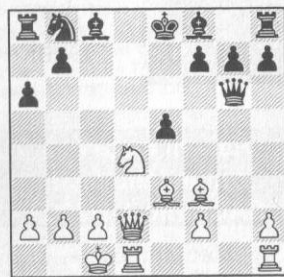
Nimcovič – Alapin 1913

C11: 1.e4 e6 2.d4 d5 3.Ďc3 Ďf6 4.exd5 Ďxd5 5.Ďf3 c5?! 6.Ďxd5 Wxd5 7.Ďe3 Po sedmém tahu má již bílý vyvinuty dvě figury, černý pouze dámu. 7...cxd4 8.Ďxd4 a6?! Další ztráta času a běh na místě. Černý nedělá pro vývin nic a bílý tak získá další vývinové tempo. 9.Ďe2!

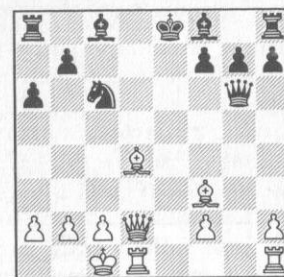

Bílý pokračuje ve vývinu vlastních sil bez ohledu na to, že černý může brát pěšce na g2. Ten je ale zcela bezvýznamný! 9...Wxg2 Další běh na místě a zároveň pikožrouťvím. Černý bere úplně bezvýznamného pěšce a zaostává ještě více ve vývinu. 10.Ďf3 Wg6 11.Wd2 Dokončuje mobilizaci figur. 11...e5? Další běh na místě a již rozhodující chyba. Černý nejenže nevyvíjí ani teď další figuru a nesnaží se schovat rále, ale ještě navíc otev-

rá hru v centru ve chvíli, kdy má již bílý ohromný náskok ve vývinu! 12.0-0-0!

Bílý vůbec nedbá faktu, že je jezdec na d4 napaden. Náskok ve vývinu je tak velký, že zbylé bílé figury černého krále zmatí uprostřed šachovnice. 12...exd4 13.Ďxd4 Ďc6

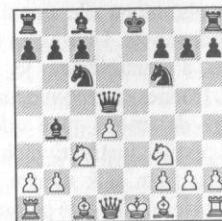
14.Ďf6! Líbivá závěrečná kombinace. 14...Wxf6 14...gxf6 15.Ďxc6+; 14...Ďd6!? To je ještě nejlepší, ale současně rovněž nedostatečná možnost. Například 15.Wxd6 Wb6+ 16.Ďb1 Wxf6 (16...gxf6 17.Ďxc6+ +-) 17.Ěhe1+ Ďe6 18.Ďxc6+ bxc6 19.Wxc6+ Ďe7 20.Wb7+ +- 15.Ěhe1+ 15.Ďxc6+! Ještě rychlejší než pokračování v partii. 15...bxc6 16.Ěhe1+ Ďe7 17.Wd8#. 15...Ďe7 15...Ďe6 16.Wd7#. 16.Ďxc6+ Ďf8 16...Ďd7 17.Wxd7+ Ďf8 18.Wd8+! Ěxd8 19.Ěxd8+ Ďxd8 20.Ěe8#. 17.Wd8+! Ďxd8 18.Ěe8 mat! 1:0

Přijímání gambitů není v praxi děti (obecně) ještě samo o sobě pochopitelně chybou, vždyť se přece můžeme opírat o učení Nimcoviče. Je třeba si však dát velký pozor,

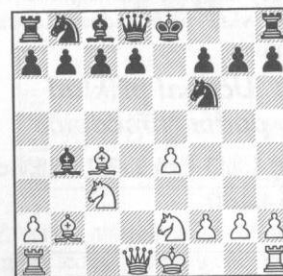
jak daleko lze s bráním pěšců zajít. Na paměti musíme mít neustále důležité slůvko vývin. V opačném případě lze sklouznout někde na místo černého v následující velmi staré partii.

Linden – Maczuskis 1863

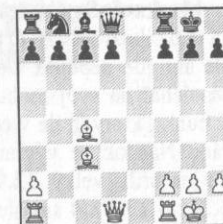
C21: 1.e4 e5 2.d4 exd4 3.c3 Skotský či Severní gambit bude možná dětem rovněž věrně sloužit v dalším období jejich šachového růstu. Může k tomu snad přispět i tato vzorová partie. 3...dxc3 3...d5! Nejlepší způsob jak gambit odmítnout a rychle se vyvinout. Například: 4.exd5 Wxd5 5.cxd4 Ďc6 6.Ďf3 Ďf6 7.Ďc3 Ďb4!

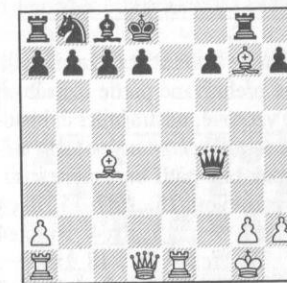
Aktivní vývin! Černý neztrácí čas. Tento motiv si musí každý velmi dobře zapamatovat! 4.Ďc4 cxb2 5.Ďxb2 Ďb4+ 5...d5!; 5...d6 6.Ďc3 Ďf6 7.Ďge2!

Ani zde bílý nehledí na pěšce a snaží se o co nejrychlejší dokončení vývinu. Jestliže brání předchozích pěšců je ještě možné nazvat odvážným, nyní už je pouze čirým pikožrouťvím, nenasytostí. 7...Ďxe4? 7...Ďc6. 8.0-0! Ďxc3 9.Ďxc3 Ďxc3 9...0-0 10.Ďd5 s následujícími 11.Wg4, 10.Ďxc3 Wg5 10...0-0

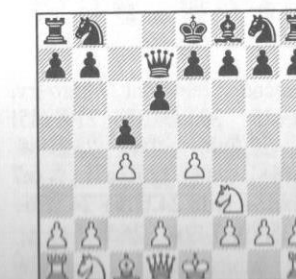
11.Wg4! Nejdříve vynucení oslabení... 11...g6 ...a nyní nekrytelný mat po 12.Wd4! 11.Ěe1+ Černý král zůstane v centru. Tam na něho však bude doslova táhnout. 11...Ďd8 11...Ďf8 12.Ďb4+ d6 (12...c5 13.Wd6+) 13.Ďxd6+ 12.f4! Wxf4 12...Wc5+ 13.Ďh1 Wxc4 14.Ďxg7+- 13.Ďxg7 Ěg8 13...Ěe8 14.Ěxe8+ Ďxe8 15.We2+ Ďd8 16.Ěe1 c6 17.We7+ Ďc7 18.Ďe5+.

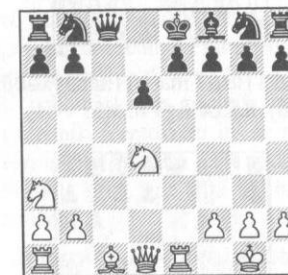
14.Wg4! Wd6 14...Wxg4 15.Ďf6#. 15.Ďf6+ 1:0

V další partii zahrál černý svého času dost populární loupeživý výpad dámou. Nejenom v otevřených hrách však může následovat krutý trest.

Browne – Qinteros 1974

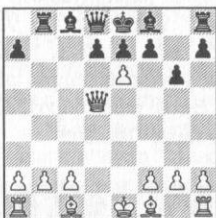
5...Wg4? Černý se rozhoduje pro pikožrouťvím a dělá podruhé v zahájení tah stejnou figurou. To je velký poziční hřích. 6.0-0! Proti běhu na místě - rychlý vývin figur! 6...Wxe4 7.d4! Samozřejmě! Snahou bílého je hru maximálně otevřít. 7...cxd4 8.Ěe1 Další vývinové tempo, které na bílého čekalo. Důsledkem pikožrouťvím je vždy ztráta dalších vývinových temp. 8...Wc6 9.Ďxd4 Wxc4 To už je vyložená lehkomyšlnost! Nebo smělost kamikadze? 9...Wd7 10.Ďb5 e6 11.Ďf4±. 10.Ďa3! A další vývinové tempo, protože i nyní černý musí odpovědět během na místě. 10...Wc8

Žertovná pozice: po deseti tazích nemá černý vyvinutou ani jednu figuru. Pěšci vůbec nerozhodují o osudu partie. 11.Ďab5 V této fázi je důležité hrát bílými energicky a neustále vytvářet hrozby, nejlépe současně s dokončováním vývinu zbytku vlastních sil. Hrozí brání na d6. 11...Wd7 12.Ďf4! e5 Další drzost! Černý si ještě dovoluje otevírat hru. Je neuvěřitelné, že černými hraje velmistr. 13.Ďxe5! Samozřejmě! 13...dxe5 14.Ěxe5+ Ďe7 15.Ěd5! Wc8 16.Ďf5 Ďf8 17.Ďxe7 Ďxe7 17...Ďxe7 18.Ěd8+- 18.Ěe5+ 1:0

A na závěr této podkapitoly jedna lahůdková, supervzorová partie. „Budu nebo nebudu mít po dobrání centrálního pěšce e5 rozhodující problémy? Přežiju bez úhony?“, říkal si možná černý. Ne, ne, náskok ve vývinu byl příliš velký. Měl větší význam než středový pěšec.

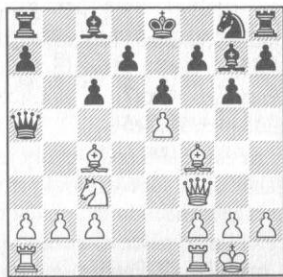
B34: 1.d4 c5 2.♘f3 cxd4 3.♗xd4 g6 4.e4 ♗f6 5.♗c3 ♗c6?! 6.♗xc6 bxc6 6...dxc6 7.♞xd8+ ♗xd8 a bílý má jasnou výhodu i v případné koncovce. 7.e5! Zisk prostoru i času. 7...♗g8 Vynucený ústup. Nyní ovšem bílý získal vývinové tempo a náskok ve vývinu. 7...♗d5? 8.♗xd5 cxd5 9.♞xd5 ♖b8 10.e6! +

Hrozí 11.exf7 mat i 11.♞e5 (x♖b8, x♗h8). 8.♗c4 ♗g7 8...d5?

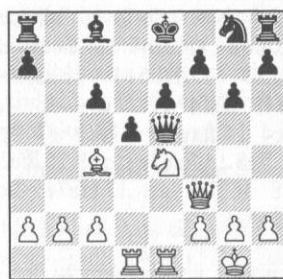

9.♗xd5! Velký náskok ve vývinu umožňuje tento pěkný taktický úder. 9...cxd5 10.♗xd5 ♖b8 (10...♞a5+ 11.c3 ♖b8 12.♗c6++-) 11.♗xf7+! +- 9.♞f3 e6 9...f5 10.♗f4±. 10.♗f4 ♞a5 11.0-0!!

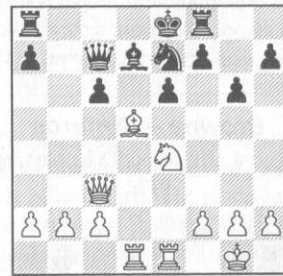

Typická oběť centrálního pěšce za vývin. Bílý správně odhadl, že rozhodujícím faktorem není materiál,

ale čas. 11...♗x5. Šmělé řešení, ale jedná se o pikožroutství! O pěšce e5 ale ani zde nepůjde. Černý zjevně spoléhal na svůj mohutný pěšcový bunkr, který krále v centru ochrání. Náskok ve vývinu je ale přece jen příliš velký. 12.♗e4 ♞c7 12...♗xf4 13.♞xf4 s následujícím 14.♗d6+. 13.♗xe5 ♞xe5 14.♗ad1 Pozice černého je žalostná. Hrozí 15.♗d6 +- 14...d5 15.♗fe1!

Bílý hraje skvěle! Jestliže si zvykneme přehrávané partie označovat jako vzorové, odstrašující či historické (a to bychom nějak takto měli!), pak tato patří bezesporu k supervzorovým! 15...♗d7 15...dxc4 16.♗d6+ +-; 15...dxe4 16.♖xe4 ♞c7 17.♞c3! f6 18.♗xe6+- 16.♗c5 ♞d6 17.♞e3 ♗e7 18.♞c3 ♖f8 18...0-0 19.♗e4 s následujícím 20.♗f6+- 19.♗e4 ♞c7 20.♗xd5!

Závěrečné otevírání konzerv. 20...exd5 20...♗xd5 21.♖xd5! exd5 22.♗d6+ ♗d8 23.♞f6# 21.♗f6+ ♗d8 22.♖xe7! ♗xe7 23.♗xd5+ ♗d8 24.♞f6+ 24.♞f6+ ♗c8 25.♗xc7 ♗xc7 26.♞d6+-.

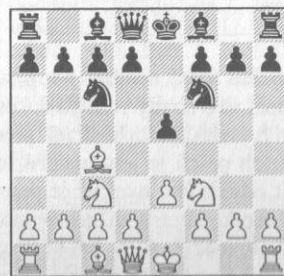
1:0

D) Nezoufejte, centralizujte!

Zdůraznění role středového prostoru, malého a velkého centra, ideálního pěšcového středu, figurového centra, centralizace: tyto pojmy najdete snad v každé učebnici šachové hry. Z hlediska našeho hrdiny Nimcoviče, o kterého se i nyní v nadpisu podkapitoly opíráme, snad zbývá ještě připomenout jeho věčné spory o chápání centra s Dr. Tarraschem (někdy později se to bude hodit). Nutno přiznat, že zřejmě byl svými názory pravdě blíže. V dané chvíli to však pro nás není důležité. Děti musí znát, že cennější je vývin figur do centra, že centrální pěšci se mohou proměnit v ohromnou sílu a není radno je podceňovat. Ukázek na téma centrum a centralizace je opět mnoho. Dodnes si vzpomínám, jak ohromný dojem na mne udělala jedna z prvních instruktivních partií, kterou jsem si k tématu boje o centrum ještě jako dítě přehrával. Onou podpolštářovou knihou byly tehdy Základy šachu od mistra Františka Pitharta a onou partií-krasavcem partie Moll – Falkbeer, překrásně a jasně okomentovaná, a začínající tahem 1.e3. Omezím se tedy na méně známé partie. Na úvod však patří jedna klasická ukáзка.

Učební příklad podle Nimcoviče

A04: 1.♗f3 ♗c6 2.e3?! e5 3.♗c3 ♗f6 4.♗c4?

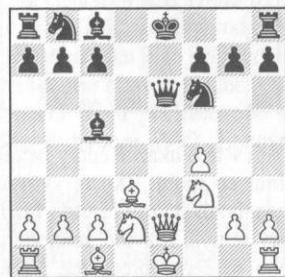

4...d5! Zde se ukazuje chybné

pojetí myšlenky bílého obejít se v zahájení bez tahu pěšci a jejich zapojení do boje o střed. Černí pěšci začínají na síly bílého působit demobilizujícím způsobem, ženou je zpět. 5.♗b3 Špatné, protože tato figura táhne v zahájení už podruhé (běh na místě) a jak víme i tah pěšcem d5 je možné chápat jako vývinový! 5...d4 Postavení bílého je špatné.

Pokud z centra zmizí pěšci, znamená to pochopitelně, že boj o místo na slunci v této části šachovnice končí. Naopak, figury nemohou být pěšci účinně napadány, jezdcí se tedy v centru udrží, dráhy pro střelce jsou otevřeny. Strategii v takových situacích si musí děti osvojit rychle. Souvisí velice úzce s pojmem vývin a ten je, jak už víme, pro uložení do podvědomí snad nejdůležitější. V řadě velmi vhodných zahájení k zařazení do repertoáru najdeme pozice s tzv. otevřeným (nebo figurovým) centrem.

Keres P. - Petrov V. Moskva 1940

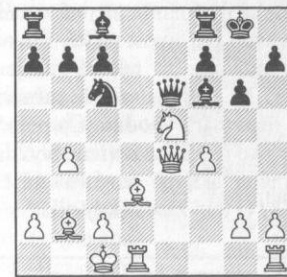

Z centra zmizeli pěšci, na jejich místo tedy musí nastoupit figury. Keres si poradí s centralizací těch vlastních skvěle. Bílí jezdcí si o svá centrální pole přímo říkají. 9.♗e5! Ukazuje se však, že naopak černé figury nestojí vhodně! 9...0-0 10.♗e4 ♗xe4 11.♞xe4 g6

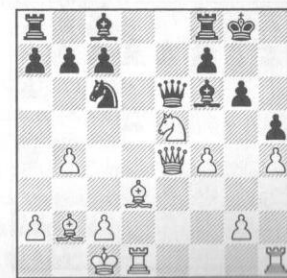
Odebíráte již pravidelně ŠACHInfo?

Bílý má převahu v centralizovaných figurách, ale musí dokončit (stejně jako soupeř) vývin. Jakým způsobem to bude nejrychlejší a z hlediska centra nejužitečnější? 12.b4!! Idea dokončení vývinu je náhle jasná. Po ♗c1-b2 a 0-0-0 bude centralizace bílého opravdu mohutná... a přitom, ruku na srdce, kolik dnešních i silných šachistů by hrálo prostě 12.♗c4 či 12.♗d2 a možná s údivem by po několika tazích zjistili, že výhoda je fuč! 12...♗e7 13.♗b2 ♗f6 14.0-0-0 ♗c6

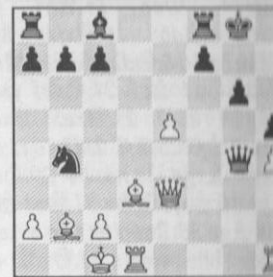

15.h4! Je načase začít obtěžovat černého monarchu. Přes centrum na něho hledí dostatek bílých figur. 15...h5

16.g4!! Vše skvěle vychází! Můžeme se zde klidně zmínit

i o různých rochádách a správně v takových situacích 16...♗xe5 17.fxe5 ♞xg4 18.♗xb4

19.e6! ♗d5 20.exf7+ ♖x7 21.c6 22.♖xd5! ♞xc4 23.♞e8+

Když přehráváme nějaké vzorové (ale i odstrašující) partie, je velmi dobré najít i takovou rou hrál někdo dětem věkově šší nebo dokonce osobně z vrstevník. Tentokrát by se uovou vzorovou partii najít pod Posuďte sami, zda v ní lze najít poučení.

Jacková J. – Gvetadze Menorca 1996

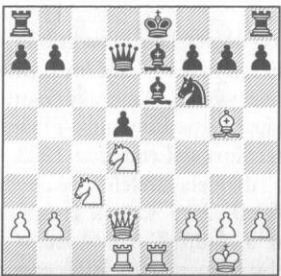
Posledním tahem napadla bílá pěščí jezdecká. Černé hrozí za ní ve vývinu, ale podle vzorové známé partie Botvinnik-Flohr pas Moskva/Leningrad 1933 po dvojici střelců (bělopaštrělci), dává šach a ztrácí čas. 8...♗d3+?! 8...h6! Jediné to by černý netrátil další cenné vinová tempa. 9.♗xd3 10.♗f3! Přesně podle Botvinnika ze zmíněné partie. Bílá neztrácí čas na brání bezvýznamného

ce, chce dokončit vývin a centralizovat věže. 10...d2+?! (Poznámká redakce: Výše zmíněná partie Botvinnik – Flohr pokračovala 10...g6 11.♗xf6 exf6 12.0-0 ♖b6 13.♞f1+ ♔d8 14.♖h4 g5 15.♖h5 ♗d6 16.♖xf7 ♞f8 17.♖xh7 g4 18.♗d2 ♖c7 19.♖h6 ♖f7 20.♗c4 ♗e5 21.♗xe5 fxe5 22.♖g5+ ♖e7 23.♖xe5 ♖xe5 24.♞xe5 ♗f5 25.♞f1 ♔d7 26.f3 b5 27.fxg4 ♗xg4 28.h3 b4 29.♗e4 ♞xf1+ 30.♔xf1 ♞f8+ 31.♔e1 ♗f5 32.g4 ♗g6 33.♞e6 1:0.) To ovšem nemůže bílé vadit. 11.♖xd2 e6 12.0-0 ♗e7 13.♞ad1! Mohutná centralizace (převaha v centru) a náskok ve vývinu rozhodují. 13...exd5

14.♞fe1!! Pochvala! 14...♗e6 14...0-0 15.♞xe7+– ♖xe7 16.♗xd5. 15.♗d4! Vývin je dokončen, bílá nesmí dopřát soupeře oddechu (času)! Hrozba musí stíhat hrozbu. 15...♖d7? 15...0-0± zřejmě odevzdávalo koneckonců materiál, ale zachraňovalo (alespoň dočasně) krále.

16.♗xf6?! Škoda. Bílá prochází mimo velmi efektní kombinaci s výhrou... 16.♗f5!!

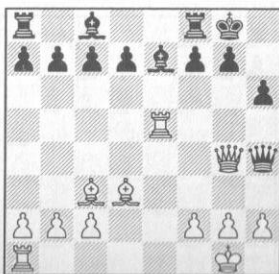

16...♗xf5 (16...0-0 17.♗xe7+ ♖xe7 18.♗xd5) 17.♗xf6 gxf6 (17...♗e6 18.♗xd5+–) 18.♗xd5 ♗e6 19.♗xf6+–. 16...♗xf6 16...gxf6 17.♗f5! 17.♗xe6 fxe6 18.♗xd5! ♔f7 19.♗xf6 ♖xd2 20.♞xd2 ♔xf6 21.♞d7 a bílá nakonec uplatnila převahu v koncovce.

S poznáním a pochopením základních zákonů lze už některá zahájení z repertoáru malých dětí téměř definitivně vyloučit. Přes toto vyloučení jsou však stále ještě zahájení, která jako magnet přitahují trenéry k tomu, aby je neustále znova a znova svým svěřencům ordinovali. O některých z nich jsme se již zmínili, na jiné zaměříme svoji pozornost příště. Rovněž se podíváme na taková zahájení, která by byla naopak k zařazení do repertoáru vhodná. Co poradíme jako reakci na zavřené hry? Jak černými aktivně reagovat na tah 1.d4? O tom zase někdy příště.

TEST Č. 2

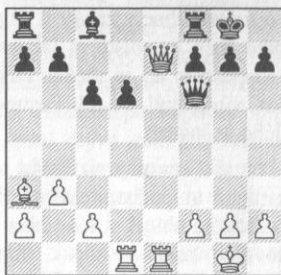
Posch – Dorrer
1958

Zde rozhodne o osudu partie náskok ve vývinu a vzorně vyvinuté

bílé figury. Pikožroutství černého má katastrofální důsledky. Bílý rychle vyhrál. Jak?

Gusev – Arakelov
1970

Jak si bílý poradil s pozicí (a zcela jistě pikožroutstvím černého) v této partii? Svým následujícím tahem soupeře šokoval a ten se raději ihned vzdal! Co zahrál?

Korte – Bolbochan
1940

Ani v této ukázce černý neváhal a bral co mohl. Zkuste vymyslet a zanalyzovat, zda je útok bílého který se nyní rozvine, rozhodující. Nebo se černý přece jen ubrání. Na tahu je bílý. Co má zahrát a s jakým výsledkem?

Napište jak!

(Řešení příště!)

Staňte se předplatiteli!
Cena 500 Kč!

Adresa:
ŠACHinfo
pošt. přihrádka 3
150 21 PRAHA 5

Jan Bílek

Řešení testu č. 2 z minulého čísla ŠACHinfo 3/2003

Posch – Dorrer

Závěr partie je jednoduchý a rychlý: 15. ♖xc7+ ♘xc7 16. ♖g5# 1:0

Gusev – Arakelov

18. ♖xf8+!! Pro černého jistě šok! Likvidace obrany 8. řady okamžitě rozhodne o osudu partie. 18... ♘xf8 19. ♖xd6! Hrozí „dvojmat“ 20. ♖d8 a zároveň 20. ♖xf6. Černý je nyní okamžitě ztracen, protože proti oběma hrozbám není najednou léku... 19. ♗xd6+?! Zdaleka ne tak dobré. Černý sice rovněž prohraje, ale rozhodně ne okamžitě. 19... ♖xd6 20. ♖xd6 ♗e6. 19... ♖xd6 20. ♗xd6+ ♘g8 21. ♖e8# 1:0

Korte – Bolbochan

Na první pohled se zdá, že se útoku bílého dá jen těžko ubránit. Jistou šanci na obranu však černý přece jen má. Posudte sami... 12. ♖e1+ ♗e6 13. ♖a4 ♖b8? 13... ♖d7!!

Jediná šance na obranu spočívá v tomto postupu. Černý dává nájevo, že je ochoten rozloučit se s nejsilnější figurou, pokud okamžitý nápor na svého slabého krále přežije. Například...

14. ♗e5 (14. ♖c1 f6!) 14... ♗xe5! Nejlepší a přitom jediná praktická šance. Pokud se Vám podařilo tuto pozici obět dámy (a samozřejmě hlavně obranné tahy k ní vedoucí) objevit, klobouk dolů! (14... ♗c3 15. ♗xd7 ♗xe1 16. ♗xc6+-) 15. ♗xd7+ ♗xd7 16. ♖xa1 ♘d8 Vzniká dosti nejasná situace. Jedno je však jasné, černý nejhorší útok přežil... 14. ♗e5 ♖c8 15. ♗xc6+ ♖xc6 16. ♖xc6+ ♘d8 17. ♗xf7+! Parádíčka na závěr! 17... ♗xf7 18. ♗e7# 1:0

V prvních dvou pokračováních, zabývajících se problematikou výběru vhodného repertoáru zahájení začínajících dětí, jsme si pojmenovali a definovali některé obecné pojmy: běh na místě, vývinové tempo, význam centrálních pěšců, braní centrálních pěšců, pikožroutství, atd. Víme, že tyto pojmy a s nimi svázané teze a zákony používal A. Nimcovič a vycházel z nich při výuce svých žáků. S poznáním a pochopením těchto základních zákonů lze už některá zahájení z repertoáru malých dětí vyloučit, jiná se nám budou zdát naopak vhodná či velmi vhodná. Se zahájeními, která s Nimcovičem (s první částí našeho článku) nelaďí a která nemůžeme v žádném případě do repertoáru dětí zařadit, se nyní, v dalším pokračování, seznámíme blíže. Rovněž se zaměříme na zahájení, která nejsou k zařazení do repertoáru vhodná z úplně jiných důvodů.

2. Nevhodná zahájení

První skupinu nevhodných zahájení k zařazení do repertoáru tvoří zahájení, která přímo odporují Nimcovičem uznávaným zákonům a postulátům. Do ukázek, které jsem vybral, nešla samozřejmě

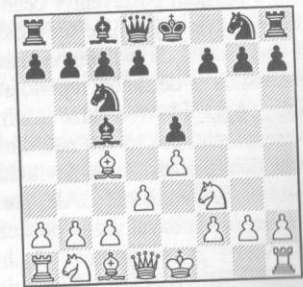
včetně zahájení všechna, ale nejčastější omyly ukázky obsahují.

Do první podskupiny zahájení přímo odporujících Nimcovičovi jsem zařadil ukázky nevhodného výběru hry bílými figurami. Více už bude patrné z vlastních ukázek.

Knorr – Čigorin M.

1890

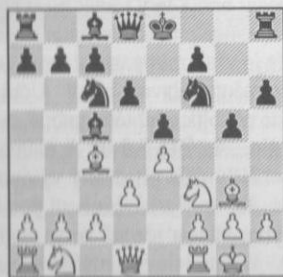
C50: 1.e4 e5 2.♗f3 ♗c6 3.♗c4 ♗c5 Agresivnější je 3... ♗f6. Hra dvou jezdců v obraně je podle názoru mnohých trenérů přece jen vhodnější pro zařazení do repertoáru mladých šachistů. 4.d3

Klidný, vývinový tah nese v teorii nejčastěji název Giuoco pianissimo (Pianissimo) a dalo by se bez nadsázky říci, že je „vedoucím bludem“ při zařazování do repertoáru malých svěřenců. Zdánlivě totiž vše nasvědčuje tomu, že obě strany budou vyvíjet figury běžným způsobem, udělají rošádu a těžiště boje se tedy (zcela po právu) přenesou do střední hry. Který trenér by si takový vzorný průběh zahájení nepřál. Zde je však zakopáno hlavní nedorozumění, hlavní blud! Učiňme ještě několik tahů této známé, staré partie... 4... ♗f6 5.0-0? A máme to zde! Bílý dělá přirozený vývinový tah, ale současně hrubou pozici chybou, kterou jde již sotva napravit. Jinými slovy: rošáda je zde předčasná a vede k ohromným problémům bílého v další fázi partie, jak ostatně uvidíme. Nás však musí zajímat hlavně nastolený problém

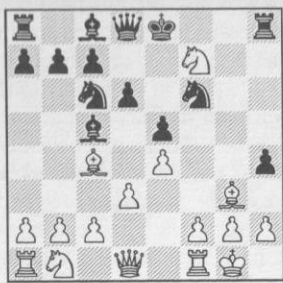

o vhodnosti či nevhodnosti daného zahájení pro našeho svěřence! Jak mu vysvětlíme, že zde je rošáda špatná nebo, ještě hůře, předčasná a v jiných pozicích je nutností? Na podkladě výjimky to nepůjde (cit pro ně získají děti teprve delší praxe) a jiná legální metoda, myslím, není ani známa. 5.♘c3 d6 6.♙g5 Vzniká běžná teoretická pozice a hlavní varianta Pianissima. 5...d6 6.♙g5?! Protože černý ještě nerochoval, (to by samozřejmě Čigorina v této pozici ani nenapadlo a oplácelo by chybu) je tento, i následující, tah bílého špatný. Černý prostě začne střelce napadat, zahánět, a současně zaútočí pěšci h a g na bílého krále při vlastním stabilním a pevném postavení v centru. Běžný vývinový tah je tedy další chyba: další důvod pro vyřazení pianissima z dětského repertoáru! 6.♙e3; 6.h3? I toto se může našemu svěřenci stát, pokud mu naordinujeme do repertoáru tento nevhodný systém. Zdůvodnění? „Ale pane trenéře, já se obával vazby po 6.c8-g4. Vždyť je nepříjemná!“ 6...h6 7.♙h4?! Bílý nechápe oč v pozici jde a špatně oceňuje důsledky následujícího silného postupu černého. 7.♙xf6 ♖xf6 s jasnou výhodou černého. 7...g5! Tento útočný postup je umožněn tím, že černý ještě nemá rochádu. Kdyby ji měl, mohl by bílý nyní obětovat figuru 8.♘g5 hxg5 9.♙g5 se silným útokem. 8.♙g3 8.♘g5? hxg5 9.♙g5 ♖g8 a útočí černý!

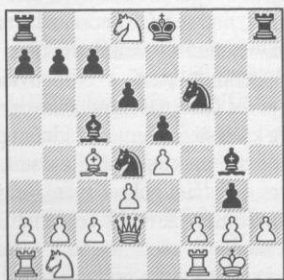

8...h5! Začátek Čigorinovy (nutno přiznat, že o autorství této kombinace se vedou jisté spory) skvěle

kombinace s obětí dámy! 9.♘g5 9.h4 ♙g4 10.hxg5 h4 se silným útokem. 9...h4 10.♘x7

10...hxg3! Černý obětuje za útok celou dámu. 10...♗e7! 11.♘xd8 11.♘h8 ♗e7! 11...♙g4 12.♗d2 12.♘c6 ♙xd1 (12...gxf2+ 13.♗h1 ♙xd1 14.♙xd1 ♘g4 15.h3 bxc6-+) A) 13.♙d1 ♘g4+-. B) 13.♘c3 gxf2+ 14.♙xf2 (14.♗h1 ♘g4 15.h3 ♙hx3+ 16.gxh3 ♙f3#) 14...bxc6 15.♘xd1 ♘g4 16.h3 ♘xf2 17.♘xf2 ♙f8 18.♙f1 ♗e7+-. C) 13.hxg3 bxc6 14.♙d1 ♘g4 15.♙f1 ♙f8+-. 12.♘f7 ♙h5 13.♗xg4 gxf2+! (13...♘xg4 14.hxg3 ♘d4 15.♘c3 c6 16.a3 d5!+) 14.♗h1 ♘g4 15.h3 ♘e3 16.♙xf2 ♘xc4+-. 12...♘d4! Nyní hrozí bílému matový obrazec po 13.♘f3+ 14.gxf3 ♙xf3.

13.h3 ♘e2+ 14.♗xe2 14.♗h1

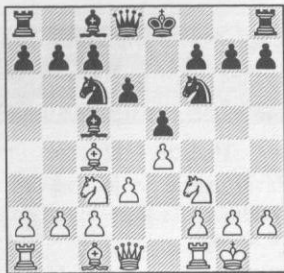

14...♙hx3+! 15.gxh3 ♙f3#. 14...♙xe2 15.♘xb7 0:1

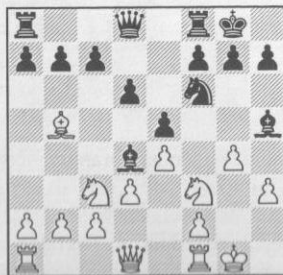
Salve – Čigorin M.

1903

C50: 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♙c4 ♙c5 4.d3 ♘f6 5.♘c3 d6 6.0-0?!

Typická stejná chyba jako v předchozí partii... a stejný problém. 6.♙g5; 6.♙e3 ♙b6. 6...♙g4! Vazba způsobuje bílému velké nepříjemnosti, protože po 0-0 už nepřichází v úvahu zahánění střelce postupem h3 a g4. „Stojím špatně, kde jsem ale vlastně pane trenéře udělal chybu?“ Je tato hypotetická otázka svěřence logická? Zdá se, že ano! „Neměls dělat rošádu,“ mohla by zaznít odpověď. Cítíte ty falešné tóny v odpovědi? 7.♙b5 7.h3 ♙h5! (7...h5?! 8.hxg4 hxg4 9.♘g5 g3 10.♙e3!); 7.♙e3 ♘d4 8.♙d4 ♙d4 9.h3 ♙h5 10.g4?! ♙xc3 11.bxc3 ♘g4 12.hxg4 ♙xg4 13.d4 ♗f6 14.♙e2 ♙h3. 7...0-0 8.♙e3 8.♙xc6 Tento postup logicky navazoval na předchozí tah a byl jistě správnější. 8...bxc6 9.h3 ♙h5 10.♗e2 s dalším 11.♘d1 a 12.♘e3. 8...♘d4 9.♙xd4 ♙xd4 10.h3 ♙h5! 11.g4?

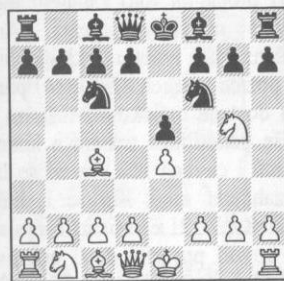
Snaha bílého osvobodit se od

otrávné vazby je jistě pochopitelná, ale naráží na energické vyvrácení – pozici oběť figury za dva pěšce. 11.♗e2. 11...♙xc3 12.bxc3 ♘xg4!! 13.hxg4 ♙xg4 14.d4 Chystá návrat zbloudilého střelce, ale při energické hře černého je již bílý stejně ztracen. 14...f5! 15.♙e2 15.dxe5 fxe4 16.♗d5+ ♗h8 17.♘h2 ♗g5! 18.♗h1 ♙f3+-. 15...fxe4 16.♘d2 16.♘h2 ♙h3 17.♗h1 ♙xf1 18.♗xf1 ♗h4 19.♘g2 (19.f3 ♙ae8+) 19...♙f6+. 16...♙xe2 17.♗xe2 ♗g5+ 18.♗h1 ♙f4 0:1

Heiden – Schouten

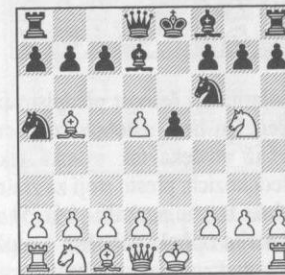
1969

C58: 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♙c4 ♘f6 4.♘g5(?!) 0:1

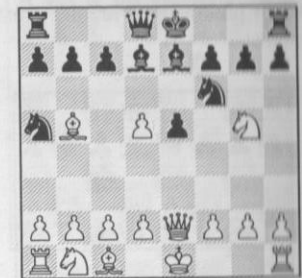
Oblíbenost tohoto koňského výpadu, který už Tarrasch nazval tahem packalů, je u dětí a zejména trenérů snad ještě větší, než u výše zmíněného pianissima. „Znám vyhrávající tah jezdcem,“ tvrdí s hrдостí jeden mladý, začínající šachista druhému, a myslí tím v citaci zjevně tento výpad, nazývaný někdy i útokem... Aniz bych se zde chtěl pouštět do analýz či úvah o objektivní správnosti postupu (od toho jsou hlavně historické prameny), jde, dle mého soudu, v případě naordinování svěřenci, o hrubou trenérskou chybu. Chybu, srovnatelnou co do významu snad jen se zmíněným pianissimem! Důvodů obliby tohoto pokračování, porušení zásad A. Nimcoviče a podlehnutí lákadlům, je v tomto systému hned několik. 4...d5 5.exd5 ♘a5 5...♘d5? Tato odpověď – spadnu-

to do léčky je hlavním hnacím motorem k použití útoku 4.♘g5. Lákadlem číslo 1. 6.♘xf7! A tato pronásledující oběť ovšem není, jak známo z literatury, tak vítězná, jak si kdekdo myslí. V literatuře lze nalézt mnoho upřímných analýz usilujících dokonce o její zpochybnění. Význam má tento fakt ovšem již pouze badatelský. (6.d4!+); 5...♘d4; 5...b5. 6.♙b5+ Lákadlo číslo 2. Bílý ve všech variantách nyní udrží materiální převahu. 6...♙d7?!

O nic horší než všude hrané a oblíbenější pokračování 6.c6. Autorem a propagátorem tohoto protitochého systému byl velmistr Keres a mistr Borisenko. Nikdy není na škodu zařadit dětem do repertoáru variantu méně obehnanou, neprávem zapomenutou, která však koresponduje s návyky a přijatými názory (v našem doporučeném případě s Nimcovičem). Vše, jak uvidíme, tato varianta splňuje. 7.♗e2 Jiná pokračování zde zřejmě černý ani nemusí uvažovat, nejsou principiální ani nebezpečná. 7.♙d7+ ♗xd7 a pěšec d5 padne dokonce při trvajícím náskoku černého ve vývinu. 7...♙e7! Pokračování svázané s obětí figury, jehož autorem je právě Borisenko. Při bližším prozkoumání pozice je již patrný záměr černého: bezohledné dokončení vývinu doslova za každou cenu a 0-0 za situace, kdy bílé figury dámského křídla ještě spokojeně spí. 7...♙d6 je starší Keresovo pokračování, po kterém však může mít černý problémy s dobytím pěšce d5. Přesto ani

v této variantě není zdaleka jasné. Škoda, že sám autor nemůže již vývoje této varianty zasáhnout!

8.d4?! Bílý jde tvrdě po materiálu ale otevření centra může vést k blahým důsledkům. 8.♘c3! Nejgictejší a nejnebezpečnější odpověď. Zejména teď by musel černý dokazovat správnost svoji myšlenky s obětí pěšce. 8.b4!? 8...exd5!? 9.b4 Bílý poměrně vtipným manévrem přivázal černého střelce e7 a nyní získává figuru. Přitom však kromě jiného silně ostane ve vývinu, a to se mu sta osudným.

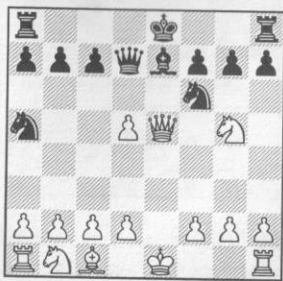
9...0-0! Vývinová oběť figury, kterou černý dávno předpokládá. 10.bxa5 ♙b4+ 11.♘d1 11.♙e8+-. 11...♙e8 12.♗c4 ♙d3 13.♗xb5 ♘xd5 14.♗d3 14.a3 15.♙a2 ♙e5. 14...♘e3+ 15.f ♗xg5 se sotva odrazitelným talem na v centru uvízlého krále 15...dxe3!?

Bogatková T – Jünová

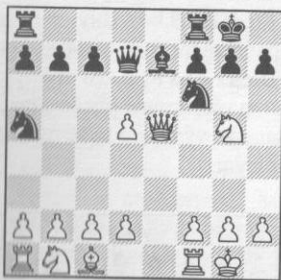
1997

C58: 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♙c4 ♘f6 4.♘g5 d5 5.exd5 ♙d7 7.♗e2

8. $\text{dxd7}+?!$ Ani tento tah nemůže černému způsobit problémy. Náskok ve vývinu se teď ještě zvětší. 8. dxc3 ! 8... wxd7 9. $\text{wxe5}?!$ To už ovšem překračuje i hranici prosté smělosti.

9...0-0! Vývinová oběť v podobně vzorovém stylu jako v předchozí partii. 10.0-0

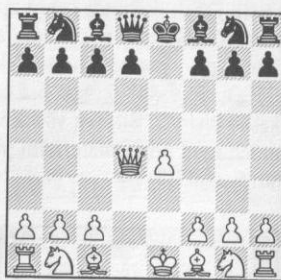

10... dxd5 Škoda! Černá měla možnost (pozice to dovozovala) dopočítat vše do forsírované výhry. Vždyť jak mohou dvě bílé figury bojovat proti celé armádě černých! Je pouze nutno si počínat energicky a nechat bílou vydechnout. Nesmí získat čas ani k náznaku dokončení vývinu. Nutno ovšem přiznat, že tah v partii je rovněž dostatečný. Za pěšce má přece černá minimálně kompenzaci vždy, to je vidět i neozbrojeným okem. Mělo se stát: 10... d4 ! → 11. wc3 11. wf4 d6 12. wc4 $\text{dxc2}+$ 13. dxc1 dxc2 14. wb4 wxd5 11... dxc3 12. wxa5 12. f4 dxc3 ; 12. f3 dxc3 13. wb4 dxc2 14. dxc2 wxd5 12... wd6 13. g3 wh6 14. h4 dxc2 15. dxc2 15. gxc4 wf4 (15... wxc4 ?) 16. wxc7 15... dxc3 16. wh1 16. fxg3 $\text{wh2}+$ 17. dxc3 $\text{dxc5}+$ 18. dxc4 we2 .

16... wg6 17. fxg3 $\text{dxc5}+$ 18. dxc2 wg4 17... $\text{we4}+$ 18. dxc1 wf3 0:1

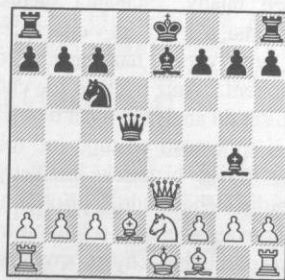
Sultan Chan – Marshall F. 1930

C22: 1.e4 e5 2.d4 exd4 3. wxd4 (?)

Popularita a i četnost předpisování svěřencům není u tohoto zahájení sice již zdaleka tak vysoká jako u předchozích, přesto stojí za zmínku. Jako u tahu packalů (4. dxc5) se popularita opírala zejména o možnost vytvoření efektní dětské partie po 4... d5 5. exd5 dxc5 ? 6. dxc7 , zde se doporučování nejčastěji opírá o mnohem složitější a prvním tahům vzdálené varianty. To ostatně uvidíme dále v této ukázkce. Důvod k zavržení podle Nimcoviče je zde ovšem zcela jasný. Vždyť jaký důvod má bílý k tomu, aby již ve třetím tahu ztrácel tempo? Přesně zcharakterizoval tento tah Aljechin: je jasné, že podobné tahy dámu v raném stadiu zahájení mohou dát bílému sotva nějakou výhodu. Černý však musí hrát přesně, aby soupeř nemohl získat šance na útok na královském křídle! 3... dxc6 4. we3 Nejhranější pokračování. K tomu, aby náš svěřenec pochopil smysl ústupu právě na toto pole, musí již něco znát o malém centru, způsobu boje proti němu, a tím pádem i o významu centrálního postupu (a zničení malého centra bílého) d7-d5! Právě proti tomu je totiž ústup dámu především namířen. To je jeho strategickým obsahem. I z této krátké exkurze je zřejmé, jak nevhodné zahájení je pro začínající svěřence střední hra. Shrňme si: ztráta tempa ve třetím tahu, od-

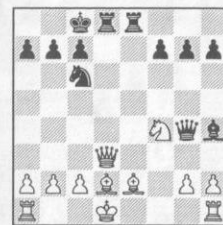
porující principům Nimcoviče, a pro začínajícího svěřence nepochopitelný, vývinu střelců překážející ústup dámu ve čtvrtém tahu! 4... dxc6 5. dxc3 dxc7 ! Dostatečný a správný postup. Černý se orientuje na likvidaci malého centra bílého a po prosazení d7-d5 se ani bílá dáma nebude nadlouho cítit dobře. 5... dxc4 Tento tah je považován rovněž za dobrý a ve statistikách výskytu dokonce převažuje. Právě zde bylo však za bílé v relativně nedávné době nalezeno několik zlepšení. A to je i jeden z hlavních důvodů popularity. 6. dxc2 0-0 7.0-0-0 Bílý má na šachovnici ostrou, relativně nepřilíhající prozkoumanou pozici! A to jsou, dle mého soudu, další z hlavních důvodů, proč někteří trenéři propagují toto zahájení mezi svými malými svěřenci. Ano, ovšem, máte pravdu: takhle daleko se pozice v jejich (dětských) partiích dostane málokdy. Může za to spíše pohodlnost trenéra a konečků i chybná víra, že co se líbí v zahájení mně, líbí se i dítěti. 7... e8 8. wg3 ! a statistické výsledky hovoří pro bílé dosti příznivě. 6. dxc2 6. wg3 dxc4 ! 6... d5 6...0-0 Rovněž dobrý postup! 7.0-0-0 d5. 7. exd5 dxc5 8. dxc5 wxd5 9. dxc2 ! 9. dxc3 zasluhovalo přednost. Ve vzniklé pozici s otevřeným centrem nemá ovšem bílý ani stín výhody. 9... dxc4 !

Vede k velmi ostrým zápletkám a bílý se může ocitnout vlnu svých nevyvinutých figur na hranici prohry. 9...0-0 10. dxc3 wc5 =, Tartakower–Relstab, Kemerli 1937. 10. dxc4 wd7 11. f3 0-0-0!

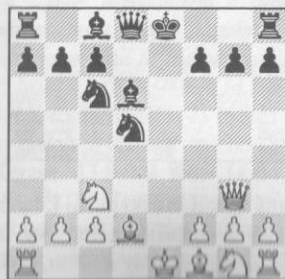
Překrásná vývinová oběť figury hraná v romantickém stylu vyžadovala jistě i velmi přesný propočít. Čas, který mu vůdce černých věnoval, potom možná chyběl v dalším průběhu. 12.0-0-0! 12. fxg4 ?! dxc4 13. dxc1 (13. g3 we8 +) 13... we8 14. wd3 wxc4 15. dxc2

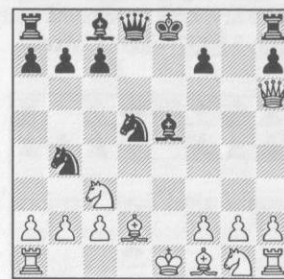
15... we2 !! 16. we2 wxf4 17. dxc1 dxc4 18. dxc4 $\text{dxc2}+$ 19. dxc1 $\text{dxc4}+$. 12... we8 ? 12... dxc5 ! 13. dxc3 dxc6 a figury černého stály o něco aktivnější. 13. fxg4 Bílý se nyní přesnou hrou v pozici ubránil a ukázalo se, že oběť figury ve dvanáctém tahu nebyla již plně korektní!

NN – Bier M. 1915

C22: 1.e4 e5 2.d4 exd4 3. wxd4 dxc6 4. we3 dxc6 5. dxc3 dxc7 6. dxc2 d5 7. exd5 dxc5 8. wg3 dxc6 !

Bílý nyní musí být chť nechťe pikozroutem, jinak nemělo vůbec smysl chodit dámu na g3! Partie z roku 1915(!) byla dlouho stranou zájmu teoretických pojednání a knih. Pozice a varianty, které nyní vznikají, jen dokazují, s jakými problémy se bílý může setkat v tomto zahájení. 9. wxc7 dxc5 10. wh6 dxc4 !

Černý soupeře musí pořád otravovat, aby neměl čas k dokončení vývinu! Obvyklá a správná taktika, kterou si musí osvojit už malé děti. 11.0-0-0 Další možnosti: 11. dxc5 $\text{dxc2}+$ 12. dxc1 dxc1 13. dxc4 $\text{dxc6}+$; 11. dxc3 $\text{dxc3}+$ 12. dxc3 dxc4 ; 11. dxc5 dxc7 12. dxc5 $\text{dxc2}+$ 13. dxc1 $\text{dxc5}+$. 11... dxc3 12. bxc3 $\text{dxc2}+$ 13. dxc2 $\text{dxc3}+$ xc8d1 . 0:1 (Hübner R., Bílek J.).

Steinitz W – Lasker Em. 1899

C29: 1.e4 e5 2. dxc3 dxc6 3. f4 K vídeňské hře s tahem 3. f4 můžeme být již přece jen trochu shovívavější. Její zařazení do repertoáru není tak přímým narušením Nimcovičových postulátů, které chceme děti učit. Přesto však lze z jistěho vyššího hlediska tahu 3. f4 ledacos vytknout. Rozhodně se při přípravě a seznámení s vídeňskou hrou náš svěřenec naučí více strategických rozmanitostí jako černý, než naopak. Ostatně totéž platí s velkou mírou podobnosti i pro královský gambit, respektive Falkbeerův protigambit. Posuďte sami v této pěkné partii. 3... d5 ! Vývinový tah, jak víme z Nim-

coviče! 3... exf4 ? Takto to ovšem nejde. 4.e5+.

4.d3 Pokračování nesoucí Steinitzovo jméno. 4. fxe5 je sice zřejmě přesnější. 4... dxc4 ; 4... dxc4 !

To je tah, jehož myšlenku si náš svěřenec dobře zafixuje. Nejčastěji je nejlepší reakcí přepětí v centru nic neměnit a počkat v aktivním vývinu. Předpoklad následného otevření pozice je při napětí v centru ryzí jistotě, a proto má náskok ve vývinu v dané situaci tak ohromný význam. 5. fxe5 dxc4 ; 4. exd5 S přechodem do výtečné rovnováhy zbraně za černé - Falkbeerův protigambit! 4... dxc6 ! Přírodní vývin figury je i zde nejlepší pokračování. 5. fxe5 dxc5 6. dxc4 7. exd5 7.e5 dxc4 ! 7... dxc4 8. dxc5 ?! 8. dxc3 8... wxd5 9. dxc4 10. dxc2 0-0-0 Černý jedním tahem a přitom energickými postupně přebírá iniciativu. 1

Odebíráte již pravidelně ŠACHinfo Ne?

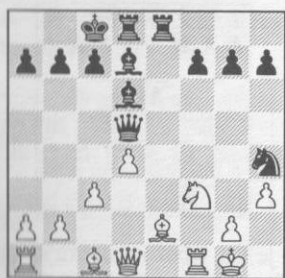
Tak si ho předplaťte

14.d6 12.0-0 ♖he8 13.h3 ♔d7
14.♘g5?

Bílý cítí, že se dostal do pasivní pozice, a chtěl by své figury vylepšit po 15.♘f3 a ♔e4. Černý mu to však nedovolí! 14...♗h4! 15.♘f3

Přiznání chyby v předchozím tahu. Černému teď hraje vše, bílému nehraje téměř celé dámské křídlo! Dozrál čas na kombinační řešení. 15.♘f3 ♗xf3+ 16.♞xf3 (16.♗xf3 ♘b5 17.♗e1 ♘g3+.) 16...♞xf3 17.♗xf3 ♞e2+. 15...♗xg2!! 16.♗xg2 ♘xh3+! 17.♗f2 17.♗xh3 ♞f5+ 18.♗g2 ♞g4+ 19.♗h1 (19.♗f2? ♞g3#) 19...♞h3+ 20.♗g1 ♞g3+ 21.♗h1 ♞e4 22.♘g5 ♘g4 a mat nelze krýt. 17...f6! 18.♘g1 g5 19.♘g5 fxg5 20.♞xg5 ♞e6 21.♞d3 ♘f4 22.♞h1 22.♞h5 ♞g4 23.♗h4

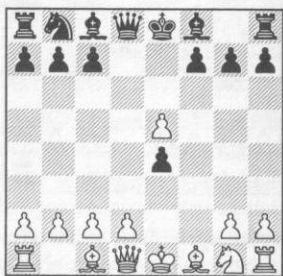

23...♞xe2+; 22.♘g7 ♘e3+

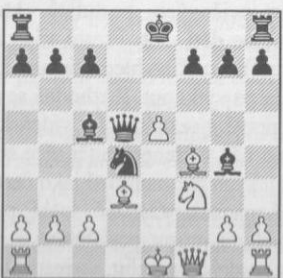
23.♗e1 ♘f5 24.-- ♞h6; 22.♞a5 ♘e3+ 23.♗e1 ♞g4+. 22...♘g5 23.♗xg5 ♞f6+ 24.♘f3 ♘f5 25.♗xh7 ♞g6 26.♞b5 e6 27.♞a5 ♞e7 28.♞h5 ♘g4 29.♞g5 ♞c2+ 30.♗g3 ♘xf3 0:1

Tagirov – Janoševič D.
1953

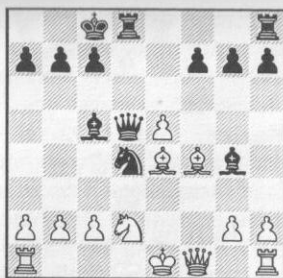
C29: 1.e4 e5 2.♗c3 ♗f6 3.f4 d5 4.fxe5 ♗xe4 5.♗xe4? Další poučná chyba v jiném rozvětvení vídeňské hry, krok ze správné cesty. 5.♗f3; 5.♞f3?! ♗c6! 5...dxe4

Jen zdánlivě mají pěšci e4, resp. e5 stejný, demobilizující vliv na soupeřův vývin. Při bližším pohledu je patrné, že jediný, kdo bude mít problémy s dokončením vývinu, bude bílý! Po přehrání takové vzorové partie bude mít náš svěřenec sotva chuť ještě někdy zkusit „vídeňku“. 6.d4 exd3! Jinak by bílému zbyl silný střed, a co hlavně: mohl by usilovat o 0-0. 7.♘d3 Pěšec e5 je nyní ovšem slabý. 7...♗c6 8.♗f3 ♘c5! Znemožňuje bílému rohádu. 9.♘f4 ♘g4 10.♞e2?! 10.c3 10...♗d4 11.♞f1 ♞d5! Konec se neodvratně blíží.

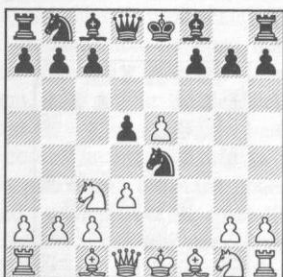
12.♗d2 12.♗xd4 ♘xd4 xΔb2, Δe5. 12...0-0! 13.♘e4?

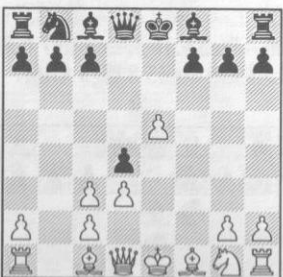
A opět pěkný, i když tentokrát o poznání jednodušší závěr. 13...♞xe4+! 14.♗xe4 ♗xc2# 0:1

Delaney J. – Hodgson J.
1987

C29: 1.e4 e5 2.♗c3 ♗f6 3.f4 d5 4.fxe5 ♗xe4 5.d3!?

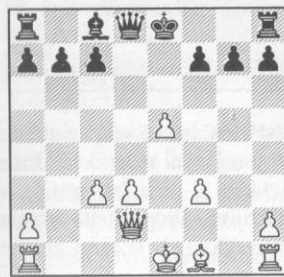

Modernější pokračování, kterým se svého času bílí pokusili vídeňskou hru trochu zvýraznit. I v této variantě můžeme svěřence mnoho naučit, doporučit však přímo ani tuto variantu nelze... 5...♗xc3 5...♞h4+ Lákavý tah, který není ale pro černého bez nebezpečí. 6.g3 ♗xg3 7.♗f3 ♞h5 8.♗xd5 ♘g4 9.♘g2±. 6.bxc3 d4!

Černý nesmí bílého pustit k tahům d3-d4 a nepříjemnému vývinu ♗f3, ♘d3, 0-0, tedy k tomu, co bí-

lý chce! Zde už se mohou při studiu partií proti vídeňské rýsovat základy profylaktického myšlení svěřence. 7.♗f3 7.♘b2?! dxc3 8.♘xc3 ♘b4! Hezký a dobrý trik. 9.♘b4 ♞h4+. 7...♗c6! Vývin především. 7...dxc3 pikožroutství! 8.d4 s dokončením vývinu podle ideálního scénáře. 8.cxd4 ♘b4+ 9.♘d2 ♘xd2+ 10.♞xd2 ♗xd4 11.c3 ♗xf3+ 12.gxf3

Na šachovnici vznikla dosti netypická situace, a to nejen pro vídeňskou hru. Jaké výhody vlastně jednotlivé strany mají? Co jim naopak chybí? Odpověď není složitá. 12...0-0! Tím chce černý dokázat: budeme hrát střední hru, bílý král je slabší! 12...♞h4+? Tento tah hráli ve své době téměř všichni úplně automaticky, ale v této pozici by se černý neměl snažit o výměny. Pokud zůstane na šachovnici co nejvíce figur, bílému králi může být zle. Umění vědět, znát kterou figuru na šachovnici ponechat a kterou vyměnit, se svěřenec také nenaučí hned. Vyžaduje totiž nemálo obecného myšlení a pochopení souvislostí. Pokud však budeme vzorové partie studovat komplexně, něco se určitě uchyť 13.♞f2 ♞f4 (13...♞xf2+? 14.♗xf2± A vzhledem k silnému pěšcovému centru má bílý teď, když jeho králi již nic nehrozí, lepší hru.) 14.♞g3! ♞h6 (14...♞e3+ 15.♘e2 s dalším 16.f4) 15.♞g1 ♘f5 s malou výhodou bílého podle Keresse. 13.0-0-0 ♞d5 14.d4 c5! 14...♞xf3? Bezvýznamný pěšec! Jeho braní dávalo bílému čas začít obtěžovat černého krále.

15.♞g1 g6 16.e4 Tím se bílý dosti závazně rozhoduje pro koncevku, kde ovšem v pyšné koncentraci zbuduje jenom trosky. 16...♞xd4 17.♞xd4 cxd4 18.♞xd4 ♘e6 19.♘e2 ♞ac8 20.♗d2 ♞c5

Černý má jasně lepší koncevku, protože bílý má opravdu hodně pěšcových slabín. Tuto výhodu uplatní bez problémů. 21.♞b1 b6 22.♞b5 ♞fc8 23.a4 ♗f8 24.f4 ♗e7 25.♗e3 ♞8c7 26.h4 ♘d7 27.♞b4 ♘c6 28.♞d6 ♞a5 29.♘d1 ♘d7 30.♞d5 ♞ac5 31.♘e2 f6 32.♞xc5 ♞xc5 33.♗d4 ♘c6 34.h5 ♗e6 35.hxg6 hxg6 36.♘g4+ f5 37.♘d1 g5 38.fxg5 ♞xe5 39.♞b2 ♞e4+ 40.♗d3 ♞e1 41.♘b3 ♗e5 42.a5 ♞g1 43.axb6 axb6 44.♞h2 ♞g3+ 45.♗c2 f4 46.♞h6 ♘e4+ 47.♗b2 f3 48.♘d1 f2 49.♘e2 ♞e3 50.♘f1 ♞e1 51.♘h3 ♘f5 52.♘g2 ♞g1 53.♞h2 ♞xg2 0:1

Konstantinopolskij A. – Keres P.
1940

C29: 1.e4 e5 2.♗c3 ♗f6 3.f4 d5 4.fxe5 ♗xe4 5.♗f3

Nejsolidnější pokračování. Doporučit nelze svěřencům zřejmě ani tuto nefrekventovanější variantu

videňské hry, něco o reakcích proti ní však rozhodně vědět musí 5...♘e7 6.d4 Nadále nejrozzumnějším pokračováním. Bílý chce dokončit vývin obyčejnými „videňskými“ prostředky – tahy ♘d3 a 0-0. 6...0-0 7.♘d3 f5! Černý centralizovaný jezdec je mohutný a bílému nepochopitelně musí soustředit pozornost. Teď nemá jinou možnost než na f6 vyměnit, protože nak by se stal ♗e4 nebo ♗e4 stranou silou. 7...♘f5 8.0-0! ♗x9.bxc3 ♘xd3 10.♞xd3 S ideálním rozmístěním útočných sil bílého 7...♘b4

Na první pohled dobrá myšlenka, ve skutečnosti citelná ztráta času. Bílý postup vyvrátí pěknou výhodu novou obětí pěšce! 8.0-0! ♗x9.bxc3 ♘xc3 10.♞b1± Černé nezbyla na obranu krále ani jedna figura! 8.fxf6 ♘xf6! 8...♗xc9.bxc3 ♘xf6 10.0-0 ♗c6 11.♞Chystá další z ideálních viděnských útočných rozestavění 11...♘g4 12.♞b1! (12.♞g3? ♗13.♞xf3 ♗xd4!) 12...b6 13.♞g9.0-0 9.♗xe4? dxe4 10.♗xe4 9...♗c6! 9...♗xc3 10.bxc3 11.♞e1±. 10.♗xe4 dxe4 11.♗xd4 12.♗g5 Pěšci z centra ztráti, rozhoduje aktivita a centra zace figur! Proto. 12...♘f5!

první hráno již v partii Spielmann-Réti, 1922. 13. xf5 13.e3 g5 14. g5 g5 15. xd4 xe4 16. xe4 13... xf5 14. e6 ?! 14. xd8 axd8 15. e6 d4+ 16. xd4 xd4 17. g5 xf1+ (17... d5 !) 18. xf1 d5 14... xd1 15. xd1 fe8 ! 16. xc7 ad8 17. f4 17. xe8 ? xd1+ 18. f2 g5+ ; 17. xd8 xd8 18. f4 xb2 . 17... e2 Černý dosáhl jisté výhody v koncove a nakonec se mu podaří soupeře přehrát i v dalším průběhu. To jde však nad rámec tohoto článku o dětském repertoáru zahájení, proto jen stručně. 18. xd8+ xd8 19. d1 19. d5 g5 ! (19... xc2 20. c1 !; 19... h4 !?). 19... f6 19... xc7 20. xc7 xc2 21. e5 20. d2 e4 21. d5 xb2 22. d3 a4 ! 23. g4 23. b3 xa2 24. xb7 d4+ 25. f1 xc2 . 23... d4 24. e3 c6 ! 24... xa2 25. e8+ f7 26. e7+ . 25. b3 d4+ 26. g2 26. e3 b6 (26... xa2 27. xb7 xc2 28. c7 !; 26... a5 27. d3 e5) 27. xd4 xd4 (27... xd4 28. b4 !) 28. e3 a4 . 26... b6 27. a3 e5 ! 28. e1 fxg4+ 29. g3 fxg3+ 30. hgx3 d4 31. c4 31. c3 b3 32. f4 a5 33. a4 xc4 34. b8 a5 35. c7 f7 36. f3 e6 37. d3 d6 38. d8 d7 39. g5 c6 40. e1 e5 41. b5 c5 42. g4 0:1

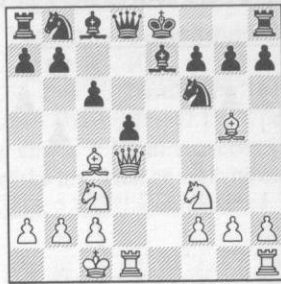
TEST Č. 3

Učební příklad podle Sokolského

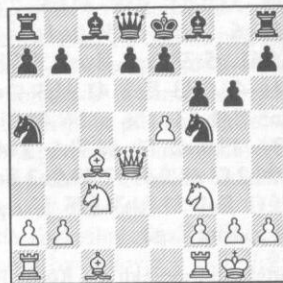
jak má bílý reagovat na výpad černé dámy?

Učební příklad podle Koblence

Ve velmi ostrém Urusovovu gambitu dochází velmi často k situaci, kdy bílý má náskok ve vývinu a černý naopak pěšce navíc (vzal na e4). Zde byl úspěšnější bílý. Jak má nyní tedy bílý pokračovat?

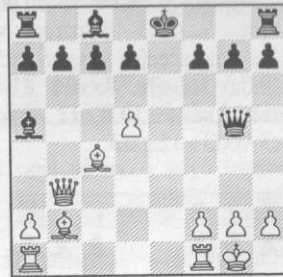
Dubek – Weinstein 1958

I zde má bílý za pěšce ohromný náskok ve vývinu. Následujícím tahem zahajuje efektní kombinaci. Zkuste pozici dopočítat až k pěkným matovým obrazcům. Pozor!

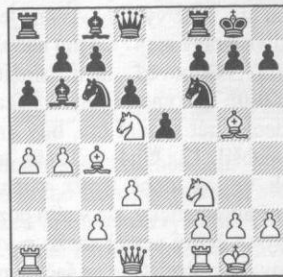
se při rozhodnutí více než polské je den!

Fischer – Fine 1963

14.h4!! Začátek skvělé kombinace. Černý má nyní několik možností, ale žádná z nich by neměla být uspokojivá. Propočítejte všechny obrany. Opravdu je černý ztracen?

Kann – Botvinnik 1929

Černý si neopatrně sebral centrálního pěšce na e4 a musí teď řešit problémy, které zřejmě jsou již nad jeho síly. Bílý teď provedl překrásný manévr. Zkuste jej najít a pozici zanalyzujte tak daleko, jak to bude potřeba.

Test č. 1 ze ŠACHinfa č. 1–2/2003

Nejllepší odpovědi zaslal a tím i cenu získává Tomáš Zach z Kařezu

Soutěžní křížovka 17/2002 ze ŠACHinfa č. 17/2002

Tajenka křížovky: Bílá dáma je na f pět, černá na e pět

Řešení dvoutažky: 1. fxe4+

Ceny obdrželi: Jan Štolba z Plně Pavel Vidlár z Přerova a Jiřina Vlčková z Českých Budějovic

V pokračování kapitoly 2. ne-
hodná zahájení tvoří druhou pod-
cupinu několik ukázek **nevhod-**
ého výběru zahájení černými
gurami, která přímo odporují
nimcovičovým názorům, i když
ona často jako magnet trenéry
vítají. Po prostudování dosa-
dních ukázek je jisté už jasnější,
jaké hříchy se nejčastěji ve výbě-
ru zahájení jedná. Jde stále o totéž
– propagace pikožroutství a ztráta
časů. Proto se z hlediska repertoá-
ru černého omezím již na podstat-
ně méně ukázek.

Azmajparašvili Z. – Hector J.
1991

C45: 1.e4 e5 2.♂f3 ♀c6 3.d4 exd4
4.♀xd4 Jak moc se názory i móda
mění: vzpomínám, že ještě před asi
20–25 lety se s oblibou přisahal
na Pachmanův názor ohledně otev-
řených her. Ten hlásal zhruba toto:
kromě španělské hry nevytěží bílý
z otevřených her nic, nezíská žád-
nou výhodu ze zahájení. Dnes je jiná
doba, hraje se doslova vše. Filozofii
pro toto počínání je mnoho. Jedna –
praktická, tvrdí: hlavně se vyhnout
obehraným zahájením, druhá –
teoretická, tvrdí zase například: vždyť
černý stejně při přesné hře vyrovná
všude. Vraťme se však k našemu tématu.
Domnívám se, že skotská hra by našim
svěřencům k zařazení do repertoáru
bílými neměla vadit, je však bezpod-
mínečně třeba vybrat správné podva-
rianty a systémy. 4...♖h4?!

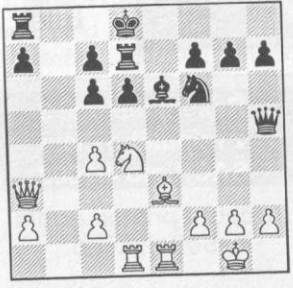
Tento provokativní Steinitzův vý-
nad je samozřejmě porušením

principů Nimcoviče a nelze ho na-
ším svěřencům doporučit. Vzpomínáte
na první kapitolu o repertoáru a
variantu 1.e4 e5 2.♖h5? Jak vysvětlíte
rozdílnost v postavení? Faktem ovšem
je, že zde bílý musí reagovat neobyčejně
přesně. Po dlouhé době však zřejmě
tato přesná cesta byla nalezena. 5.♁c3!
Jasně nejsilnější – vývin s krytím
centrálního pěšce. Pokud chce čer-
ný výpad dámy ospravedlnit (*dát mu
mysl*), musí pokračovat jako v partii.
5.♁e2? ♁c5! (5...♖xe4? 6.♁b5±) 6.♁e3 ♁xd4! 7.♁xd4
♖xe4 8.♁xg7 ♖xg2; 5.♁b5?! ♁c5
6.♖e2 ♖d8! =; 5.♁f3 Pozor! To není
zisk tempa! 5...♖h5!; 5.♖d3?! ♁f6
6.♁d2? (6.♁xc6) 6...♁g4! Miniaturka
může být nyní blíže než se může na
první pohled zdát. 7.g3 ♖f6 8.♁4f3 ♁ce5
9.♖c3 ♁b4! +, Pruegel–Dyckhoff 1899.
5...♁b4 6.♁e2! 6.♁db5. 6...♖xe4
A opět černému nic jiného vlastně
nezbývá. 7.♁db5 ♁f6N 7...♁xc3+
8.bxc3 ♁d8 9.0–0±. 8.0–0! 8.♁xc7+?
♁d8 9.♁xa8 ♖xg2 (9...♁d4? 10.0–0
♁xc3 11.♁d3+–) 10.♁f3 ♖e8+ 11.♁e3
♖h3 12.♁xc6 bxc6 (12...♖xe3+?
13.fxe3 ♖xe3+ 14.♖e2 ♁xc3+ 15.bxc3
♖xc3+ 16.♖f2±) 13.♖e2 ♁d5
14.0–0 ♁xe3 15.fxe3 ♖xe3+ 16.♖xe3
♖xe3. 8...♁xc3 9.bxc3 9.♁xc3!
♖d4 10.♁d3! (10.♁b5?! ♖xd1 11.♖xd1
♁d8 12.♁f4 d6) 10...0–0 11.♁b5 ♖b6
12.♁e3 ♖a5 13.c3

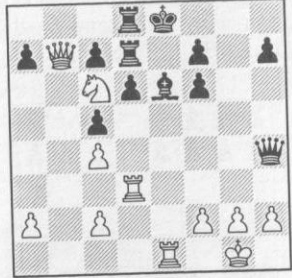

Černý je v obtížné situaci. 13...♁d5
14.b4 ♁xe3 15.♁xh7+! + ♁h8
16.♖h5. 9...♁d8 10.♁e3 ♖e8
10...a6 11.♁f3 (11.♁d6?! ♖e6
12.♁xe8 ♁xc8±) 11...♖e5
12.♁d4 ♁xd4 13.♁xd4±. 11.♖e1

♖d5 12.♖c1 ♖f5 s dalším 13.♖a3
a 14.♖ad1. 13.♖a3 d6 14.♖ad1
♖e7 15.c4 ♁e6 16.♁f3! ♖d7
17.♁xc6 bxc6 18.♀d4 ♖h5

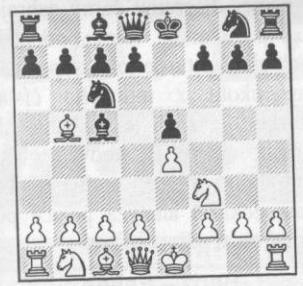
19.♁g5!!+– 19.♁xc6+? ♁e8
20.♀d4 ♖e7. 19...c5 19...♖xg5
20.♖xe6 ♖c5 21.♖a6 ♖xd4
22.♖xd4 fxe6 23.♖xc6 ♖b8
24.h3+–. 20.♁xf6+ gxf6 21.♁c6+
♁e8 22.♖b2! xxf6, b7. 22...♖h4
23.♖b7 ♖ad8 24.♖d3!

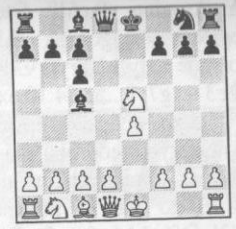
24...♖xc4 25.♖g3 ♁f8 26.♀xd8
♖xd8 27.♖xc7 ♖d7 28.♖b8+ ♁e7
29.♖g8 f5 30.♖f8+ ♁f6 31.♖g7+
♁e7 32.♖g5+ f6 33.♖g7# 1:0
(Azmajparašvili Z., Bílek J.)

Vinogradov – Kirenkov
1957

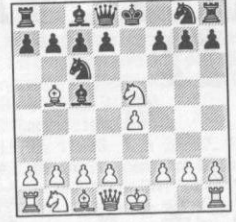
C64: 1.e4 e5 2.♁f3 ♀c6 3.♁b5
V příští části našeho pojednání,
věnované už zahájením vhodným
k zařazení do repertoáru mladých
svěřenců, se dotkneme i problému
kolem zařazení španělské hry.
Momentu, kdy ji zařadit (*v jaké fázi
znalostí svěřence*), i jaké systémy
španělské případně do repertoáru
vhodně zařadit. Nyní nám jde
však především o volbu černého...
3...♁e5

Tento vývinový tah střelcem se
používá opravdu velmi dlouho.
Jeho první analýzy byly uveřejně-
ny již v první polovině předminu-
lého století, v roce 1840. Podle au-
tora těchto analýz nese i název –
Cordelova obrana. Černý se vlastně
tímto tahem chová jako v italské
hře, chce dokončit vývin nej-
přirozenějším způsobem. Jak však
každý ví, španělská hra je strate-
gickým útokem na pole e5, potaž-
mo d4, a obrana černého není již
tak strategicky jednoduchá a prů-
hledná jako ve zmíněné italské či
například hře dvou jezdců v obra-
ně. Černý chce tedy rychle dokon-
čit vývin na přirozená a aktivní po-
le a úkolem bílého je naopak doká-
zat, že ve španělské na to černý
prostě nemá nárok. Z hlediska vý-
běru a zařazení do repertoáru nelze
mít proti Cordelově obraně jisté
absolutně žádné výhrady. Jen je
však třeba dát opět pozor, jaký
systém v dalších tazích dětem na-
ordinovat. Dobré a hratelné systé-
my je nutno opravdu pečlivě vybí-
rat, mít stále na paměti naše (*v prv-
ní části uvedené*) Nimcovičovy po-
stuláty. 4.c3 Nejčastěji užívané po-
kračování (*vedle klidnějšího 4.0–0*
– viz dále), kterým chce bílý čer-
nému dokázat, že střelec nemá
v tomto zahájení na poli c5 co po-
hledávat. Dává však černému zá-
roveň i větší možnosti případné
protihry. 4.♁xc6?! Ale takto jed-
noduše to však rozhodně nepůjde!
I z tohoto důvodu je Cordelova
obrana mezi dětmi dost populární!
Hodně dětí se nechá nyní zmást
možností zisku centrálního pěšce.
4...dxc6 5.♁xe5

5...♁xf2+! 6.♁xf2 ♖d4+ s dalším
7...♖xe5 a bílý nemá za špatně po-
staveného krále žádnou kompen-
zaci. Naopak, různobarevný střelci
svědčí jasně v jeho neprospěch; 4.♁xe5?!

Zde není tento taktický obrat (*pou-
žívaný hojně v ukázkách první části
článku*) dobrý pro následující
protitaktickou, ale dosti používa-
nou a typickou repliku. 4...♀d4!
Vzhledem k hrozbám 5...♁xb5,
5...♖g5 i 5...♖e7 je černý nyní zřej-
mě ve výhodě. Je třeba však prověřit
možnost 5.♁xf7?!, (4...♖g5!?).
4.♁c3?! ♁d4! Jak už víme, je to
při postavení jezdců na c3 plně
možné, protože po výměně jezdců
bílý tempo nezískává!; 4.b4!
Originální oběť pěšce pocházející
od teoretika Floriana. Myšlenkou
je uvolnění pole b2 pro střelce
s tempem. Vede k velmi živé a za-
jímavé hře. Ne každému je však po-
chuti hrát ve španělské hře gambit
hned ve čtvrtém tahu. 4...♁xb4
5.♁b2 d6 6.0–0 ♁d7 7.d4 exd4
8.♁xd4 ♁f6 s nejasnou hrou
a oboustrannými šancemi podle
Kerese.; 4.0–0 Druhé základní po-
kračování (*vedle 4.c3*). Bílý si tak-
to ponechává rozhodnutí, zda c3
ano či ne, na pozdější dobu, což
vypadá pružněji. Navíc, černý ne-
má možnost reagovat 4...f5 jako
v jedné z hlavních variant, protože
rochádá je pěšce jen vývinovější.

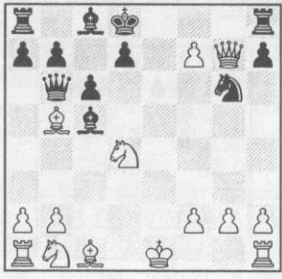
Nevýhodou je však naopak mož-
nost zjednodušujícího pokračování
černého 4...♀d4, které dává velmi
dobré možnosti k vyrovnání hry.
4...♖f6?! Dokonce samotným
Aljechinem doporučené a užívané
pokračování, což je velmi překva-
pivé, protože tento postup jistě ne-
ní pozičně plně oprávněn. Po-
známka Pachmana, že smyslem
výpadu dámy je kontrola pole d4,
se vyvrací již následujícími tahy
bílého. Lze tedy spíše souhlasit
s názorem, že je tento postup bez
hlubšího smyslu. Ani 4...♖f6 jed-
noznačně nelze dětem do repertoá-
ru doporučit! Brzkým výpadem
dámy se pokud možno z výchov-
ných důvodů vyhýbáme! O tom už
i v tomto článku bylo napsáno
mnoho a mnoho. 4...♁f6 je nej-
prozenější pokračování; 4...d5?!

Svěrázný nápad jak opráší tuto va-
riantu pochází od polského analyti-
ka fm Jerzy Konikowského žijícího
v Německu. Je zajímavé sledovat
jak si s tímto systémem, který je
poměrně jedovatý, pokud je bílý
příliš velký pikožrout, poradil
Anatolij Karpov. Ani tento polo-
rektní gambit nelze samozřejmě
k zařazení do regulárního repertoá-
ru svěřence doporučit. Není posta-
ven na solidní poziční osnově
5.♁xe5! Přesně v intencích Nim-
coviče a jeho rady o braní centrálních
pěšců. (5.♖a4 – takto, po př-
jetí gambitu jiného než centrálního
pěšce, by to černému ovšem mohlo
vyjít. 5...♁ge7 6.♁xe5 0–0
7.♁xc6 ♁xc6 8.♁xc6 bxc6 s př-
měrně solidní budoucí kompenza-
cí za pěšce.) 5...♖g5 6.0–0! Výbor-
ný nápad! Vrácením materiálu a rych-
lým dokončením vývinu lze obr-

...f4 g7 11. f4 Bílý má nead příliš velkou, zato trvalou výdu. I její důvody jsou jasné! **7. e7** A opět nehezky tah, který lze s úspěchem zařadit a stabilně ivat. 5. d4! exd4 (5... b6 je rozdně smysluplnější, ale stejně márný mimořádně pasivní pozici po) 0 f6 7. a3 d8 8. c4 d7 (e3±) 6. 0! dxc3 7. xc3 a6 d5 d8 9. a4±; 4... f5! Z toto pokračování by však, dle méosoudu, mohla být za nějaký čas bezpečná a vybroušená repertoáová zbraň našeho svěřence. aťme se nyní zpět k hlavní variatě partie. **5. d4! exd4 6. e5** Opět jný obraz, stejný výjev, neneat černého vydechnout, dokončit vin. **6... g6 6... xe5? 7. e2+.** exd4 xd4?!

a umožňuje tedy už krytí d4 tahem e3 – xg7. 9... xd4 10. exd7+ xd7 11. xd7+ xd7 12. e3 c5 Podle některých teoretiků má černý dostatek obranných možností, ale příliš to na to nevypadá! 13. d2! f6 14. 0–0±. **9... e7?!** 9... f8 10. e3! xd4 11. xd4 xxb5 12. c3 O výhodě bílého není sporu. **10. e6! c6 11. xg7 d6 12. exf7+ d8**

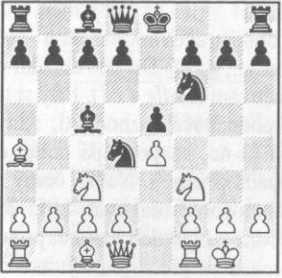

13. d2e6+! dxe6 14. g5+ 1:0

K ostatním nevhodným zahájením odporujícím zásadám Nimcoviče lze přidat například – Birdovu obranu ve španělské, Bardelebe-novu obranu ve španělské (3. b4), různé méněcenné obrany po 2. f3 (lotyšský gambit, střední protigambit – 2... d5, Damianova obrana – 2... f6) a mnohá další zahájení. Domnívám se, že zkušenosti po prostudování tréninkových materiálů vás dovedou k vyrazení i mnoha dalších zahájení.

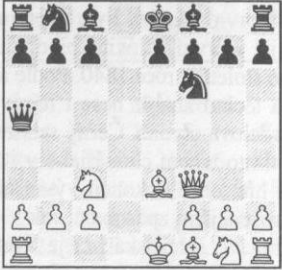
TEST Č. 4

Analýza Aljehina

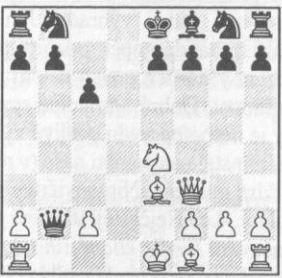
analogická situace jako v posledním úkolu z minulého čísla. Otázkou je, zdali je poslední tah černého, který je zároveň obětí centrálního pěšce, správný. To musí dokázat analýza pozice po přijetí oběti pěšce 7. xe5.

Bartz – Ennen
1948

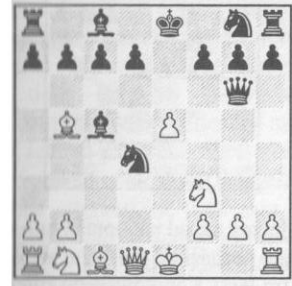
6... b4 Pro pikožrouta velmi lákavý tah. Ten se nyní domníval, že opticky správně **7. 0–0–0** potom vážne a bílý proto stojí špatně. Černého však čekalo velmi kruté překvapení. Jak bílý pokračoval a o jaké varianty se přitom opíral?

Motl – Melčák
1940

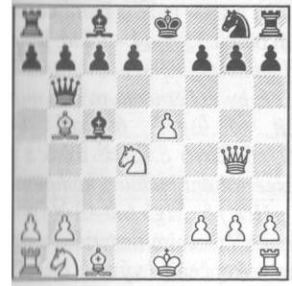

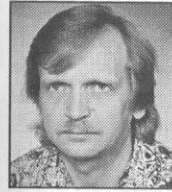
Poslední tah černého je nad slunce jasný. Otázka však zní jinak. Jak má bílý pokračovat? Může se pustit v takovéto pozici do klasické oběti obou věží?

Odebíráte již pravidelně ŠACHinfo?

aktická replika snažící se o rehatitaci varianty s výpadem na f6. urází však hned na několik vyčiení. **7... b4+ 8. c3 d5 9. 0–0±** e7 10. b3 (10. e2!?) ... xc3 11. bxc3 a6 (11... 0–0) xc6+ xc6 13. a3, Black-rne, Pillsbury–Steinitz, Šifers 96. **8. xd4 b6 9. g4!**

Jan
Bílek

Řešení testu č. 4 z minulého čísla ŠACHinfo 5/2003

Analýza Alechina

6...0-0 7.♞xe5? Jak dokázal již Alechin, zde vede vzetí centrálního pěšce k rozhodující výhodě černého. Pěšec d7 už není vázán a černý může získat další vývinové tempo! 7...d6 Typický obrázek, ze kterého se je nutné poučit a zapamatovat si jej! 8.♞c4 8.♞d3 ♘g4 s podobným závěrem jako v hlavní variantě; 8.♞f3 ♘g4 s dalším 9...♞c8 a 10...♘f3 11.gxf3 ♞h3!-+. 8...♘g4 9.♞e1 ♞f3+!!-+ Kombinace s ideou nepřímého rozrušení. Všimněme si i zde ohromného přečíslení figur černého proti bílému králi! Bílý nemá jedinou figuru, která by mu královské křídlo chránila. 10.gxf3 ♘xf3 Proti hrozbě ♞d8-c8-h3 nebo g4 nemá bílý žádnou obranu. 11.d4 ♞c8! 12.♞e3 Pole g2 stačí bílý ještě krýt, ale další slabinu už ne. 12...♞h3 13.dxc5 ♞g4 -+

Bartc – Ennen

1948

6...♞b4 Příklady na ohromující sílu nečekaných vývinových tahů jsme již viděli takové množství, že bez problémů objevíme i tento. Je třeba jen maličkost: počítat přesně! 7.0-0-0!! Tento tah považoval černý za nemožný, protože viděl jen jeden následující tah dopředu. To je však málo! 7...♘g4? Důsledné, ale zcela špatné! 8.♞b5!+- e5 8...♘xf3 9.♞xc7# 9.♞xc7+ ♞e7 10.♞xb7! ♞xb7 11.♘c5# 1:0

Motl – Melčák

1940

Odpověď zní: ano, může. Opět je však třeba vše řádně dopočítat... 8.♘c4!! ♞xa1+? 8...♞f6 9.0-0 ♞bd7 10.♞ab1±; 8...♞b4+ 9.♞d2 s dalším 10.0-0 (10.♞b1) a 11.♞ab1. 9.♞e2 ♞xh1 10.♞xf7+ ♞d7 11.♞c5+ 11.♘e6+ je také postačující. 11...♞c7 12.♞f4+ ♞d8 13.♞xf8+ ♞c7 14.♘f4+ ♞b6 15.♞d8+ ♞a6 16.♘c4+ b5 17.♞c5#. 11...♞c7 12.♘f4+ ♞b6 13.♞a4+ ♞a5 14.♘d2+ ♞xa4 15.♘a6! Kombinace s ideou uvolnění pole a dráhy! Hrozí 16.♞b3#; jde i 15.♘d3. 15...♞b1 16.♞c4+ ♞a3 17.♘c1+ ♞xc1 18.♞b3# 1:0

V dalším pokračování 2. kapitoly „Nevhodná zahájení“ se nyní dostáváme k druhé základní skupině zahájení, která nejsou vhodná k zařazení do dětského repertoáru. Jde rovněž o dosti velkou skupinu her, ale důvody, proč bychom se od této skupiny zahájení měli odvracet, jsou podstatně jiné. Jsou to **zahájení výchovně či historicky nevhodná**.

Jde o to, že nejužívanější a nejuznávanější trenérský názor na vývoj svěřence lze charakterizovat touto, doufejme, pochopitelnou tezí: svěřenec by měl při studiu a poznávání naší hry kopírovat její historický vývoj! Jaký byl vlastně tento vývoj? Zhruba šel po této cestě: absolutní hodnota figur, jejich vývin, otevřeně hry, útok na krále, xf7, romantický šach, gambity, význam oběti, P. Morphy, atd. A jak jinak může vypadat harmonický vývoj svěřence? Může snad začít zavřenými hrami, máme potlačit význam času a umocnit význam pěšcové struktury například u osmiletého svěřence?

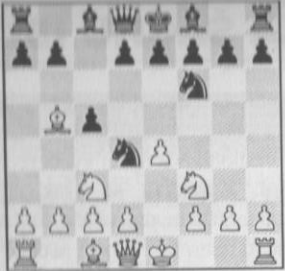
A s tímto, v drtivě většině uznávaným názorem, musí pochopitelně i korespondovat opět i výběr repertoáru. Kupodivu se však stále a stále můžeme přesvědčit, že řada trenérů tento fakt prostě nechce či není ochotna vůbec akceptovat. Z toho potom vyplývají naprosto zcestné volby různých nesmírně složitých zahájení. Svůj význam hraje samozřejmě i jistá pohodlnost trenéra (co hraji já, snadno naučím i svěřence), touha po rychlém úspěchu (vždyť svěřenec se dokáže naučit dokonale jedno schéma) či prosté nepochopení, neznalost, amatérismus, nezdravé sebevědomí, špatné nebo žádné trenérské výsledky či úspěchy. Výběrem historicky špatného zahájení (nerepektujícího vývoj hry) se na svěřenci páchají dvě největší škody: 1) nutíme jej hrát zahájení, kterému nemůže ještě zdaleka rozumět. 2) zmenšujeme do budoucna jeho šachový rozhled, kulturu projevu, objem znalostí, které by jinak za normálních okolností mohl získat a dále rozvíjet.

Alenka – Nikolka

2002

B30: 1.e4 c5(?) Podobně jako doporučovat malým svěřencům 1.c4 nebo 1.♞f3, měl by být i tento nápad trenéra minimálně ostře kritizován! Osmileté dítě na výkonnostní úrovni černými hrající Nikolky nemůže prostě složitosti sicilské obrany v žádném případě pochopit. Pochopit by však mělo a mohlo, že je dobré v každém tahu vyvíjet pokud možno novou a novou figuru. 2.♞f3 ♞f6 3.♞c3 ♞c6 4.♘b5 Toto rozestavení figur za bílé je pro repertoár dobrým nápadem. I jemu se v naší další exkurzi, v další části článku o vhodných zahájení, budeme věnovat blíže. 4...♞d4(?)

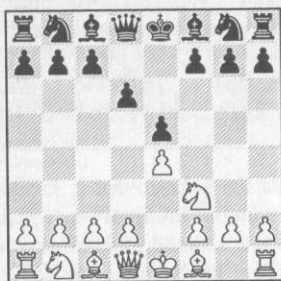

je. Nyní však přichází (alespoň pro trenéra) šok! 9... $\text{\textcircled{e}}7$? Ano, co je někdy dovoleno v sicilské, anglické, Rétiho zahájení, atd, není dovoleno v královském gambitu. Hra má otevřený charakter a záleží na každém tempu. Volba jiných než otevřených her, jejich zařazení do repertoáru (samozřejmě nejen) Nikolky, je v této fázi vývoje dítěte (jeho návyků) hrubou chybou! A zde vidíme jasný důkaz. 10. $\text{\textcircled{x}}f4$ $\text{\textcircled{f}}6$? Další neopodstatněná ztráta času a stejný problém!

1:0

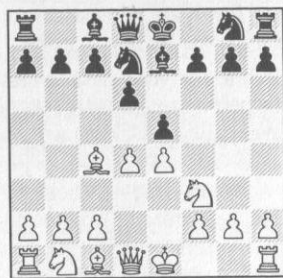
Analyza Phillidorova obrana

C41: 1.e4 e5 2. $\text{\textcircled{f}}3$ d6

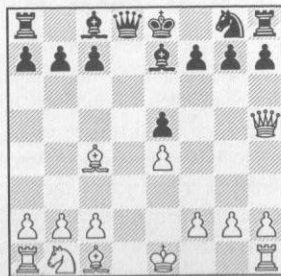

Phillidorova obrana je jistě velmi solidní a slušná zbraň, pro řadu hráčů zejména jako alternativní zahájení. Pokud se podaří nastudovat, pochopit řadu jemností, přechodů, charakteristických strategických plánů, je i zbraní velmi nebezpečnou. Pro začínající děti, svěřence, je však stejně nevhodná, jako s opačnými barvami pianissimo či tah packalů. Nevhodná ne snad proto, že by narušovala některý z Nimcovičových postulátů, uvedených v naší první kapitole (vzdyť Nimcovič sám tuto obranu užíval a jedna z hlavních variant systému nese dokonce jeho jméno), ale nevhodná opět spíše vinou své složitosti. Na takováto zahájení je zkrátka pro našeho svěřence ještě brzo! Vždyť je přece známo, že jak hlavní varianty zavřené španělské, tak tato Phillidorova obrana patří svým charakterem spíše

mezi polozávěsné či dokonce zavřené hry. Důvody jsou i v jisté počáteční pasivitě černého (nejen „nešťastný“ $\text{\textcircled{f}}8$), nutnosti hledat často téměř jediné tahy (c7-c6, $\text{\textcircled{b}}8$ -d7, $\text{\textcircled{g}}8$ -f6, e5xd4) a tak trochu odložené aktivní protihře. 3.d4 $\text{\textcircled{d}}7$ Henhamův systém je považován za pevnou, ale přespříliš pasivní možnost černého. 3... $\text{\textcircled{f}}6$. 4. $\text{\textcircled{x}}c4$ $\text{\textcircled{e}}7$?

Tento tah už prohrává. 4...c6 je kupodivu jedinečně hratelný tah. Není toto snad další a nejpádnejší odpověď-důkaz předchozích tvrzení o přespřílišné náročnosti systému?; 4... $\text{\textcircled{g}}f6$? 5.dxe5! (5. $\text{\textcircled{d}}g5$?! d5 6.exd5 h6) 5... $\text{\textcircled{x}}e5$ (5...dxe5 6. $\text{\textcircled{d}}g5$ +-, protože černý už nemůže pole f7 krýt) 6. $\text{\textcircled{x}}e5$ dxe5 7. $\text{\textcircled{x}}f7$ +! $\text{\textcircled{x}}f7$ 8. $\text{\textcircled{w}}xd8$ $\text{\textcircled{b}}b4$ + 9. $\text{\textcircled{w}}d2$ $\text{\textcircled{x}}d2$ + 10. $\text{\textcircled{x}}d2$ +-. 5.dxe5! $\text{\textcircled{x}}e5$ 5...dxe5?! je ještě horší možnost, která prohrává rychleji. 6. $\text{\textcircled{w}}d5$ + $\text{\textcircled{x}}f7$. 6. $\text{\textcircled{x}}e5$ dxe5 7. $\text{\textcircled{w}}h5$ +-

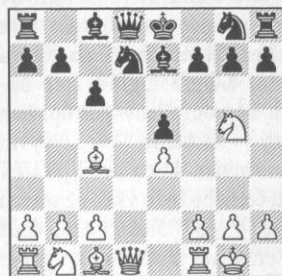
Černý ztrácí pěšce e5. V partii Lhagva – Lao Sang 1990 se černý sice ještě snažil bojovat, ale bezúspěšně. 7...g6 8. $\text{\textcircled{w}}xe5$ $\text{\textcircled{f}}6$ 9. $\text{\textcircled{b}}h6$ $\text{\textcircled{g}}8$ 10. $\text{\textcircled{w}}b5$ + $\text{\textcircled{d}}7$ 10... $\text{\textcircled{x}}d7$

11. $\text{\textcircled{w}}b3$. 11. $\text{\textcircled{w}}d5$! $\text{\textcircled{b}}b4$ + 12.c3 $\text{\textcircled{w}}f6$ 13. $\text{\textcircled{g}}5$! $\text{\textcircled{w}}g7$ 14.cxb4 h6 15. $\text{\textcircled{b}}xh6$! c6 16. $\text{\textcircled{w}}d2$ $\text{\textcircled{w}}h8$ 17. $\text{\textcircled{c}}3$ A bílý uplatnil převahu figury.

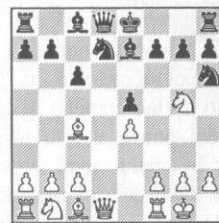
Boleslavskij I. – Ščerbakov L.

1942

C41: 1.e4 e5 2. $\text{\textcircled{f}}3$ d6 3.d4 $\text{\textcircled{d}}7$ 4. $\text{\textcircled{x}}c4$ c6 5.0-0 $\text{\textcircled{e}}7$ I nadále se musí mít černý na pozoru ve volbě poradí tahů. 5...h6? 6.dxe5 dxe5 7. $\text{\textcircled{x}}f7$ +!; 5... $\text{\textcircled{g}}f6$? 6.dxe5 $\text{\textcircled{x}}e4$ (6...dxe5 7. $\text{\textcircled{d}}g5$ +-) 7.exd6+-. 6.dxe5!? dxe5 6... $\text{\textcircled{x}}e5$? 7. $\text{\textcircled{x}}e5$ dxe5 8. $\text{\textcircled{w}}h5$ +-. 7. $\text{\textcircled{d}}g5$!

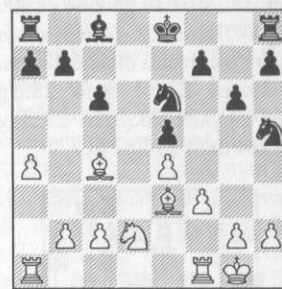
Pěkná taktická replika, ovšem se strategickými důsledky. 7... $\text{\textcircled{x}}g5$ 7... $\text{\textcircled{h}}6$?

8. $\text{\textcircled{x}}e6$! fxe6 9. $\text{\textcircled{b}}xh6$ $\text{\textcircled{d}}b6$ 10. $\text{\textcircled{w}}h5$ + g6 (10... $\text{\textcircled{x}}f8$ 11.f4+!) 11. $\text{\textcircled{w}}e2$ ±. 8. $\text{\textcircled{w}}h5$ g6 9. $\text{\textcircled{w}}xg5$ $\text{\textcircled{w}}xg5$ 10. $\text{\textcircled{x}}g5$

Hráči, kteří by byli ochotni hrát v této pozici černými, snad už dávno nejsou. Mimo výhody dvojice střelců má bílý i náskok ve vývinu a výborné šance pro hru na dámském křídle, které je oslabeno tahem c7-c6. Varianta je prostě špatná! 10... $\text{\textcircled{c}}5$ 11. $\text{\textcircled{d}}2$ $\text{\textcircled{e}}6$ 11... $\text{\textcircled{e}}6$ 12. $\text{\textcircled{e}}3$ $\text{\textcircled{x}}c4$ 13. $\text{\textcircled{d}}xc4$ $\text{\textcircled{x}}e4$ 14.f3 $\text{\textcircled{e}}f6$ 15. $\text{\textcircled{x}}e5$ S velkou výhodou bílého. 12. $\text{\textcircled{x}}e3$ $\text{\textcircled{f}}6$ 13.f3 $\text{\textcircled{h}}5$ 14.a4

Je známe, že strana s výhodou dvojice střelců se má snažit tísnit pozici soupeře pěšcovým postupem. Nejlépe se k tomu hodí právě krajní pěšci, protože při postupu vpřed dávají nejméně šancí soupeři, aby si zajistil opěrné body na postupem pěšců oslabených polích! 14... $\text{\textcircled{x}}e7$ 15. $\text{\textcircled{f}}f1$ $\text{\textcircled{e}}d8$ 16. $\text{\textcircled{a}}2$ 16.a5!? s dalším 17.c3 a 18.b4. 16...f6 17. $\text{\textcircled{c}}4$ b6 18. $\text{\textcircled{e}}xd8$ 18.a5! 18... $\text{\textcircled{x}}d8$ 19.a5 $\text{\textcircled{e}}6$ 20. $\text{\textcircled{b}}3$ $\text{\textcircled{x}}c4$ 20...b5 21. $\text{\textcircled{c}}c5$ + $\text{\textcircled{x}}f7$ (21... $\text{\textcircled{x}}d7$ 22. $\text{\textcircled{e}}d1$ + $\text{\textcircled{x}}c7$ 23. $\text{\textcircled{d}}b6$!+!) 22. $\text{\textcircled{d}}d6$ + $\text{\textcircled{x}}g8$ 23.a6. 21. $\text{\textcircled{x}}c4$ b5 22. $\text{\textcircled{c}}c5$ + $\text{\textcircled{x}}e8$ 23. $\text{\textcircled{g}}8$ $\text{\textcircled{d}}b7$ 24. $\text{\textcircled{f}}2$ a6 25. $\text{\textcircled{b}}b6$ $\text{\textcircled{x}}f8$ 26. $\text{\textcircled{b}}b3$ $\text{\textcircled{x}}e7$ 27.g3 $\text{\textcircled{d}}g7$

28.c4. Konkrétní přístup k pozici Bílý vynucuje změny v pěšcové formaci soupeře. 28... $\text{\textcircled{e}}c8$ 29. $\text{\textcircled{b}}b4$ 30.c5! $\text{\textcircled{b}}b6$ je sice nyní odříznut od královského křídla, ale v následujícím tahu bude vyřazena ze hry i černá věž. Ani možnost usadit na d4 jezdcem černému nic neč... 30... $\text{\textcircled{d}}8$ 31. $\text{\textcircled{x}}c4$ $\text{\textcircled{e}}a8$ 32. $\text{\textcircled{d}}e6$ 33. $\text{\textcircled{x}}e3$ $\text{\textcircled{d}}d4$ 34.f4 $\text{\textcircled{d}}3$ 35. $\text{\textcircled{f}}f1$ Hra probíhá pouze na královském křídle. Mimo pěšců bílý ve hře krále, věž, střelce a černý pouze krále a dva jezdce. Není těžké odpovědět na otázku kdo bude vítězem! 35... $\text{\textcircled{e}}6$ 36. $\text{\textcircled{x}}d3$ $\text{\textcircled{d}}c4$ 37.f5 gxf5 37... $\text{\textcircled{d}}3$ 38.g4 g5 39.h4 h6 40. $\text{\textcircled{e}}h1$. 38.ex $\text{\textcircled{d}}g7$ 39. $\text{\textcircled{x}}e4$ $\text{\textcircled{e}}e8$ 40.g4 $\text{\textcircled{d}}4$ 41. $\text{\textcircled{f}}f2$ $\text{\textcircled{d}}d4$ 42.g5! $\text{\textcircled{d}}b5$ 43. $\text{\textcircled{x}}c4$ axb5 44.h4 $\text{\textcircled{x}}f7$ 45. $\text{\textcircled{e}}d2$ $\text{\textcircled{d}}4$ 46.b3 Černý je v nevýhodě ta (Zugzwang). 46... $\text{\textcircled{e}}b8$ 47.a6 $\text{\textcircled{e}}8$ 48.a7 $\text{\textcircled{e}}a8$ 49. $\text{\textcircled{e}}d8$ $\text{\textcircled{d}}c7$ 50. $\text{\textcircled{x}}c4$ $\text{\textcircled{e}}a7$ 51.gxf6+

Boleslavskij I. – Furman 1961

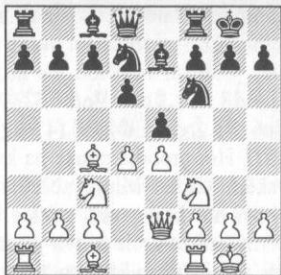
C41: 1.e4 e5 2. $\text{\textcircled{f}}3$ d6 3.d4 $\text{\textcircled{d}}7$ 4. $\text{\textcircled{x}}c4$ c6 5.0-0 $\text{\textcircled{e}}7$ Poněkud živější Nimcovičovo pokračování, které je i v současnosti hlavním zbraním (nejen v daném pořadí tahů). 4. $\text{\textcircled{c}}3$ 4.dxe5. 4... $\text{\textcircled{b}}b4$ 5. $\text{\textcircled{x}}c4$ $\text{\textcircled{e}}7$ 5...c6? 6.dxe5 (6. $\text{\textcircled{d}}g5$?! d5). 6.0-0!

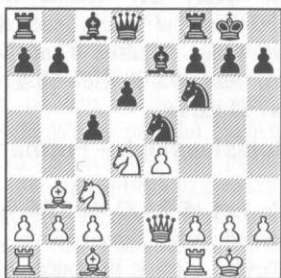
Opět je třeba zdůraznit: pro malé svěřence je toto „poziční“ zastavení ještě málo pochopitelné (střelec e7 bez vzduchu, střelec uzavřen vlastním jezdcem). V znam uvolněného pěšce c7, respektive pochopení jeho významu ještě není a nemůže být na pořadu dne.

stavění. 6.dxe5 dxe5 7.♔x17+?! ♔x17 8.♗g5+ ♔g6! 6...0-0 7.♖e2

7...exd4?! Furman se chtěl obejít bez tahu c7-c6 a přichystal si v této partii na Boleslavského nový plán. 7...c6. 8.♗xd4 ♗e5 9.♖b3 c5

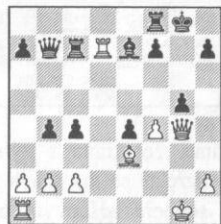

V době hraní partie šlo o nový plán. Boleslavskij přesně vystihne a využije jeho slabé stránky! 10.♗f5! Jedině tak! 10.♗f3? ♗g4. 10...♗xf5 11.exf5 ♖c8 12.♗d5 Bílý netrvá na dvojici střelců, protože v případě výměny na d5 je centralizovaný ♗d5 věčný. 12...♖d7 13.f4 ♗c6 14.g4± ♗d4

15.♖d1!! Velmi přesný, hluboký tah. Pole g2 bílý ponechává pro

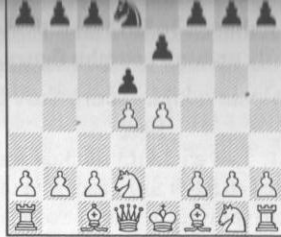
17.♗d5 ♗x13+ 18.♖x13 ♗xd5 19.♖xd5 s protihrou černého, protože postavení bílého krále není příliš bezpečné! 15...b5 16.♗g2! b4 17.♗e2! Po výměně jediné aktivní černé figury výhoda bílého ještě vzroste. 17...♗xe2+ 18.♖xe2 d5 19.♗d1! Podtrhuje slabost černého centra. 19.g5?! ♗e4! 20.♗xe4 dxe4 21.♖xe4 ♖fe8 s protihrou, vzhledem k oslabenému postavení bílého krále. 19...♖b7 20.g5 ♗e4 21.♗e3! 21.♗xe4?! dxe4 22.♖c4 e3! s nežádoucím otevřením dlouhé diagonály. 21...c4 22.f6! gxf6 23.♖g4 Hrozí 24.gxf6. 23...♗h8 23...fxg5 24.♗xe4 dxe4 25.♗d7 ♖c7

26.♖xe7! ♖xe7 27.♖xg5+ ♗h8 28.♖f6+ ♗g8 29.♗d4+- 24.♖f5 ♖cd8 25.gxf6 ♗c5 Urychluje konec, ale záchranu už černý neměl. 26.♗xe4! 26...♗xe3+ 27.♗h1 dxe4 28.♖g5!+- ♖g8 29.♖xd8. 1:0

Boleslavskij I. – Goldenov 1955

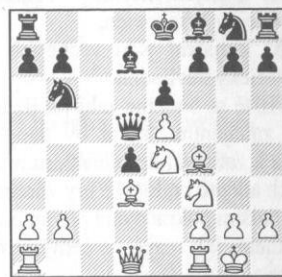
C03: 1.e4 e6 Francouzská obrana patří v poslední době k nejoblíbenějším, ale také nejtěžším zahájením. Pokud chceme časem zařadit francouzskou do repertoáru svěřence, nedělejme to dříve, než dosáhne opravdu slušné úrovně hry. Až projde bez problémů otevřenými zahájeními a ucítíme, že je čas na doplnění, změnu! Tato další partie ilustruje, jak se může celkové nepochopení strategických jemností francouzské obrany vymstít. A to prosím, proti našemu svěřenci nemusí sedět zrovna taková hlava jako Isaak Boleslavskij. 2.d4 d5 3.♗d2 ♗d7

Mistr Goldenov se rád vyhýbal teoretickým cestám. Tah, který učinil, je možné hrát, není v rozporu s principy hry v zahájení, tím méně samotné francouzské, ale přece jen, obvyčejně 3...c5 či 3...♗f6 bylo lepší, protože umožňovalo černému později bez problémů dokončit vývin. 4.♗g3 ♗g6? Toto už je však nepromyšlený postup, neboť černý zaostane ve vývinu. Pokračování 4...c5 hned po třetím tahu černého bylo však již sotva na místě. 4...c5?! 5.exd5 exd5 6.♗b5 A černý má problémy s vývinem královského křídla. I po nyní nejlepší. 6...♗d6 7.0-0 ♗e7 8.dxc5 ♗xc5 9.♗b3 ♗b6 10.♗g5 ...není pochyb o výhodě bílého.; 4...dxe4 Takto by černý přešel k variantám tzv. Rubinsteinovu systému, který má stále pověst pasivního, i když pevného pokračování; 4...f5?! 5.e5 ♗g8 Čtvrtý tah černého mohl mít oprávnění pouze v tom případě, pokud by bylo nyní výhodné 5...♗e4. Na to by však následovalo 6.♗xe4 dxe4 7.♗g5± se ziskem pěšce e4. 6.♗d3 c5 6...♗e7 Bezpečnější pokračování, které by nedávalo bílému možnost výhodně otevřít pozici. 7.c4!!

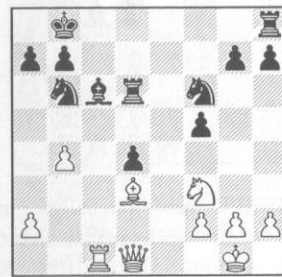

by se zaměřil na otvorení linie konkrétní nevyzískal. Naopak, aby mohl využít náskoku ve vývinu, je nutné usilovat o otevření linií a dokonce nebrat v úvahu ani případné materiální ztráty. V současné době můžeme postup c2-c4, jako strategický motiv se snahou o maximální otevření hry, vidět zejména ve variantách, kde černý používá systémy s b7-b6 a rovněž ztrácí, na úkor výměny ♗c8, čas! 7...♗b6 8.0-0! Typické a správné řešení pro podobné pozice s napětím v centru. Předchozí tah černého je samozřejmě další běh na místě a ztráta drahocenného času. 8...cxd4 8...dxc4 9.♗xc4 cxd4 10.♗g5! ♖d5 11.♖e2 ♗d7 12.♖fd1 A útok bílého je již sotva odrazitelný. 9.cxd5 ♖xd5 10.♗e4 Silný pěšec e5 a ♗e4 jsou strůjci převahy bílého. Černý nemá možnost vyvinout figury královského křídla a udělat malou rochádu, proto ukrývá svého krále na opačnou stranu, avšak ani tam nebude jeho postavení bezpečné. Černý se jaksi nepozorovaně, bez větších nepřesností, dostal do obtížné pozice. I to je důsledek náročnosti francouzské obrany. Někdy je i těžké odhalit, kde vlastně došlo u černého k chybě. 10...♗d7 11.♗f4!

Všechny figury bílý vyvíjí na neaktivnější pole. Zde střelec míří do centra a překrývá strategicky klíčového pěšce, který svazuje celou černou pozici – ♗e5. 11...♗c6 12.♖e1! Další překrytí xe4 a ♗e5. 12...0-0-0 13.♖c1 Bílý mobilizo-

13...f5?! Vážná chyba, po které černý nemůže zabránit materiálním ztrátám. Vyhání totiž bílého jezdce tam, kam chtěl stejně skočit, a přitom oslabuje pole e5 a e6. 13...♗b8 14.♗d6 ♗xd6 15.exd6 ♗f6 16.♗g3!± (16.♖e5?! ♖xd6 17.♖f5 exf5 18.♗xd6+ ♖xd6) 16...♗bd7 17.♗c4 ♖h5 18.♗xd4 ♖xd1 19.♗xc6+ bxc6 20.♖exd1 a před černým by stál nelehký, a těžko řešitelný úkol, boj o remízu. 14.♗d6+ ♗xd6 15.exd6 ♗f6 15...♗b8? 16.♖e5!+- 16.b4 ♗b8 16...a6 17.a4+- (17.♗xa6+-). 17.♖e5! ♖xd6 Odevzdání dámy je pro černého nejrozzumnější řešení. 17...♖xa2 18.d7 ♗a4 A nyní má bílý dvě silná pokračování: (18...♗a8?! 19.♖a1 ♗a4 20.♖xa2 ♗xd1 21.♖xa7+ vede k matu) A) 19.♗c2 ♗a8 20.♖a5 ♗fd5 21.♗d2 (21.♖xd4 ♖c4!) 21...♗c3 22.♗xc3 dxc3 23.♗xa4 ♖b2 24.♖b1 ♖xd7! 25.♖e1! (25.♗d7?? c2 26.♖xa7+ ♗b8!+-) 25...♗xa4 26.♖xa4! ♖c8! 27.♖aa1 ♖c2 28.♖xe6 ♖dc7 29.b5 a bílý má všechny šance vyhrát; B) 19.♖e2+ 19...♗a8 20.♖xa2 ♗xd1 21.♖xd1 ♗bd5 22.♗d2 ♖xd7 (22...♗c3 23.♗xc3 dxc3 24.♗e5) 23.♗xd4 Černý má za figuru pouze dva pěšce. 23...♗c7 (23...♗e7 24.♗e3) 24.♗b5. 18.♖xf5 exf5 19.♗xd6+ ♖xd6

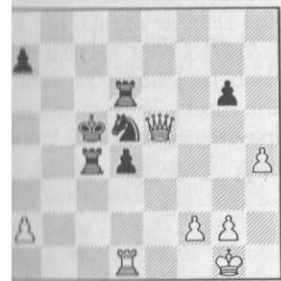

Úkol bílého ještě není zdaleka jednoduchý. Černé figury nejsou nyní rozestaveny špatně a pěšec d4 může být v některých variantách ne-

dáma posvačila a znova vchá-
věžena do hry, aby lezla dál na
ry černému králi. 34...♖b6
♞e8+ ♔c5 36.♞e5+ ♔d5

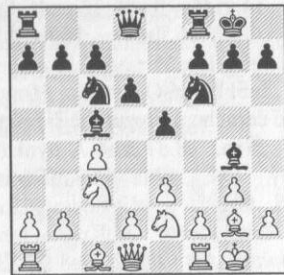

chvíli, kdy nemůže černý pěšec
topovat, bílý mobilizuje krá-
ské křídlo. 37...♞d7 38.♞e8
6 39.♞f7 ♔b6 40.♞f8
♞b1+?! ♞b4. 40...♞d7 40...♔c5
♞e1 s dalším 42.♞e6. 41.♞b1+
6 42.♞c8+ Zde byla partie pře-
ena a černý se bez dohrávání
lal. Mohlo následovat 42...♔c7
♞b7+ ♔d6 44.♞xa7+ ♔e6
...♔d5 45.♞a6+ ♞c6
♞d3!; 44...d3 45.♞e3)
♞a3+ ♔d5 (45...♞c5 46.♞b6+
15 47.♞xe6; 45...♔c5
♞g3+) 46.♞f3+ ♔c5 47.h5! d3
...gxh5 48.♞f5+ ♔d6
♞b6+) 48.♞e3+. 1:0
(Boleslavskij I., Bílek J.)

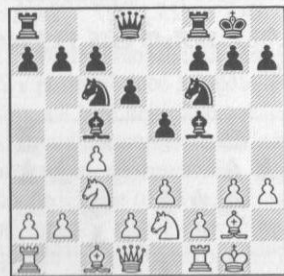
Macinowski – Kříž D.

2002
5; 1.e4(?) e5 2.♔c3 ♔c6 3.g3
6 4.♔g2 ♔e5 Při prvním setkání
anglickou volí devítiletý Danek
prosto logický vývin figur na
rozená a otevřená pole. Čili re-
e tak, jakoby hrál otevřenou

hru. Je možné, že rozestavení čer-
ného v tomto provedení není opti-
mální, ale špatné také určitě není.
Uvidíme, jak si poradí bílý se svou
anglickou dále. Jak zvládne její
jemnosti a zálučnosti. 5.e3 Bílý
volí tedy pružný, flexibilní systém
vývinu s ♔g1–e2. 5...0-0 6.♔ge2
d6 6...♞e8 Možný profylaktický
postup proti plánovanému a logic-
kému d2–d4; 6...d5!? 7.0-0 7.d4!
exd4 8.exd4 ♔b6 9.0-0 ♔f5 s mírnou
převahou bílého. 7...♔g4!?

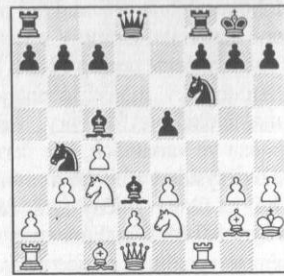

Pokračuje v logickém vývinu figur
na pole, kam pozice dovolí. Černé-
mu opět nelze nic vytknout. Za
okamžik však začne fáze, kdy bílé-
mu dojdou přirozené, schematické
tahy a bude muset začít vymýšlet
vlastní hlavou. Co dokáže vymys-
let a udělat z anglické a tohoto
pružného systému posuďte sami.
8.h3 ♔f5 8...♔h5; 8...♔d7.

9.f4? Bílý neví, co dalšího má
s pozicí strategicky udělat, a i pro-
to se uchyluje k taktice. Hrozí jed-
noduché a průhledné 10.fxe5.
Jinými slovy: dítě hledá taktiku
v pozicích anglické, přímo si o ni
říká! Není divu, že po tomto pozič-
ně slabém tahu získá již černý vi-

nou oslabených bílých polí (zejmé-
na d3) jasnou výhodu. 9.d4.
9...♔d3! 10.fxe5 dxe5 11.♔h2?!
11.b3. 11...♔b4! 12.b3?

Posledních pár tahů naznačuje, že
bílý vůbec neví, o co v pozici jde.
Je dezorientován, neví, kde se sta-
la chyba, i když cítí, že pozice je
již zřejmě ztracena. 12...♔c2?
Ovšem teď se pro změnu začal čer-
ný cítit jako vítěz příliš brzy.
Jednoduché přestavení figur po
oslabených bílých polích získá-
valo dámu a s ní i partii po 12...♔c2!
13.♞e1 ♔d3+ 13.♞b1 ♔b4?!
A partie, po ještě dramatickém
průběhu plném chyb, skončila na-
konec vítězstvím bílého. 13...♔b4;
13...♔a3. 1:0

V 2. kapitole jsme se dostatečně
podrobně věnovali těm zahájením,
která nejsou z různých důvodů
vhodná k zařazení do repertoáru.
Tyto důvody jsou v zásadě dva:

A) Zahájení nejsou v souladu
s principy Nimcoviče.

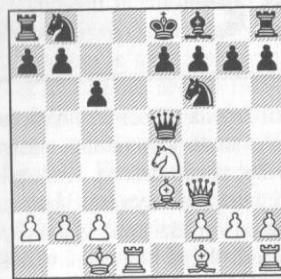
B) Zahájení jsou výchovně či
historicky nevhodná.

Příště se budeme zabývat již tě-
mi zahájením, která by naopak
byla k zařazení do repertoáru mla-
dých adeptů královské hry vhodná,
a v dalším pokračování potom pro-
blémem, jak reagovat černými fi-
gurami na zavířené hry!

**Odebíráte již
pravidelně ŠACHinfo?
Ne?
Tak si ho předplatte!**

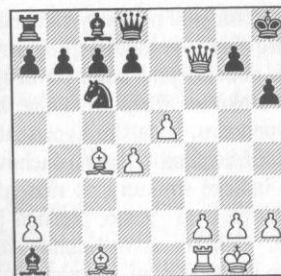
TEST Č. 5

Redl – Kramer
1995

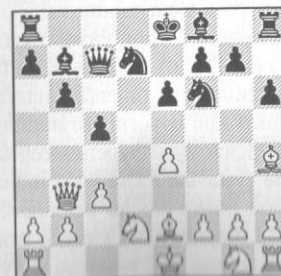
Zde již černý nebyl tak odvážný ja-
ko v posledním úkolu minulého
čísla, přesto však i tady rozhodne
náskok ve vývinu. Jak má bílý po-
kračovat? Jak spojit dokončení vý-
vinu figur s hrozbami a jak natrva-
lo zadržet černého krále v centru?
Propočítejte varianty a **dokažte, že
pozice černého je kritická.**

Felner – Benkroft
1960

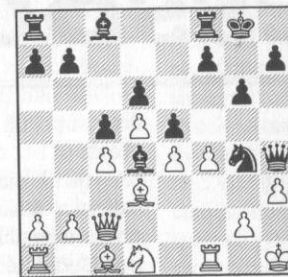
Bílý na tahu rychle vyhrál.

Müller – Wolc
1940

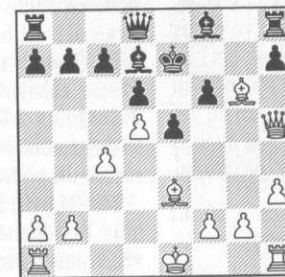
1...♔xe4 Bylo toto brání centrálního
pěšce správné?

Pereisa – Motta
1937

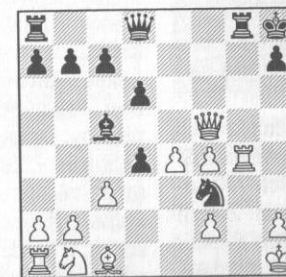
Černý na tahu.

Donistorp – Mundall
1892

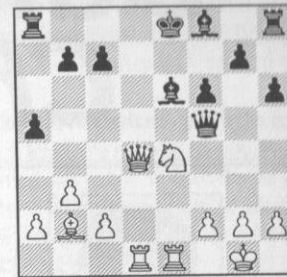
Bílý na tahu. Dobrodružství čer-
ného krále na e7 pro něho neskon-
čí dobře!

Reiner – Steinitz
1860

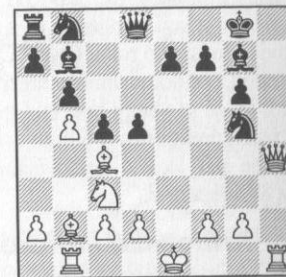
Rychlé dokončení vývinu řeší par-
tii. Jak černý pokračoval?

Pollock – Allies
1893

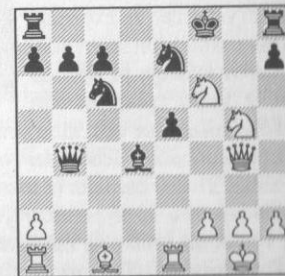
Krásnější pozici po zahájení si
snad již nelze přát. Naleznete nej-
rychlejší řešení? Jak bílý pokrač-
oval?

Trajnov – konzultující
1936

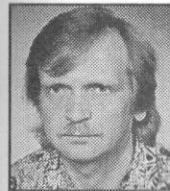
Po zapojení vaší fantazie se jistě
podarí i zde nalézt za bílého vítěz-
né pokračování.

Somov – Razumov
1971

Bílý na tahu. Vítězná kombinace
na sebe nenechá dlouhou čekat.

Sledujte www.sachinfo.cz

Jan
Bílek

Řešení testu č. 5 z minulého čísla ŠACHInfo 6/2003

Redl – Kramer
1995

9. ♖g5! hrozí 10. ♗d8+ 9. ♖xf6+! ?
Tah jistě zasluhující pozornost.
Strategie spočívající ve výmě-
nách již vyvinutých figur soupe-
ře je při značném náskoku ve
vývinu zcela správná. Vždyť ny-
ní černý nemá ve hře zhola nic.
9... ♗xf6 (2... ♗xf6 10. ♖c4↑;
2... ♗xf6 10. ♖c4↑) 10. ♗g3!↑.
9... ♖bd7 10. ♖c4 e6 11. ♗xd7!
10. ♖d7 11... ♖xd7 12. ♖xf7+.
12. ♗xf7+ ♖d8 13. ♖xe6+ ♖c8
14. ♗e8# 1:0

Felner – Benkroft
1960

Bílý na tahu rychle vyhrál po ty-
pickém kombinačním úderu
s ideou odvléčení. 1. ♖g5! hxg5
1... ♗xg5 2. ♗g8# 2. ♗h5# 1:0

Müller – Wolc
1940

1... ♖xe4?? Centrální pěšec,
kterého černý zkonsumoval, je
v této pozici prudce jedovatý.
Rozuzlení bylo rychlé.
2. ♗xe6+! fxe6 3. ♖h5+ g6
4. ♖xg6# 1:0

Pereisa – Motta
1937

Ohromné přečíslení černých fi-
gur v okolí bílého krále dává tu-
šit rychlý závěr. 1... ♗g3!
2. hxg4 ♗h4# 0:1

Donistorp – Mundall
1892

1. ♗xe5+! Jednoduchá, ale vel-
mi hezká idea odvléčení a záro-

veň přímé rozrušení pěšcového
krytu v centru na zdánlivě nej-
pevnějším místě. 1... fxe5
1... dxe5 2. ♖c5# 2. ♖g5# 1:0

Reiner – Steinitz
1860

1... ♗h4!! Závěrečná mobilizace
černých figur! 2. ♗g2 2. ♗xg8+
♗xg8+; 2. ♗xh4 ♗g1#.
2... ♗xh2+! 3. ♗xh2 ♗g1# 0:1

Pollock – Allies
1893

1. ♗d7+! Ideálně rozmístěné,
vyvinuté a centralizované figury
dovolily bílému ohlásit mat nej-
později pátým tahem! 1... ♖xd7
2. ♖d6+ 2. ♖xf6+?? ♖f7.
2... ♖d8 3. ♖f7+! 3. ♗e8+? ♖xe8
4. ♖f7+ ♖e7! 3... ♖c8 4. ♗e8+!
♖xe8 5. ♗d8# 1:0

Trajnov – konzultující
1936

1. ♖e4!! Objevili jste tento pře-
krásný úder? Jedině takto je čer-
ný okamžitě ztracen. 1. ♖xd5?!
e5! a černý ještě může chvíli
klást odpor. 1. ♖xd5?! ♖xd5
2. ♖xd5 e5. 1... dxe4 1... ♖xb2
2. ♗xb2+; 1... e5 2. ♖xg5 dxc4
3. ♖xe5+-. 2. ♗h8+ ♖xh8
3. ♗xh8# 1:0

Somov – Razumov
1971

1. ♖a3!! Pokrývá věž a umožňu-
je vytvoření pěkné matové kon-
strukce! 1... ♗xa3 2. ♗e6 ♖d8
2... ♖g7 3. ♖h5+ ♖f8 4. ♗f7#.
3. ♗f7+! ♖xf7 4. ♖e6#

Mat!

1:0

V prvních dvou částech našeho
článku, zabývajícího se problema-
tikou výběru vhodného repertoáru
zahájení začínajících dětí, jsme si
nejprve pojmenovali a definovali
některé obecné pojmy: běh na mís-
tě, vývinové tempo, význam cen-
trálních pěšců, brání centrálních
pěšců, „pikožroutství“, atd. (Nim-
covič). Z minulé části již víme,
která zahájení nelze do dětského
repertoáru doporučovat, a že to má
v zásadě dva důvody:

1) odporují Nimcovičovým zá-
sadám nebo i

2) zahájení nevhodná pro svou
složitost, nerespektující například
ani historický vývoj hry. Ten, jak
víme, by náš začínající svěřenec
měl rovněž v rychlosti absolvovat
nebo chcete-li, v jistém smyslu jej
okopírovávat.

Vhodná zahájení

Nyní, v třetí části článku, je již
rozhodně nutné zabývat se těmi
zahájeními, která by k zařazení do
repertoáru svěřence přicházela
v úvahu! Víme, jaká kritéria musí
splňovat: soulad s Nimcovičem
a respektování historického vývoje
hry (v podstatě pravý opak, ne-
vhodných zahájení). Také celá řa-
da ukázek nevhodných zahájení je
opačnými barvami pro zařazení
velmi vhodná. Vzpomeňme napří-
klad na reakci černého na španěl-
skou obranu: Cordelova varianta –
3... ♖c5 (ovšem s výběrem vhodné
podvarianty ve 4. tahu černého)
nebo reakci na 3. ♖c4 (3... ♖c5 či
agresivnější 3... ♖f6), a i mnohé ji-
né ukázky.

Ukázky následující reprezentují
dobrou možnost, jak sestavit re-
pertoár zahájení našeho svěřence.
Chci zdůraznit (a nejen proto,
abych nebyl osočován a nazýván
přílišným dogmatikem), že reper-
toár lze sestavit z mnoha jiných
vhodných zahájení! Ukázky jsou
tedy jen jakýmsi návodem, kom-

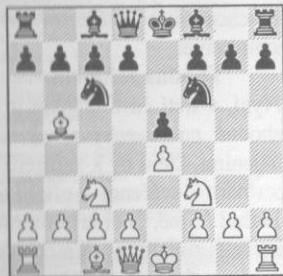

pásem, jakým směrem se na začátku cesty budování repertoáru vydat a jak po této cestě dále pokračovat a vlastní repertoár rozšiřovat. Nejprve tedy, v této třetí části článku, vybudujeme repertoár bílými (po 1.e4 e5), i když je zřejmé, že ve skutečnosti vytváříme repertoár svěřence bílými i černými paralelně.

Poznámka: vzorové ukázky-partie lze použít dobře i k jiným, se svěřencem aktuálně probíraným tématům. Pro usnadnění orientace při výběru partií jsou tedy některá důležitá zobecnění v poznámkách k partiím psána tučným písmem.

Schlechter K. – Tarrasch S.
1895

C48: 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗c3 ♗f6 4.♖b5

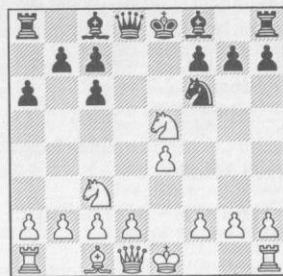
Tento tah charakterizuje tzv. španělskou hru čtyř jezdců. Bílý vyvíjí figury na přirozená pole, rychle dokončuje vývin, ale nyní navíc také ohrožuje černého centrálního pěšce e5. Vše tedy podle Nimcoviče! V dalším uvidíme, že na rozdíl od pianissima (2. část článku – nevhodná zahájení), zde se bílý například rozhodně obejde bez oslích oušek a rocháda je vždy zcela správná a logické pokračování bílého bez negativních důsledků, 4.♖c4 ♗xe4! Tento „Nimcovičův“ oprávněný zájem o centrálního pěšce známe také již z první části článku. 4.d4 exd4 (4...♖b4!? Bogoljubov) 5.♗xd4 přechází do skotské hry. 4...a6?! Oblíbený postup na všech dětských turnajích, avšak objektivně

setra správný. Důvody obliby dětští takto reagovat jsou i v psychologické rovině. Jaké to jsou?

1) ve španělské je tento postup zcela správný a dokonce nejuživnější.

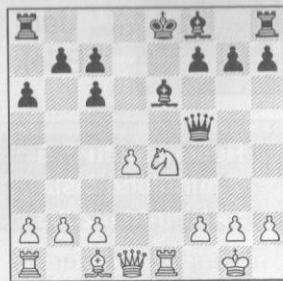
2) netrpělivé dětské povaze je bližší střelce okamžitě napadnout a „ukázat mu“ (střelci, soupeři či oběma!), kdo je na šachovnici pánelem!

Jde vlastně o jakousi malou dětskou psychologickou válku, o zisk psychologické iniciativy, u některých možná i o zvýšení sebedůvěry v prvních tazích partie. 5.♖xc6 dxc6 6.♗xe5

Zcela v souladu s Nimcovičovou zásadou! Bílý bere důležitého centrálního pěšce a černý musí vynout jisté úsilí, aby materiální rovnováhu obnovil. Pro méně zkušené šachisty už bývá nad jejich síly následující, jediné správné postup objevit. 6...♗xe4 6...♞d4? takto se hrává v řadě dětských partií. Na rozdíl od výměnné španělské má však zde bílý svého centrálního pěšce krytého (jsou vloženy tahy ♗c3, ♗f6) a po 7.♗f3 zbudě bílému po ústupu dámy pěšec navíc i centrum! 7.♗xe4 ♞d4 Černý teď dobude pěšce zpět, ale za dost vysokou cenu. Útokem na centralizovanou černou dámu získá bílý vývinová tempa a to je v otevřené pozici ohromná deviza! 8.0-0! ♞xe5 8...♞xe4?? 9.♞e1+-, 9.♞e1 9.d4 - vývinové tempo! Pokračování, po kterém může hra přejít do hlavní varianty, je stejně dobré. 9...♗e6 10.d4 Vývinové tempo! 10...♞f5 10...♞d5 Tento

postup bude užít v jedné z následujících ukázek.

Důležitá pozice varianty, v níž je již možno použít k nalezení správného pokračování zárodky tzv. profylaktického myšlení. Čím dříve si náš svěřenec tento složitý, protože obecnější, způsob myšlení osvojí, tím lépe! Velmi rychle ho bude posouvat výkonnostně vpřed! V čem tento způsob myšlení uplatní? Položme si zde dvě jednoduché otázky:

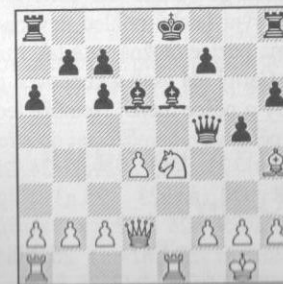
1) **co chce** v této chvíli soupeř?
2) **co chceme** v této chvíli my? Černý chce bezpochyby v příštím tahu zahrát 0-0-0. Potom se mu jistě podaří dokončit vývin (dohnat náskok bílého) a ke slovu přijde dvojice střelců. My musíme také dokončovat rychle vývin (aby nás černý v tomto směru nedostihl). Který tah ničí odhodlání a vůli soupeře a nám přitom plně vyhovuje? Jen jeden! 11.♗g5! Dvě mouchy jednou ranou! Aktivní vývin bílého, který současně zabráňuje logickému dokončení vývinu soupeře. Preventivně zabráňuje tomu, co by pro nás mělo neblahé důsledky. Je ideální, pokud se toto podaří spojit v jednom tahu! Je ovšem pravděpodobné, že v daném případě tento očividný tah nalezne již silnější svěřenec i prostě buď díky talentu, citem, nebo dokonce i volbou správné strategie při soupeřově králi uvízlém v centru (1. úkol=zadržet jej). 11...h6 11...♗d6 12.♞d2!? - viz následující partie Judasin-Sagalčik 1995.

Co však má dělat bílý teď? Nedostane se černý přece jen nakonec k vysněnému cíli? Vždyť po ústupu střelce stejně 0-0-0 vybojuje. Řešení opět nabízí profylaktické myšlení, zde k němu však ještě musíme přidat nemálo fantazie. 12.♞d3!! Nádherne a zároveň i jediné správné řešení. Hrozbě 13.♗d6+ se musí černý bezodkladně podřít! Bílý přitom takto nepřímou kryje napadeného střelce a (což je též velmi důležité) pokračuje v dokončování vývinu! 12...♗d7 Cíl bílého je splněn. Černý ztrácí právo na rochádu a umělá bude stát přece jen více času, takže vyrovnat náskok ve vývinu bílého se jen tak nepodaří. 13.♗h4 ♞e8 13...♞b5

Další krásný moment pro poučení našeho malého svěřence. Bylo by správné nyní **měnit dámy? Rozhodně ne!** Každá výměna (samozřejmě kromě vynucené) musí mít nějaký smysl, **musí mít důvod**. 14.♞d2 Bílý si musí dámu ponechat, aby mohl útočit na špatně postaveného černého krále. Navíc černá dáma na b5 je nyní vskutku nepěkná. Následovalo by: 15.b3 a 16.c4 se zřejmými útočnými ambicemi bílého. Vraťme se však k partii. Tah 13...♞e8 je při-

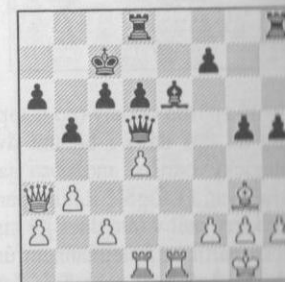
močarou snahou o umelou rochádu. Schlechter nyní nepokračoval dostatečně aktivně, jak pozice vyžadovala (otevření hry proti slabému králi, navíc při náskoku ve vývinu bílého). Měl hrát 14.c4! s dalším možným průběhem... 14...♗d6 15.♞a1 ♗c8 16.d5! ... a pozice černého by byla náhle kritická.

Judasin L. – Sagalčik G.
1995

C48: 1.e4 e5 2.♗f3 ♗c6 3.♗c3 ♗f6 4.♖b5 a6?! 5.♖xc6 dxc6 6.♗xe5 ♗xe4 7.♗xe4 ♞d4 8.0-0 ♞xe5 9.d4 ♞f5 10.♞e1 ♗e6 10...♗e7 11.♗g5 (11.♗g3!?) 11...f6 12.♗h4 a 13.♗g3, rovněž s iniciativou bílého. 11.♗g5! 11.♗g5? Zde by byl tento výpad pouhou ztrátou času a plácnutím do vody. 11...0-0-0! 12.♗xe6 fxe6 s následujícím postupem e6-e5 nebo c6-c5. 11...♗d6 11...h6 12.♞d3!! 12.♞d2 12.g4?! je příliš hazardní. Pokud možno, **střežme se takových tahů**, nebo lépe řečeno, velmi dobře si včas uvědomme jejich **závaznost**. Zde po 12...♞d5!, s dalším možným plánem h7-h5 nebo klidně i 0-0, má černý před sebou jasné a konkrétní zárodky velmi nepřijemné **protihry na královském křídle**. 12...h6 12...♗d7 13.♗c5+ ♗xc5 14.dxc5+ ♞d5 15.♞a1 ♞xd2 16.♞xd2+ ♗c8 17.f4! s dalším, těžko odvrátitelným 18.f4-f5, 19.♞e1-e7 a 20.♗g5-f4; 12...0-0 13.♗xd6 cxd6 14.♗e7±. 13.♗h4 g5 13...♗f4? 14.♞b4+-; 13...♗d7 14.♗c5+±; 13...♞f4 14.♞xf4 ♗xf4 15.♗c5±.

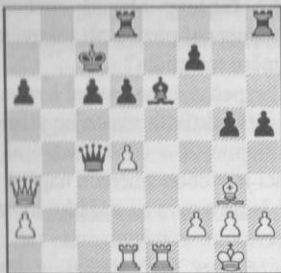
14.♗d6+! Bílý v ústupu má svou výhodu do pozice s různobarevnými střelci ve střední hře. Jaké faktory obecně rozhodují o hodnocení pozice při takovémto poměru materiálu?

1) bezpečnější **postavení krále**.
2) větší **aktivita vlastního střelce**.
Je zřejmé, že v dané konkrétní situaci je v obou směrech napřed bílý! Jsme teprve na začátku ukázkového repertoáru zahájení, na začátku ukázek hry čtyř jezdců, a kolik různých strategických prvků pro své svěřence ve vzorových partiích již máme nasbíráno! 14...cxd6 15.♗g3± Výše zmíněné důvody opravňují k hodnocení s velkou výhodou bílého 15...0-0-0 16.♞b4! ♞d5 16...♞b5 17.♗xd6±. 17.b3! h5 17...c5? 18.dxc5 ♞xc5 (18...dxc5 19.♞a1 ♞c6 20.c4 s následujícím 21.♞e5 19.♞d2 a 20.♞a1; 17...f5!?) 18.c4 (18.f4!? s následujícím ♞a1, e6 a střelci e6 bude těsno.) 18...♞xd6 19.♞a1 ♞c5 20.♞d2 f4 21.♗xf4 gxf4 22.♞xe6 d5 23.♞e5 18.♞a1! b5 18...h4 19.c4+ 18...♞b5 19.♞a3± (19.♗xd6± 19.♞a3! ♗c7 19...h4 20.♞xa6 (20.c4 bxc4 21.bxc4 ♞xc6 22.♗xd6 ♞xa2 23.♞c5 ♞c6 24.♞a7! ♞xd6 25.♞b1+- 20...♗c7 (20...♗d7 21.♗e5 h2 22.f3+-) 21.c4 ♞f5 22.d5+-.

Neuvázl přece jen útok bílého na mrtvém bodě? Jak iniciativu vystupňovat? Řešení zde být musí, vždyť černý král nevypadá v žádném případě bezpečně! 20.c4 Otevírá co nejvíce přístupový

cest k černému králi! 20...bxc4 21.bxc4 ♖xc4

22.d5!+- ♗xd5 22...h4 23.♗xd6+ ♗xd6 24.dxc6; 22...cxd5 23.♗c1 h4 24.♗xc4+ dxc4 25.♖c5+ 23.♗e7+ ♗e8 23...♗b8 24.♗b1+ ♗a8 25.♗b6. 24.♗xd6 ♗d7 25.♗b2! ♗xe7 26.♗b8+ 26.♗b8+ ♗d7 27.♖c7+ ♗e6 28.♗xe7+ ♗f5 29.♖e5+ ♗g6 30.♖xh8. 1:0 (Judasin L., Bílek J.)

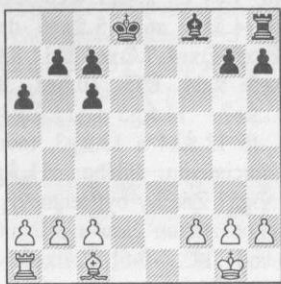
Réti R. - Spielmann R.
1914

C48: 1.e4 e5 2.♗f3 ♗c6 3.♗c3 ♗f6 4.♗b5 a6?! 5.♗xc6 dxc6 6.♗xe5 ♗xe4 7.♗xe4 ♖d4 8.0-0 ♖xe5 9.d4 ♖d5 10.♗e1 ♗e6

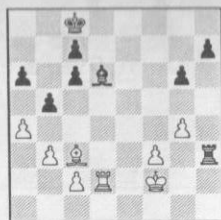
Odlíšný způsob obrany (po ústupu dámy na d5) dává i bílému dvě strategicky odlišné možnosti jak pokračovat. 11.♗g5!? Rétiho starý plán, který měl v této dnes již historické partii se Spielmannem úspěch. 11.♗g5 opět zabranuje černému v rošádě a po následujícím b2-b3 a c2-c4 má bílý nesporně i zde iniciativu ve svých rukou. 11...h6 12.♗h4 g5?? Impulzivní a zcela špatné 13.♗f6+!-. Příborský M. - Hrouza O., 1997. 11...0-0-0 12.♗xe6 fxe6 13.♖g4!

A před námi je další vzorová partie jak vyšitá, tentokrát hlavně na **problematiku výměn figur** (samozřejmě kromě výběru repertoáru). Posledním tahem Réti naznačuje, že mu není nikterak proti myslí výměna pěšců d4 za e6. 13...♖xd4 14.♖xe6+ ♖d7 15.♖xd7+ ♗xd7 16.♗e8+! Dává ano i další výměně! 16...♗d8 17.♗xd8+ ♗xd8

Na šachovnici došlo tedy k **serii výměn** a ze zahájení přešla hra přímo do koncovky. Černý si sice nemohl dovolit luxus příliš vybírat, neboť stál dosti zle i v jiných variantách, ale nyní je jeho pozice již jen stěží uhájitelná. V čem je vlastně **problém** černého? Je zřejmé, že v dvojpečci c7, c6! Černý **není schopen** (při správné reakci bílého) vytvořit ze své početní převahy pěšců na dámském křídle **volného pěšce**, zatímco bílý toto bez problémů zvládne. Má totiž kandidáta na volného pěšce - pěšce f2! Následující tahy již téměř nepotřebují objasňující komentář, ten zvládne ve směru ke svěřenci každý trenér sám! 18.b3!? ♗c5 19.♗b2 ♗f8 20.♗d1+ ♗c8 21.♗d2 g6 22.♗f1 ♗f5 23.f3 ♗d6 Na první laický pohled nevypadá černá pozice možná zase tak špatně. Černý má však v koncovce jakoby o pěšce méně! Nemůže tedy do pěšcovky, nemůže ani do střelcovky! 23...♗d5 24.♗e2! 24.♗f2 ♗a5 24...♗xh2? 25.g3 ♗g5 (25...♗h5 26.♗g2 s dalším 27.♗d1 a 28.♗h1+-) 26.♗d8+ ♗xd8 27.♗f6+ ♗d7 28.♗xg5+-

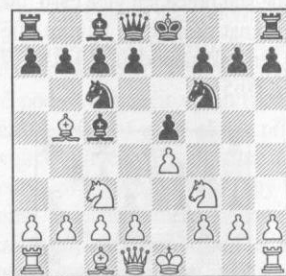
25.a4 ♗h5 26.h3 b5 27.♗c3! ♗h4 28.g4 ♗f4 28...♗xh3?

29.♗xd6 cxd6 (29...♗h2+ 30.♗g3 ♗xc2 31.♗d3+-) 30.♗g2+- x♗h3. 29.♗d8+! ♗xd8 30.♗f6+ ♗d7 31.♗xh4+- c5 32.axb5 axb5 33.♗g3 ♗c1 34.c4! c6 35.♗e2 ♗e6 36.♗d3 ♗g5 37.♗e4 ♗f6 38.♗f2 ♗d6 39.f4 ♗c3 40.h4 ♗f6 41.f5 gxf5+ 42.♗x5 ♗d4 43.♗g3+ ♗e7 44.h5 ♗f7 45.g5 bxc4 46.bxc4 ♗e3 47.g6+ 1:0

Raszka J. - Macieja B.
1992

C48: 1.e4 e5 2.♗f3 ♗c6 3.♗c3 ♗f6 4.♗b5 ♗c5

Druhý, v dětských soutěžích rovněž velmi populární způsob vývinu. 5.0-0! 5.♗xc6?! dxc6 6.♗xe5 ♗xf2+ 7.♗xf2 ♖d4+ Při existenci **různobarevných střelců** na šachovnici je zřejmé, že pro bílého je toto zcela neuspokojivá varianta. 5.♗xe5 Jistě možný, typický postup-výměna v centru. Problém je však v následující odpovědi: 5...♗d4!? Podle J. Estrina má černý zcela postačující kompenzaci za pěšce. Pozice v řadě případů může přejít do tzv. Rubinsteinovy varianty - 4...♗d4, ale o ní až za okamžik. 5...0-0 5...d6?! Teď se projeví (stejně jako ve španělské

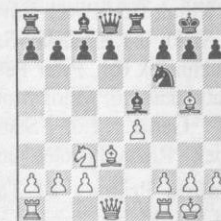
hře) vazba číco a bílý může okamžitě nepřijemně udeřit prostřednictvím 6.d4! exd4 7.♗xd4 ♗d7 8.♗f5! 0-0 9.♗g5.

Při takových tazích v zahájení (8. a 9. tah) by mělo černého zamrazit! Je jasné, kdo je pánem na šachovnici. 9...♗xf5 10.exf5 ♗d4 11.♗d3± Vazba ♗f6 a stísněné královské křídlo činí černému těžké problémy. 6.♗xe5! Tento úder je nyní již povinný. Je v pozici a musí se využít! V následujícím tahu by jinak černý zahrál d7-d6 a vazba ♗c8-g4 by již téměř vynucovala naše neslavné oslí ucho! 6...♗xe5 6...♗d4?! Zde již gambit nestačí. 7.♗c4 d6 8.♗f3 ♗g4 9.♗e2 ♗xe2+ 10.♖xe2 ♗e8 11.d3 Podle Paula Kerese s určitou iniciativou černého, která ovšem sotva vyváží obětovaného pěšce. Černý nemá za pěšce dostatečnou náhradu. 6...♗d4 7.♗f3 ♗xc3 8.dxc3 ♗xe4 9.♗e1 d5 10.c4! ±; 6...♗c8 7.♗f3 ♗xe4 8.d4 Se zjevnou iniciativou bílého a následujícím možným d4-d5; 6...♗xf2+? Zcela chybné, ale nepřilíš zkušené děti se snadno nechají takovou pseudoaktivní akci zlákat. 7.♗xf2 ♗xe5 8.d4! S dalším 9.♗g5 a silným útokem na černého krále, Příborský M. - Migdal M., 1997. 7.d4 ♗d6 8.dxe5 8.f4!? 8...♗xe5 9.♗d3

střelec již nemel na b5 co polemizovat. Teď má bílý prostorovou převahu v centru - malý střed a všechní předpoklady pro získ perspektivnější pozice ze zahájení. Následujícím tahem chce bezpochyby zahrát f2-f4, což by ve svých důsledcích vedlo buď ještě navíc k získu dvojice střelců v otevřené pozici nebo k ještě většímu stísnění černé pozice. Macieja (dnes velmi silný polský velmistr) však v této partii přichází s novinkou. 9...♗e8!? **Profylaktická myšlenka** za černého a rozhodně zajímavý způsob, jak pozici černého obohatit. Bílý chtěl, jak víme, samozřejmě zahrát f2-f4, to byl jeho programový úkol. Černý posledním tahem opět zabíjí dvě mouchy jednou ranou. Snaží se dokončit vývin svých figur a brání **profylakticky** (předem) stísnění své pozice. 9...♗xc3?! 10.bxc3 ♗e8 11.♗e1 d6 12.♗g5±. Vazba je pro černého i zde opravdu velmi nepříjemná. 10.♗e2 Bílý mění schéma rozestavení lehkých figur, a tím nepřímo přiznává legalnost novinkou soupeře. Ten totiž nyní může udeřit v centru (proti malému centru bílého). Vznikne složitá hra s oboustrannými šancemi. 10.♗g5!?

Protinovinka nalezená v analýze. Bílý hrozbu černého svázanou se získkem centrálního pěšce ignoruje a hraje tvrdě na vývin. V následujícím tahu by již pochopitelně udeřil pomocí f2-f4! 10...h6 11.♗h4 g5

Odebíráte již pravidelně ŠACHinfo? Ne? Opravdu ne? Tak si ho předplatte!

14.♗xe4 ♗xe4

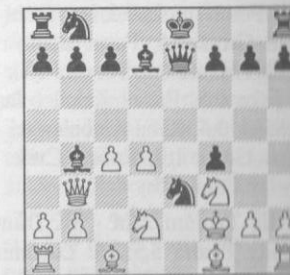

Útočné možnosti bílého rozhodně minimálně vyváží obětovaného pěšce. Černý není dosud vyvinut, král je oslaben, a i existence **různobarevných střelců** na šachovnici šance bílého na útok je zvyšuje. 15.♖h5 (15.f4). 10...d5 11.f4 ♗d6 11...dxe4? 12.♗b5!± 12.e5 ♗c5+ 13.♗h1 ♗e4 13...♗g4? 14.♖e1! ± 14.♖e1 14.♗xe4?! dxe4 15.♗c3! (15.♖xd8? ♗xd8 16.♗g3 ♗b6! 17.c3 (17.♗xe4 ♗f5; 17.h3!?) 17...e3! 18.♗e1 ♗d3 19.♗e2 c5!). 14...f5! 15.c4 dxc4 16.♗xc4+ ♗e6 17.♗xe6+ ♗xe6 18.♗g3=

(Cholmov R., Macieja B.)

TEST Č. 6

Larsson - Englund
1961

Černý na tahu.

líve přio14.a4!?, il b6-b5. uvažovat což není íce mož- 14...gxf5 17.♗xb7 ♔f3 ♖c8 ět. Pozice černého.

cé křídlo. ♔g8 21.a4 ých sil na raje se na za úvahu ♔a1 ♗b6 b.b5 axb5 b1 ♗fd7 i...♗xb5!?) ♖xc2-+) ranou po ochu pro- 26...♖xc6 18 29.♖b5 ♖c8 6 ♗xb6+ 5 36.♖a6 xa3 ♖8c6 7! V kon-)xe5! ♖c7 nohl ještě cc7 ♖xc7 44.g3 ♖c3 14...♗e4!?) 2 47.♖xd2 vyhranou 5 46.♖e2 ♖e3 ♖xe3 6 51.♗f3 :g4 ♗e3+ 0:1

Jan Bílek

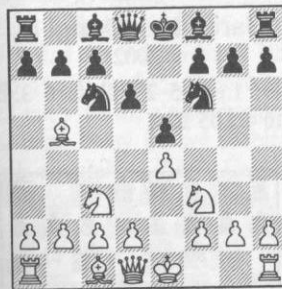
Řešení testu č. 6 z minulého čísla SACHinfo 7-8/2003

Larsson – Englund 1961

1...♗d1+! Kombinace, jejíž hlavní ideou je uvolnění pole e3 a současné odvětlení dámy. 1...♗c2! Rovněž toto jednodušší pokračování postačovalo k výhře. 2.♖b1 (2.♗xc2 ♖e3#) 2...♖e3+ 3.♗xe3+ fxe3+ 4.♗g1 exd2+ 2.♗g1 2.♗xd1 ♖e3# 2...♗c3!! Vede nejrychleji k cíli. 2...♖e3+ 3.♗xe3+ fxe3 4.♗e4 je přece jen viditelně horší než tah v hlavní variantě. 3.h3 3.bxc3 ♖e3# 3...♗a4 Sklapla past, dáma je chycena! 0:1

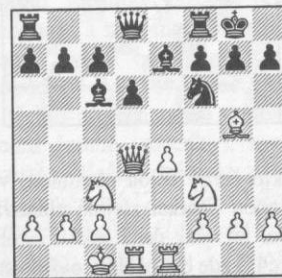
Tarrasch S. – Schwarzhaupt 1884

C62: 1.e4 e5 2.♗f3 ♗c6 3.♗c3 ♗f6 4.♗b5 d6

Ani tento obranný postup nelze svěřenci za černé do repertoáru doporučit. Černý teď vybuduje dosti pevnou, ale pasivní pozici bez možnosti aktivní protihry. 5.d4 exd4 6.♖xd4 Stejně dobré je samozřejmě i dobrání jezdcem, avšak z hle-

diska nejrychlejší mobilizace figur je brání dámou přece jen vhodnější. Pozici, která vznikne po několika dalších tazích, lze vystavět i z jiných, příbuzných zahájení: Španělská hra – Steinitzova obrana 3.♗b5 d6 nebo Phillidorova obrana 2...d6 3.d4 exd4 4.♖xd4 (z této ostatně ve skutečnosti pozice v partii vznikla). 6...♗d7 7.♗xc6! Jedině tak! Bílý nesmí ztrácet čas. 7...♗xc6 8.♗g5 ♗e7 9.0-0-0! Opět nejrychlejší mobilizace! Věž je takto okamžitě vyvinuta. 9...0-0 10.♖he1 Toto pokračování použil Aljechin ještě v červenci 1933 na šachové olympiádě v anlickém Folkestone a je zajímavé, že v listopadu téhož roku v Amsterdamu v simultánci s Hulscherem zahrál 10.h4! (Chystá výpad 11.♗d5.) 10...h6 (V další simultánci o tři dny později Van Grinsvem zahrál lepší 10...♖e8 a partie skončila po 11.♗d5 ♗xe4 12.♗xe7 ♖xe7 13.♗xe7+ ♖xe7 ve 20. tahu remízou) 11.♗d5!?) hxg5 12.♗xe7+ ♖xe7 13.hxg5 ♗xe4 s ne zcela jasnou pozicí. Partie skončila záhy Aljechinovým vítězstvím po 14.♖h5 ♖e6 15.♖dh1 f5 16.♗e5 dxe5 17.g6! s ohlášením matu pátým tahem... 10.♗d5?? ♗xd5!+). V turnajích volil Aljechin solidnější a zřejmě i správnější možnost. Byl tedy zřejmě přesvědčen, že 10.♖he1 je objektivně lepší.

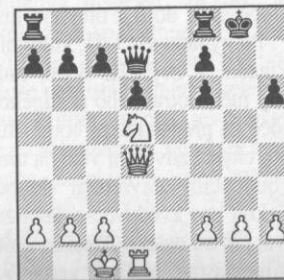

10...h6 10...♗d7 – viz následující ukázkou. 11.♗h4 V důsledku zvolené varianty má černý poněkud stís-

něnou, nepohodlnou pozici. Bílému se naopak hledají vhodné tahy snadno. 11...♖d7?! Nepromyšlený postup. Černý má jisté problémy s dokončením vývinu a rozhodně měl volit jiné způsoby, jak se o to pokusit. 11...♖c8; 11...♗e8; 11...♗d7. 12.e5!± Přesný tah, který ovšem již vyžadoval dost přesný propočít konkrétních variant a ten Tarrasch zvládl téměř brilantně. 12...♗xf3? Nyní již ovšem černý forsírovaně prohrává, je však třeba značné přesnosti. Pozice po 12.e5 je ideální pro trénink propočtu složitých variant. Pokud se náš svěřenec dostane až na konec variant jako Tarrasch v této partii, všechna čest! Propočít není opravdu nijak jednoduchý. 12...dxe5? 13.♖xd7+; 12...♗e8. 13.exf6 ♗xf6 13...♗xd1 14.fxe7. 14.♗xf6 ♗xd1 15.♖xd1! 15.♖e7?

15...♖f5!! Takové tahy se v propočtu snadno přehlédnou. Náhle hrozí mat bílému a černý je více než z nejhoršího venku! (15...♖g4? Tarraschova mýlka v komentářích k partii. Nyní by bílý „vyklouzl“ po 16.♗xd1!); 15.♗xg7?! ♖g4! 15...gxf6 16.♗d5+–

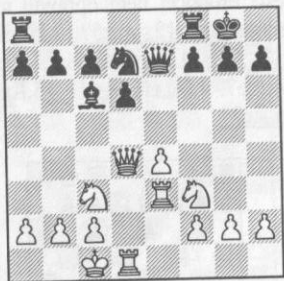
Roztříštěný pěšcový kryt v okolí černého krále je rozhodujícím pozicním faktorem. Černý je ztracen. 16... Pxd8 17. Ed3! Ch8 18. Ph4 Ch7 19. Eh3 1:0

(Tarrasch S., Bilek J.)

Aljechin A. – Andersen E.

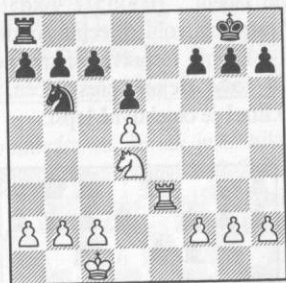
Olympiáda Falkestone 1933

C62: 1.e4 e5 2. f3 d6 3. b5 d6 4. d4 d7 5. xc6 xc6 6. c3 exd4 7. Pxd4 f6 8. g5 e7 Vzniká i jiným pořadím tahů: 1.e4 e5 2. f3 d6 3. c3 d6 4. b5 d6 5. d4 exd4 6. Pxd4 d7 7. xc6 xc6 8. g5 e7 . 9.0-0-0 0-0 10. Ehe1 d7 Logická snaha ulehčit pozici výměnou. Černý má méně prostoru a po výměnách se mu lépe dýchá. 11. xe7 Pxe7 12. Ee3!

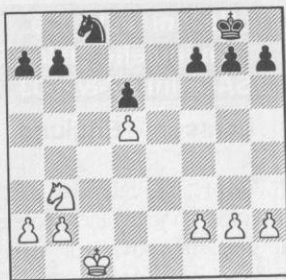
Napadl by dnes někoho tento velmi silný tah? Jaký má vůbec smysl? Aljechin jistě dobře věděl, že i možnost přechodu do koncovky, po 12.e5, skýtá jisté šance na výhru. Nechtěl však zřejmě tak brzy rušit napětí v pozici a svým způsobem černému nyní ztěžuje jeho úkol. Ten má širší výběr možností a tedy je i větší pravděpodobnost, že nakonec šlápne vedle. K samotnému tahu: je zřejmé, že v nejbližší době musí dojít k otevření linie „e“. Po výpadu d3-d5 , který bílý uskuteční v nejbližší době, musí černý měnit otravného (i silného!) jezce na předsunutém bodu. Bílý proto chystá zdvojení věží na tomto budoucím otevřeném sloupci. Otázkou pro zvědavce ovšem zůstává, jak asi daleko Aljechin v této chvíli vlastně počítal varianty...

12.e5!? dxe5 13. dxe5 dxe5 14. Exe5 Pf6 15. d5 dxd5 16. Exd5 , Campora D. – Kapelan M., 1981. Je zřejmé, že i zde má bílý nespornou výhodu v těžkofigurové (či vbrzku dvouvěžové) koncovce. Stačí však tato výhoda k zisku celého bodu? Konkrétně v této partii se černému podařilo (přes značně vyšší rating bílého) partii udržet. 12... Pf6 Tato odpověď se dala očekávat. Černý chce pokračovat ve výměnných operacích s cílem partii zremizovat. Jestli v předchozím tahu bylo ještě těžké určit, jak daleko vlastně v partii (či v tréninku!) počítat varianty a na jakém místě propočít ukončit, pozice hodnotit, zde je zjevné, že počítat lze už velmi, velmi daleko. 13. d5 dxd5 13... Pxd4?! 14. d7+! Ch8 15. dxd4 A) 15... a4 16. d5 (16. Ea3?!) B) 15... e5 16. dexc6 B1) 16... xc6 17. dxc6 bxc6 18.e5!± (18. Ee3?!) B2) 16... bxc6 17.f4 d4 18. Ee2± (18. Ee1). 14. exd5 Pxd4 15. dxd4 Efe8 Černý musí oponovat na sloupci „e“, jinak by pro něho mělo vtržení na sedmou řadu fatální důsledky. 16. Ede1 16. d6? Ee3 17. fxe3 a6! 18. dxc7?? Ee8+ . 16... Ee3 16... Ch8?! 17. Ee3 d6? !

Takto černý celou obrannou, výměnnou operaci zřejmě plánoval. Nyní jej však čeká šok! 17... d6 18.c4. I zde by měl bílý ovšem stále trochu navrch. 18.c4!! dxc4? Pokud černý pěšce nevezme, má prostě horší koncovku i proto, že jezdec nemá na b6 v tomto případě

co pohledávat. Přesto bylo toto rozhodnutí, přiznání chyby, lepší, než tah v partii. Aljechin ocenil pozici na konci varianty v partii mnohem přesněji. 19. Ee3 d6 20. Exc7 Ee8 21. Exc8+ dxc8 22. d63!±

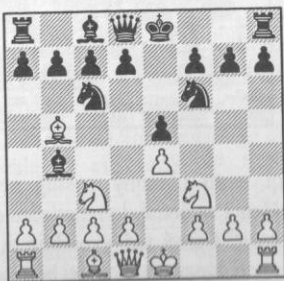

Ve vznikajících pozicích většinou bílému zůstane (stejně jako v partii) možnost vytvoření vzdáleného volného pěšce na dámském křídle, což se v jezdcové koncovce rovná trumfovému esu! K tomu nyní stačí maličkost, vyměnit svého pěšce d5 za některého z pěšců dámského křídla. 22... Ch8 22... d6 23. d5 dxd5 24. dxb7 . 23. d5 b6 24. dxc6 Ch8 25. d2 d7 26. dxa7 dxd5 27. d5 d7 28. d4 g6 29. a4 d7 30. c3 g5 31. cb4 d5 32. d3 f6 33. d4 cd6 34. d5+ dxb5 35. cb5 cd5 36. b4 d4 37. c4 1:0 (Bilek J., Zelený T.)

Jaroš M. – Dungal M.

2002

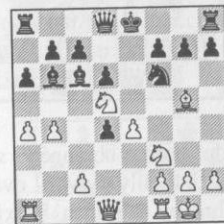
C49: 1.e4 e5 2. f3 d6 3. c3 d6 4. b5 b4

Jedna ze dvou objektivně nej-správnějších reakcí na španělskou

hru čtyř jezdců. Černý ani černo-polného střelce neuzavírá pěšcem d6, ani neumožňuje taktické úder d3xe5 (po f8-c5). Repertoárové problémy však černému nastanou během několika dalších tahů. Musí totiž hrát velmi přesně, resp. volit správné pořadí vývinových tahů. V této partii si černý například s tímto problémem v žádném případě dobře neporadil. 5.0-0 5. d5?! dxd5 6. exd5 e4! ; 5. d3?! d4! V obou případech je černý zcela bez problémů. 5... d6? ! Není zdaleka jedno, jaký tah černý učiní teď a jaký za okamžik (d6 a 0-0). Vazbu jezdců c6 může totiž bílý v tuto chvíli okamžitě využít! 5... d4?! 6. dxd4! exd4 . Těm z vás, kteří pozorně studovali předchozí poznámky k partii, jistě nečiní již žádný problém najít následující analogický a jedině správný postup 7.e5! dxc3 8. bxc3! Nečekané dobrání, ale při hlubším proniknutí do jádra pozice je vše jasné! Černý má v dané chvíli mnoho způsobů, kterou figuru a jak vrátit, ale ani jedna metoda není uspokojivá. Jeho problém lze zkráceně popsat takto: xCh8! 8... e7 9. exf6 dxf6?! 10. a3!+- ; 5...0-0! 6. d5! Využívá vazbu nešťastného dámského jezdců a zasazuje, pro tento druh pozic typický, nepříjemný úder. 6... c5? ! 6... dxd5 7. exd5 a6 8. a4 b5 9. dxc6 bxa4 10.c3 a5 11.d4; 6... a5 . O něco lepší než tah v partii, ale pochopitelně ani takto černý již své problémy plně nevyřeší. 7.d4! Černému nelze dopřát čas k vydechnutí! To by mu umožnilo provést 7...0-0! 7... exd4 8.b4?! 8. g5! Dle mého soudu nejagresivnější i nejlepší pokračování. Velkou výhodu však bílý udrží i klidnějšími prostředky. 8... d7 9.b4 b6 a máme před sebou opět pozici z naší partie. 8. dxd4 Takto pokračoval například i Capablanca již v roce 1911. 8... d7 (8... d4 9. Pxd4 0-0 10. dxf6+± , Tarrasch S. – Lasker

E.) 9. f5! dxf5 10. exf5 dxd5 11. Pxd5 0-0 Nejlepší šance černého. Vykoupí se pěšcem, dokončí však vývin, a hlavně vyklouzne králem z nebezpečné zóny. 12. dxc6 bxc6 13. Pxc6± . 8... b6 9. g5 d7 9... g4 10. Pxd2 . 10. Ee1 10. Pxd2! Zřejmě nejpresnější pokračování, protože ve skutečnosti zamezuje ukrytí krále. 10... h6 (10...0-0 11. dxf6 gxf6 12. Ph6+-) 11. dxf6 gxf6 12. Pff4+- Voss E.–Hübner R., 1993; 10.a4! Logicky navazuje na postup 8.b4. 10... a6 11. dxc6 A) 11... dxc6

12. dxf6 Bílý zde má opravdu široký výběr perspektivních pokračování jako ostatně vždy v této variantě. Problémem pro mnoho mladých šachistů však v těchto pozicích může být (dle Kotova typ pozice pro propočít křoví – tedy pozice, která se ve svých variantách přespříliš větví) právě paradoxně jejich výběr! Před sebou máme pozici, kdy lze propočítávat (brát v úvahu) velmi mnoho tahů kandidátů (5-6), přitom však ani jeden z nich nelze dopočítat dále než jen několik tahů! Potom musíme každou pozici zhodnotit a na tomto základě nakonec vybrat optimální postup. Pokud se váš svěřenec začne v těchto druzích pozic topit (má velmi špatné výsledky), musíte prostě přitlačit v tréninku propočtu právě zde! 12... gxf6 13. dxb6 cxb6 14. dxd4± (14. Pxd4±); B) 11... bxc6 . 10...0-0 I prostým okem je vidět, jak kolosální jsou problémy černého. Rochádu sice učinil, je ovšem otázkou, zda se na ni nehodí ono pověstné: z deš-

te pod drávo okapí! 11.e5? Černému do rukou zcela zbyl konkrétní, hmatatelnou pro I pro tuto pozici platí přesně jako v poznicích k tahu 1 resp. 11... dxc6 . Bílý takové ce dobře nerozehrává, top v nich. Výběr tahů je u v těchto chvílích spíše náh intuitivní, i když zvnějšku za sobí 11.e5 logicky (to v této pozici řada z tahů k tů). Nezbyvá než přidat do t kuro propočtu tyto pozice křoví, občas přecházející v houštinu. 11. Pxd2 ; 11... dxe5 11... dxe5?! 12. dxe5 (12... dxb5 13. dxd7 Pxd7 14. dxf6! 15. Pfg4 g6 16. Pfg5 Pc6 17. Pc6 18. Ee5+- . 12. $\text{dxb6?!$ axb6 13. dxe5 14. Exe5 dxb5 15. dxb5 12... $\text{dxc6?!$ dxc6 13 (13. dxf6+?! gxf6 14. d6 13... axb6 14. dxe5 . Ani nevypadá, že by před černý ly nějaké velké opř 12... dxe5 13. Exe5 13. dxb6 14. Exe5 dxb5 15. Pxd6 13... dxb5

Překrásná, ostrá, útočná posluhující diagram. 14. Ee5 pehlíží dokonce hned dvě odpovědi černého a měl by sluze potrestán odnětím ce du. Přitom pozice ještě (i po několikerém zaváhání jinou, korektní útočnou n 14. $\text{dxb6?!$ axb6 15. dxb6 14. dxf6! gxf6 15. Pfg4 16. Ph4 (16. Eh5?!) A) 1

Na hodnocení této pozice závisí podstatně i hodnocení celé kvality plánu s $\text{e}1$, $\text{e}4$ - $\text{e}5$. Šance bílého na útok jsou i zde nesporné, i černý však disponuje výraznými obrannými možnostmi. Například: $17.\text{d}4\text{x}f6$ ($17.\text{d}4\text{f}2$ $\text{f}xe5$ $18.\text{d}h5+$ $\text{d}g6!$; $17.\text{h}5!$ $\text{h}8$ $18.\text{d}xb6$ axb6 $19.\text{h}xb5$ s nejasnými důsledky.) $17...\text{w}xf6$ $18.\text{h}g5+$ $\text{w}g6$ ($18...\text{d}h8$) $19.\text{h}xg6+$ hxg6 $20.\text{a}4$ Opět s nejasnými důsledky; **B**) $16...\text{f}xe5?$

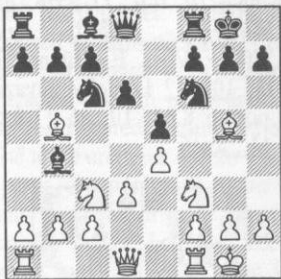

$17.\text{d}f6+$ $\text{w}xf6$ ($17...\text{d}g7$ $18.\text{w}g5+$ $\text{d}h8$ $19.\text{w}h6$ $\text{w}xf6$ - viz $17...\text{w}xf6$.) $18.\text{w}xf6+$ $\text{d}g8$ $19.\text{w}g5+$ $\text{d}h8$ $20.\text{w}xe5+$ $\text{f}6$ $21.\text{w}xb5$. **14...wxd5!!** A je po útku! Materiálu zbude černému dost a dost. $14...\text{d}xd5!$? I tímto jiným způsobem bylo možno materiál na šachovnici zredukovat. $15.\text{d}xd8$ $\text{h}xd8$ $16.\text{d}xd5!$? $\text{h}xd5$ $17.\text{a}4$ $\text{d}3!$ ($17...\text{h}xa4$ $18.\text{h}xa4$ $\text{h}e8!$ $19.\text{d}f1$ $\text{h}de5$; $17...\text{h}e8!$?). **15.wxd5** $\text{d}xd5$ $16.\text{a}4$ Bílý se musí alespoň pokusit získat materiál zpět. $16...\text{d}c3$ $16...\text{h}xa4!$ $17.\text{h}xa4$ $\text{d}c3$ $18.\text{w}g4$ $\text{d}xa4$ $19.\text{d}f6$ $\text{g}6$ $20.\text{w}f4$ $\text{h}fe8$ a bílý by byl ztracen. $17.\text{w}g4$ $\text{d}e2!$? $17...\text{f}5!$ $18.\text{w}h3$ ($18.\text{w}f3$ $\text{d}c6+$) $18...\text{h}xa4$ $19.\text{h}xa4$ $\text{d}xa4$ $20.\text{w}b3+$ $\text{d}h8$ $21.\text{w}xa4$ $\text{h}ae8+$. $18.\text{w}g3$ $\text{d}e4$ $18...\text{d}c4!$ $19.\text{d}h1$ $\text{d}e4+$. $19.\text{w}e5$ $\text{h}fe8?$ $19...\text{d}xg5+$. $20.\text{h}e7!$ Hra se znovu zkomplikovala, ale pro množství chyb, nepřesností (téměř v každém tahu) je již těžké ji objektivně analyzovat jako celek. Ještě následovalo... $20...\text{d}c3$ $20...\text{d}f6$ $21.\text{a}5$ ($21.\text{w}xe2?$ $\text{c}6+$). $21.\text{a}5$ $\text{d}xa5$ $22.\text{b}xa5$ $\text{c}6?$ $23.\text{w}xd4$ $\text{h}xe7$ $24.\text{w}xc3$ $\text{h}ae8$ $25.\text{h}3$ $\text{d}b5$ $26.\text{w}e5$ $\text{a}6$ $27.\text{d}h2$ $\text{h}6$ $28.\text{e}4$ $\text{h}e5$

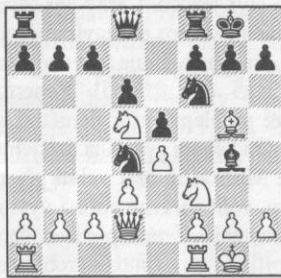
29.wb4 c5 30.wc3 d6 31.hd1
h2e2 32.hd2 ½
(Bílek J., Jaroš M.)

Jaroš M. – Zítka Z.
2001

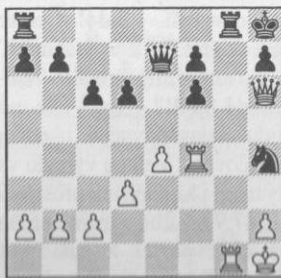
C49: **1.e4 e5 2.df3 d6 3.d6c3**
df6 4.d6b5 d6b4 5.0-0 0-0! 6.d3
d6 7.d6g5

Základní pozice obranného systému $4...\text{d}b4$. Bílý vytvořil dvě poziční hrozby $8.\text{d}d5$ a $8.\text{d}xf6$ se stejným cílem – s rozbitím ochranného krytu kolem krále, což by černému v dané chvíli přineslo značné problémy. Obranných systémů černého je nyní celá řada. V dětské praxi se však ty hlavní (viz další ukázka) téměř nevyskytují. Kladou totiž na bránící se stranu značné poziční nároky. Na začátku repertoárové cesty našeho svěřence tedy nemusíme mít žádné obavy, že by nějaký jeho mladý soupeř dokázal zvládnout (naučit se) všechny nuance, které v sobě hlavní obranné systémy mají zakomponovány. Daleko pravděpodobněji nastane situace, kdy soupeř bude reagovat kopírováním tahů. $7...\text{d}g4?$! Ty sis vyvinul figuru na vazbu a vytvořil hrozbu, já udělám totéž, to je zhruba filosofie černého. Kopírování tahů má však svá velká úskalí! $8.\text{d}d5$ $8.\text{d}xf6!$? $\text{g}xf6$ ($8...\text{w}f6?$ $9.\text{d}d5+$) $9.\text{d}d5$ $\text{d}c5$ $10.\text{w}d2$ I takto jednoduše může bílý získat výhodu. $8...\text{d}d4$ $9.\text{d}xb4$ $\text{d}xb5$ $9...\text{w}c8$ $10.\text{c}3!$ $\text{d}xf3$ $11.\text{g}f3$ $\text{d}xb5$ $12.\text{d}xf6$ $\text{g}xf6$ $13.\text{a}4$ $\text{c}5$ $14.\text{d}d5$ $\text{d}h8$ $15.\text{d}h1!$ $10.\text{d}d5$ $\text{d}d4$ $11.\text{w}d2!$

Bílý využívá faktu, že je o tempo napřed a hrozí (jako první) smrtelným $12.\text{d}xf6$ $\text{g}xf6$ $13.\text{w}b6$. Výběr černého je teď velmi těžký, balancuje na okraji propasti. Ani v této partii (celkem logicky) nedokáže obtiže pozice zvládnout. Jinou možností je $11.\text{d}xf6!$? $\text{g}xf6$ $12.\text{w}d2$ se stejnou ideou $13.\text{w}b6$. **11...dxf3?** Ač to možná na první pohled nevypadá a není k uvěření – černý teď už vynuceně a rychle prohrává. **11...c6?** $12.\text{d}xf6+$ (Pokračování $12.\text{d}xd4$ doporučoval Paul Keres a po $12...\text{c}xd5$ $13.\text{d}b5!$) $12...\text{g}xf6$ $13.\text{d}h4$ $\text{d}xf3$ $14.\text{w}b6$ $\text{d}e2+$. Černý vrátí figuru a s tempem převede jezdec na $\text{g}6$. Tím zabráni hrozbě $\text{d}xf6$. ($14...\text{w}d7$ Tuto variantu uvádí zase Max Euwe. $15.\text{h}3!$ $\text{d}e2+$ $16.\text{d}h2$ $\text{d}xg2$ $17.\text{d}xf6$ $\text{w}xh3+$ $18.\text{w}xh3$ $\text{d}xh3$ $19.\text{h}g1+++$) $15.\text{d}h1$ $\text{d}xg2+$ $16.\text{d}xg2$ $\text{d}f4+$ $17.\text{d}h1$ $\text{d}g6$. Černý tedy odvrátil bezprostřední hrozby! Přesto však po... $18.\text{h}g1$ ($18.\text{f}4!$ +) $18...\text{d}h8$ $19.\text{h}g4$ $\text{h}g8$ $20.\text{h}ag1$ $\text{w}e7$ $21.\text{f}4$ exf4 $22.\text{h}xf4$ $\text{d}xh4$

$23.\text{w}xh7+$! ...dostane černý mat!
 $23...\text{d}xh7$ $24.\text{h}xh4!$; Pokračování $11...\text{d}xf3!$ doporučují mistři

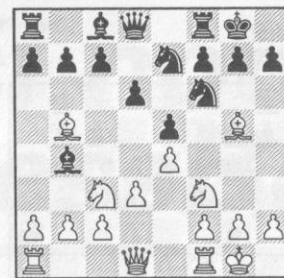
Nejštadt a Lybin. Ve skutečnosti jde o jediné pokračování, které pozici černého dokáže udržet! $12.\text{g}xf3$ $\text{d}xf3$ $13.\text{d}xf6!$ V této variantě může při nepozornosti spadnout do léčky bílý! Poslední tah je však ještě správný! $13...\text{g}xf6$ **A**) $14.\text{w}h6?$ Chamtivý postup! Bílý chce všechno, ale jeho král odtáhne z bojiště s pláčem. $14...\text{d}h8!$ $15.\text{h}fc1$ Následuje vlastně jediné možné – vystřízlivění. Tah je to ale ošklivý! ($15.\text{d}xf6?$ $\text{h}g8++$; $15.\text{h}4$ $\text{h}g8+$ $16.\text{d}h2$ $\text{h}g2+$ $17.\text{d}h3$ $\text{w}d7\#$) $15...\text{h}g8+$ $16.\text{d}f1$ $\text{h}g6\#$ a černý má zjevně navrch. **B**) $14.\text{w}e3!$ $\text{c}6!$ $15.\text{w}xf3$ ($15.\text{d}c3$ $\text{d}h5$ $16.\text{w}h6$ $\text{d}g6$ $17.\text{h}4$ $\text{f}5!$) $15...\text{c}xd5$ $16.\text{e}xd5$, Daniljuk S. v. Lybin D., 1993. Bílému zbylo nakonec přece jen „o něco více“, do výhry je však ještě opravdu hodně, hodně daleko. **11...w}d7?** Toto kopírování tahů však již bude rychle potrestáno... $12.\text{d}xf6$ $\text{d}xf3$ $13.\text{d}e7+$! $\text{d}h8$

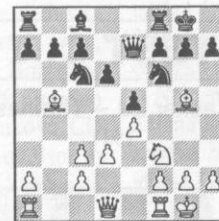
$14.\text{d}xg7+$ $\text{d}xg7$ $15.\text{w}g5+$ $\text{d}h8$ $16.\text{w}f6\#$. **12.dxf6 gxf6 13.wb6+** $\text{d}e2+$ $14.\text{d}h1$ $\text{d}xg2+$ Černý vrací figuru a vymění nebezpečného $\text{d}d5$. Otevírá však bílému sloupec „g“. Protože ten obsadí bílý věží rychleji, je osud černého krále zpečetěn! $15.\text{d}xg2$ $\text{d}f4+$ $16.\text{d}xf4$ exf4 $17.\text{h}g1!$ $17.\text{d}h1!$ Vedlo samozřejmě k úplně stejnému výsledku. $17...\text{d}h8$ $18.\text{d}h1$ $\text{h}g8$ $19.\text{h}xg8+$ $\text{w}xg8$ $20.\text{h}g1$ $\text{w}f8$ $21.\text{w}xf6+$ $\text{w}g7$ $22.\text{w}xg7\#$ **1:0**

Opočenský K. – Hrdina K.
Mladá Boleslav 1913

C49: **1.e4 e5 2.df3 d6 3.d6c3**
df6 4.d6b5 d6b4 5.0-0 0-0 6.d3
7.d6g5 d6e7!

Tímto – pro někoho možná nečekaným tahem – černý brání hrozbě $8.\text{d}d5$. Zdvojení pěšců „f“ nezpůsobuje černému v této pozici problémy, protože jezdec $\text{e}7$ potom zabetonuje celé královské křídlo. Vedle výměny na $\text{c}3$ přichází tedy i tento postup silně v úvahu. $7...\text{d}xc3$ $8.\text{bxc3}$ $\text{w}e7$

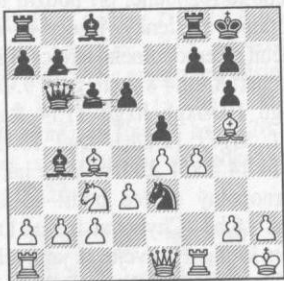
Tzv. Metgerův obranný systém, jehož hlavním smyslem je manévrem $\text{d}c6$ - $\text{d}8$ - $\text{e}6$ se zbavit otravné vazby $\text{d}g5$. V hlavní variantě vzniká velmi složitá a pozičně náročná hra. Ze své praxe však mohu říci (a znovu opakuji) : pravděpodobnost „výskytu“ této varianty v dětských turnajích se rovná téměř nule. Dítě samo ji v partii nevymyslí, poradit v přípravě jí samozřejmě lze, ale sotva lze již chtít po malém svěřenci, aby jemnostem převodu jezdců rozuměl, svoji pozici držel uzavřenou (proti bílým dvěma střelcům), atd. Našemu svěřenci stačí například následující rada, jak si počínat, kdyby přece: $9.\text{d}d2!$? Keresovo doporučení, jak problémy pozice řešit trochu jinak. ($9.\text{h}e1$ Hlavní varianta Metgerova systému. $9...\text{d}d8$ $10.\text{d}4$) $9...\text{d}d8$ ($9...\text{h}6$ $10.\text{d}h4$) $10.\text{f}4$ exf4 $11.\text{d}xf4$ $\text{d}g4$ $12.\text{w}e1$, Richter – Teschner, 1948. S perspektivní po-

zici a možnými útočnými šancemi na královském křídle. $8...\text{d}e7$ H. N. Pillsbury (1898!). I takto lze si ce pokračovat, ale příliš logiky potom počínání černého nemá! Pro vlastně tedy černý měnil na $\text{c}3$ Lépe je rozhodně, při použití této obranné myšlenky, jezdec $\text{c}3$ ne měnit a černopolného střelce si u nechat! $8.\text{d}h4$ $8.\text{d}xf6$ $\text{g}xf6$ $9.\text{d}d5$ $\text{d}g6$ $10.\text{d}xg6$ hxg6 $11.\text{f}4$ $\text{d}c5$ ($11...\text{d}g7$) $12.\text{d}h1$ $\text{d}g7$ $13.\text{w}f1$ exf4 $14.\text{w}xf4$ $\text{d}d4!$ = Vidá jak s černopolný střelec hodí! $15.\text{d}c3$ $\text{h}8$ $16.\text{h}3$ (Chybovat lze na každém kroku. Podívejte se jak rychle může bílý skončit po chybném $16.\text{g}3?$?)

$16...\text{h}xh2+!$ $17.\text{d}xh2$ $\text{g}5$ $16...\text{c}6$. **8...c6 9.dxc4 d6g6!** Po takovém nepřesnosti provede bílý typický (pro tento druh pozice) případ! $9...\text{d}d5!$ Nejlogičtější a ne nadějnější pokračování. $10.\text{d}b3$ $10...\text{d}xe4$ $11.\text{d}xf6$ ($11.\text{d}xe4$ $11...\text{g}xf6$ $12.\text{d}xe4$ Keres P. 1 $10...\text{w}d6$ $11.\text{f}4!$? $\text{d}xc3$ $12.\text{bxc}3$ dxe4 $13.\text{w}e1!$, Sojka – Werner koresp. 1969; $9...\text{d}g4$ $10.\text{f}3$ $\text{d}g6$ $14.\text{d}xg6$ hxg6 $15.\text{w}g4$ Tarrasch S. – Janovskij D., 190 $9...\text{d}e6?$! $10.\text{d}xf6$ $\text{g}xf6$ $11.\text{d}xc3$ fxe6 $12.\text{w}g4+$ $\text{d}f7$ $13.\text{f}4$ Schlechter K. – Janovskij D. 1907. Černý je v kritické situaci $9...\text{d}h8?$! $10.\text{f}4$ exf4 $11.\text{d}xf4$ $\text{g}xf6$, Tylor – Lasker, 193 $12.\text{w}h5!$ $10.\text{d}xg6$ hxg6 $11.\text{f}4$ $\text{w}b6+?$! Jistě lákavý způsob, jak nejen zbavit otravné vazby, a i projevit určitou aktivitu následující malou taktickou operací. Královské křídlo černého je však ochuzeno o řadu obranných fig

a samotný jezdec na tuto práci nemůže stačit! 11...c5+ 12.ϕh1
 ♘c3 13.♖f3 ♘xf4 14.♘xf4 exf4
 15.♗xf4 Bílý má stále zjevně na-
 vrch. 12.ϕh1 ♘g4 13.♗e1 ♘e3?

Důvodem, proč se černá dáma vzdálila na dámské křídlo, byla možnost uskutečnit tuto partyzánskou diverzní akci. Na první pohled se zdá, že se bílý bude muset zbavit jedné ze svých mohutných útočných figur. Následuje však nádherný, nečekáný taktický obrat, a pro černého postupně kruté vystřízlivění 13...exf4 14.♗xf4 ♘e5±. **14.f5!!** Co dělat? Jezdec je napaden, je třeba dokončit původní myšlenku; i když se začíná jasně rýsovat, jak prudký a rychlý bude útok bílého. 14...♘xc4 Jak ukazují varianty, věž brát dosti dobře možné nebylo! Ale co dokončit myšlenku diverze a sebrat-vyměnit zuřivého střelce, výborně spolupracujícího zejména s pěšcem „f“ (f4–f5xg6)? 14...♘xf1 15.fxg6 d5. Překrýt dráhu smrtelně nebezpečnému střelci je nutné! Jinak dostane černý, po 16.♗h4, mat okamžitě. 16.♗h4 fxg6 17.exd5 ♘e3 (17...cxd5 18.♘d5+-; 17...♘xc3 18.d6+ ♗f7 19.♗xf1 ♘f5 20.d7+-; 17...♗f7 18.d6 ♘f5 19.♘xf7+ ♘xf7 20.♗c4+-) 18.♘xc3 ♗xe3 19.d6+ ♗f7 20.♗d8+-.

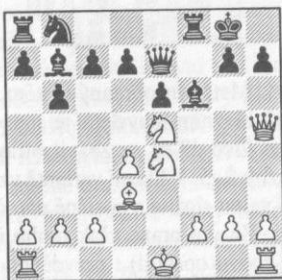
15.f6! Černý má figuru více, nehrozí mu ani šach a přesto je jeho pozice beznadějná! Vždyť jak se bránit proti manévru 16.♗h4 s dalším 17.fxg7, 18.♘f6? **15...♘g4** Snaží se překrýt linii „h“. 16.♗h4 ♘h5 17.g4! ♘e3 18.gxh5 ♘xf1

Opravdu nevěšdní obrázek dotírající bílé pěchoty na černého krále. Hrozí 20.hxg7 i 20.h7 a proti tomu není léku! 19...gxf6 (19...gxh6 20.♗xh6) 20.h7+ ♘g7 (20...♘h8 21.♘xf6#) 21.♘xf6#. **1:0**
 (Nejšadt J., Bílek J.)

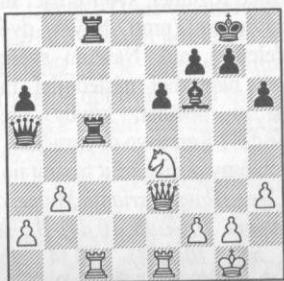
TEST Č. 7

Lasker Ed. – Thomas
 1911

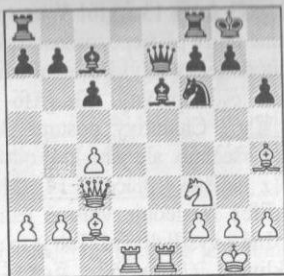
Pro někoho možná celkem známá pozice z učebnic. **Bílý na tahu.**

Příborský J. – Bouda J.
 2001

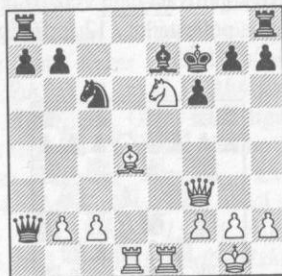
Černý na tahu.

1936

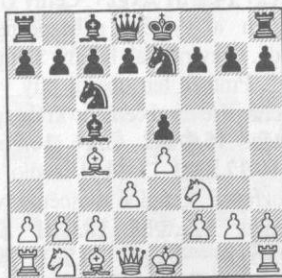
1...g5? V obtížné pozici (bílý má lepší figurové centrum jako důsledek náskoku ve vývinu ze zahájení) se černý dopouští typické chyby. Velmi pečlivě propočítejte, zda může bílý obětovat jezdce za dva pěšce.

Keres P. – Laurentius L.
 1935

Bílý na tahu. Proklestíte si cestu houštinou variant?

NN – NN

Bílý zvolil zahájení – naše známé pianissimo, černý však reagoval velmi špatně a posledním tahem 4...♘ge7? již partii prohrává. Najdete řešení, okamžitou a forsírovanou výhru bílého?

nov
o d
kte
Fis
z 1
Al
ve:
zar

St
ál
kc
v
Zi
Je
je
di
k
v
n
r
z
h
(
l
j

Jan
Bílek

**Řešení testu č. 7
z minulého čísla
ŠACHinfo 9/2003**

Lasker Ed. – Thomas
1911

Jak dokáže bílý nejrychleji vyhrát v této, celkem známé pozici? Cesta, kterou totiž Eduard Lasker ve známé partii zvolil, je o tah pomalejší než naše řešení. Posudte sami! **11. ♖xh7+!** ♔xh7 **12. ♖xf6+ ♔h6** 12... ♔h8 **13. ♖g6#.** **13. ♖eg4+ ♔g5** **14. h4+ 14. f4+** Vede k matu ještě o tah dříve než v partii. **14... ♔h4 (14... ♔xf4 15. g3+ ♔f3 16. 0-0#) 15. g3+ ♔h3 16. ♕f1+ ♕g2 17. ♖f2#.** **14... ♔f4 15. g3+ ♔f3 16. ♕e2+ 16. 0-0!** nebo **16. ♔f1!** matovalo rovněž o tah rychleji a je tedy druhým správným řešením. **16... ♔g2 17. ♖h2+ ♔g1 18. ♔d2#** 18. 0-0-0# **1:0**

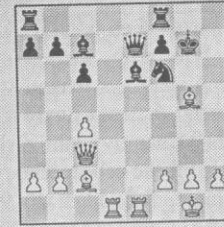
Příborský J. – Bouda J.
2001

1... ♕d4! Začátek pěkné kombinace. Úvodní idea: odvléčení dámy číslo 1. **2. ♖xc5 2. ♖d2 ♖xd2 3. ♖xd2 ♖xc1+; 2. ♖f4 e5+ (2... g5+).** **2... ♖xc5 3. ♖e2 3. ♖d2 ♖xd2 4. ♖xd2 ♖c2+.** **3... ♖c2!** Odvléčení číslo 2. **3... ♖e5!?** Poziční řešení. Kolosální převaha černých figur v centru by i tak řešila osud partie. **4. ♖c1 (4. ♖d1 ♖d5+)** **4... ♖d5+.** **4. ♖xc2 4. ♖d1 ♖xa2+;** **4. ♖f1 ♖xa2+.** **4... ♖xe1+ 5. ♔h2 f5!+ 6. ♖c8+ ♔h7+.**

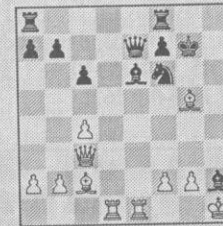
Delmár – Ivančo I.
1956

1... g5? V obtížné pozici se čer-

ný tedy dopouští typické chyby. Má se bílý nyní odhodlat k typické oběti figury za dva pěšce? Ano, zní odpověď, propočet vznikajících variant však není nijak jednoduchý! **2. ♖xg5! hxg5 3. ♕xg5 ♕xh2+!** Nejlepší praktická šance. Takoveto protitúdry není radno při propočtu pouštět ze zřetele! **3... ♔g7**

4. ♖d7!! A) 4... ♖xd7 5. ♖xf6+ ♔g8 6. ♕h7+ (6. ♕h6+-) **6... ♔xh7 7. ♖h6+ ♔g8 8. ♕f6+-;** **B) 4... ♕a5 5. ♖g3+- (5. ♕h6+-)** **4. ♔h1! 4. ♔xh2?? ♖g4+** s dalším **5... ♖xg5; 4. ♔f1?** Na to by mohl bílý doplatit! Uvidíme dále. **4... ♔g7 5. ♖d7 ♖xd7! 6. ♖xf6+ ♔g8 7. ♕h7+ (7. ♕h6 ♕xc4+-)** **7... ♔xh7 8. ♖h6+ ♔g8 9. ♕f6 ♕xc4+ 10. ♖e2 ♖d1#.** **4... ♔g7**

5. ♖d7!! 5. ♔xh2!? **5... ♖h8!** Poslední pokus o výmluvu. Při přesné reakci však ani to nezabere. **5... ♖xd7 6. ♖xf6+ ♔g8 7. ♕h7+- (7. ♕h6+-).** **6. ♖xe7 ♕e5+ 7. ♔g1 ♕xc3 7... ♕h2+ 8. ♔f1+-.** **8. ♖xe6** Nová vazba již definitivně rozhoduje partii. **8... ♕xb2 9. ♖xb7+- 1:0**

Keres P. – Laurentius L.
1935

22. ♕xf6! Tato oběť figury je kombinací, její propočet až do rozhodnutých pozic však není právě jednoduchý. **22. ♖xg7!** vede rovněž k cíli a dokonce rychleji a jednodušeji! **A) 22... ♖xd4 23. ♖xd4+- (23. ♖xb7+-); B) 22... ♔xg7 23. ♖xe7+! ♖xe7 24. ♖xf6+ ♔g8 25. ♖g7#.** **22... ♕xf6 22... gxf6 23. ♖h5+ ♔g8 24. ♖g4+ ♔f7 25. ♖g7+ ♔e8 26. ♖c7#.** **23. ♖d7+ ♖e7 23... ♔g8 24. ♖xf6! gxf6 25. ♖g7#;** **23... ♔g6** Zde vyhrávalo mnoho pokračování: **A) 24. ♖f4+ ♔f5 (24... ♔h6 25. ♖h5#; 24... ♔g5 25. ♖h5+ ♔xf4 26. g3#) 25. g4+ ♔g5 26. h4+ ♔h6 (26... ♔xh4 27. ♖h3+ ♔g5 28. ♖h5+ ♔xf4 29. ♖f5#) 27. g5+ ♕xg5 28. ♖h5#; B) 24. ♖g4+ ♔h6 25. ♖f4+-; C) 24. ♖e4+-; D) 24. ♖xg7+ ♕xg7 25. ♖g4+ ♔f7 26. ♖xg7+ ♔e8 27. ♖c5+ (27. ♖f8+); 23... ♔e8 24. ♖xb7!** Vede nejrychleji k cíli. **24... ♖e5 25. ♖xg7+ ♕xg7 26. ♖xg7+-.** **24. ♖xe7+! ♔xe7 25. ♖xb7+ ♔d6 25... ♔e8 26. ♖g5+-.** **26. ♖c7+ ♔d5 27. ♖c5# 1:0**

NN – NN

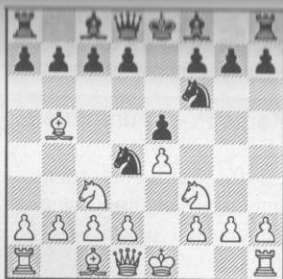
Učební příklad dle Alstera
1978

5. ♖g5! Bílý typickým způsobem využije možnosti výpadu dámy na h5. **5... 0-0 5... d5** Zřejmě lepší, ale i tak už jde černému o život. **6. exd5 A) 6... ♖xd5 7. ♖h5+- (7. ♖f3); B) 6... ♖a5 7. ♖h5! 6. ♖h5+- h6 7. ♖xf7 ♖e8? 7... ♖xf7+-.** **8. ♖xh6+ ♔h8 9. ♖f7+ ♔g8 10. ♖h8# 1:0**

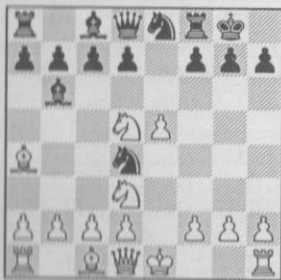
Příborský J. – Žilka Š.

2000

C48: 1. e4 e5 2. ♖f3 ♖c6 3. ♖c3 ♖f6 4. ♕b5 ♖d4

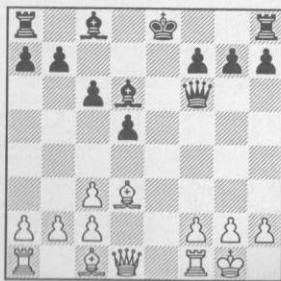

Rubinsteinovo pokračování, které má i v současnosti dobrý zvuk. Lze bez nadsázky říci, že bílý střelec je napaden, nejde samozřejmě ve čtvrtém tahu o ztrátu tempa! Jedinou, na mistrovské úrovni ryze praktickou, nevýhodou tohoto postupu je fakt, že bílý může prakticky forsírovaně pozici téměř dokonale otupit a bez problémů remizovat. Co platí však pro mistry, neplatí zdaleka pro naše svěřence... 5. dxd4 Při správné reakci (*je jich více!*) černého, nemá tento postup ambice na získání jakékoli výhody ze zahájení. 5. dxc4 dxc5 !; 5. dxa4 ! Jedině takto lze bílými bojovat o zisk perspektivnější pozice ze zahájení. Fakt, že černý pěšec „d“ bude ještě nějaký čas vázán, je pro bílého mimofádně výhodný. Výchozí postavení posledních let této varianty, kde se vedou i největší teoretické spory, vzniká po 5... dxc5 6. dxe5 Dle Nimcoviče! 6...0-0 7. dxd3 dxb6 8. e5 dxe8 9. dxd5 s mimořádně složitými zápletkami.

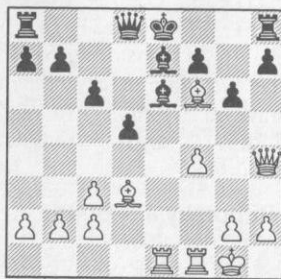
Jak vidno, téměř ani jedna lehká figura nestojí na normálním poli! 5. dxe5 ?! We7 ! Dáma se na tomto nelikovném poličku dlouho ne-

ohřeje, takže 5. tah lze tolerovat. 6. dxf3 dxb5 7. dxb5 We4 + 8. We2 We2 + 9. dxe2 d5 Je zřejmé, že černý nemá ani ty nejmenší problémy. Naopak, za určitých okolností by mohla nabýt na významu černá dvojice střelců. 5.0-0 Bílý hraje na rychlý vývin. Problém je v tom, že se mu při přesné hře černého nepodaří pozici dostatečně rychle otevřít. Praxe dokazuje, že po 5... dxb5 6. dxb5 c6 7. dxc3 d6 8. d4 Wc7 ! černý postupně náskok bílého dožene, neboť pro něj je teď krajně nevhodné dopustit vazbu dxc8-g4 . 9. h3 . 5... exd4 6. e5 6. dxd5 ?! dxd5 7. exd5 Wf6 a 8... dxe7 , Wolf – Alechin A., 1923, s lehkou výhodou černého. 6... dxc3 7. exf6 Wxf6 ! 7... cxd2 +? Chamtivý tah! Získává pěšce, ale bílý se nebezpečně rychle rozehraje. 8. dxd2 Wxf6 9.0-0 dxe7 10. dxc3 Černý je náhle v obtížné situaci. Jen problém odklizení krále z centra dá zabrat! 10... Wg5 (10... Wb6 11. We1 !) 11. We1 ! 0-0 (11... Wxb5 12. Wg4 !) 12. We5 Wf6 13. dxd3 h6 14. Wg4 ! (14... d6 15. We4) 15. Wxg7 + dxc7 16. $\text{Bg5}\#$, Posch – Derr, 1958. Jeden ze známých obrázků z úkolů v testu. 8. dxc3 c6 Černý zřejmě nechce měnit dámy, má větší ambice. 8... We5 + 9. We2 (9. dxe2 dxc5 10.0-0=) 9... We2 + 10. dxe2 ; 8... dxe7 , Estrin J., 9.0-0 0-0=; 8... dxc5 Dává rovněž černému dobrou hru, aniž by měnil ihned dámy. 9. dxd3 d5 9... We5 +10. dxe3 dxc5 ?! 11.0-0! 10.0-0 d6 ?!

První vážnější nepřesnost černého. Ten svoji pozici v této fázi zjevně

přeceňuje. Reakce bílého však nyní musí být energická. Jinak jeho soupeř mohl mít pravdu. 10... dxc7 ! 11. Wb5 ! Zabraňuje 0-0 a hrozí 12. dxc5 . 11... g6 ? Opět nešťastný výběr. Černý volí větší zlo. 11... h6 . 12. dxc5 ! We6 12... gxf5 ? 13. dxf6 Bg8 14. dxf7 +; 12... dxc7 ? 13. dxc7 !+- a ke slovu by se dostal již pouze bílý, například po následujícím 14. dxc1 . (13. dxc7 ? Wd6 ++-); 12... We5 13. Wb4 ! Hrozí 14. dxf6 i 14. dxc1 . 13...0-0 14. dxc1 Wg7 15. dxf6 +; 12... Wg7 13. Wb4 0-0 14. dxf6 +-. 13. Wb6 Bílý nesmí za žádnou cenu pustit černého k rošádě. 13... dxf8 14. Wb4 Wd6 15. dxc1 + 15. dxf6 ?! dxe7 16. dxc1 . 15... dxe6 16. dxf6 ?! 16. f4 je přesnější. Ideu razantního postupu f2-f4-f5 ! nemůže černý při dxe8 přežít. 16... dxe7 17. f5 +-. 16... dxe7 16... Bg8 17. Wxh7 . 17. f4 ! Wd8 17... dxf6 18. Wxf6 0-0 19. f5 ! Wc5 + 20. dxc1 d7 21. We7 dxd8 22. fxg6 hxg6 23. dxc6 !+-.

18. dxc6 !! A nakonec vyhrávající kombinace! 18... dxf6 18... fxg6 19. dxc6 +; 18... hxg6 19. Wxh8 ++- 19. dxc6 + 19... d7 ! 20. dxc6 fxg6 21. Wf7 + Černý prohraje buď na matový útok nebo na materiál v koncove. (21. Wg4 +) 1:0 (Bílek J., Příborský J.)

Vzorové ukázky nás snad dostatečně přesvědčily o tom, jak vhodné zahájení k zařazení do repertoáru našeho svěřence je španělská hra čtyř jezdců. Kolik různorodých strategických motivů zahájení obsahuje, jak koresponduje s pravidly a postuláty A. Nimcoviče!

Zmíněné zahájení se může stát jakýmsi pilířem repertoáru našeho svěřence dlouhá léta, může se k němu často vracet, používat je i v klíčových partiích. Nelze však zůstat trvale pouze u něho! Repertoár je nutno po čase začít postupně rozšiřovat tak, jak se i postupně rozšiřuje obzor dítěte v ostatních oblastech (strategie, taktika, propočítání variant, paměť, atd.) i jak rychle a úspěšně se daří kopírovat historický vývoj hry. Navíc: španělské hře čtyř jezdců lze přes veškerou výtečnost a vhodnost přesto vytknout nedostatky. Jaké jsou? Dochází sice k vývinu figur na přirozená pole, rychlá mobilizace s následující rošádou je pravidlem, chybí však dvě věci: nedochází k obětem materiálu za vývin figur (vývinová oběť), nedochází ani k napadání, útoku na organicky nejslabší místo na šachovnici v otevřených hrách – pole f7. Tyto nedostatky je třeba brát při rozšiřování repertoáru v úvahu! No a výběr dalšího zahájení? Tuto tajenku jistě již snadno rozluštíte sami – gambit!

Gambity, ve kterých dochází i v dalším průběhu k obětem pěšců za rychlý vývin, kde často černému horší pod nohama pole f7, je celá řada. Moje volba v přípravě svěřenců (i můj návrh vám) padla na jeden z nejromantičtějších a nejkrásnějších – Evansův gambit.

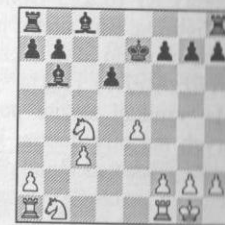
Morphy P. – Hampton H.

1858
C51: 1. e4 e5 2. dxf3 dxc6 3. dxc4 dxc5 3... dxf6 (!). 4. b4 (!)

Obětí pěšce bílý v tomto gambitu zavléká jednu ze soupeřových lehkých figur na pole b4, aby po následujícím 5. c3 získal tempo k vytvoření pěšcového centra e4+d4 . To je sice hlavním, ale nikoliv jediným smyslem oběti pěšce v Evansově gambitu. Velmi často také dochází k využití otevřené diagonály c1-a3 (k vývinu černopoleného střelce) či k vytvoření útočného tandemu d4+W po Wd1-b3 (x7f !). Více nám již odhalí tato i následující partie. 4... dxc4 4... dxb6 Odmítnutí gambitu nemá zde zdaleka tak dobrý zvuk jako v některých jiných gambitech. Černý má potom dosti stísněnou pozici a i aktivní protihry je často pomálu. 5. a4 a6 6. dxc3 dxf6 7. dxd5 ! Útok Sokolského. 4... dxc4 5. c3 dxc6 S přechodem do variant 5... dxc5 . 5. c3 dxc5 Historicky nejpůvodnější pokračování, i když mnohými považováno za úplně nejslabší možnost ze všech tří v úvahu přicházejících ústupů. Po d2-d4 je střelec okamžitě napadán, což je sice jediná, ale zcela postačující nevýhoda. 5... dxa5 ; 5... dxe7 . 6.0-0?! Jediná nepřesnost bílého v celé, jinak dokonale sehrané partii. O mnoho let později vymyslel Lasker skvělou obrannou možnost opírající se o vrácení gambitového pěšce, kterou postavil poslední tah bílého do podezřelého světla. Ale o tom až za okamžik 6. d4 ! Jedině správné! Nyní není v silách černého svého centrálního pěšce na e5 udržet. 6... exd4 (6... dxb6 ?! 7. dxe5) 7.0-0 (7. cxd4 !?) Považováno za velmi nadějnou, ale nepřilíš praxí prověřenou možnost bílého. 7... dxb4 + 8. dxf1 7... d6 (7... dxc3 ?! 8. dxf7 +! dxf7 9. Wd5 + Se skvělými útočnými vyhlídkami, neboť černý král může mít dlouho problémy s úkrytem. 7... d3 ?! 8. dxc5 dxc6 9. dxf7 dxf7 10. dxf7 + dxf7 11. Wb5 +. 7... dxb6) 8. cxd4 dxb6 Přechází do pozice z partie. 6... d6 7. d4 exd4 ?! Tím se vrací vše na svá místa, ne-

boť po oboustranných nepřesnostech přechází partie do hlavní anty systému s ústupem 5... 7... dxb6 ! Laskerova obrana! Černý nabízí pěšce zpět, přitom by došlo k výměně dam a pozice byla potom dokonce o něco pro černého! Tuto obranu se nikomu nepodařilo pokoušet i hlavním viníkem úpadku ob Evansova gambitu v dalších letech. Jak však vyplývá z polemiky, bílý při volbě přesného průběhu černého k této obraně sice nepustí! 8. dxe5 dxe5 9. (9. Wxd8 + dxd8 10. dxe5 11. dxc6 dxc6 12. dxc6 dxc6 13. dxc6 Wxc6 ! 14. dxe5 15. Wb3 + Wd6 ! 16. Wxd6 + 17. dxc4

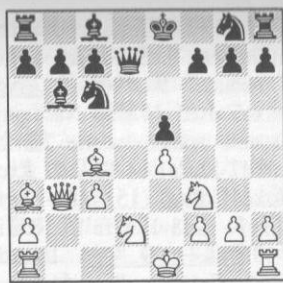

17... dxe6 ! Pěkná transformace výhody dvojice střelců v konci. Bílý může teď vyměnit na výhodu mu to však žádné nepřinese, jeho pěšci jsou přece jen slabší. 8. cxd4 dxb6 9. dxc3 9. d5 d5 A pro bílého je obtížné vytvrdit v dalším nějaké seriózní hrozby (9... dxe5 ? Povrchní přístup k bílému pěšci. Bílý má 10. dxe5 dxe5 11. dxa3 pěšcový útočný postoj.) Po tahu v průběhu vzniká tzv. normální varianta. Autoři názvu jistě příliš fantazii jeho vymyšlení neplýtvali, fakt však je, že svým způsobem k poslední sedí. Tento tah považovali nejlepší dva největší znalci Evansova gambitu – Paul Morphy a Michail Čigorin. V reakci na to má černý nyní k dispozici z ohromného počtu užívaných pověstí jen dva opravdu hravé

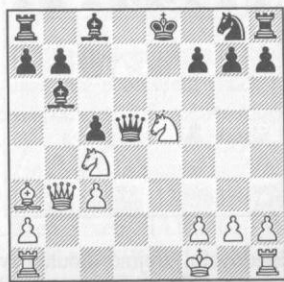

zkomplikovat. 8...d4 9.dxd4!+-; 7...e7 8.d5 d4 9.dxd4! exd4 10.0-0!±. 8.dxe5 dxe5 8...dxe5? 9.dxe5 dxe5 Teď černý doplatí na zapomenutého a5. Je zřejmé, že hlavní nevýhoda ústupu v pátém tahu na a5 je právě v tom, že v řadě variant je problémem střelce včas propašovat do hry. 10.xf7+! e7 11.eb5± (11.ea4±); 8...b6!?

Bílý nereaguje na hrozbu výměny e4 a dokončuje vývin! Jak uvidíme později, bílý dámský jezdec nebude stát na centrálním poli c4 o nic hůře než nyní střelec, nemluvě o náskoku ve vývinu, který se ještě zvýší! 10...a5 10...b6 11.b5! 11.b4! Hrozí mat z domácí kuchyně - 12.e8. Černý musí diagonálu a3-f8 zabetonovat, přitom však oslabí citelně pole d6, což bude pro bílého jezdce jistě pěkné sousto a zadostiučinění těm, kteří by přece jen chtěli vyměněného bělopolného střelce oplakávat. 11...c5 12.eb2 dxc4? Černý měl jistě již nyní na mysli následující vtržení černé dámy. Výměna však nevypadá dobře už na první pohled! 13.dxc4 e3 13...f6 14.e1±, Sokolskij - Schumacher corr. 1953. xd6. 14.dxe5! Samotná dáma totiž opravdu nemůže bílému ublížit (střelce b6 nelze v dané chvíli považovat za vyvinutou figuru, je pouze do počtu)! 14...xe4+ 15.e1 Hrozí 16.e1+-.

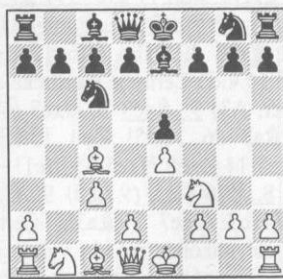

Pěkný, víceúčelový tah. Hrozí nejen 17.e1, ale i 17.ea4+ a 18.b6. Ani kombinaci s ideou

odkrytí dráhy po d6 nelze v blízké budoucnosti podceňovat. 16...e6 17.e1 e7 18.xf7!+- xf7 19.d6+ e6 20.xe6+ xe6 21.e4+ Bílému vše vychází jako na drátkách až do konce! 21...e5 21...f7 22.g5+-; 21...f5 22.g4+ e5 23.f4+. 22.f4+ e5 23.g4+! xe4 24.xe6+ e3 24...d3 25.b2! e2 26.e2+ e1 27.a3; 24...xf4 25.e1+ e3 26.e2#. 25.e2+ 25...xf4 26.e1#. 1:0

Fischer R. - Celle O. 1964

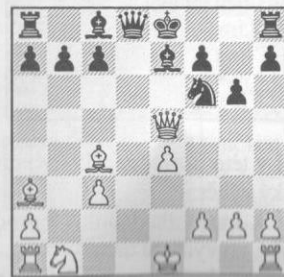
C51: 1.e4 e5 2.f3 d6 3.e4 e5 4.b4 dxc4 5.c3 e7

V přípravě a výstavbě repertoáru našeho svěřence je třeba tomuto na první pohled skromnému ústupu věnovat zcela mimořádnou pozornost! Ač se to zdá jakkoli neuvěřitelné, statistiky dětských turnajů hovoří jasně - jde o nejoblíbenější postup ze všech tří možností. O důvodech však až za okamžik (viz poznámku k 6. tahu černého). 6.d4 6...b3! Staré pokračování, které nese název podle francouzského šachisty Labourdonaise. Je neprávem opomíjeno, neboť i zde byla nalezena významná zesílení 6...h6 7.d4 a5 8.a4?! dxc4 9.xc4 (9.xh6?? b6! a bílý by byl o figuru kratší.) 9...g4! Smyslem tohoto starého manévru D. Harwitze je vrátit bílému obětovanému pěšce a získat perspektivní pozici. Jak víme, spoustu gambitových myšlenek lze takto soupeři doslova znechutit! 10.h3 d6 11.dxe5

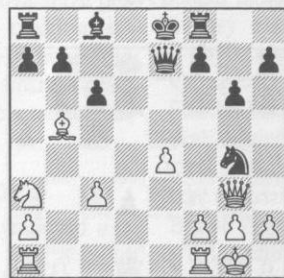

11...d5!! Ve všech variantách má nyní černý výbornou hru! 8.eb5! dxc4 9.xh6 se složitými zápletkami, protože při postavení dámy na b5 černému chybí vítězný meztah 9...b6. 6...d6? Tento, na první pohled možná správný a spořádaný postup (vzpomeňme na minulou partii), vede ve skutečnosti ke kolosálnímu problému černého! 6...a5! A právě v tomto jedovatém postupu je zakopaný pes. Právě tento tah, nabízející vrácení obětovaného pěšce, s následným dalším zploštěním hry, je hnacím motorem mnoha trenérů k tomu, aby svým svěřencům do repertoáru černými tuto variantu vkládali. Že vše není ale zdaleka tak jednoduché, o tom až v následující ukázkze. 7.dxe5 dxc4 8.dxc4 d5! 7.dxe5! dxe5 7...dxe5 8.eb3 a5 9.xf7+ e8 10.ea4±; 7...a5 8.xf7! e7 9.d5+ e6 10.xa5±. 8.dxe5 dxe5 9.eb5! Je vidět, že v řadě variant střelec na e7 doslova překáží v možnosti krytí slabého pole f7. I nyní, vinou tohoto střelce, musí černý odevzdat zpět pěšce, a to ne ledajakého! 9.eb3?! e6! 10.xe6 fxe6 11.xe6 e6! 9...g6 10.xe5 e6 10...f6 11.eb5+! c6? 12.eb3 e8 13.xg8!+-.

Černý je již v mimořádně obtížné

situaci. Nemá téměř čím pohnout! Je však zajímavé sledovat (kromě samozřejmě Fischera) excelentního vedení dalšího útoku na krále v centru s jakou buldočí vytrvalostí černý pokračuje v boji a hned tak neskládá zbraně! I na tomto faktu lze stavět a našeho svěřence nemálo poučit: času vzdát se je vždycky dost. Pokud existuje ještě šance na zvrát, nevzdávej se! 11...e8 11...e8? 12.xf6!+-.

12.0-0 d4 13.e3 14.dxc4 e7! 15.b5+! Počátek mistrně vedeného útoku proti králi v centru. Bílý musí najít body vniku do blízkosti soupeřova krále a k tomu slouží právě následující přeskupení figur na jiná, účinnější pole. 15...c6 15...d7 16.xc7! (16.xg4 c6!).

Odebíráte již pravidelně ŠACHinfo? Ne? Tak si ho předplatte!

obrannou linii - střelce d7 má černý ještě obranné možnosti. Může zkusit například: 22...e7 23.f4 d4 24.h2 25.f5 e6 26.e3 e7 (26...a4)

27.e4+! bxc4 (27...d8 28.bxc4 29.ea5#) 28.e5+ (28...d8 29.ea5#; 28...e1+ 29.eb5+-; B) 23.f5 e8

24.xe5! xe5 25.xd7+ (25...e8 26.e7+-) 26.e7 27.g7#. 17.ead1! lizace (rezervy) a přesnost čtu, to jsou v dané chvíli dva k úspěchu. 17.e7? 18.d6+ e7 19.dxc8+ 20.xd7+ e7 17...d7 18.d6+ e7 19.dxc8+ 18.e7! Bod vniku číslo j pole c7. 18...d7 19.d6 vniku číslo dva = pol 19...e7

Jak má bílý pokračovat dále? Neuvízl útok na měličině? Ne, pozice ještě není dostatečně otevřená, rozhoduje otevření druhé centrální linie. **20. ♖f5+! gxf5 20... ♗e8** 21. ♗g7+-; 20... ♗f6 21. ♗d6 gxf5 22. ♗xd7+-; **21. exf5 ♣ac8** 21... ♗xf5 22. ♗d6+ ♗d8 (22... ♗e8 23. ♗fe1+ ♗e6 24. ♗d7#) 23. ♗xf8+ ♗c7 24. ♗xa8+-; **22. ♣xd7+! ♗xd7** 23. f6+! 23. ♗e1+?! ♗e5 24. ♣xe5+ ♗f6 25. ♗xd7 ♗xe5 a v pozici ještě nemusí být úplně jasno. Tah v partii je rozhodně několikanásobně přesnější! **23... ♗xf6** 23... ♗e8 24. ♗e1+ ♗e6 25. ♗xc8#; 23... ♗xf6 24. ♗xd7+-; **24. ♗e1+ ♗e4** 25. ♣xe4+ ♗f6 26. ♗xd7 ♣fd8 27. ♗g4 27. ♗e7+ ♗g6 (27... ♗f5 28. ♗e5+ ♗g6 29. ♣g4+ ♗h6 30. ♗g5#) 28. ♣g4+ ♗f5 29. ♣g5+ ♗f4 30. ♗e3#.

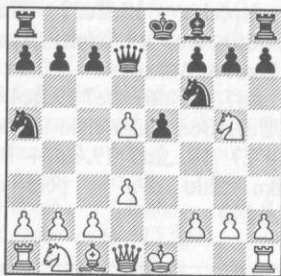
1:0

TEST Č. 8

Na prázdninové chvíle vám nabízíme několik diagramů k samostatné analýze. Napište nám na adresu redakce (nejpozději do 31. 8. 2003) a my tři nejlepší řešení odměníme!

Štich – Zítek

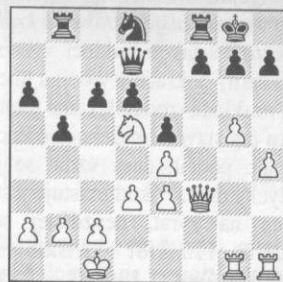
1995

Černý, ve hře dvou jezdců v obraně (4. ♗g5), bez nejmenších problémů nejméně vyrovnal šance. Teď před ním však stojí rozhodnutí, zda dobrat bílého pěšce d5 dá mou nebo jezdcem? Navrhněte správný postup a ten zkuste i slovně zdůvodnit. **Černý na tahu.**

Zacin – Musil

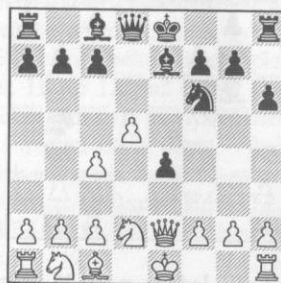
1954

Ani zde se černému reakce na bílé pianissimo příliš nezdařila. Chybná výměna střelců na poli e3 byla zřejmě hlavní příčinou pozdějších potíží. **Bílý nyní již velmi rychle zvítězil...**

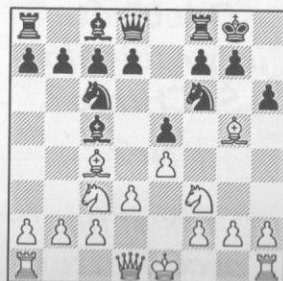
Bragin – Serebrjakov

1973

Černý má za obětovaného pěšce více než postačující náhradu. Ani v této partii nakonec tah packalů – 4. ♗g5 neuspěl. Může černý nyní pokračovat 10...0-0? Svůj názor doprovodte průkaznými variantami.

Germann – Wagenheim

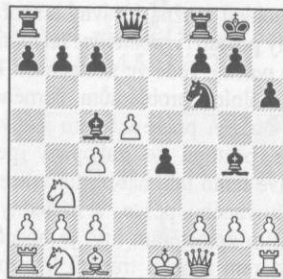

Analógie z partie Salve – Čigorin by velela k ústupu střelcem – 7. ♗h4. Bílý má však oproti této partii tempo více a může použít ještě drastičtější metodu, než je ústup střelcem. Jaká je to možnost? Navrhněte tah, pozici zanalyzujte a rozhodněte, zda je tato nová možnost objektivně ještě silnější!

Salve – Marshall F.

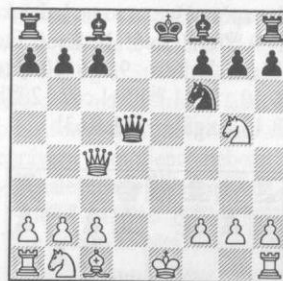
1908

Analýza

A opět má černý, za pěšce obětovaného v zahájení, velmi slibnou a sympatickou kompenzaci. Navrhněte tahy, které za něj nyní přicházejí v úvahu (*tahy kandidáty*), proanalyzujte či propočítejte potřebné varianty, a rozhodněte, kterou možnost byste v partii vlastně zvolili!

Analýza Nejštadta

Ani v této pozici nemá bílý právě lehký výběr:

- 1) jak byste zhodnotili (*a proč!*) pozici po výměně dam?
- 2) jak dopadnou zápletky po drzém pikožroutství 9. ♗xc7?

ŠACHY DO ŠKOL – ŠKOLA ŠACHU (9)

Jan Bilek

Řešení testu č. 8 z minulého čísla ŠACHinfo 10/2003

Štich – Zítek A.

1995

8... $\text{d}5!$ Dobrání dámou na $\text{d}5$ by stálo černého tempo po $9.0-0$ s následujícím $\text{c}3$. Takto mu zbude malý střed a v dalším o něco lepší šance.

Zach – Musil

1954

17. $\text{d}f6+$! Tato kombinace s ideou nepřímého zničení černého pěšcového krytu okamžitě rozhoduje! 17... $\text{gxf}6$ 18. $\text{gxf}6+$ $\text{c}h8$ 19. $\text{g}7!$ $\text{e}6$ 20. $\text{exh}7+$ 20... $\text{c}xh7$ 21. $\text{w}h5+$ $\text{c}g8$ 22. $\text{g}1+$. 1:0

Bragin – Sererbrjakov

1973

10...0-0! Vývinová oběť pěšce je korektní. Těžké figury je třeba co nejrychleji mobilizovat na otevřené linie. Je však zřejmé, že vyčerpat se celá pozice variantami jen tak jednoduše nedá. 11. $\text{dxe}4?$ To už je však příliš! 11.0-0 $\text{f}5$ (11... $\text{g}4$). 11... $\text{dxe}4$ 12. $\text{wxe}4$ $\text{b}4+$ 13. $\text{c}d1$ 13. $\text{c}f1?$ $\text{e}8+$. 13... $\text{e}8$ 14. $\text{w}d4$ 14. $\text{w}f3$ $\text{w}h4$. 14... $\text{f}5$ Hrozí další centralizace $\text{e}8$ -e4. 15. $\text{f}3$ $\text{e}4!$ 16. $\text{w}f2$ 16. $\text{fxe}4?$ $\text{g}4\#$ 16... $\text{wxc}4$ 17. $\text{c}3$ $\text{wxd}5+$ 18. $\text{d}d2$ 18. $\text{d}d2$ $\text{w}d3$ 19. $\text{c}b4$ (19... $\text{w}e2$ $\text{w}c2+$ 20. $\text{c}e1$ $\text{d}3$ 21. $\text{w}e3$ $\text{c}5$) 19... $\text{e}c1+$! 20. $\text{c}xc1$ $\text{w}c2\#$. 18... $\text{wxc}3!$ 0:1

Germann – Wagenheim

7.h4! 7. $\text{h}4$ je samozřejmě zcela postačující! Otázkou však

zůstává, zda tah v partii je silnější nebo nikoliv! V partii se bílému zvolená drastická metoda vyplatila. 7... $\text{h}g5$ 8. $\text{h}g5$ $\text{d}g4$ Vede ke zcela nejasným zápletkám a orientovat se v nich je možné jen po tvrdé mnohahodinové práci! Šance na útok bílého jsou ohromné, ale v řadě variant není ani jeho král zrovna ve vatičce. 9. $\text{g}6!$ $\text{d}xf2?$ Dovoluje bílému vytvořit efektní miniaturku. 9... $\text{d}5$; 9... $\text{d}6$; 9... $\text{d}f2+!$? 10. $\text{c}e2$ (10... $\text{c}d2$ $\text{d}h6$) 10... $\text{d}5!$ (10... $\text{g}3$ 11. $\text{e}h3?$) A) 11. $\text{d}xd5$ $\text{d}a5$ (11... $\text{e}6$). B) 11. $\text{d}xd5$ $\text{e}6$. 10. $\text{dxe}5!$! $\text{d}d1$ 11. $\text{gxf}7+$ $\text{wxf}7$ 12. $\text{d}xf7+$ $\text{c}f8$ 13. $\text{e}h8+$ $\text{c}e7$ 14. $\text{d}d5+$ $\text{c}d6$ 15. $\text{d}c4\#$ 1:0

Salve – Marshall F.

1908

12... $\text{b}4+$ 12... $\text{d}xd5!$? je velmi nadějnou pozici obětí figury. Černý za ni otevře důležitou centrální linii a bílého krále řádně obnaží. 13. $\text{cxd}5$ (13... $\text{dxc}5?$ $\text{d}b4!$) 13... $\text{wxd}5$ 14. $\text{d}c3$ (14... $\text{d}d2$ $\text{e}3!$ Stále stejná a důsledná strategie. 15. $\text{fxe}3$ $\text{dxe}3$ 16... $\text{dxe}3$ $\text{e}f8$ 17... $\text{c}f2$ $\text{wxe}3!$ -) 14... $\text{b}4$ 15... $\text{d}d2$ $\text{dxc}3$ 16... $\text{dxc}3$ (16... $\text{bxc}3$ $\text{f}5$ 1 zde má černý excelentní pozici kompenzaci za obětovaný materiál.) 16... $\text{e}ad8$ 17... $\text{d}d2$ (17... $\text{d}d2!$ $\text{c}5$ 18... $\text{c}4$ $\text{w}e5$) 17... $\text{w}e8$ (17... $\text{b}5?$! 18... $\text{h}3!$) Černý má silný útok, kterému se může bílý sotva bránit. Například: 18... $\text{w}c4$ $\text{e}3!$ 19... $\text{w}xg4$ $\text{exd}2+$ 20... $\text{c}d1$ $\text{g}6$. 13... $\text{c}3$ Získává tempo, ale pěšec na tomto poli bude mít mnohem více neduhů, než by se mohlo na první pohled zdát! 13... $\text{d}c3$ $\text{c}6!$ (13... $\text{b}5!$?) 14... $\text{h}3$ $\text{d}h5$ 15... $\text{g}4$ $\text{g}6$ 16... $\text{dxc}6$ $\text{bxc}6$ 17... $\text{d}d2$ $\text{e}3!$ 18... $\text{fxe}3$ $\text{dxc}3$ 19... $\text{bxc}3$ $\text{dxc}2+$, Luckis – Keres 1939. Roztroušené figury bílý rozhodně nemů-

že včas zkoordinovat! 13... $\text{d}d2$ $\text{d}xd2+$ 14... $\text{d}d2$ $\text{e}e8$ 15... $\text{h}3$ $\text{e}3!$ Jasně a důrazně pokračování strategie útoku na krále. 13... $\text{d}e!$ 14... $\text{h}3$ $\text{d}h5$ 15... $\text{d}e3$ $\text{d}d7!$ Jezdec směřuje přes $\text{e}5$ na $\text{d}3!$ 16... $\text{g}4$ $\text{g}6$ 17... $\text{d}d2$ $\text{d}e5$ 18.0-0-0 $\text{b}5!$ 19... $\text{cxb}5$ $\text{d}d3+$ 20... $\text{c}b1$ $\text{wxd}5$ 20... $\text{a}6!$ Doporučení Keres.

Bílý je v kritické situaci.

Učební příklad dle Nejstadta

9... $\text{wxc}7?$ Typické pikožroutství a chyba. 9... $\text{wxd}5$ $\text{d}xd5$ Tuto pozici nelze hodnotit jinak než jako o něco výhodnější pro černého! Dvojice střelců v otevřené pozici, možná blížící se koncovka. Náskok ve vývinu jako možnou dynamickou kompenzaci bílý postrádá. Ani tato pozice se nedá lehce vyčerpat variantami, které by hodnocení beze zbytku prokázaly. 10.0-0 $\text{e}7$ (10... $\text{d}f5$) 11... $\text{e}e1$ A) 11... $\text{h}6$ 12... $\text{d}f3!$ (12... $\text{d}e4$ $\text{d}f5$); B) 11... $\text{f}6$ 12... $\text{d}c3$; C) 11... $\text{d}f5!$ 9... $\text{w}xg2!$? Kruté překvapení pro bílého, který tento tah považoval za nemožný pro 10... $\text{wxf}7$. Černý však počítal dále a ohodnotil pozici (možná) lépe. 9... $\text{d}d6!$ Zcela postačující i když nesporně méně efektní 10... $\text{w}c3$ $\text{w}xg2$ 11... $\text{w}f3$ $\text{w}xf3$ 12... $\text{d}xf3$ se zřejmou výhodou černého; 9... $\text{b}4+!$? 10... $\text{wxf}7+$ $\text{c}d8$ 11... $\text{e}f1$ $\text{b}4+$! 12... $\text{c}3?$ 12... $\text{d}c3!$ Proč ne aktivní vývin? Vždyť bílý král se tak touží schovat 12... $\text{e}e8+$ 13... $\text{d}e3$ $\text{d}g4$ (13... $\text{wxe}3?$ 14... $\text{fxe}3$ $\text{w}xg5$ 15.0-0-0+! A náhle se situace obrací! 15... $\text{d}d7$ 16... $\text{wxf}6+$ -.) 14... $\text{c}d2!$ Paradoxní evakuace a krytí matových hrozeb! Takto by se bílý zřejmě vysmekl! 12... $\text{w}e8+$! Černých figur je nyní na útok více, a to musí partii

rozhodnout. 13... $\text{d}e3$ $\text{d}xe3+$! 14... $\text{fxe}3$ $\text{w}xg5+$ 15... $\text{cxb}4$ Jinak má černý mimo útok i materiální výhodu. 15... $\text{wxe}3+$ 16... $\text{c}d1$ $\text{d}g4+$ 17... $\text{c}c2$ $\text{e}c8+$ 18... $\text{d}c3$ $\text{w}e2+$ 19... $\text{c}b3$ $\text{d}e6+$ 0:1

Kasparov G. – Anand V.

1995

C51: 1.e4 e5 2... $\text{d}f3$ $\text{d}c6$ 3... $\text{d}c4$ $\text{d}c5$ 4... $\text{b}4$ $\text{d}xb4$ 5... $\text{c}3$ $\text{d}e7$ 6... $\text{d}d4$ $\text{d}a5!$ 6... $\text{exd}4$ Dlouhá léta bylo toto brání považováno za nepřilíh dobrý pro následující variantu, ve které zůstává černý bez rošády 7... $\text{w}b3$ $\text{d}a5$ 8... $\text{d}xf7+$ $\text{c}f8$ 9... $\text{w}a4$ $\text{c}xf7$ 10... $\text{w}a5$ Málokdo však již ví, že sám Kasparov ve svých poznámkách k této partii nyní navrhuje 10... $\text{d}5!$ = Výtečná vývinová oběť – vrácení pěšce! Bílý není dostatečně vyvinut na to, aby mohl seriózně obtěžovat černého krále, a navíc, černý nemá v pozici jiné vážné nedostatky! 7... $\text{cxd}4!$? $\text{d}a5$ (7... $\text{b}4+$ 8... $\text{c}f1$ Jedinou nevýhodu v postavení bílého ($\text{c}f1$) minimálně kompenzuje mnoho jiných pozicních plusů) 8... $\text{d}d3$ $\text{d}5$ 9... $\text{exd}5$ $\text{wxd}5$ 10.0-0

Na bílého čeká v blízké budoucnosti jedno radostné vývinové tempo, které jeho náskok ve vývinu ještě zvýší. Jezdec na $\text{a}5$ stojí prostě zle, pozice má otevřený charakter. Toto vše jsou jasné a čitelné důvody k hodnocení: bílý má za pěšce dostatečnou kompenzaci. 7... $\text{d}e2!$? Téměř zapomenutý tah až do této významné partie. Opravdu novátorskou myšlenkou je však až následující dobrání. Níže se uhybá na skromnější místo, avšak je zřej-

mé, že ani černý jezdec není v dané chvíli postaven na kraji šachovnice ideálně. Jak teď má černý optimálně reagovat? 7... $\text{d}xe5$ v dřívějších dobách považované za div ne povinnost s následující variantou 7... $\text{d}xc4$ 8... $\text{d}xc4$ $\text{d}5$ 9... $\text{exd}5$ $\text{wxd}5$ 10... $\text{d}e3$ $\text{w}a5$. Těžko očekávat od bílého, že se mu podaří vytěžit z této pozice něco podstatného. Proto také většina autorů teoretických publikací, a konečně i komentátorů partií, považuje pozici za vyrovnanou. Poněkud z řady snad vystupuje pouze Jevgenij Svěšnikov, který (spíše trochu provokativně) dává lehkou přednost stále pozici bílého, což odpovídá i statistice turnajové praxe. Zdá se však, že výsledná pozice je pro bílého přece jen málo! Přitom je zřejmé, že tento zplošťující postup (6... $\text{d}a5$) zná opravdu kde kdo, každý trenér našeho konkrétního protivníka v partii je schopen jej v knize vyhledat a svému svěření doporučit. Resumé je jasné: je třeba hledat jiné systémy hry bílými vedoucí k ostřejší, útočnější pozici, neumožňující takovoto vysušení, zploštění hry. Odpovědí, jak na to, je i tato vzorová partie. (10... $\text{w}d8$; 10... $\text{w}d7$). 7... $\text{d}d3!$? 7... $\text{exd}4$ Černý prostě nemá ideální možnost jak si centrum ponechat. Bílému by v tomto případě zbylo více. 7... $\text{d}d6$ 8... $\text{w}a4+$ $\text{c}6$ 9... $\text{dxe}5$ $\text{dxe}5$ 10... $\text{d}xe5$ $\text{d}f6$ 11.0-0 s malou výhodou. 7... $\text{d}f6?$ 8... $\text{dxe}5$ $\text{d}xe4$ 9... $\text{w}a4$ $\text{x}d5$, $\text{x}d4$ A černý má těžko řešitelné problémy se svými rozhádanými jezci. 8... $\text{w}xd4!$

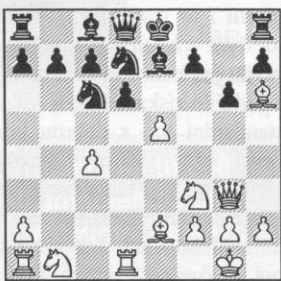
Teprve po tomto dobrání dáme dostává Evansův gambit nový há Pozice, které za okamžik vzniknou (v partii i ve variantách), se tě předěšlým (klasickým) podobu opravdu jen málo! Přitom se bílému podařilo získat žádoucí ostro nestandardní hru s dobrou kompenzací za pěšce! 8... $\text{cxd}4$ 8... $\text{d}f6!$? 8... $\text{f}6$ I takto lze $\text{g}7$ pokrýt a v dalším přivést zpět do h i zbloudilého $\text{d}a5$. Jak ale bu černý dokončovat vývin královského křídla včetně malé rošády 9.0-0 s více než dostatečnou kompenzací za minimální materiální nevýhodu. 8... $\text{c}f8!$?; 8... $\text{d}5!$ 8... $\text{d}6!$? 9... $\text{w}xg7$ $\text{d}f6$ 10... $\text{w}g3$ $\text{w}e8$ Širov A. – Timman J. 1995. 9... $\text{d}c6$ 10... $\text{w}h4$ $\text{d}d5$ 11... $\text{w}g3$

Zejména díky pěšci $\text{e}5$ a postave dámy si bílý vytvořil velmi sympatickou útočnou pozici. Úkol černého vůbec nebude lehký! Jak se brnit proti hrozbě 12... $\text{w}xg7?$ 11... $\text{w}d8$ Samozřejmě také ústupek, ovšem rocháda (jak ukazuje varianta) líbila ještě méně. 11...0-0 12... $\text{d}h6$ $\text{g}6$ 13... $\text{h}4!$? Doporučuji v komentářích Kasparov! Rovně velmi zajímavý moment, tentokráte v komentářích. Kdejaký komentátor by jistě přísahal na 13... $\text{d}xf8$ 14.0-0, úplně jasno ovšem v této pozici zdaleka není! 12... $\text{d}b6$ 12...0-0 13... $\text{d}h6$ $\text{e}e8$ 14... $\text{d}b6$ 15... $\text{d}c3$ $\text{d}6$ 16... $\text{e}ad1$ $\text{d}c2$ 17... $\text{d}g5!$ $\text{dxe}5$ (17... $\text{d}xe5$ 18... $\text{f}4+$; 12... $\text{d}6$ 13... $\text{d}d1$. 13... $\text{c}4$ $\text{d}5$ 13...0-0 14... $\text{d}d1$; 13... $\text{d}5$ 14... $\text{wxd}5$ 15... $\text{d}c3$; 13... $\text{d}a4!$ 14... $\text{w}d8$ Bílý plánuje zdrcující prostorov

15.c5! 14...d7 14...e6 15.c5±
15.h6!

Překrásný obraz! Bílý soupeře drtí ze všech stran. Hlavní motiv posledního tahu je zřejmý! Přijetím oběti pěšce e5 dojde nevyhnutelně k otevření hry a k ohromným problémům černého krále. To ostatně ilustruje jak samotný další průběh partie, tak i varianty. 15...dxe5 15...dxe5 16.dxc3 (16.g7 g8 17.e5 dxe5 18.dxe5 d6 19.f4 f6 20.dxc3) 16...f8 17.g5 A) 17...f6 18.e3 g7 19.c5 0-0 20.c4+ h8 21.h4! d7 (21...e8 22.h5+-) 22.d5 dxd5

23.dxc6+! hxc6 24.d5+-; B) 17...e7 18.d5 g5 19.dxc5 h6 (19...0-0 20.h4 h5 21.h5+-) 20.d6! fxe6 21.gxc6+ h8 22.h5+-. 16.dxe5 dxe5 16...dxe5 17.dxc3 (17.g7 h4 18.f3 g8 19.e5) 17...f8

18.dxc7+-; 17.dxc3 17.g7? f6 18.h8 h8 19.dxc3 b6; 17.c5!? 17...f6 17...d7 18.d4! f5 (18...f8 19.c3 f6 20.f4!+) 19.dg5 dxc5 20.f3±. 18.c5! d7 19.cxd6 cxd6 19...dxc6? 20.dxc7+-; 19...dxc6 20.b5+ (20.c3+) 20...c6 (20...d7 21.e1+-) 21.f4 cxb5 22.dxc6 dxd6 23.dxc6+-; 20.c3! dxc6 21.gxc6 f8 22.c3+ h7 23.d5! e6?! 23...g7 24.c4 (24.b3) 24...e6 25.b3! e8 26.d4 d5 27.dxe6 xe6 28.dxc5+-; 23...d7 24.eac1 (24.c4 g7 25.d4±) 24...c6 25.c4±. 24.f4 e7 24...d7 25.b3+ g7 26.gxb7; 24...d7 25.b5! gxb5 26.gxe6+. 25.e1! 25.e1 d5 (25...h6 26.c4+-; 25...d7

26.b5! gxb5 27.gxe6+ g7 28.eab1 f5 29.gxb7+ h6 30.gxf5 gxf5 31.e6+-) 26.f3+-.

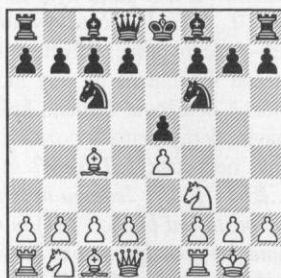
1:0
Překrásné, romantické ukázky vás jistě dostatečně přesvědčily o tom, jak výhodné je Evansův gambit zařadit do repertoáru svěřence, jak velký počet různorodých útočných idejí gambit obsahuje, a konečnou i o faktu, že gambit je plně korektní a může být svěřencem užíván (jako alternativa) mnoho a mnoho dalších let. Přece jen je tu však problém (a kde není, zeptejte se možná): jakým způsobem postavíme repertoár svěřence, pokud nás do Evansova gambitu černý nepustí? Co když v jeho repertoáru bude na pevném místě místo 3...c5 – hra dvou jezdců v obraně 3...d6? Evanse nám tím prakticky vyrazí z rukou! Máme nějaký

podobně spolehlivý, korektní (a vedoucí k ostré hře) gambit k dispozici i v tomto případě? Ano! Pravda, nyní bude věc trochu složitější, ale i tak máme možnost ordinovat repertoár i v tomto případě celou řadu. Podívejme se nyní, jak můžeme reagovat opravdu ostře, nekompromisně. V letech, kdy náš svěřencem musí okusit vývinové gambity, bude volba podobného gambitu, jako v následující ukázce, k zařazení do repertoáru jistě zcela správná...

Vasiljev A. – Šabanov A.

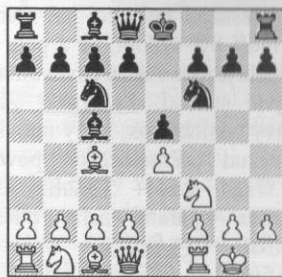
1989

C50: 1.e4 e5 2.d3 dxc6 3.c4 d6 4.0-0!

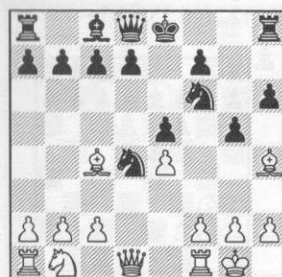
Jedovatý gambit! V první části článku o něm již byla zmínka včetně správné reakce černého. 4.dxc3 Špatné pořadí tahů z hlediska výběru repertoáru! 4...c5(!) Stejně dobré jako smělé brání centrálního pěšce. Problém je však následující: bílý teď nemá nic lepšího než zamířit do pianissima! A jak víme z druhé části článku, do stabilního repertoáru našeho svěřence pianissimo dost dobře zařadit nelze! (4...dxe4 5.0-0 s přechodem do gambitu.); 4.d4 exd4 5.0-0 je rovněž možný gambitový nápad k zařazení do repertoáru. 4...c5 4...dxe4 Oba tahy lze hodnotit jako objektivně stejně silné, ale v obou případech se černý musí mít opravdu na pozoru. 5.dxc3 dxc3 (5...f6 6.d4 I zde náskok ve vývinu zřejmě kompenzuje obětovaného pěšce.) 6.dxc3 Černý nyní

disponuje celou řadou různých obranných možností, ale nejrozmumnější je, jak již víme, skromně 6...e7 7.d5 0-0 s vrácením materiálu.

Jak má však bílý pokračovat v této chvíli? Přece nevolil pořadí tahů s malou rošádou proto, aby nyní opět zamířil do vod pianissima po 5.dxc3 nebo 5.d3! 5.d4! Odvážná a jedovatá gambitová možnost, kde se může černý snadno a v kterékoliv chvíli utopit. Již nyní je černý vlastně na rozcestí, neboť může pěšce sebrat hned třemi různými způsoby. 5...dxd4 5...exd4 6.e5 d5 7.exf6 dxc4 8.e1+ Přechází do tzv. útoku Maxe Langa. Analýzy tohoto pokračování lze nalézt prakticky v každé příručce zabývající se komplexně otevřenými hrami. Ani dnes však není v této variantě úplně jasno. 5...dxd4? 6.dxe5 0-0? (6...d6 7.gxe6 fxe6 8.d3) 7.e3. 6.dxd4 dxd4 Černý si takto zachová kompaktní pěšcovou strukturu a jeho pozice vypadá pevně. Objektivně nestojí opravdu nijak špatně. Náskok ve vývinu má však bílý a je zde ještě jedna okolnost, která může černému při neopatrnosti přinést těžko řešitelné problémy: bílý černopolný střelec nemá oponenta, po černých polích se tudíž může rozhořet rozhodující útočný plamen. Více nám již napoví vlastní partie... 6...exd4 7.e5! Na rozdíl od pozice útoku Maxe Langa, zde chybí na obou stranách po jedné figuře (c5 a f7) a bílý může této okolnosti využít ve svůj prospěch v následující variantě 7...d5

8.exf6 dxc4 9.fxg7 g8 10.h5 Jezdec f3 ve výpadu dáme nyní nepřekáží. 10...f6 11.e1+ e6 12.g5±. 7.g5 h6 7...d6 8.f4 e6! 8.h4 g5??

A je to tady. Černý je přesvědčen, že k otevření hry (a hlavně černých diagonál) nemůže dojít, zažene nyní střelce, postupně dokončí vývin... a vyhraje. Následující tah musel být pro něho rozhodně těžkým šokem! 8...d6. 9.f4!+ Otvírání hry „za každou cenu“ musí přinést úspěch. Černý zaostal silně ve vývinu a jeho pozice je navíc (jak víme) vážně oslabena po černých polích. 9...d6 Vystřízlivění přichází pozdě! 9...gxf4 10.fxf4! exf4 11.gxd4+

Překrásný obraz křížové vazby. Černý je ztracen. 10.gxe6 dxc6 11.gxd8+ xd8 12.fxg5 dxe4 13.g6+ de8 14.fxf7 dg5 15.g5 hxc5 16.dxc3 g8 17.d5 gxc6 18.faf1! 1:0

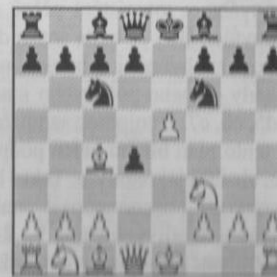
Období romantických gambitů má tedy po nějakém čase náš svěřenc za sebou. Občas lze i nadále ke gambitu samozřejmě sáhnout, může zůstat v jeho repertoáru i trvale! Historický vývoj naší hry šel však dál a dál, věčně zůstane jen u gambitů nemůže ani náš svěřenc

nec. V této fázi vývoje je již třeba se zamyslet, jaké zahájení má spatie našeho svěřence, zda sympatické zahájení odpovídá jeho stylu, zda mu věří, zda mu je již schopen rozumět. Toto rozhodnutí je velmi, velmi důležité! Věřit, že náš mládenec například za (např. Čigorinově či Breyerově) variantě ve španělské, ale rozhodně nebude schop Místo pěkných, ucelených trovkových partií se dočkáme v podání (a konečně často i v polspoluautora a soupeře) jen z patahů, kterou nebude schopen světlit v následné analýze ani ani nikdo jiný!

Následující dvě ukázky jsou dy opět jistým návrhem jak vy výstavbu repertoáru bílými v d která následuje po zvládnutí v nových, romantických gamb Odovídá, myslím, plně i str gickým znalostem, které by náš svěřenc již v této fázi sv šachového vývoje nesporně m

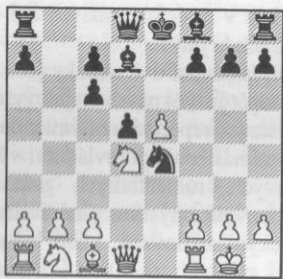
Ochotník V. – Sokolov 1981

C55: 1.e4 e5 2.d3 dxc6 3.c4 d6 4.d4 exd4 5.e5 s přechodem do pozice z partie. 3...exd4 4.d6 5.e5

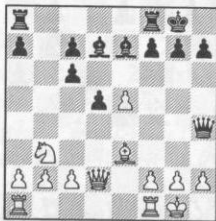
Moderní systém ve hře dvou jezdců v obraně. V hlavní variantě systému vzniká pro nás nyní již dosti, přiměřeně složitý strategický boj. 5...d5 5...g4 I tento jezdec se ještě občas vyskytuje Černý napadá centrálního jezdce a bílý má několik způsobů jak

govat. Nejlepší řešení nabízí opět profylaktické myšlení! Co chce černý ještě (*mimo* ♖xe5)? No přece zbavit se stísnějího pěšce e5 vývinovým 6...d7-d6!, v horším případě i 6...f7-f6. Jak se postavit čelem oběma idejím černého a přitom dokončovat vývin vlastních sil? Řešení nabízí 6. ♖e2! 6. ♖b5 ♖e4 6... ♖d7?! 7. 0-0 ♖e7 8. ♖xc6 bxc6 9. ♖xd4±. 7. ♖xd4 ♖d7 Je zajímavé, že sám velký znalec této varianty Ochotnik už dává k tomuto tahu značku ?! 7... ♖c5. 8. ♖xc6 bxc6 9. 0-0

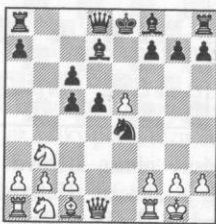

A máme před sebou jednu ze základních pozic systémů. Bílý zde rozhodně náskokem ve vývinu nepoplývá jako v řadě předchozích ukázek jiných vhodných zahájení k zařazení do repertoáru. V pozici jsou jiné hlavní poziční faktory. Černý bude jistě sázet na svou dvojici střelců, popřípadě i na nerovnováhu v rozmístění pěšců na šachovnici. Bílý se bude snažit dosáhnout znehybnění nebo dokonce blokády černého pěšcového masívu d5, c6, c7. Dvojpěšec samozřejmě tento plán bílého nejen podporuje, ale činí jej reálným. Takto lze v krátkosti obecně popsat snahy a plány jednotlivých stran. 9... ♖c5 Nejoblíbenější pokračování, ačkoliv právě zde má černý jisté problémy s centralizovaným, ale v řadě variant i exponovaným, jezdcem na e4. 9... ♖h4 Černý chce takto využít okamžitě postavení ♖e4 a otevřít (*i za pomoci dvojice střelců*) rychle pozici proti bílému králi. Jediné zaváhání může stát bílého prohra partie! 10. ♖c3 (10. ♖f3?

Na to by černý ovšem čekal! 10... ♖h5, 11... ♖e7, 12... 0-0-0, 13... f6!; 10. f3?! 10... ♖e7 11. ♖d2! Prostá a účinná strategie. Mění (*s vývinem!*) nejsilnější černou lehkou figuru. 11... ♖xd2 12. ♖xd2 c5!? (12... 0-0 13. ♖b3±

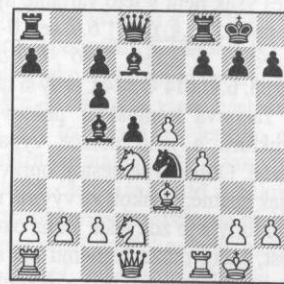

S klasickým znehybněním a následnou blokádou pěšcového masívu na polích d4 a c5). 13. ♖f3 ♖e4 14. ♖fe1 ♖h3 Jinak celou operaci s dámou v čele ovšem ospravedlnit nelze! 15. ♖f4 ♖g6 16. ♖g5 Svěšnikov J. – Zajcev I. 1992. 9...c5?! Po tomto postupu bílý samozřejmě vysněné blokády na polích d4 a c5 nedosáhne, nelze však zapomínat, že ani jedna ze stran nemá zatím dokončen vývin a tedy: podobné postupy (*v raném stádiu partie*) mohou mít fatální následky 10. ♖b3! (10. ♖f3?! ♖b5 11. ♖e1 ♖e7 s dalším 12... 0-0 A černí střelci již rozhodně vzorně pracují!) 10...c6

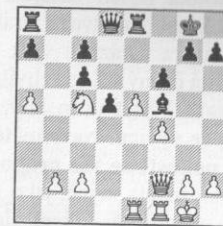
(10... ♖b5 11. ♖e1 ♖e7?! 12. f3 ♖g5 13. ♖xg5 ♖xg5 14. ♖xc5; 10... ♖c6 11. ♖a5 ♖b5 12. c4! dxc4 13. f3±) 11. c4! dxc4 12. ♖3d2 ♖xd2 13. ♖xd2 ♖e6 14. ♖a4! Na trojpěšce se musí chytřit! (14. ♖c2?! ♖d3!) 14... ♖b6 15. ♖c2± (15. ♖xc4? ♖b5! A náhle by se z černé pěšcové struktury – šeredky stala krása.). Po dobrání pěšce c4 zůstanou z černého

pěšcového masívu pouze trosky a po 15... ♖a6 16. ♖e4 a 17. ♖e3, Estrin J. – Sadomskij A., corr. 1961, nevypadá trojpěšec na sloupci c zrovna jako ozdoba. 9... ♖e7. 10. f3 ♖g5 11. f4 ♖e4 Nejpřesnější pokračování. Černý si musí být vědom, že z pole e4 přidělá jezdec v dané chvíli bílému nejvíc starostí. 11... ♖g4! Zajímavý taktický trik, který má však poněkud pošramocenou pověst. 12. ♖xg4 ♖xd4+ 13. ♖h1 ♖e4 Dvěma figurami nelze bílému ublížit! 14. ♖c3± Ochotnik V. (14. ♖d2 ♖f2+ 15. ♖xf2 ♖xf2 16. ♖xg7 ♖f8 17. ♖f3±, Svěšnikov J. – Barreras A. 1979. Samotný střelec plus slabý král na armádě bílých figur nestačí). 14. ♖xg7?! ♖h4! 11... ♖e6 12. ♖e3 Případně výměny na d4 jdou samozřejmě i zde k duhu pouze bílému, neboť se pozice přiblíží jak koncovec, tak i případnému znehybnění a blokádě černého pěšcového masívu v centru (xd4, xc5). 12. ♖e3 0-0 12... ♖b6 Principiálně odlišná varianta. Černý zde sice ztrácí tempo, usiluje však o co nejrychlejší rozsazení c6-c5 s rozehráním obou střelců přes dámské křídlo a kontrétní protihru. 13. ♖d2

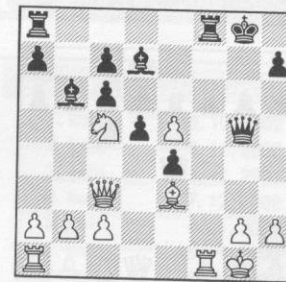
Naprostě čistý a logický plán, opět se snahou o ovládnutí klíčových polí d4 a c5. Krystalicky čistě se zde projevuje strategie ohraničení černé dvojice střelců (*znehybnění a blokáda černých centrálních pěšců*) i snaha o výměnu černopolného střelce. Za černého potom naopak boj o pročištění diagonál

(*otevření hry*) pro svou dvojici střelců! 13... f5?! Snaha o blokádu je rozhodně pozičně chybným rozhodnutím černého! 13... f6! Tomuto tahu, kterým se černý snaží vytvořit pro svoje dva střelce životní prostor, jistě nelze upřít logiku! 14. ♖xe4 dxe4 15. ♖e2 Svěšnikov J. – Lengyel L. 1984. (15. ♖d2); 13... ♖xd2?! Takto černý pomáhá samozřejmě bílému v uskutečnění jeho plánu! Přesto má však černý v dalším průběhu určité šance získat protihru jinými metodami, zejména pokud bílý nehraje úplně přesně. To dokazuje řada partií! 14. ♖xd2 Myšlenka bílého je nyní prostá a je následující: ♖d4-b3, ♖d2-c3 nebo ♖d2-f2, ovládnutí polí d4 a c5 a tím ohraničení působnosti černé dvojice střelců. 14... ♖b6 Logicky a správný tah. Černý ví, že nesmí černopolné střelce jen tak vyměnit, a pokud ano, tak s náznakem protihry v budoucnosti, nebo se změnou pěšcové struktury! 15. ♖b3 ♖e7 16. ♖f2?! Zajímavý plán. Je otázka zda dáma stojí z hlediska kontroly polí d4, c5 lépe na f2 nebo na c3. Zde po ♖c5 může hrozit ihned ♖xe7, z c3 dáma zase často napadá pěšce c6 a nutí tak bělopolného střelce do pasivní obranné role. 16... ♖fe8?! 17. ♖c5 ♖d8 18. a4 f6 19. a5 ♖xc5 20. ♖xc5 ♖f5 21. ♖a1±

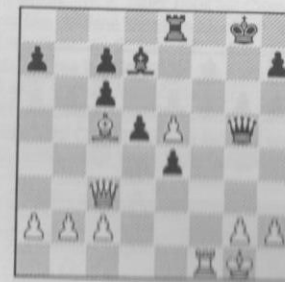

Plachetka J. – Bajarany J. 1994. Bílý dosáhl pro tuto variantu ideální, dá se říci strategicky vyhrané pozice. 14. ♖xe4 fxe4 15. ♖d2 Chystá pro nás již tradiční rozstavení figur! 15... ♖e7 16. ♖b3 ♖b6 17. ♖c3 g5?! Snaha černého, který má obavy, aby se nepropadl do to-

tální pasivity, lze jistě dobře pochopit. Důsledky tohoto postupu oslabujícího postavení vlastního krále, však budou nakonec velmi vážné. 18. fxe5 ♖xg5 19. ♖c5!!

Přechod do pozice s různobarevnými střelci je naprosto správné rozhodnutí. Černý král je obnaženější a bílý ovládne nejdlejší diagonálu! Jinými slovy, bílý má na své straně dva hlavní poziční plusy, které většinou rozhodují o hodnocení pozice při tomto materiálním poměru na šachovnici. 19... ♖xc5 20. ♖xc5 ♖xf1+ 20... ♖fe8 21. ♖f6 ♖xe5 22. ♖af1±. 21. ♖xf1 ♖e8

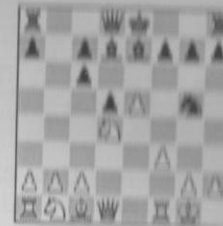

22. b3!! Další překrásný útočný tah! Výhoda bílého se přetrafovala a nyní je partie vzorovou ukázkou energicky provedeného útoku při nestejných střelcích ve střední hře! Bílý chystá e5-e6 i převod svého hrozivého střelce na diagonálu a1-h8. Pokud se obě tyto ideje podaří uskutečnit, černý je ztracen! 22... a6 Bezradný tah. Černý ví, že nejdlejší diagonálu a1-h8 nesmí otevřít, a vyčkává. 22... ♖xe5 23. ♖f8+ ♖g7 24. h4! ♖h5 25. ♖g3+ ♖g4 26. ♖f4+-. 23. a4 h5 24. h3 h4 25. e6! Nakonec

se bílý „dopočítal do konce“ – hoduje se! 25... ♖xe6 26. ♖a3! 26... ♖g7 27. ♖xc6. 27. ♖b2+ 28. ♖f6 Po slabých černých p nalezou nejprve bílé figury kam jim to pozice dovolí – součast techniky útoku při materiálním poměru na šachovnici. 28... ♖g7 29. ♖f8+! 30. ♖h8+ ♖f7 31. ♖f6+ 32. ♖g6+ Opačné pole! Je zavé, jak velké procento partií s nobarevnými střelci na šachovce střední hře končí právě tímto či podobným úderem, na poli opačné barvy než byl v celý útok. Jakoby chtěl bílý čemno říci: nyní jsem silnější! opravdu všude, vzdej se!

Estrin J. – Čechover V. 1954

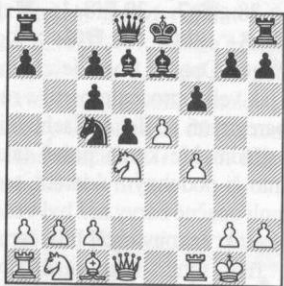
C55: 1. e4 e5 2. ♖f3 ♖c6 3. d4 e4. ♖c4 ♖f6 5. e5 d5 6. ♖b5 c7. 7. ♖xd4 ♖d7 8. ♖xc6 bxc6 9. ♖e7 Tento tah hraje černý i s cílem využít pole c5 pro ústup jezdců f3-f4 pak nebude vystaven národní myšlenkou ♖e3, f3 - xc5, přesné reakci černého se však ovládnout slabé pole c5 nepodaří. 10... a5! 11. a4 0-0 12. ♖e3 f5 13. f4! 10. e6? Vývin černého n v současné chvíli horší, a protože tato násilná akce odsouzena k zradu. 10... fxe6 11. ♖g4 12. ♖xc6 ♖c8 13. ♖b4 0-0 S hutnou centralizací černé Mudrochová – Blažek 19 10... ♖e5 10... ♖g5?!

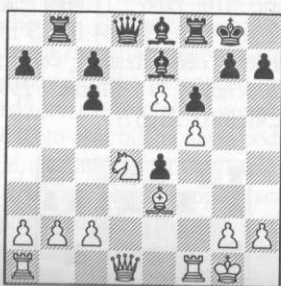
Nepochopení varianty s vývinem ♖f8-e7. Bílý teď získá výhodu při padovou akcí jako vystrážení z akčního filmu. 11. ♖xg5! Správně

11... $\text{\textcircled{g}}5$ 12.f4 $\text{\textcircled{e}}7$ 13.f5 S nebezpečnou útočnou pozicí. **11.f4 f6?!**

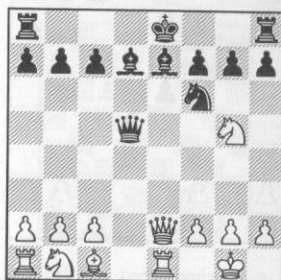
Černý by rád pro své střelce otevřel co nejvíce drah, tento tah je však příliš netrpělivý ($\text{x}\text{\textcircled{e}}8$) i vysloveně špatný. **11... $\text{\textcircled{e}}6?!$** 12.f5 $\text{\textcircled{d}}\text{x}d4$ 13. $\text{\textcircled{w}}\text{x}d4$ c5 14. $\text{\textcircled{w}}g4\pm$, *Sax-Aiiken 1972*. **11...g6?!** 12.f5 gxf5 13. $\text{\textcircled{w}}h5!\pm$; **11... $\text{\textcircled{e}}4$** ; **11...0-0**. **12.f5!\pm** Hrozí nedvojsmyslné 13. $\text{\textcircled{w}}h5+$. **12...0-0** Černý musí dopustit totální stísnění své pozice, neboť, jak ukazuje varianta, na brání pěšce e5 ani nemohl pomyslet. 12...fxe5? 13. $\text{\textcircled{w}}h5+$ $\text{\textcircled{c}}f8$ 14. $\text{\textcircled{e}}6+!+$, *Rogers I. – Feller J. 1985*. **13.e6** $\text{\textcircled{e}}8$ 14. $\text{\textcircled{d}}c3$ $\text{\textcircled{e}}4$ 15. $\text{\textcircled{d}}x4$ dxe4 16. $\text{\textcircled{e}}e3$ $\text{\textcircled{w}}b8$

Jak teď pokračovat? Černí střelci jsou doslova stísnění chudáčci, koncovka bílému rozhodně vadit nemůže. A co použít náš standardní plán? **17. $\text{\textcircled{d}}b3!$** Bílý má na své straně snad všechny myslitelné výhody. Černý je pozitěně ztracen!

Eisinger Max Jr. – Wolk S.

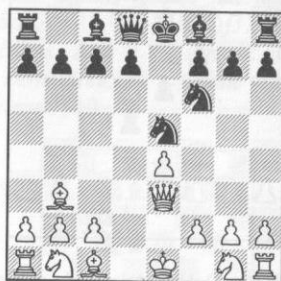
Hoechst 1955
(Možnost z partie)

Bílý po posledním tahu 10. $\text{\textcircled{K}}e1$ doufal, že náskok ve vývinu černého nebude mít na jeho pozici vážné dopady. Důvodem doufajícího mělo být to, že černý přece nemůže rochovat. **Nemůže černý opravdu 10...0-0? Svůj názor potvrďte podrobnými variantami.**

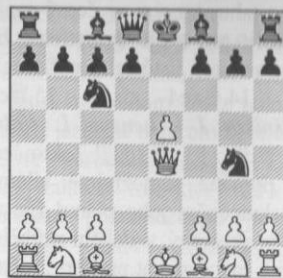
Barnett R. – Eastwood

1949

Černý má velmi pohodlnou pozici a nyní se rozhoduje pokračovat v rychlém vývinu figur – **6... $\text{\textcircled{B}}b4+$** . **Neztrácí tento tah vývinové tempo? Nemůže bílý reagovat 7.c3?**

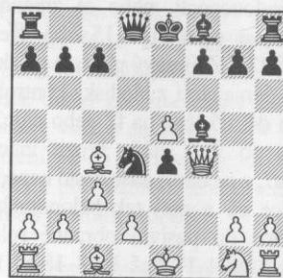
1912 Keresova analýza

Vše vypadá na první pohled, možná, jasně. Černý má napadeného jezdce, brát na e5 zřejmě není možné. Přesto však v pozici musí dřímat dynamické faktory! Náskok černého ve vývinu je příliš citelný! **Jak má černý vlastně pokračovat?**

Boroš S. – Lilienthal A.

1933

Nestandardní umístění figur hned po několika tazích zahájení nás přivede k správné úvaze: hrála se vídeňská hra. Otázkou však opět je: **jak má černý v dané chvíli pokračovat?** Vždyť je to bílý, kdo zaostal ve vývinu. **Navrhněte řešení a pokuste se vše propočítat** (či zanalyzovat) stejně, jako se to v partii podařilo A. Lilienthalovi.

Vážení trenéři mládeže, jejich svěřenci i ostatní čtenáři, využijte prázdninové tréninkové volno a napište nám svoje připomínky k otiskovaným materiálům. Podle dosavadních reakcí již je mnozí pro tréninky mládeže používají a poučení z nich čerpají i další čtenáři. Těšíme se na vaše příspěvky!

Jan Bílek

**Řešení testu č. 9
z minulého čísla
ŠACHinfo 11/2003**

**Eisinger Max Jr. –
Wolk S.**

Höchst 1955

(Možnost z partie)

11...0-0! Vyvrácení koncepce bílého. Ten sice na e7 sebrat může, materiální zisk mu to však nepřinese. **12. ♖xe7 ♜ae8 13. ♖b4 ♖c5!** Jednoduchá malá kombinace s motivem slabé první řady. Ve všech variantách udrží černý zjevnou výhodu. **14. ♗d2 14. ♖d2 ♖xg5.** Vzhledem k materiálním poměrům na šachovnici (různobarevným střelcům) a náskoku ve vývinu černého je hodnocení pozice jednoznačné! **14... ♞xe1+ 15. ♗xe1 ♖xg5 16. ♖xb7?!** Ano, ale jinak černý zahraje **16... ♗c6! 16... ♖c1 17. ♖b4 17. ♗f1 ♞e8 18. ♖b4 ♗b5+ -+ 17... ♞e8 18. ♗f1 ♗b5+ -+**

Barnett R. – Eastwood

1949

7.c3?? Hrubá chyba, způsobuje oslabení pole d3. Následuje efektní taktické vyvrácení. **7. ♗d2. 7... ♗c5! 8. ♖g3 8. ♖xc5 ♗d3+; 8. ♖d2 ♗xf2+!; 8. ♖g5 ♗xf2+.** **8... ♗xf2+ -+** Překrásná souhra všech tří černých lehkých figur. **0:1**

Mieses J. – Burn A.

1912

Keresova analýza

6...d5! Jedině vzorným vývinem lze pochybnou dámskou strategií bílého ohrozit. Jak dokazují varianty, bílý nyní již nemá ni-

jak lehký život. **7.exd6+ ♗e6!** Vyvíjí figuru za figurou a na pěšce se neohlíží! **8. ♗a6!** Vtipný, nejlepší postup, po kterém se bílý z nehoršího ještě vyvlékne. **8.dxc7?! ♖d1+!! (8... ♖xc7!?) 9. ♗xd1 ♗xf2+ s následujícím 10... ♗xe4** a bílému nezbyde jediná vyvinutá figura! **8. ♗e2 ♗f6 9.dxc7.** Když trpět, tak alespoň za pěšce. Po ústupu dámy by černý s tempem sebral na d6 a není o čem hovořit. **9... ♖xc7 10. ♖a4 0-0-0** Náskok ve vývinu je příliš velký, než aby pouze vyvážil obětovaného pěšce. **8... ♖xd6 8... ♗f6!? 9. ♖a4 ♗c8 10. ♗b5 ♗xd6 11. ♗xc6+ bxc6 12. ♖xc6+ ♗d7 13. ♖c4 0-0 (Milan Borkovec). 9. ♗xb7 ♖b4+ 10. ♖xb4 ♗xb4 11. ♗a3 ♞b8** Černý má za pěšce i v této pozici více než jasnou náhradu v náskoku ve vývinu při otevřené pozici.

Boroš S. – Lilienthal A.

1933

9...g5! -+ Kromě vývinu patří černému i většina centrálního prostoru. Po tomto dalším odebrání kyslíku v centru je již bílý ve zcela bezvýhodné situaci. **10. ♗xf7+ 10. ♖f1 ♗c2+; 10. ♖f2 e3! 11. ♖f1 ♗c2+ 12. ♗d1 ♖d7 13.d4 ♗xd4! 14. ♗d3 (14.cxd4 ♖xd4+ 15. ♗e1 ♗b4+) 14...e2+ 15. ♗xe2 ♗f3+ 16. ♗d3 ♗xd3 17. ♖xf3 ♗e4+. 10... ♗xf7 11. ♖f2 e3!! 12. ♖f1 12.dxe3 ♗c2+. 12...exd2+ 13. ♗d1 13. ♗xd2 ♗c2+ 14. ♗f2 (14. ♗d1 ♗e3+ -+) 14... ♖xd2+ 15. ♗g3 ♖e3+ 16. ♗f3 ♖f4+ 17. ♗f2 ♗c5+ 18. ♗e2 ♖e3+ 19. ♗d1 ♞ad8+. 13...dxc1 ♖+ 14. ♗xc1 g4! **0:1****

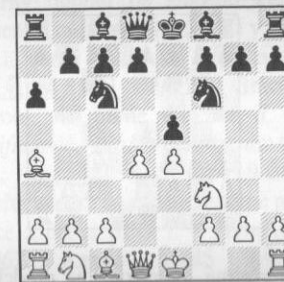
Do repertoáru našeho svěřence bílými figurami lze rozhodně zařadit i samotnou královnu otevřených her – španělskou obranu. Bez ní si lze opravdu jen těžko harmonický vývoj repertoáru svěřence představit! Problém však spíše představuje (jak jsem se již ostatně zmínil), jaké varianty ve španělské svěřenci vybrat, jaké mu k zařazení do repertoáru navrhnout, doporučit a následně se svěřencem nastudovat! Na některé složité strategické varianty, kde je častým a výstižným komentářem k partii například: rozhodl jsem se útočit na královském křídle, druhým možným plánem byla akce na křídle opačném, můžeme zatím zapomenout. Pro svěřence v tomto období a při dané výkonnosti je to naprosto strategicky nečitelné, příliš nelogické, těžké, obtížné stravitelné. Vždyť jak si to má dát do souvislosti se zatím nabytými strategickými vědomostmi, například: útoč tam, kde jsi silnější? Uplyne ještě mnoho vody, než taková zahájení oprávněně přilákají naši pozornost.

Následující varianta, kterou někteří svěřenci nazývají (díky skvělým výsledkům, s ní dosahovaným) i variantou – zabijákem, je, myslím, velmi vhodnou zbraní v další fázi výstavby repertoáru.

Bílek I. – Trembacz

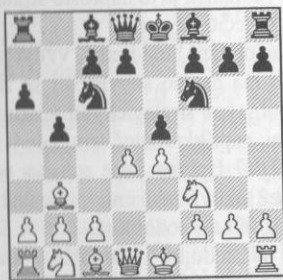
1967

C77: 1.e4 e5 2. ♗f3 ♗c6 3. ♗b5 a6 4. ♗a4 ♗f6 5.d4!?

Tento systém, možná nejpříležitější nazvaný centrální, splňuje všechny požadavky k zařazení do repertoáru. Královnu otevřených her lze přece jen stěží při výstavbě repertoáru vynechat a i žádoucí otevřené pozice, které v ní často vznikají, opravdu hodně charakterem připomínají ostatní, dětmi oblíbenější, otevřená zahájení (hra dvou jezdců v obraně a pod.). 5...b5? Vzpomínáte na komentář týkající se statistiky výskytu tahu 4...a6 ve španělské hře čtyř jezdců? Zde lze s úspěchem použít stejný! Ač je tento postup černého nejslabší, v dětských turnajích vám na určité úrovni zahraje takto téměř každý, kdo není s variantou seznámen. Střelce je třeba přece okamžitě odkázat do patřičných mezí – asi tak lze chápat úvahu černého... 6.♘b3

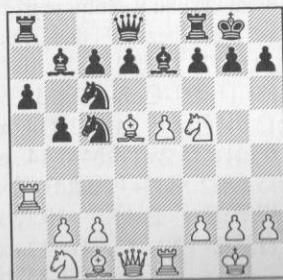

A máme před sebou další vynikající studijní materiál, tentokrát na téma analogie. S jakou pozicí ji lze úspěšně srovnávat a zároveň vyhodnocovat rozdíly? Odpověď není složitá: ve hře dvou jezdců v obraně jsme se setkali s pozicí vznikající po 3.♙c4 ♘f6 4.d4 exd4 5.e5.

Je zřejmé, že pozice na předcho-

zím diagramu je pro bílého značně výhodnější! Důvodů je hned několik, a zkráceně lze tento fakt vystihnout například takto: x♘a8, oslabené dámské křídlo černého, krytý ♘b3 a hlavně nemožnost logické reakce po 6...exd4 7.e5! ♘e4 Ano, černému zde chybí vývinové a aktivní 7...d7-d5! 8.♙d5!± ♘c5 Po 8...♙b4+ 9.c3! dxc3 10.0-0 cxb2 11.♙xb2 černý směle posvčil dva pěšce, ale jistě uznáte, že si koleduje o miniaturku! 9.♘xd4 I neozbrojeným okem je vidět, jak kolosální problémy černého čekají již v tak ranném stádiu partie. Nakupené černé figury na dámském křídle se nebudou moci efektivně a hlavně včas zapojit do bojů na hlavní frontě – královském křídle. 9...♙b7 10.0-0 ♙e7 11.a4! Odvážně, stylové a navíc velmi efektivní. Bílý nesmí v takovýchto pozicích váhat! Čas, rychlost přepadu, je zde rozhodujícím faktorem. 11.♘f5!? 11...♘xa4? Představy bílého se zřejmě naplňují do puntíku. Toto dobrání je ještě slabší než cokoli jiného, neboť ♘c6 je nyní opět ve vazbě (střelec b7 není kryt). Problémy černého tak ještě vzrůstají. 11...b4 12.♘f5. 12.♘f5! 0-0 13.♙e1 ♘c5?! Jak jinak se o tomto jezdcí vyjádřit než jako o požírači temp! 13...♘b6?! 14.♙a3!!

Překrásný manévř, který v otevřených hrách není opravdu vidět často! Přecíslení bílých figur na královském křídle musí partii brzy rozhodnout. Při studiu vzorových partií nelze však svěřenci nezdu-

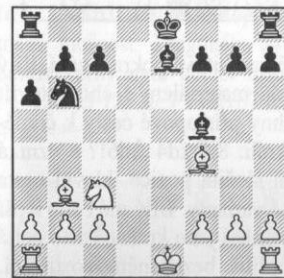
raznit i významnou roli pěšce e5 v této variantě. Plným právem jej můžeme nazývat útočnou figurou! 14...g6 15.♙g3 ♘h8 16.♘xe7+ ♘xe7 16...♙xe7 17.♙g5 ♙e8 18.♙f6+ ♘g8 19.♙h5! +- a přepadení by bylo dokonáno! Následovalo by 20.♙xh7+ ♘xh7 21.♙h3+ ♘g8 22.♙h8# 17.♙xb7 ♘xb7 18.♙g5 f6 18...♙e8 19.♙f6+ ♘g8 20.♙h5+- 19.exf6 1:0

Hora V. – Tulajdan V.

1964

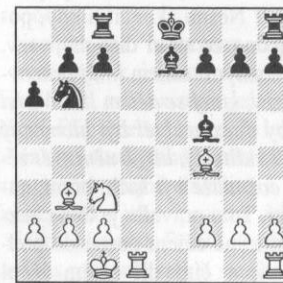
C77: 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♙b5 a6 4.♙a4 ♘f6 5.d4!? ♘xd4!? O poznání silnější odpověď než naivní 5...b5. Problémů se však černý automaticky nezbaví ani zde. I v dalším průběhu je totiž nutná mimořádná přesnost i porozumění duchu pozice. Velkým zastáncem této podvartení byl například korespondenční velmistr Jaroslav Ježek (a s ním i mnoho plzeňských praktických hráčů). Použil ji i Viktor Korčňoj v partii (s tehdejšími ještě benjamínkem na velmistrovském kolbišti) Nigelem Shortem v roce 1980. 6.♘xd4 exd4 7.e5 Hrdinou varianty se (jak již tak trochu víme) často stává právě tento pěšec! 7...♘d5?! Nepochopení ducha pozice! Místo pro jezdcu je v této variantě na e4 (a později na c5) už například jenom proto, že stojí v centru a může nebezpečného bělopolného střelce prostě snadno zlikvidovat. Zde, v podání našeho vynikajícího trenéra mládeže, nározně uvidíme, jaké problémy může přinést černému decentralizovaný ♘b6 v dalším průběhu. Rozdíl mezi působností ♙b3 a ♘b6 bude v partii přímo do očí bijící. 7...♘e4. 8.♙b3 ♘b6 9.♙xd4 Černý má nyní trvalé problémy s vývinem vlastních sil. 9...d5 Jinak po 10.0-0, 11.♙c1-f4, 12.♘b1-c3 a centralizaci věží dokončí bílý vývin a za asistence pěšce e5 (tomu musí naše figury věnovat snad větší pozornost než krásné ženě a hýčkat jej, i když v čes-

kém jazyce je bohužel pěšec mužského rodu) bude černý postupně pozičně sroubován a drcen, aniž by mohl cokoli podnikat. 10.exd6 ♙xd6 Na první pohled nevypadá černá pozice zase tak katastrofálně, že? Je však toho typu, že čím déle se na ni budete dívat, tím méně se vám bude zamlouvat! 11.♙e4+!? ♙e7 Jinak by černého čekal ještě jeden běh na místě po ♙c1-f4, nemluvě o problémech s pěšcem c7. 12.♘c3?! Tento tah sice vypadá zcela logicky, ale černý zatím nezůstane následujícím tahem bílému nic dlužen! Lepší bylo okamžité ♠12.♙xe7+ ♙xe7 13.♙f4 s iniciativou. Problémy s pěšcem c7 by zde byly citelnější, neboť černý by neoperoval aktivní vývinovou možností jako za okamžik ve variantě v partii po 14...0-0-0. 12...♙f5! Viz komentář k 15. tahu bílého. 12...♙xe4+?! Tato výměna by samozřejmě zbytečně bílého vyvíjela. 13.♘xe4 ♙e7 14.♙f4 c5 15.♙c7! ±, Kornilovič V. – Trofimenko P., 1996. 13.♙xe7+ ♙xe7 14.♙f4

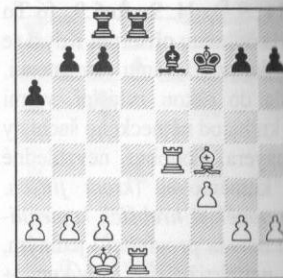

14...♙c8? 14...0-0-0! si rozhodně zasloužovalo přednost! Velká rocháda je v takovýchto pozicích opravdu značně popoběhnouti k cíli. Černý zřejmě nedostatečně hluboko zhodnotil výsledky výměny pěšců f7 za c2 a obával se budoucích hrozeb po otevření linie c. I jinak však (pokud výběr tahů činíme v jakémsi opačném gardu – od horších k lepším) je pasivita v podobných pozicích jako tato po 14...♙c8 vždy zárodkem velkých

problémů. 15.♙xf7 (15.0-0 ♙g6 s dalším 16...♙f6 a 17...♙he8) 15...♙xc2! (15...♙f6) 16.♙c1?! (16.0-0 ♙hf8 17.♙e6+ ♘b8 nemůže černého ohrozit.) 16...♙d3! Jak nás přesvědčí další propočítání či podrobná analýza (variantu je nutno v tréninku rádně dopočítat!), žádná taktika po otevřené linii c se nekoná a bílému zbude pouze nehezky postavený král v centru. 15.0-0-0

Hlavní zásluhu na bezperspektivnosti černé pozice má špatné postavení jezdcu b6 a věže c8. To jsou hlavní viníci všech problémů! Podobné pozice jako na diagramu, kde v centru zcela chybějí pěšci, se v literatuře nazývají různě. Já osobně preferuji název figurové centrum. To nejlepě asociuje a do podvědomí dětí již ukládá obecný plán, co v dané chvíli, za dané situace, dělat – všechny figury do hry, všechny figury do centra (12...♙f5; 14...0-0-0; 14.♙f4; 15.0-0-0). Zde je rozdíl v působnosti bílých a černých figur již tak velký, že po samozřejmém dalším a posledním centralizujícím tahu – ♙h1-e1 je černý dost možná ztracen. 15...0-0 16.f3 ♙fe8 17.♙he1 ♙d7 18.♘d5! Ohromná poziční výhoda ve figurovém centru vede k transformaci výhody: bílý získává materiál! 18...♘xd5 19.♙xd5 ♙e6 Hrozilo 20.♙xf7+ ♘xf7 21.♙xd7+ ♙b4 22.♙xe8+ ♙xe8 23.c3! +- 20.♙xe6 ♙xe6 21.♙xe6 ♘f7 22.♙e4 ♙e8

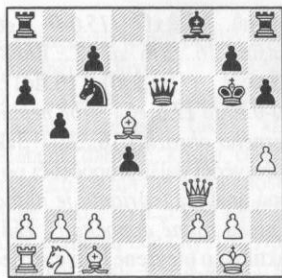
23.♙xe7+! +- A na závěr malá, ale líbivá kombinace, jejímž výsledkem je vyhraná pěšcová koncovka. Další komentář je zbytečný 23...♘xe7 24.♙g5+ ♘e8 25.♙xd8+ ♙xd8 26.♙xd8 ♘xd8 27.♘d2 ♘e7 28.♘e3 ♘e6 29.♘e4 c5 30.e4 b5 31.b3 bxc4 32.bxc4 h5 33.f4 h4 34.f5+ ♘f6 35.♘f4 g6 36.fxg6 ♘xg6 37.♘g4 ♘f6 38.♘xh4 ♘e5 39.g4 ♘d4 40.g5 ♘xc4 41.g6 1:0

Bílek J. – Říha J.

1978

C77: 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♙b5 a6 4.♙a4 ♘f6 5.d4 exd4 6.0-0 Centrální gambit! I v této chvíli (po správné reakci v 5. tahu) se před černým, při nezalosti, mohou vršit problémy s výběrem tahu jeden za druhým. 6...b5?! Opět předčasné, stejně jako v první ukázce. Zbytečně vyhání střelce na výhodnější pozici, ta teď dostane nevyhnutelně ráz hry dvou jezdců v obraně z daleko výhodnějšího podmínek pro bílého. Lepší bylo 6...♙e7. 7.♙b3 d5? Tímto způsobem řešit problémy pozice ovšem v žádném případě nelze, ani zde a konečně ani ve zmíněné analogické pozici ze hry dvou jezdců. Černý doplatí na slabého krále v centru tak jako mnozí další v tisících partií před ním i po něm 7...♘xe4 8.♙e1 d5 9.♘c3! s iniciativou, viz partie Fischer R. – Trifunovič, 1961, s přehozením tahu. 7...♙e7? 8.e5 ♘e4 9.♙d5 s přechodem do nám již známé pozice z partie Bilek I. – Trembac, 1967. 8.exd5 ♘xd5 9.♙g5

e1+; 9. ♖xd4. 9... ♙e6 9... ♙f6 To
 adá opravdu příšerně! Kdysi se
 jako zvědavému dorostenci,
 tala do rukou zvláštní, velmi
 á kniha od německého šachisty
 mayera. Podobně nevzhledné
 y komentoval (krom jiných,
 to poněkud hrubších komentá-
 na adresu provinilců) jedním,
 d nejvýstižnějším slůvkem +
 rpunkčnými znaménky, jaké
 zde použít: Optik!! 10. ♞e1+
 e7 11. ♞h5+ g6 12. ♞f3 ♙b7
 ♙e6 ♞d6 14. ♙f4 ♙xf4
 ♞xb7 ♞c6 16. ♞xc6+ ♙xc6
 ♙xf4+ +, Fernandez -
 aled, 1988; 9... ♙e7 10. ♙xf7
 ♞f3+-) 10... ♙xf7 11. ♞f3+
 6 12. ♞e1+ ♙e5 13. ♙f4 ♙f6
 ♙c3! ++; 9... ♞d7 10. ♞f3,
 ♞e1 ♞d7 10... ♙e7 11. ♞xe6!
 6 12. ♙xe6 ♞d7 13. ♙xd5+-;
 ♞d6 11. ♙xf7! ♙xf7 12. ♞f3+
 6 ♖ (12... ♙e8 13. ♙xd5 ♙e5
 ♞h5+ +-; 12... ♙e7 13. ♙g5+
) 13. h4! h5 14. ♞xe6+! ♞xe6
 ♙xd5 ♞e1+ 16. ♙h2 ♞xc1
 ... ♙d6+ 17. g3 s dalším
 ♙e4+) 17. ♙f7+.

Bez ohledu na výsledek této zá-
 pletky – varianty: zde nesmí pro-
 počet svěřence v žádném případě
 skončit! Nesmí skončit nikdy, po-
 kud jedna ze stran disponuje tzv.
 „hlomozným“ tahem (můj pracov-
 ní název, který se dětem líbí. Vždyt
 kdo by dnes nechtěl být hlomozný
 a tím i viditelný, aby o něm svět vě-
 děl), což může být šach, braní, na-
 padení. Toto pravidlo je třeba bez-
 podmínečně dětem dostat do pod-
 vědomí, a čím dříve tím lépe!
 15... ♞e1+ 16. ♙h2 ♙d6+ 16... ♙h7
 17. ♙e4+ ♙g8 18. ♞b3# Zkuste dě-
 tem (například v případě, že si
 s propočtem samy neporadí) v no-
 taci nadiktovat pozici od 11. ♙xf7
 až před tento tah a vyzkoušet, zda
 závěrečný dlouhý tah dámou uvidí.
 Zda obrazová fixace pozice
 funguje dostatečně daleko a zda se
 vyměněné figurky nepletou v ko-
 nečné představě?! 16... ♞e5+
 17. ♙f4. 17. g3+-.

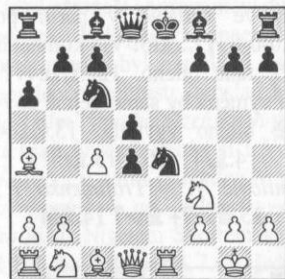
Židkov V. – Fajbisovič V. 1976

C80: 1.e4 e5 2. ♖f3 ♙c6 3. ♙b5 a6
 4. ♙a4 ♙f6 5. d4 exd4 6. 0-0
 ♙xe4?!

Tímto tahem vzniká tzv. Řízká

varianta, ovšem častěji, stejně jako
 v této partii, po tazích 5.0-0 ♙xe4
 6.d4 exd4?! (6...b5 otevřená vari-
 anta). 7. ♞e1 d5 V takovém přístu-
 pu k problémům pozice, jako v říz-
 ské variantě, je samozřejmě skryto
 nemalé riziko (x♙e8, vazby po di-
 agonále a4-e8 a sloupci e).
 Varianta je však sama od sebe dosti
 záluďná a mnohokrát jsem již vi-
 děl, jak i výteční a silní hráči svůj
 mozek (či paměť) v této chvíli trá-
 pil. Jak vystihnout slabou stránku
 riskantního plánu černého?
 Metoda není jediná, ale přesnost
 vyžadují obě. Ano, cesta půjde
 vždy přes slabého černého krále.
 7...f5 8. ♙xd4 ♞h4 9.g3 ♞f6
 10. ♙xc6 bxc6 11.f3 ♙c5 12.c3+-.
 8.c4!?

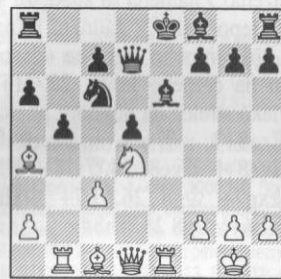

Staré gambitové pokračování. Bílý
 pohrdá materiálem a chce otevřít
 všechny přístupové cesty k černé-
 mu králi. 8. ♙xd4 ♙d6!? a vzniká
 velmi složitá pozice, hlavní cesta
 řížské varianty. Bílý má i zde lepší
 šance, ale i jeho král se často ocitá
 v nepřilíš bezpečném postavení.
 9. ♙xc6 ♙hx2+ 10. ♙h1! (10. ♙hx2
 ♞h4+=) 10... ♞h4 11. ♞xe4+ ♖
 dxe4 12. ♞d8+ ♞xd8 13. ♙xd8+
 ♙xd8 14. ♙hx2±. 8...dxc3 8... ♙b4
 9.cxd5±, Trejbal K. – Dobiáš,
 1908(!). 9. ♙xc3 Nyní již budou
 hrozby bílého střídát jedna druhou.
 Je opravdu pěkné sledovat, jak me-
 todicky lze útok bílého na krále
 v centru vystupňovat! 9... ♙e6
 10. ♙d4! ♙xc3?! 10... ♞d7 Roz-
 hodně opatrnější, jak je vidět z dal-
 šího průběhu této partie. I zde by
 však bílý mohl jít černému monar-

chovi tvrdě po krku! 11. ♙xc6
 ♙xc3 12. bxc3 bxc6 13. c4!!

Jen zdánlivě je pěšec d5 pevným
 bodem obrany. Jeho likvidací se
 černá pozice automaticky zhroutí.
 Tato pozice je z hlediska tréninku
 velmi vhodná k analýze. Zadání
 domácího úkolu může být napří-
 klad následující: zanalyzuj pozici
 po tomto tahu, přitom neopomeň
 správný postup, analogický propo-
 čtu variant (tahy kandidáty, hod-
 nocení na konci variant, dopočítá-
 vání variant, hlomozné tahy a zá-
 věrečná syntéza). Má bílý opravdu
 silný či dokonce rozhodující útok?
 Lze pozici vyčerpat variantami?
 Pro vyspělejší děti lze i zadání roz-
 šířit. Dokáží mezi tahy kandidáty
 zařadit i silné 13.c4!? 11.bxc3
 ♞d7 12. ♞b1! Vítaná doplňková
 útočná možnost. Diagonálu a4-e8
 nemůže černý nyní udržet uzavře-
 nou. 12...b5 12... ♙c5 13. ♞xb7 ♙xd4
 14.cxd4+-.

13. ♞xb5! axb5 14. ♙xb5f s neod-
 razitelným útokem.

Následující překrásná, super-
 vzorová partie v sobě skrývá i je-
 den čistě pedagogický problém:
 máme ji se svěřencem přehráť, na-
 studovat jako úplně první? Vždyť

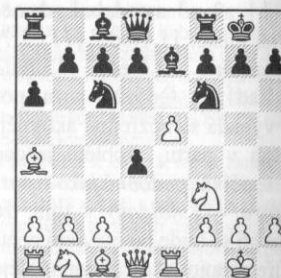
taková partie dítě mimořádně mo-
 tivuje, varianta se mu zcela jistě
 zalíbí (kdo by nechtěl vyhrát tak
 překrásně a efektivně jako bílý v této
 partii!), nebo se máme řídit přísně
 pravidly didaktiky (zde od jedno-
 dušších partií ke složitějším)
 a upřednostnit řazení vzorových
 partií systémem jako v tomto člán-
 ku? Tato partie by se totiž měla sa-
 mozřejmě nastudovat dokonale, se
 všemi odbočkami, slovními ko-
 mentáři i závěrečnými cvičnými
 propočty...

Nechám na laskavém čtenáři
 a trenérech, k jakému názoru se
 přikloní, či zda existuje ještě jiné
 řešení. Připomenu jenom, že logi-
 cké řazení studijního materiálu
 pro trenéra stejně důležité a po-
 třebné jako jeho prvotní výběr
 a vlastní příprava. Přesto se zej-
 mána dnes můžeme setkat s celou řa-
 dou trenérských prací, kde často
 neexistuje ani logické řazení mate-
 riálu, ani kapitol, a dokonce ani
 vlastních jednotlivých ukázek!

Nyní již však slíbená partie:

Uljanov J. – Agrinskij 1967

C84: 1.e4 e5 2. ♖f3 ♙c6 3. ♙b5 a6
 4. ♙a4 ♙f6 5. d4 exd4 6. 0-0 ♙e7
 Skromné, ale nejsprávnější pokračování.
 Černý chce dokončit vývin
 figur a schovat krále. Zároveň po-
 nechává v případě nutnosti centrální
 pole c5 pro svého jezdce. 7. ♞e1
 Modernější způsob pokračování
 v centrálním systému, který zba-
 vuje černého možnosti převodu
 jezdce na c5 (pravda, za cenu roz-
 šíření jeho možností zase v jiných
 variantách). 7.e5 ♙e4! s dalším
 8... ♙c5. 7...0-0 7...b5 je druhá zá-
 kladní možná reakce. 8.e5
 (8. ♙b3). 8.e5

Dále už s programovým stíněním
 černé pozice bílý váhat nemůže.
 8... ♙e8! Na první pohled a pozič-
 ními znalostmi neozbrojenému
 oku se tento ústup může zdát zby-
 tečně pasivní a opatrný. Právě on
 však umožňuje (po jediné správné
 volbě) v budoucnu královskému jez-
 dci bez větších problémů a jiných
 pozicních ústupků vstoupit do hry.
 Po jiných ústupech má černý, jak
 dokazuje konečně i praxe, přece
 jen s pozicí určité problémy.
 8... ♙g4? Takto se jezdec ovšem
 propojit s ostatními figurami nepo-
 daří. 9. h3 ♙h6 10. ♙hx6 gxh6

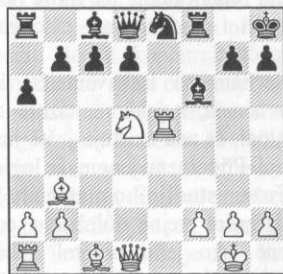
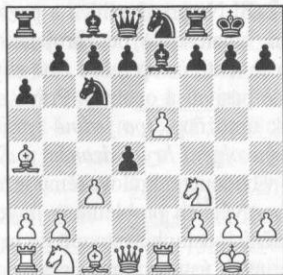

Výměnou došlo k bezplatnému
 oslabení pozice černého krále
 (hx6, h5, f6, atd). Bílý však teď
 musí hrát velmi energicky a nepu-
 sít z ruky iniciativu, jinak by moh-
 lo dojít k plné konsolidaci černé
 pozice. Nejlépe se zde zhoubnost
 pasivního počínání bílého snad
 svěřenci vysvětlí hypotetickým
 příkladem: táhneme několikrát za
 černého a náhle bude na koni on!
 Dokončí vývin, otevřený sloupec g
 využije pro útočné účely, dvojice
 střelců může pak dokonat dílo zká-
 zy. Ano, časový faktor (vývin)
 nyní hraje klíčovou roli. Bílý nesmí
 váhat, profylaktické tahy typu

**Konikowski, Modr:
 Malá učebnice
 šachových zahájení
 je tu pro Vás!**

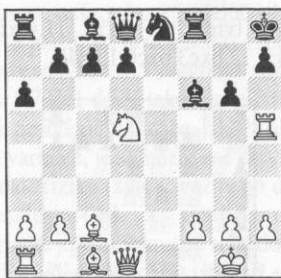
♔g1-h1, a2-a3 a podobně zde nejsou na místě. 11.♖bd2! (11.c3!?) s dalším 12.♗e4, 13.♞d2 a 14.♞ad1; 8...♗d5 Na první pohled vypadá samozřejmě aktivněji než tah v partii, problém jezdce však spočívá (podobně jako v partii Hora – Tulajdan) v tom, že z pole b6 se bude po otevření centra hůře zapojovat do hlavního děje (figurové centrum). 9.♗b3 ♗b6 10.♗xd4 ♗xd4 11.♞xd4±. 9.c3!?

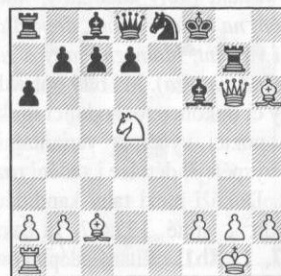
Nadějně gambitové a přitom poziční pokračování, které plně navazuje na základní myšlenky centrálního gambitu. Bílý k tomu, aby mohl těžit z pozičních výhod pěšce-hrdiny e5, musí usilovat o náskok ve vývinu. Gambitový tah neměl sice v této překrásné super-zorové partii přímo premiéru, ale ta rozhodně měla na rozšíření, používání tahu 9.c3 a potažmo i celé varianty ohromný vliv! 9...dxc3 Gambit lze samozřejmě odmítnout nejrůznějšími způsoby 9...b5; 9...d6; 9...d5; 9...d3. 10.♗xc3 f6? Snaha o likvidaci pěšce e5 je sice pochopitelná, ale černý ji měl: a) spojitvat s dokončením vývinu, b) neoslabovat přitom postavení vlastního krále (diagonála a2-g8). 10...d6 – povinný tah, po kterém celá teorie varianty pokračuje. 11.♗b3+ Střelec má nový objekt zájmu, novou, lepší pracovní příležitost. 11...♗h8 12.♗d5! Od této chvíle až do konce je partie perfektní ilustrací správné strategie útoku na krále při oboustranných krátkých rošádách. Co více si lze u supervzorové par-

tie přát než momenty: přečíslení figur, oslabení pěšcového krytu, závěrečná efektivní kombinace i vynikající propočít variant. Ne nadarmo si tuto partii vybral A. S. Volčok jako úvodní do výše zmíněné kapitoly své vynikající trenérské učebnice (A. S. Volčok - Strategie útoku na krále, Kyjev 1980). 12...fxe5 13.♗xe5 ♗xe5 14.♞xe5 ♗f6

Černý má tedy pěšce navíc, ale všechny jeho figury vyjma ♗f6 stojí na poslední řadě. Většina z nich nemůže v případě nutnosti chránit pozici vlastního krále; ta je navíc oslabena chybným postupem 10.f6. Naproti tomu figury bílého mají maximální sílu, Figurové centrum bílého je grandiózní. Řešení zde být musí! 14...♗c5 Ani tento zdánlivě útočný tah (dvěma figurami nemůže černý ohromně výkonné figurové centrum ohrozit) nemůže černého spasit. 15.♗g5! ♗xf2+ 16.♗h1 ♗f6, Folk P. – Svatoš J., 1997. 17.♗xf6! gxf6 18.♞h5 a 19.♗c2+-. 15.♗c2!! Střelec se opět přesouvá, nyní zacílil na nejslabší bod pozice černého, který je chráněn pouze králem – xh7. 15.♞e1? Klasická (nechce se přece jen říci krásná) ukázka nevyužití iniciativy. Výhoda bílého má i zde časový charakter a může se při nepřesné hře vytratit. Zde je ukázka varianty: 15...c6 16.♗c3 d5 s dalším 17...♗d6, 18...♗f5, dokončením vývinu a výhrou partie. 15.♞h5! s možným přechodem do postavení vzniklého v partii. 15.♞h5! 15...g6 15...♗xe5 16.♞h5+-, 16.♞h5!!

Znova útočí na nejslabší článek černého. Hrozí 17.♗xg6. 16...♞g8 16...gxf6?! 17.♞h5+- 17.♞xh7+! Oběti věže bílý definitivně likviduje pěšcový kryt černého krále. 17...♗xh7 18.♞h5+ ♗g7 19.♞xg6+ ♗f8 19...♗h8? 20.♞h7# 20.♗h6+ ♞g7 20...♗g7 21.♞f5+ ♗f6 22.♗xf6 ♗xh6 23.♗h5+ +-.

21.♞e1!! Poslední figura vstupuje do hry s hrozbou 22.♞xe8 i 22.♗xf6. 21...♗xb2 Hrozba je odrazena! Znamená to snad, že se bílý přepočítal? V žádném případě! Příliš mnoho figur se účastní honu na černého krále. 22.♗f6!! Zavléká střelce na původní pozici. 22.♞xe8+? ♞xe8. 22...♗xf6 23.♞xe8+! ♞xe8 24.♞xf6+ ♞f7 25.♗xg7+ ♗g8 26.♗h7+ ♗xh7 27.♞h6+! ♗g8 28.♞h8# 1:0

Vážení trenéři mládeže,
jejich svěřenci i ostatní
čtenáři, využijte tréninkové
volno a napište nám
svoje připomínky
k otiskovaným materiálům.

C
n

ČES

EXT

1.-2. k
3.-4. k
5. k
6.-7. k
8.-9. k
10.-11. k

1. k

1. k
2. k
3. k
4. k
5. k
6. k
7. k
8. k
9. k
10. k
11. k

PRAHA 9
11., 2. a
v OÁZE
a OÁZA
dvojic. V
něžní cer
se počítá
notlivých
Podrobn
BRNO 10
naje pro
(2x15 mi
592, 664
E-mail: n
BRNO-B
v rapid š
nice. Op
ceny pro
Řehůrek
Mobil: 7
HOSTO
ník Post
open 15
9.00. ☒
E-mail: j
PEČKY
Jaroslav
Středoč
pro rok
vých sk
289 11
359 E-w

Jan Bílek

V následujících částech našeho seriálu se ještě budeme zabývat těmito problémy repertoáru:

1. Jak reagovat bílými, když soupeř našeho svěřence zvolí polo-zavřené hry (sicilská obrana, francouzská obrana, atd.)?

2. Jak vystavět repertoár černými figurami?

3. Jakým způsobem reagovat černými v případě, že soupeř zvolí zavřené hry?!

I mezi mládeží je proti 1.e4 samozřejmě nejpobulárnější sicilská obrana. Při výběru repertoáru musíme i zde postupovat promyšleně a cíleně, mít stále na paměti, že móda, kterou udávají v největší míře současní mladí velmistři, není pro naše svěřence ještě „to pravé ořechové“ (přílišná složitost a strategická nečitelnost). Výběr varianty proti sicilské obraně by měl v první fázi padnout na gambitové možnosti, později na pozice s jasným strategicky čitelným nábojem (izolovaný pěšec a jiné pevné pěšcové struktury v centru, apod.). Více v následujících ukázkách.

Analýza Morra gambitu – systém Gika-Rozenberga

B21: 1.e4 c5 2.d4 cxd4 3.c3

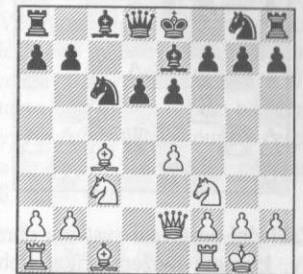
Vyhnout se při tvorbě repertoáru mladého šachisty v určitém období Morra gambitu je opravdu stěž

představitelné. Tento gambit představuje charakterem vznikajících pozic jakési přemostění mezi otevřenou a polootevřenou hrou. Bílý dostává do rukou žádoucí pozici s iniciativou, učí se obětovat v zahájení pěšce a má i v dalším průběhu jasné a čitelné plány, jak se svou pozicí zacházet. Některé podstatné důvody, pro které by měla padnout naše volba právě na Morra gambit, nelze ale rozhodně zaručit, jestliže náš svěřenec sicilskou otevře či dokonce zařadí do repertoáru zavřené varianty.

Pokud jsem vás snad dostatečně nepřesvědčil tímto teoretickým úvodem, více argumentů se dočkáte v konkrétních ukázkách. 3...dxc3 Již při úvodním přehrávání vzorových partií je dobré do vědomí svěřence napasovat tuto znalost, kterou bude dále upřesňovat: gambit lze odmítnout třemi základními způsoby 3...d5; 3...dxf6; 3...d3. 4.dxc3 dxc6 5.dxf3 Figury bílého se musejí v Morra gambitu vyvíjet maximální možnou rychlostí na neaktivnější pole, jako by bílý hrál otevřenou hru! A v otevřených hrách hrají přece důležitou roli i takovéto faktory: xf7 (dxc4), náskok ve vývinu, otevřené sloupce d a c). 5...d6 6.dxc4 e6 Pokračuje ve vývinu a buduje tradiční sicilskou obrannou linii. Typický souboj mezi dynamickými možnostmi bílého a sicilskou pevností černého lze chápat (a svěřenci obecně vysvětlovat) jistě i tak, že jde vlastně o jakousi pranic mezi otevřenou a zavřenou hrou. Co převáží? 6...dxf6?!

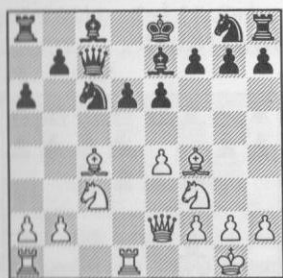
Maximalistické a špatné. Černý by chtěl od pozice více a chystá pro svého střelce neaktivnější (a pro bílého pochopitelně nejnepříjemnější) místo – na g4. Chápe, že okamžitě 6...dxc4 vážně na taktickém úderu 7.dxcxf7+, a proto budoucí výpad nejprve připravuje. Následující taktický obrat je sice v Morra gambitu notoricky známý (sám variantu se svými svěřenci označuji jako tzv. chybné pořadí), přesto se však čas od času nějaká ta oběť vyskytne. 7.e5! A) 7...dxc5?? 8.dxc5 dxe5 9.dxcxf7+ +- B) 7...dxc4 8.e6 s iniciativou. 8.exd6! C) 7...dxc5 8.dxc8+ Náskok ve vývinu bílého je tak velký, že černý má nyní problémy množství slabých polí a nejružnějších koňských výskoků vůbec účelně pokrýt. Například: 8...dxc8 (8...dxc8 9.dxc5!) 9.dxc5! dxc8 (9...dxc5?? Ukázka co bílá jízda dokáže! 10.dxc5+ dxc8 11.dxc7#) 10.dxc5 e6 (10...dxc6 11.dxc6!+-) 11.dxc7+ Bílý má právo hrát na mat! (11.dxc7!?) 11...dxc7 12.dxc3+ (12.b3!? ±). 7.0-0 dxc7 8.dxc2!

Další vývin svých figur musí již bílý bezpodmínečně svazovat s konkrétními potřebami pozice. Bezplánovitý vývin kamkoliv (například dxc1, dxc3, dxc1, dxc3 a podobně) by vedl pouze k tomu, že černý učiní běžné vývinové tahy, dosáhne „v čase“ bílého a po několika dalších výměnách o sobě již pěšec navíc dá vědět! Ne! Bílý mu-

ší vývin figur spojovat s vytvářením hrozeb, nepříjemností a neustálými starostmi černého. 8...a6 Chápe úmysl bílého: $\mathbb{E}f1-d1$ a e4-e5 se žádoucím otevřením hry a využitím nevhodného postavení černé dámy vstříc věži d1 (vazba). Proto černý chystá pro dámu alespoň dočasně vhodné útočiště na c7, kde bude zatím chráněna od výpadů bílých figur a současně bude i kryt průlomové pole e5. 8... $\mathbb{Q}f6$ 9. $\mathbb{E}d1$ e5! Z lehké ruky Isaaka Boleslavského přešel tento způsob vývinu snadno do vědomí většiny silných šachistů a stal se rázem i nejuznávanější zbraní proti Morra gambitu. Černý mění charakter pozice, radikálně zamezuje průlomu e4-e5 s pro něho nežádoucím otevřením hry a, což je též velmi důležité, stejně jako v řadě sicilských struktur s e7-e5 či e6-e5 nepřenechává bílému iniciativu v centru a na královském křídle. Nedostatků zvolené výstavby černého jsou pochopitelně také jasně patrné (slabá pole, ztráta tempa), avšak co vlastně převáží? 10. $\mathbb{Q}e3$. 9. $\mathbb{E}d1$ $\mathbb{C}c7$ 10. $\mathbb{Q}f4!$

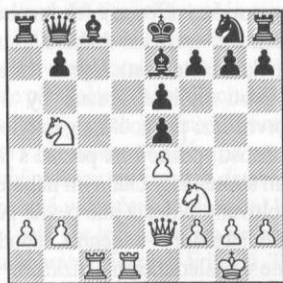
Základní postavení systému obrany, kterému můžeme říkat třeba systém Gik-Rozenberg podle jmen dvou šachistů, kteří vyvinuli nemalé úsilí o jeho podrobné rozpracování. Bílý obnovil hrozbu e4-e5 s otevřením hry v centru (využití náskoku ve vývinu i černého krále v centru). Hrozbe tohoto průlomu se musí černý bezodkladně podřídit. 10... $\mathbb{Q}e5$? Radikálně zamezuje okamžitému průlomu e4-e5, ale ztrácí další čas! Náskok

ve vývinu se nyní zvětší na pro černého již neúnosnou míru a stává se rozhodujícím faktorem. Umožňuje ve většině dalších variant konečné kombinační řešení. Lepší bylo 10... $\mathbb{Q}f6!$ Vypadá to, jako by černý na hrozbu průlomu vůbec nereagoval. Ve skutečnosti však po 11.e5!? (11. $\mathbb{E}ac1!$?) 11... $\mathbb{Q}h5!$ 12. $\mathbb{Q}g5!$ vzniká jedna z hlavních variant systému, kde bílý musí často obětovat další materiál k dosažení plné kompenzace. 10... $\mathbb{Q}d7?$ 11.e5 dxe5 12. $\mathbb{Q}xe5$ $\mathbb{Q}d6$ 13. $\mathbb{E}xd6!$ + $\mathbb{C}xd6$ 14. $\mathbb{Q}g6$; 10...b5?! Pouze vyhání střelce na lepší pozici. 11. $\mathbb{Q}b3$. Po možném budoucím vývinovém $\mathbb{E}a1-c1$ vytvoří bílý doplňkovou možnost ke své iniciativě: $\mathbb{Q}c3-d5!$; 10...e5? 11. $\mathbb{Q}d5$. 11. $\mathbb{Q}xe5!$ Hraje nejdůležitější na zvýšení náskoku ve vývinu! 11...dxe5 12. $\mathbb{E}ac1$ Vytvoří poslední figuru a zároveň nenechává černého vydechnout – nabrat dech k vývinu. Hrozí totiž 13. $\mathbb{Q}b5$ axb5 (13... $\mathbb{C}b8$ 14. $\mathbb{Q}c7+$ -) 14. $\mathbb{Q}xb5+$ i 13. $\mathbb{Q}d5$ se stejným motivem. 12. $\mathbb{Q}b5+!$? Tento tah nemá vlastně samostatný význam a je stejně silný jako 12. $\mathbb{E}ac1$. 12... $\mathbb{C}b8$ Kryje uvedenou hrozbu. 12... $\mathbb{Q}d7$ 13. $\mathbb{Q}b5$ $\mathbb{C}b8$ (13... $\mathbb{C}b6$ 14. $\mathbb{E}xd7$ +-; 13...axb5 14. $\mathbb{E}xd7+$ -) 14. $\mathbb{E}xd7$ (14. $\mathbb{Q}c7+$? $\mathbb{C}xc7$ 15. $\mathbb{Q}xe6$ $\mathbb{Q}c6$) 14... $\mathbb{Q}xd7$ 15. $\mathbb{C}d3+$ $\mathbb{Q}d6$ (15... $\mathbb{Q}c6$ 16. $\mathbb{Q}b3+$ $\mathbb{Q}c5$ 17. $\mathbb{C}c3$ $\mathbb{Q}d7$ 18. $\mathbb{Q}xe5+$ +- $\mathbb{Q}e8$ 19. $\mathbb{C}xc5$) 16. $\mathbb{Q}xe5+$ $\mathbb{Q}e7$ 17. $\mathbb{Q}xd6$ $\mathbb{C}xd6$ 18. $\mathbb{C}xd6+$ $\mathbb{Q}xd6$ 19. $\mathbb{Q}xf7+$ +-; 12... $\mathbb{C}a5$ 13. $\mathbb{Q}b5+$ (13. $\mathbb{Q}b5!$?) 13...axb5 14. $\mathbb{Q}xb5$ f6 (14... $\mathbb{Q}f6$ 15. $\mathbb{Q}c7+$ $\mathbb{Q}f8$ 16. $\mathbb{Q}xa8$ $\mathbb{C}xa8$ 17. $\mathbb{C}c4$ $\mathbb{Q}d7$ 18. $\mathbb{E}xd7+$ -) 15. $\mathbb{E}c7$ $\mathbb{C}a4$ 16. $\mathbb{C}d3$ b6 17.b3+; Tilliote-Giacomelli, kor. 1955. 13. $\mathbb{Q}b5+!$ 13. $\mathbb{Q}a4!$? I toto pokračování vede zřejmě k rozhodující výhodě bílého. 13...b5 14. $\mathbb{Q}xb5+$ axb5 (14... $\mathbb{C}xb5$ 15. $\mathbb{C}xb5+$ axb5 16. $\mathbb{Q}b6$) 15. $\mathbb{E}xc8+$ $\mathbb{C}xc8$ 16. $\mathbb{C}xb5+$ $\mathbb{Q}f8$ 17. $\mathbb{Q}b6$ $\mathbb{C}a6$ (17... $\mathbb{C}c7$ 18. $\mathbb{Q}xa8$ $\mathbb{C}a7+$ -)

18. $\mathbb{Q}d7+$ $\mathbb{Q}e8$ 19. $\mathbb{Q}f6+$ $\mathbb{Q}f8$ 20. $\mathbb{C}e8+$ $\mathbb{E}xe8$ 21. $\mathbb{Q}d7\#$,

jak se stalo v partii Gik - Vorončichin, 1975. 13...axb5 13... $\mathbb{Q}f8$ 14. $\mathbb{Q}a4!$ $\mathbb{C}a7$ (14...b6 15. $\mathbb{E}xc8+$ $\mathbb{C}xc8$ 16. $\mathbb{Q}xb6$ $\mathbb{C}b7$ 17. $\mathbb{Q}d7+$ +- $\mathbb{Q}e8$ 18. $\mathbb{Q}a4!$) 15. $\mathbb{Q}xe5!$ axb5 (15...g6 16. $\mathbb{Q}b6!$ $\mathbb{C}xb6$ 17. $\mathbb{E}xc8+$ $\mathbb{Q}g7$ 18. $\mathbb{E}xa8$ axb5 19. $\mathbb{C}f3$ f6 20. $\mathbb{Q}d7$, Pawlicki - Brameyer, 1974) 16. $\mathbb{Q}b6!$ $\mathbb{C}xb6$ (16...f6 17. $\mathbb{Q}xc8$ $\mathbb{C}xa2$ 18. $\mathbb{Q}d7+$ $\mathbb{Q}f7$ 19. $\mathbb{C}xb5+$, Baum - Wojciechowski, 1989) 17. $\mathbb{E}xc8+$ $\mathbb{E}xc8$ 18. $\mathbb{Q}d7+$ 1:0, Paleček J. - Eret J., 1987. 14. $\mathbb{Q}xb5$

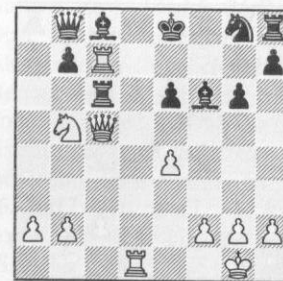
Nyní hrozí 15. $\mathbb{Q}c7+$ $\mathbb{Q}f8$ 16. $\mathbb{Q}xa8$ $\mathbb{C}xa8$ 17. $\mathbb{C}c4$ -. Černý má mnoho možností, ale ani jedna obrana není dostatečná. Propočítá se vznikajících složitých variant představuje pochopitelně i těžkou práci proniknout do složitých houštin; rozhodně je ještě nad síly našich mladých svěřenců. Myslím však, že nastudování typických útočných postupů v takovýchto pozicích (král v centru, velké množství různých a pestrých kombinačních rozuzlení, množství různých idejí a motivů kombinací) může přinést světlé jen a jen dobro. 14...f6 Logická obranná koncepce. Černý

chce ukryt krále do relativního bezpečí – na f7 a pokusit se dokončit vývin, spojit věže na 8. řadě. 14... $\mathbb{Q}f6$ Pokud už by tímto nejpřirozenějším tahem – kandidátem neměl propočít přímo začínat, tedy by měl být alespoň mezi prvními. Tahy kandidáty černého, které bychom měli brát seriózně v úvahu, musí mít především nějaký smysl, musí sledovat nějakou obrannou koncepci (dokončení vývinu, spojení věží, zjednodušení hry, výměny, a pod.). 15. $\mathbb{Q}c7+$ $\mathbb{Q}f8$ 16. $\mathbb{Q}xa8$ $\mathbb{C}xa8$ 17. $\mathbb{C}c4!$ Tento útočný, úderný postup by měl jistě náš svěřenec najít bez problémů! 17... $\mathbb{Q}d7$ 18. $\mathbb{E}xd7!$ $\mathbb{Q}xd7$ 19. $\mathbb{C}c8+$ $\mathbb{C}xc8$ 20. $\mathbb{E}xc8+$ $\mathbb{Q}d8$ 21. $\mathbb{E}xd8+$ $\mathbb{Q}e7$ 22. $\mathbb{E}xh8+$; 14... $\mathbb{Q}f8$ 15. $\mathbb{Q}c7$ (15. $\mathbb{E}c7!$?) 15... $\mathbb{E}a7$ (15... $\mathbb{E}a5$ 16.b4!+; 15... $\mathbb{E}xa2$ 16. $\mathbb{C}c4$ $\mathbb{E}xb2$ 17. $\mathbb{Q}a6!$ bxa6 18. $\mathbb{C}xc8+$ $\mathbb{C}xc8$ 19. $\mathbb{E}xc8+$ $\mathbb{Q}d8$ 20. $\mathbb{E}xd8+$ $\mathbb{Q}e7$ 21.g3+-) 16. $\mathbb{C}b5$ $\mathbb{Q}f6$ 17. $\mathbb{C}xe5$ Hrozí 18. $\mathbb{Q}xe6$. 17... $\mathbb{Q}g8$ (Makles - Paoli 1966) 18. $\mathbb{Q}d5!$ $\mathbb{Q}d6$ (18... $\mathbb{C}xe5$ 19. $\mathbb{E}xc8+$ +- $\mathbb{Q}f8$ 20. $\mathbb{Q}e7\#$.) 19. $\mathbb{C}xd6+$ - $\mathbb{C}xd6$ 20. $\mathbb{E}xc8+$ $\mathbb{C}f8$ 21. $\mathbb{Q}e7\#$;

14... $\mathbb{E}a5$ 15. $\mathbb{C}c4$ $\mathbb{Q}d7$ 16. $\mathbb{E}xd7!$ $\mathbb{Q}xd7$ 17. $\mathbb{Q}xe5+$ $\mathbb{Q}e8$ 18. $\mathbb{Q}c7+$ +-. 15. $\mathbb{E}c7!$? 15. $\mathbb{Q}c7+$ $\mathbb{Q}f7$ 16. $\mathbb{Q}xa8$ $\mathbb{C}xa8$ 17. $\mathbb{E}c7$ A) 17...b6 Snaha o vývin střelce. Ten má však klíčovou obrannou funkci v základním postavení. Kryje pole vtržení - d7! 18. $\mathbb{C}c2!$ $\mathbb{Q}a6$ (18... $\mathbb{Q}h6$ 19. $\mathbb{E}xe7+$ /+-) 19. $\mathbb{E}dd7+$; B) 17... $\mathbb{Q}h6$ Na první pohled by se mohlo zdát, že útok bílého uvízl na mělčině. Omyl! Útočné možnosti ještě nejsou vyčerpány; přichází úder přes oslabené královské křídlo (důsledek jinak smyšleného 14.f6).

18. $\mathbb{Q}xe5+$! fxe5 19. $\mathbb{C}h5+$ Kf8 (19... $\mathbb{Q}f6$ 20.Dh4+!+-) 20. $\mathbb{C}xe5$ Hrozí 21. $\mathbb{E}d8+$ i 21. $\mathbb{E}xe7$. 20... $\mathbb{Q}f6$ 21. $\mathbb{E}d8+$!+- Závěrečné jednoduché odvléčení střelce. 15... $\mathbb{E}a6$ Vykřívá pole d6 a současně chystá výměnu věží po 16... $\mathbb{E}c6$. Dobře vymyšleno, jenomže 16. $\mathbb{Q}xe5!$ úder přichází tentokrát z druhé strany. Právě v tomto je (jak již víme) hlavní neduh obranné linie svázané s f7-f6. Černý oslabil královské křídlo. Objevení takového motivu svěřencem je více než výtečné; stejně cenné by však bylo i objevení analogie a poučení z předchozích propočítávaných variant: neviděl jsem už tento obrat v předchozích variantách (15. $\mathbb{Q}c7+$?)? 16...fxe5 17. $\mathbb{C}h5+$ g6 17...Kf8 18. $\mathbb{E}d8+$! $\mathbb{Q}xd8$ 19. $\mathbb{C}f7\#$. 18. $\mathbb{C}xe5$ s dvojitou hrozbou 19. $\mathbb{C}xh8$ i 19. $\mathbb{E}xe7+$ $\mathbb{Q}xe7$ 20. $\mathbb{C}xb8$. 18... $\mathbb{Q}f6$ 19. $\mathbb{C}e5!$ 19. $\mathbb{Q}d6+$! 19... $\mathbb{E}c6$?! 19... $\mathbb{Q}e7$ 20.e5! +-. Poziční převaha bílého je rozhodující.

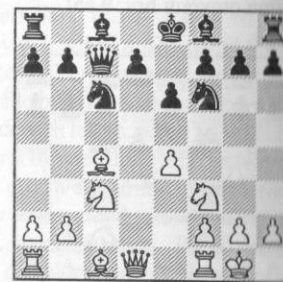
20. $\mathbb{E}d8+$!! Famózní a překrásná závěrečná kombinace s ideou blokády a likvidace obrany! Diagram jistě obohatí nejen všechny trenéry a sběratele kombinací pro své svěřence! 20... $\mathbb{Q}xd8$ 20... $\mathbb{Q}xd8$ 21. $\mathbb{C}f8\#$. 21. $\mathbb{C}xc6+$! bxc6 21... $\mathbb{Q}f8$ 22. $\mathbb{C}e8+$ $\mathbb{Q}xe8$ 23. $\mathbb{Q}d6+$ $\mathbb{Q}f8$ 24. $\mathbb{E}f7\#$. 22. $\mathbb{Q}d6+$ $\mathbb{Q}f8$ 23. $\mathbb{E}f7\#$ 1:0

Bílek J. – Adamčík M.

1997

B21: 1.e4 c5 2.d4 cxd4 3.c3 dxc3 4. $\mathbb{Q}xc3$ $\mathbb{Q}c6$ Černý má v Morra gambitu ve výběru pořadí vývino-

vých tahů určitou volnost. Jak víme například z minulé ukázky (tzv. chybné pořadí), může být právě tato okolnost někdy i na škodu. 4...d6 5. $\mathbb{Q}c4!$ (5. $\mathbb{Q}f3$ 5... $\mathbb{Q}f6$ 6.e5!±; 4...e6 5. $\mathbb{Q}g4$ (5. $\mathbb{Q}c4$ $\mathbb{Q}b4$) 5... $\mathbb{Q}b4$ 6. $\mathbb{C}d4$ 4... $\mathbb{Q}f6$? 5.e5±. 5. $\mathbb{Q}f3$ e6 6. $\mathbb{C}c7$ 7.0-0 $\mathbb{Q}f6$

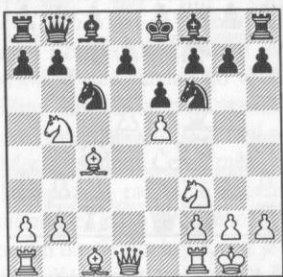
Pořadí vývinových tahů, které charakterizuje tzv. sibiřskou léčku, se stala začátkem osmdesátých let minulého století doslova miláčkem obhájců přijatého Morra gambitu. A důvody? Ty spočívaly snad z 90% v možnosti vytvoření (a úspěchu) celkem primitivní, ale v daném zahájení úplně nezvyklé léčky. Viz variantu 8. $\mathbb{C}e2$. 8. $\mathbb{Q}b6$ Proč nevyužít možnost napadnout černou dámu a dostat jezdecké tempo do útočného postavení? Vždyť odpověď bílého na sibiřskou léčku by měla být flexibilní, mu reagoval na změnu změnou. 8. $\mathbb{C}e2$ takto bílý ovšem nebere na pořadí vývinových tahů soupeře zřetel a hraje (ke své škodě) po starém... $\mathbb{Q}g4!$ 9.h3??

A je to tu! (9. $\mathbb{Q}b3??$ $\mathbb{Q}d4!$ - Kolenbet-Šipkov 1987 + mnoho a mnoho dalších!; 9.Vd12 $\mathbb{Q}c5+$ Cellarius S. - Kuemin S., 1993)

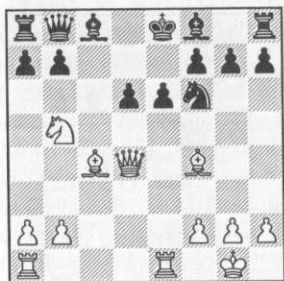

9...d4!+, Aleksejev - Šipkov, 1983, a mnoho a mnoho dalších následovníků. 8...b8 Teď je ovšem nezbytné nenechat černého vydechnout; nesmí získat čas k tomu, aby jezdec zahnal zpět. Naopak, je třeba využít jeho dočasný(?) útočný potenciál, uvést do hry další rezervy a využít náskok ve vývinu k dalšímu, ještě většímu otevření hry. 9.e5!

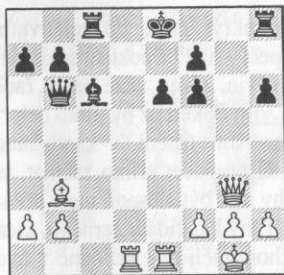

9...e5 9...a6! 10.d6+ s kompenzací; 9...g4! 10.f4±. 10.f4xe5 10.f4! Tento rovněž principiální postup vede k velmi složitým a nejasným důsledkům. Bílý za sebou páli všechny mosty a jde tvrdě po černém králi. 10...d6 Nejsilnější pokračování. Černý nesmí už náskok ve vývinu bílého zvyšovat, ale co nejlépe spojit vývinové a obranné tahy. (10...xf3+? 11.f3 d6 Teď by ovšem náskok ve vývinu bílého přerostl do ohromných rozměrů a byl by vedle postavení černého krále v centru rozhodujícím faktorem. Například: 12.fad1 e5 13.g5 g4 14.b3) 11.f1?! Lábivé, ale ne zcela korektní pokračování. (11.f1c1: 11.f1xe5 dxe5 12.f1 d7 13.f1 e4 b4∞.) 11...dxc4 12.f1a4 Hrozby bílého vypadají nefalšovaně a opravdu hrozivě, ale málokdy viditelný paradox černého uchrání od všeho zlého... 12...e7!! Bílý si může vybrat dokonce ze dvou dvojsáčů, ale žádný z nich mu kýžený efekt nepřinese. Pozice černého zůstává pevnou. Výborný analytický materiál pro samostatnou práci (domácí úkol). 12...d8? 13.g5

12...b6? 13.dxd6+ +; 12...xb2? 13.dxd6+ +; 12...d7?! 13.fxc4. 10...f5e5 11.f1e1 f1b8? 11...e4? 12.f3; lepší bylo 11...f5c5. Sice méně sicilský ústup než v partii, ale dáma přece jen na okamžik znemožňuje další vývin bílých figur. 12.f1! a6 13.f3e3 f3c6 14.f7! (14.f3c1? axb5 15.f3xc6∞) 14...fxa7 15.f3xa7 b5 16.f3c1 f3a8 17.f3d4±. Pozici není právě jednoduché správně ocenit! Aktivita bílých figur a slabý černý král (ten se za žádnou cenu nesmí dostat k rošádě!), však znamenají více než minimální materiální výhoda a pěšcové centrum černého! 12.f3d4 Mohutnému tlaku bílých figur z centra již nelze odolat. Bílý jednoduchými prostředky dokončí vývin (f3c1-f4, f3a1-d1) a stojí pozice na výhru. 12.g3!? 12...d6 12...h5 Jediný tah(!), kterým lze náporu bílých figur ještě nějakou dobu čelit. Brát jej však vážně asi opravdu nelze! 13.f4

13...d7 Černý musí vrátit jednoho „ukořistěného“ pěšce, jeho vývin se tím však nezlepší; král z centra nemá i tak šanci uniknout. Závěrečný nápor nepotřebuje vysvětlující komentář, bude veden logicky zejména po černých polích (chybějící černopolný střelec černého.) 13...e5 14.f3xe5+! a je rozhodnuto! 14...dxe5 15.f3xe5+. 14.f3xd6+ 14.f3xd6. 14...f3xd6 15.f3xd6 f3d8 16.f3ad1+ f3c8 17.f3b3 f3b6 18.f3d2! h6 19.f3e5 f3d8 20.f3f4 f3c8 21.f3g3! f3c6 22.f3xf6 gxf6

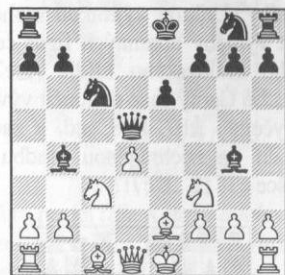

23.f3xe6 Závěrečný úder po „opačném“, bílém poli (charakteristický většinou pro pozice ve střední hře s různobarevnými střelci) dává i zde černému na srozuměnou, že se zhroutila i poslední obranná linie. 23...f3f8 23...fxe6 24.f3xe6+ (24.f3g7+; 24.f3g6+ +-) 24...f3f7 25.f3xf6+ f3xf6 26.f3d6+ +- 24.f3xc8 f3g8 25.f3d6+ f3g7 26.f3h3 1:0

Zimmermann - Gorlich 1977

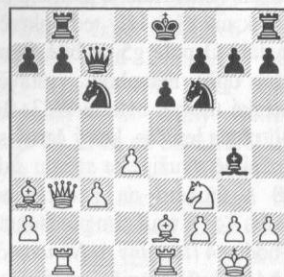
B22: 1.e4 c5 2.c3 Toto zahájení je s odmítnutým Morra gambitem, dalo by se říci, svázáno pupeční šňůrou. Pokud se černý rozhodne Morra gambit odmítnout nejčastěji 3...d5 či 3...d6, přechází hra okamžitě do sicilských vod s 2.c3. Z toho vyplývá i další, pro našeho svěřence celkem příznivý fakt: Morra gambit lze s tímto zahájením úspěšně střídát a zahájení volit podle momentální nálady, ale zejména podle konkrétního soupeře. Avšak pozor! Pokud za vámi přijde váš desetiletý svěřenec s nápadem: „Pane trenéře, já už radši nebudu s tím morákem riskovat, pěšák je pěšák!“, něco není v pořádku. Mladší sluší odvahy; zbabělost se trestá a k naší krásné hře patří i gambity! 2.d4 cxd4 3.c3 d5 4.exd5 f3xd5 5.cxd4 s přechodem do partie po 5. tahu bílého. 2...d5 3.exd5 f3xd5 4.d4 Už tato pozice o sobě dává vědět informaci, že nejčastější pěšcovou strukturou bude izolovaný pěšec v centru! 4...cxd4 5.cxd4 5.f3xd4? O povaze začínajícího svěřence (který vidí pozici poprvé a začínáme tvořit repertoár) vám mnoho napoví otáz-

ka týkající se tohoto tahu: „Dobral bys takto pěšce“? 5...d6 6.f3 Bílý kryje izolovaného pěšce a nyní vytváří poziční hrozbu – vytvoření energie tomuto pěšci postupem 7.d4-d5 (to je základní projev izolovaného pěšce). Těto hrozbě se musí černý podřídit a proto je i jeho výběr nyní zúžen. 6...g4 6...e6; 6...e5 7.f3c3 f3b4; 6...d6?! 7.f3c3 f3d8 8.d5±. 7.f3e2 Hrozba „energie“ je obnovena. 7.f3c3!? 7...e6 7...f3f3? 8.f3xf3 f3xd4?? 9.f3xc6+. 8.f3c3 f3b4?!

Černý hraje „podle Nimcoviče“, nechce ztrácet čas. Na určité úrovni svěřence je opravdu dosti nesebné celou problematiku (proč je tento tah nepřesný) vysvětlit! Jedno obecné vysvětlení vám však přece jen nabídnu: v uzavřenějších pozicích (nikoliv vždy hrách!) význam času nepochybně klesá a naopak síla (zde například význam dvojice střelců) stoupá. V každém případě: poslední tah černého je vážnou poziční chybou. Střelec zde nemá na b4 co pohledávat; jeho role by měla být zatím skromnější, ale v budoucnu o to důležitější – na e7! Lepší bylo 8...f3d6 nebo 8...f3a5. 9.0-0 f3xc3? Důsledné, ale přesto zcela špatně! Černý nepouští se zřetele vývinu a nechce se v něm nechat bílým za žádnou cenu předstihnout. Na bojišti však rozhodne brzy jiný velikán: větší síla! Tuto partii doporučuji přehrát několikrát, lze ji totiž chápat jako superdostřaující. Navíc: analogie s otevřenými pozicemi (f3b1-c3-f3b4) zde, opět zdůrazňuji, nejsou! 9...f3a5 10.a3!

Aljechin A. – Podgorný J., 1942. 10.bxc3 f3f6?! 11.f3a3! Profylaxe a vývin figur! Úmysl černého byl zřejmý, bílý mu čelí a dělá zároveň radost i sobě. 11...f3a5 12.f3b3! f3c7 12...f3b6 13.f3a4 f3a5 Jinak je 14.f3b1 více než jen silné. 14.f3xa5 f3xa5 15.f3b5+ f3c6 16.f3e5. 13.f3ab1 f3b8 14.f3fe1!

Bílý dokončuje vývin a zesiluje pozici naprosto běžnými postupy. Žádné zázraky se tedy nedějí. Černého samozřejmě nakonec zahubí špatně postavený král; zbývá k němu jen otevřít přístupové cesty. 14...a6 14...f3f5 15.f3b1. 15.f3g5 Nastává čas! 15...h6 16.f3xf7! Opět přichází závěrečný drtivý úder po opačných polích než těch, kterými se až dosud černý trápil. To je vše důsledek výměny a neexistence černopolného střelce vyměněného lehkomyšlně na c3. 16...f3xf7 16...f3xf7 17.f3xg4 f3xg4 18.f3xc6# 17.f3xg4 f3xg4 18.f3xe6+ f3d8 19.f3d5+ 19...f3d7 (19...f3c8 20.f3xc6+) 20.f3d6. 1:0

Svěšnikov E. – Rodrigez A. 1979

B22: 1.e4 c5 2.c3 f3f6 Druhé nejfrekventovanější pokračování, strategicky však naprosto odlišné od systémů s 2...d5. I zde však po několika dalších tazích vzniká ustálená pěšcová struktura, která v mnohém předznamenává volbu dalších strategických plánů. 3.e5 f3d5 4.d4 cxd4 5.f3f3 Bílý nemusí hned pěšce dobírat, protože tah 5...dxc3 by vedl ke ztrátě figury. 5.f3xd4?! e6 a 6...f3c6 se získem vývinového tempa. 5...f3c6 5...e6

6.f3xd4?! f3c6! se získem vývinového tempa. 6.cxd4 Lepší 6.f3c4! A) 6...f3b6 7.f3b3 Vztzv. gambitová varianta, kde černý nyní udělá nejlépe, pokud obě přijme a pokračuje 7...d5 7...d6; B) 6...e6 7.cxd4 s přechodem do pozice z partie 7.d4, však černý neměl vyrovnat možnost (viz poznámku k 7. černého). 6...d6 7.f3c4 e6 1 bylo 7...f3b6! 8.f3b5 dxe1 9.f3d7=.

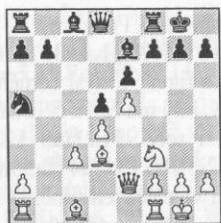
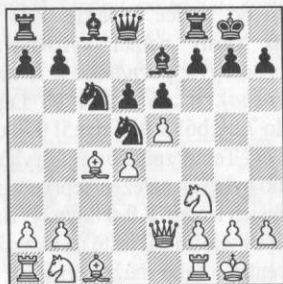
Tento způsob protihry něho byl však nalezen teprve v zdějšších letech. 8.0-0 8.f3e2? král by zde zůstal ještě na okraji v centru a toho může černý (to může zdát k neuvěření) využít 8...dxe5 9.dxe5 První set s charakteristickou pevnou pěšcovou strukturou po tuto varianta (f3e5xf6 při otevřených střelcích d a c). Více o ní však v okamžik. 9...f3a5! 10.f3d3? první pohled se zdá, že černý dec zabloudil na kraj šachovjaksi omylem. Jenže chybějící chádá bílého teď o sobě dá (10.f3xd5 f3xd5∞; 10.f3b5+ S každou takovou výměnou se ný pochopitelně raduje – viz poznámku po 9. tahu černého 10...f3b4! 11.f3e4 b6! 12.f3f6+

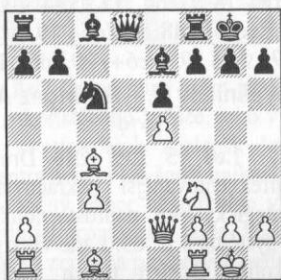
8...e7 8...dxe5?! Nyní je okatá výměna již špatná. Černý r žádné taktické možnosti a ná ve vývinu bílého se může oproti němu. 9.dxe5 f3e5? Zde pro střelce správné místo, i nezkoušené děti naopak přit jako magnet! Jeho působitě j a jen na e7! 10.f3e2 a6 11.f3 s dalším 12.f3e4± a černop střelec se ještě rád (jako je

obranná figura královského křídla) pokorně na e7 vrátí! 9.♖e2 Po dokončení vývinu černého by již hrozba výměny dam byla pro bílého pochopitelně velmi nepříjemná! 9...0-0

Soustředění a zacílení bílých figur na královské křídlo je patrné a jasné. Jak má však bílý teď pokračovat dál? O pole g5 se bílé figury zatím opřít nemohou, vystavení klasické útočné baterie ♖d3+♗c2 stojí přece jen čas, který černý samozřejmě využije ke svému ♗d7, ♞c8 s útokem na nechráněnou hradbu Δc3 a využitím předsunutého bodu c4 (*termíny A. Nimcoviče*) 13.h4!! Skvělá pozici oběť pěšce! Po otevření sloupce h (*po přijetí oběti*) zapojí bílý do útoku další figury. Pokud oběť nepřijme, je pole g5 již jako stvořené pro výpady bílých figur (*a to nemluvíme o možnosti dalšího postupu pěšce vpřed s cílem vynutit oslabení černého pěšcového krytu*). 13...♗xh4 14.g3! ♗e7 15.♔g2! Vše je jasné! Proti vzrůstající koncentraci bílých figur na královském křídle nemůže černý nic postavit. 15...f5 16.exf6 ♗xf6 17.♞h1 g6 18.♗e5 ♗xe5 19.dxe5 ♞f7 20.♖g4→. 11.dxe5 ♗xc3 12.bxc3

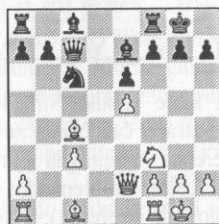
Jaký charakter má vlastně vzniklá pozice s předsunutým pěšcem e5 proti černému e6? Bílý má rozhodně reálné předpoklady pro útok na černého krále. Proč?

- 1) Pěšec e5 odebrává černému jezdcovi přirozené obranné místo - pole f6.
- 2) Díky tomu je možná, reálná budoucí koncentrace (přečíslení) bílých figur na královském křídle a vytvoření přímých hrozeb.
- 3) Zvláštní význam má v dané pozici diagonála b1-h7 - vždyť vytvoření útočné baterie ♖e4+♗d3 vynucuje oslabení černého pěšcového krytu - a zvláště pole e4 pro možné transfery bílých útočných figur do blízkosti černého krále.

Naproti tomu v případě, že na šachovnici dojde k většímu počtu výměn a přiblíží se koncovka, je na koni černý. Následujícím tahem se situace (*dynamika bílého x statika černého nebo chcete-li útok bílého x koncovka černého*) ještě více vyostří! 10.♗c3!? dxe5 10...♗xc3 11.bxc3 d5?! Jak má pokračovat bílý po uzavření hry v centru přesvědčivě demonstrovat Jevgenij Svěšnikov ve vynikající partii s Raškovským již v roce 1976. 12.♗d3 ♗a5

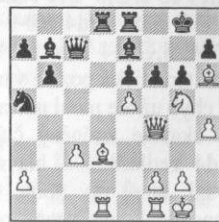
Situace na šachovnici je nyní mimořádně vypjatá a je typickým souborem dynamických a statických faktorů. Pro bílého je (*jak již víme*) klíčová diagonála b1-h7. Na té se bude snažit postavit útočnou baterii dámy se střelcem a vynutit

oslabení královského křídla podle pravidla, že přečíslení vede k oslabení. Černý má ovšem rovněž několik způsobů dalšího vývinu sil. Shrneme tedy nakonec to, co se na šachovnici děje: bílý musí nekompromisně (*neohlížeje se na materiál*) útočit, černý trpělivě bránit (*za možného přispění profylaktických metod už v nejbližších tazích*) a měnit a měnit. Je třeba mít na paměti: každou výměnu musí bílý opravdu hodně zvážit, protože možné snížení útočného potenciálu pro něho může mít fatální následky. Určitou výjimkou mohou být výměny obranných figur černého královského křídla (♗e7). 12...b6 Černý chce dokončit vývin obyčejně: ♗b7, ♞c8, atd. a začít útočit na nechráněnou hradbu - pěšce c3! 12...♖c7!?

Modernější způsob vývinu černých sil, který by měl logicky napadnout každého, kdo si celou tuto partii pozorně přehraje (*viz například 15. tah bílého a černého*). Hlavní myšlenkou brzkého vývinu dámy je uvolnění pole d8 pro královskou věž (*například po ♗h6 je možné již ♞d8 - vývin!*) a i případně uskutečnění profylaktického obranného manévru ♗c8-d7-e8. Tento střelec (*byť pasivní!*) potom může sloužit jako jakási výztuha černé pěšcové konstrukce na královském křídle e6, f7, g6, h7. Každé pro má však většinou i své proti. Jaká je nevýhoda brzkého vývinu ♖d8-c7? Nu, bílý má možnost se při útoku v dalším průběhu opřít o nejrůznější výpady střelce či jezdce na poli g5! 13.♖e4 13.♗d3. 13...♗b7 13...♖c7!? 14.♗g5. 14.♗d3 Přečíslení vede

k oslabení! Další důležitý axiom, který je nutno svěřenci bezpodmínečně vpašovat do podvědomí! 14...g6 15.♗h6 ♞e8 Jinam to zde nejde! Viz poznámku ke 12. tahu černého. Při pozornějším pohledu na černou pozici královského křídla nám nyní nemůže uniknout, že pěšec f7 není nijak zvlášť dobře chráněn. 16.♞ad1 ♖c7 16...♗b4? 17.♖xb7 ♗xd3 18.♗e3! +. 17.♖f4! ♞ad8 18.h4! ♗a5 18...♗d5!? 19.♗g5 f5 19...f6!?

Tuto pozici (*dle Kotova a jeho dělení pozic pro propočítání variant bezpochyby houštinu*) je dobré využít pro trénink propočtu variant. Je nabitá různými taktickými možnostmi, a není právě jednoduché se v ní zorientovat. 20.♗xh7! (20.♗xe6? ♖c6 21.♖g3 ♞xd3 22.♞xd3 ♖xe6 s malou výhodou černého.) 20...♗xh7 (20...♖c6 21.♖g3 ♖xg2+ 22.♖xg2 ♗xg2 23.♗xf6+ ♗xf6 24.♗xg2+) 21.♗g7! ♗g8 (21...♗xg7 22.exf6+ +) 22.♖h6 ♖c6 23.f3 ♞xd3 24.♖xg6+; 19...♗xg5? 20.♗xg5 ♖c6 21.f3→. 20.♗b5 ♞xd1 21.♗xe8! Střelec se rovněž zapojuje do útoku! 21.♞d1!? ♞d8 22.♞xd8+ ♖xd8 23.♗xe6?? ♖d5+. 21...♞f1+ 22.♗xf1 ♖xc3! Černý se vyhýbá léčce 22...♗xg5? 23.♖xg5 ♖c4+ 24.♗g1 ♖g4

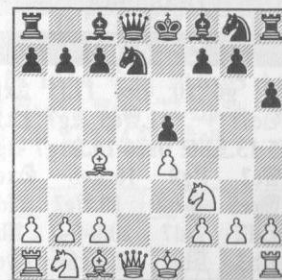

25.♗f7+ ♗xf7 26.♖f6+ ♗e8

27.♖xe6+ ♗d8 28.♗g5+ ♗c7 29.♖d6+ ♗c8 30.♖d8#; 22...♖d8 23.♗f7+ ♗h8 24.♗g1±. 23.♗f7+! Důležitý mezišach. 23.♗g1? ♗xg5. 23...♗h8 24.♗g1 24.♗xe6?! ♖a1+ 25.♖c1 ♗a6+ 26.♗g1 ♖xc1+ 27.♗xc1 ♗e4 28.♗h6 ♗xe6 29.♗xe6 ♗c6. 24...♗d5 24...♖c6 25.♖g3!±. 25.h5 ♖c4! 25...gxh5?! 26.♗xe6 ♗xe6 27.♗xe6±. 26.♖g3 ♖g4 27.♖xg4 fxg4 28.♗xe6 ♗xe6 29.♗xe6 ♗c6 29...gxh5? 30.f4 gxf3 31.gxf3 Bílí pěšci dojdou bezpochyby do dámy. 30.hxg6 hxg6 31.♗f4± g5 32.♗h2?! Lepší bylo 32.♗g3 ♗c5 33.♗xg4 ♗d4 34.e6+. 32...♗c5 33.♗xg4 ♗g7 34.♗d7 ♗b4 35.a4 ♗d3 36.♗f1 ♗d4 36...♗xf2 37.♗f5+; 36...♗g6!? 37.e6 ♗c5 38.♗b8 a6 39.♗c7 ♗f8 40.♗d8 ♗xf2 41.♗c8! ♗e4 42.♗xa6 ♗e8 43.e7 ♗xe7 44.♗xb6 ♗d8 45.♗b5+ ♗e7 46.♗xd8+ ♗xd8 47.♗e2 47.a5? ♗c7 48.♗c4 g4 49.♗e2 ♗g3+ 50.♗e3 ♗h1=. 47...♗c7 48.♗f3 ♗f6 49.a5 ♗b7 50.a6+ ♗b6 51.♗c4 ♗a7 52.♗e3 ♗b6 53.♗d4 ♗h5 54.♗e4 ♗f4 55.g3 ♗g2 56.♗f3 1:0

TEST Č. 10

Vasjukov A. – Lebedev V.
1960
Analýza Estrina

Černý zvolil dosti riskantní variantu Phillidorovy obrany. „Oslí ucho“ h7-h6 zabránilo možným katastrofám okolo pole f7 pouze na první pohled. Co myslíte, je ny-

ní pronásledující oběť 6. možná? Nebo má bílý volit nějakou jinou cestu?

Tarrasch S. –
Schwarzhaupt
1884

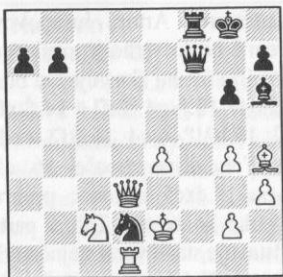
Bílý v této vzorně vyvinuté a hem volnější pozici (*hrála se sivní varianta Phillidorovy ob 3...exd4*) zahrál závazné 1. Bylo jeho rozhodnutí správné? Svůj názor potvrďte variantami

Taylor Graham C. –
Koltanovskij G.
1930

Černý se v pozici na diagramu hodl pro (*jinak*) strategicky oprávněný plán osady pěšce e2 v malém centru bílého. Chce budoucnu využít i postavení dámy na e2, a tak zahrál 6... Následovalo však kruté překvapení, a budoucnost se černému úmí vymkne z rukou.

Konikowski, Modrý
Malá učebnice
šachových zahájení
je tu pro Vás!

26... dxe4! 27. Pxe4 Ee8 28. Ee8 Pc4+! Pěkná partie, která může mít za následek, že se tah 12. Exf7+ opět uloží ad acta. 0:1

Naši hráči v Poháru

(Zpracoval Břetislav Modr)

V soutěži startoval i náš loňský mistr, družstvo TŽ Třinec, které obsadilo velmi slušné 21. místo se ziskem 7 bodů při skóre 24. (Slavko Čičak 3,5/7, Vítězslav Rašík 4,5/7, Ladislav Langner 2,5/6, Vlastimil Neděla 3,5/7, Jan Sikora-Lerch 3,5/6, Milan Walek 3,5/6 a Milan Babula 3/3).

Velkým zklamáním pro naše sousedy bylo rozhodně až 15. místo slovenského týmu Corpora Martin, 8 bodů, skóre 25,5, hráči-cho v sestavě Emil Sutovsky 5/7, Sergej Movsesjan 4/7, David Navara 2,5/6, Lubomír Ftáčnik 4,5/7, Igor Štohl 5/7, Genadij Timoščenko 4,5/7 a Milan Kajan 0/1). Naše současná jednička prohrála po výborném začátku tři partie po sobě a to mimo jiné i znamenalo ztrátu 11 ELO bodů.

Zastoupení jsme měli i v družstvu Werder Brémy, které obsadilo 12. místo s 9 body a skóre 25. Na druhé šachovnici získal Zbyněk Hráček 4,5/7 (+9 ELO bodů) a na třetí šachovnici Vlastimil Babula dokonce 5/7 (+ 14 ELO bodů!).

Zdá se, že po výborných výkonech Zbyňka Hráčka na lize v Srbsku a Chorvatsku se dá čekat jeho útok na první pozici našeho žebříčku. Domnívám se, že ku prospěchu obou hráčů. Zajímavé bude sledovat i jejich souboje na mis-

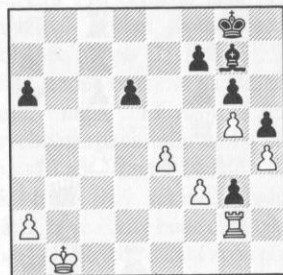
trovství Evropy družstev v Plovdivu, které probíhá v době vydání tohoto čísla.

Na závěr vám nabízím dva zajímavé souboje 5. kola mezi našimi bývalými jedničkami Hráčkem a Movsesjanem a ...

□ Movsesjan S. (Martin)

■ Hráček Z. (Brémy)

B90: 1.e4 c5 2. $\text{d}f3$ d6 3. $\text{d}c3$ $\text{d}f6$ 4.d4 cxd4 5. $\text{d}xd4$ a6 6. $\text{e}e3$ e5 7. $\text{d}b3$ $\text{e}e6$ 8.f3 $\text{e}e7$ 9. $\text{P}d2$ 0-0 10.0-0-0 $\text{P}c7$ 11.g4 $\text{E}c8$ 12.g5 $\text{d}h5$ 13. $\text{c}b1$ $\text{d}d7$ 14. $\text{P}f2$ $\text{P}d8$ 15.h4 $\text{E}xc3$ 16.bxc3 $\text{P}c7$ 17.c4 $\text{E}c8$ 18. $\text{E}h2$ g6 19. $\text{P}d2$ $\text{e}xc4$ 20. $\text{e}xc4$ $\text{P}xc4$ 21. $\text{P}d5$ $\text{P}c7$ 22.c4 $\text{d}b6$ 23. $\text{e}xb6$ $\text{P}xb6$ 24. $\text{E}b2$ $\text{d}f4$ 25. $\text{P}d2$ $\text{P}c7$ 26. $\text{d}c1$ $\text{P}xc4$ 27. $\text{E}xb7$ $\text{e}f8$ 28. $\text{d}d3$ $\text{P}c6$ 29. $\text{E}b2$ $\text{P}a4$ 30. $\text{E}b4$ $\text{P}e8$ 31. $\text{E}b2$ $\text{P}a4$ 32. $\text{E}c1$ $\text{E}xc1+$ 33. $\text{d}xc1$ $\text{P}c4$ 34. $\text{d}e2$ h5 35. $\text{P}c2$ $\text{P}e6$ 36. $\text{d}xf4$ exf4 37. $\text{E}b8$ $\text{P}h3$ 38. $\text{P}f2$ $\text{P}g3$ 39. $\text{E}b2$ $\text{e}g7$ 40. $\text{P}xg3$ fxf3 41. $\text{E}g2$

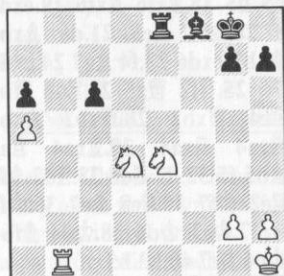
41... $\text{e}e5$ 42. $\text{c}c2$ f6! Rozhodující průlom, po kterém rozhodnou dva volní černí spojení pěšci. 43.gxf6 g5 44.hxg5 h4 45. $\text{E}g1$ Nestáčí ani 45.f4 $\text{e}xf4$ 46.g6 h3 47. $\text{E}g1$ g2 48. $\text{E}b1$ d5. 45...h3 46. $\text{E}b1$ $\text{e}xf6$ 47.gxf6 h2 0:1 ... bratrovražedný boj Babuly s Navarou.

□ Babula V. (Brémy)

■ Navara D. (Martin)

B85: 1.e4 c5 2. $\text{d}f3$ e6 3.d4 cxd4 4. $\text{d}xd4$ $\text{d}c6$ 5. $\text{d}c3$ a6 6. $\text{e}e2$ d6 7.0-0 $\text{d}f6$ 8. $\text{e}e3$ $\text{e}e7$ 9.a4 0-0 10.f4 $\text{P}c7$ 11. $\text{c}h1$ $\text{E}e8$ 12. $\text{d}d3$ $\text{d}b4$ 13.a5 $\text{d}d7$ 14. $\text{d}f3$ $\text{E}ac8$

15. $\text{e}b6$ $\text{P}b8$ 16. $\text{e}d4$ $\text{e}c6$ 17. $\text{P}e1$ $\text{d}d7$ 18. $\text{P}g3$ $\text{e}f8$ 19. $\text{P}h3$ $\text{d}xd3$ 20.cxd3 $\text{d}c5$ 21.f5 f6 22.fxe6 $\text{d}xe6$ 23. $\text{P}g3$ d5 24. $\text{e}e5$ fxe5 25.exd5 e4 26. $\text{P}xb8$ $\text{E}xb8$ 27.dxe4 $\text{d}c5$ 28.dxc6 bxc6 29. $\text{d}d4$ $\text{E}xb2$ 30. $\text{E}ab1$ $\text{E}xb1$ 31. $\text{E}xb1$ $\text{d}xe4$ 32. $\text{d}xe4$

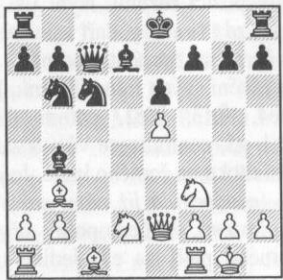
32...c5?? Na taktika Navarova formátu neobvykle hrubé přehlédnutí, které ztrácí kvalitu a tím i partii. 33. $\text{E}e1!$ A je ihned rozhodnuto. Hrozí ústup jednoho jezdce a vidle druhým... 33...cxd4 34. $\text{d}f6+$ gxf6 35. $\text{E}xe8$ $\text{d}f7$ 36. $\text{E}d8$ $\text{e}b4$ 37. $\text{E}xd4$ $\text{e}xa5$ 38. $\text{E}a4$ $\text{e}c3$ 39. $\text{E}xa6$ $\text{d}d4$ 40.g3 h5 41. $\text{c}c2$ $\text{c}g6$ 42. $\text{c}f3$ $\text{e}e5$ 43.h3 $\text{e}c7$ 44. $\text{E}a8$ $\text{e}d6$ 45. $\text{E}d8$ $\text{e}c7$ 46. $\text{E}c8$ $\text{e}e5$ 47. $\text{E}a8$ $\text{e}d6$ 48. $\text{E}g8+$ $\text{c}f7$ 49. $\text{E}d8$ $\text{e}b4$ 50. $\text{c}f4$ $\text{c}g6$ 51. $\text{E}d3$ $\text{e}c5$ 52. $\text{c}e4$ $\text{e}b4$ 53. $\text{c}d5$ $\text{c}f7$ 54. $\text{E}b3$ $\text{e}e1$ 55. $\text{E}f3$ $\text{e}b4$ 56. $\text{E}f1$ $\text{e}c3$ 57. $\text{E}b1$ $\text{e}e5$ 58. $\text{E}b3$ $\text{e}a1$ 59. $\text{E}b7+$ $\text{c}g6$ 60. $\text{c}e6$ $\text{e}e5$ 61. $\text{E}b3$ $\text{c}g5$ 62. $\text{E}f3$ $\text{c}g6$ 63. $\text{E}e3$ $\text{e}b8$ 64. $\text{E}a3$ $\text{e}e5$ 65.h4 $\text{e}b2$ 66. $\text{E}a8$ $\text{c}g7$ 67. $\text{c}f5$ $\text{e}e5$ 68. $\text{E}a7+$ $\text{c}h6$ 69. $\text{E}a3$ $\text{c}g7$ 70. $\text{E}b3$ $\text{c}h6$ 71. $\text{E}e3$ $\text{e}d4$ 72. $\text{E}e6$ $\text{c}g7$ 73. $\text{E}e7+$ $\text{c}h6$ 74. $\text{E}f7$ $\text{e}e3$ 75. $\text{E}xf6+$ $\text{c}g7$ 76. $\text{E}g6+$ $\text{c}h7$ 77. $\text{E}e6$ $\text{e}d2$ 78. $\text{E}e7+$ $\text{c}h6$ 79. $\text{E}c7$ $\text{e}e3$ 80. $\text{E}c2$ $\text{c}g7$ 81. $\text{c}e4$ $\text{e}h6$ 82. $\text{E}c7+$ 1:0

Pro Vlastu Babulu je to v poslední době druhý skvělý výkon (připomeňme vítězství na Czech open v Pardubicích!) na úrovni performance 2702! – 17. nejlepší výkon ME.

Zbyněk Hráček dosáhl performance 2673 – 21. nejlepší výkon.

Bílý by takto hrál na náskok ve vývinu, i když charakter pozice by se, v souladu s původním plánem černého, podstatně změnil. 10... dxc4 11. Pxa4 dxc6 12. dxc4 Pxd3 13. d6+ dxd6 14. Ed1 Pa6 15. Pxa6 bxa6 16. exd6 e5 17. e3 d7 18. d2+ , Svidler P.-Tajmanov M., 1995. Zde však pravděpodobnost hraničí s jistotou. Tajmanov měl nějakou to vylepší v rukávu. 10... d7 11. Pe2 ! Profylaxe plus vývin figury! 11.0-0 b5 Obtěžování pokračuje! Jedna z dalších důležitých pozic pro posouzení úspěšnosti (i korektnosti) plánu černého. 12. Ee1 dxc6 13. a3 a5 14. e2 dxd2 15. exd2 d3 , Markovič M.-Miladinovič I. 1993. 11... dxc6 12.0-0 Pc7

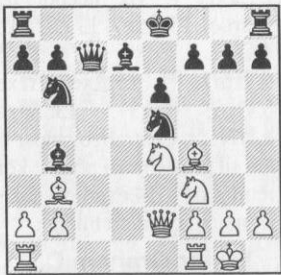

Obtěžování dostupuje vrcholu! Černý se domnívá, že se mu takto podaří zabránit ideálnímu rozestavení bílých sil (viz poznámku k 9. tahu bílého) díky slabosti pěšce e5. Vždyť po plánovaném d2-e4 jej černý prostě smlsne... V hodnocení situace se zde však černý hrubě mýlí. 13. de4 !! Ideální rozestavení figur je dokončeno. Bílý však musel propočítat nebo správně zhod-

Novinka právě pro vás!

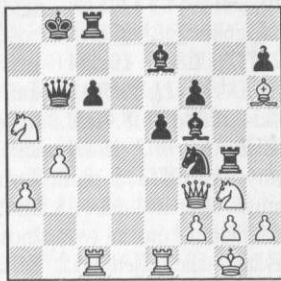
Jerzy Konikowski,
Břetislav Modr:
Malá učebnice
šachových zahájení

notit situaci po přijetí pozíční oběti pěšce e5. Je kompenzace dostatečná? 13... de5 ?! 13... dxc5 Jak ukazují varianty, dynamické faktory (x e8 , náskok ve vývinu v otevřené pozici) by teď v pozici získaly navrch. 14. ef4

14... dxc5 (14... f6 ? 15. dxf6+ gxf6 16. dxe5+) 15. Pxf3 A) 15... e5 ? 16. exf7+ . B) 15... Pxd8 16. d6! B1) 16... dxd6 17. dxd6+ e7 18. Pxf7+ (18. dxf7+) 18... exd6 19. Efd1+ c5 (19... c7 20. Eac1+ b8 21. Pf4+) 20. Ph5+ d5 (20... g5 21. Eac1+ b4 22. Pg4+ a5 23. Ec5+ a6 24. Pb4) 21. dxd5 Pe8 22. Pxe8 Eaxe8 23. dxb7 . B2) 16... a5 17. Efd1 Takovou pozici ovšem nelze dobře hájit!. C) 15... Pc6 16. Eac1 Pb5 17. Pg3 ef8 18. d6+ exd6 19. exd6 f1 . 13...0-0 Možná objektivně nejlepší pokračování. Černý by však takto bezpochyby přiznal strategickou porážku a krach celého plánu zahájeného tahy 7... dxe5 a 8... d4+ . 14. $\text{ef4!?$ 14. e2 d5 15. a3 e7 16. e5 ! Myšlenka černého utrpěla v partii pozíční krach! 16... f6 16... exg5 17. d6+ e7 18. dxc5 ; 16...0-0 17. exe7 dxe7 18. Eac1 f6 17. exf6 gxf6 18. eh6 Dává černému najevo, že bude mít v nejbližší budoucnosti těžko překonatelné problémy s vlastním králem! 18... dxc6 18...0-0 19. Eac1 b8 20. b4 dxc6 21. a4 ; 18... f5 19. d3 0-0-0 20. Eac1 dxc6 21. Efd1 f1 . 19. Eac1 0-0-0 20. b4 a6 20... f5 21. b5 fxe4 22. exe4 axa3 23. Ec2 d6 (23... d4 24. bxc6 exc6 25. Efc1) 24. Ea1 b8

25. bxc6 exc6 26. e3 a6 27. d4 →. 21. a4 ± Všechny síly koncentruje na průsečík všech problémů soupeře – pole c6 (Ecl , a4 , d4 , b5). 21... cb8 21... e5 22. Efd1 b6 23. eb3 !; 21... ef8 22. exf8 Ehx8 23. d4 ! d4 24. Pc2 Eg8 25. g3 ±. 22. exc6 bxc6 ?! 22... exc6 23. d4 Pc8 (23... Pb6 24. dxc6+ bxc6 25. c5 exc5 26. bxc5) 24. Ee4 ! Pxd7 (24... d6 25. dxc6+ bxc6 26. Ec2) 25. dxc6+ bxc6 26. Efc1 Ec8 27. d5 exc5 28. Exc5 cb7 29. a4 →. 23. Pxa6 Pa7 24. Pc4 24. Pxa7+ xa7 25. d4 ±. 24... Ehg8 25. d4 Eg4 26. Efe1 Ec8 26... f5 27. d5 exc5 28. bxc5 ±; 26... Egd8 27. g3 f5 28. d5 ±. 27. Pxd3 e5 28. d3 ef5 28... Ec8 29. g3 Pxa3 30. b5 ±. 29. de5 ! Pb6 29... Pxd7 30. Pc4 →. 30. Pf3 d4 c30 ... e6 ±. 31. d3 ! →

x c6 , x f5 , x g4 . 31... d7 32. Eed1 ! d5 33. dxc6+ ?! 33. d5 ! exf5 34. Pxf5 Egg8 (34... Eg6 35. Exd5 Exh6 36. Pxe6+) 35. Pc6 →. 33... Exc6 34. Pxd5 Exc1 35. Exc1 e6 36. Pf3 Pb7 37. Pe2 Ed4 38. e3 Ed5 39. de4 Pb5 40. Pc2 Pxd7 41. e5 ef5 42. f3 Ed8 43. a4 eg6 44. a5 f5 45. df2 Ed2 46. Pc3 e4 47. fxe4 fxe4 48. e3 Ed5 49. a6 ef5 50. Pc4 Pb5 51. a7+ cb7 52. a8 Pxa8 53. Pa2+ 1:0

Druhou příčku na pomyslném stupni vítězů by pravděpodobně po sicilské obraně získala při zařazování do repertoáru děti obrana francouzská. O problematice této

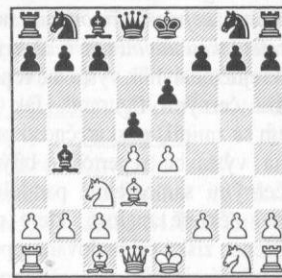
obranu v souvislosti s repertoárem dětí jsem se již v tomto seriálu zmínil v partii *Boleslavskij – Goldenov, Minsk 1955*. Jak však řešit situaci, pokud se s obranou náš svěřenec střetne jako bílý?

Mazurenko – Kac

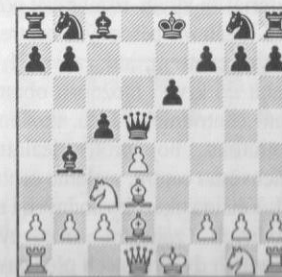
1979

C15: 1.e4 e6 2.d4 d5 Mohu říci (a snad mi to ostatní trenéři potvrdí), že výběr není proti francouzské obraně právě jednoduchý. A jak mnoho je možností už v následujícím 3. tahu, stejně je i názorů na řešení problému! 3. d3 Pro děti nejpřirozenější i nejlepší možnost. 3... d2 Tarraschovu variantu nedoporučuji zařazovat do repertoáru nepříliš zkušeným, začínajícím dětem. Radost z objevu, že nelze 3... d4 pro prosté 4.c3, může být sice pochopitelná, ale pro znalost některých složitých strategických problémů pozice je to opravdu přece jen málo. Začínající děti musí usilovat, jak již víme, o pozice s rychlým vývinem figur na přirozená pole, a polootevřené hry by v tom neměly být výjimkou! 3.e5 I na hodnotu tohoto tahu (píši pochopitelně opět pouze z hlediska zařazení do repertoáru začínajícího svěřence, nikoliv o historických sporech o kvalitě tohoto postupu například mezi A. Nimcovičem a S. Tarraschem) se názory trenérů různí. Existují naprostí skeptici, naopak však na základě tzv. gambitové varianty s obětí centrálního pěšce za vývin (3... c5 4.c3 dxc6 5. d3 Pb6 6. d3) jej mnozí další nadšeně doporučují. Problémem však zůstává fakt, že gambitová varianta není zdaleka jedinou možností černého jak figury vyvíjet a koneckonců už dnes ani nehlavní teoretickou cestou. Problémem je i to, že od prvních tahů se v řadě variant vyžaduje od bílého značná přesnost a pozorné odrážení nejrozumnějších dynamických možností v souvislosti se základnou pěšcového řetězu – pěšcem d4. Dá se nalézt spousta partií z dětských tur-

najů, kde partie skončila prostě proto, že bílý bez náhrady ztratil pěšce d4. I variantu 3.e5 doporučuji proto zatím odložit! 3. exd5 Vždy bychom se měli snažit o to, aby názory svěřenců byly principiální a například i jejich volba zahájení byla s tímto v souladu: Vždyť o tom je vlastně i celý tento článek. Jestliže například náš svěřenec ví, jaký je nejen smysl, ale i organická nevýhoda francouzské obrany – x c8 , bylo by jistě krajně nelogické doporučit mu tento tzv. Výměnný systém. 3... d4 3... d6 4. d3 ! 4. d3 !?

Přirozená, vývinová, a tak trochu neprávem polozapomenutá možnost. 4... c5 4... dxe4 5. exe4 d6 6. e5 (6. ef3 ! Ztráta vývinového tempa je zde (v polozařvených hách!) kompenzována problémy, které černý může mít s vývinem figur dámského křídla. Bílý pokračuje dále 7. ge2 a 8.0-0; 6. d3 ! c5 7. d3). 5. exd5 5. d3 ! Možnost držet napětí v centru a pokračovat ve vývinu figur jistě též zasluhuje pozornost. 5... Pxd5 5... exd5 6. dxc5 ! 6. d2 !

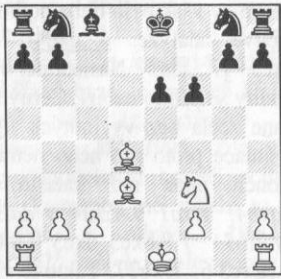
Vtipný gambit mistra Kondratěva.

Za cenu pěšce získá bílý velmi tvrnou hru. 6. d3 ! Těž velmi mává vývinová oběť materiálu proto by však bylo třeba pečlivě analýze. 6... cxd4 exc3+ (7... Pa5 ? Následující kvality se přímo nabízí. Černý stane zcela bez vyvinutých a situace proto pro něho skončit jinak než katastrofou. 8. axb4 ! Pxa1 9. dxd4 s d4 10. d3+) 8. bxc3 dxc3 9.0-0 6... exc3 6... Pxc2 ? Takto to nejde! 7. d4 →. Tah 6... Pxc2 klasické pikožroutství centrálního pěšce. O tomto problému byl i v tomto seriálu řečeno dost a Nutno však přiznat, že zde je i ce černého přes několik ztracených temp dosti pevná a beze sl 7. d3 7. exc3 cxd4 7... Pc3 8. Pxf3 Pxf3 9. dxc3 10. dxd4 ! Figury bílého stojí ještě lépe než v samotné partii 10... ef8 (10... f6 11. Eg1) 11. f6 12. d4+ e7 13. f6 Michel-Giomar 1948. 8... Pxc2 8... e5 ?! Příliš ambiciózní. Takové postupy nemohou být zaostání ve vývinu černému úspěšné! 9. e3 A) 9... d6 10.0-0 10... d6 11. Pc3 12. d3 eg4 13.0-0-0, C. E-Petrosjan T. 1953. B) 9... Pc3 Pxf3 11. dxc3 f6 12.

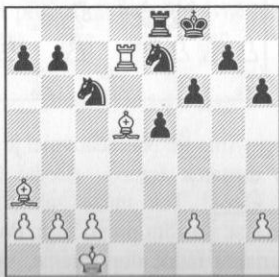

Nemylme se! Na šachovnici je le dostatek figur – střední 8. dxc6 ! Tak může zahrát hráč se slabším počítáním. I variantu řádně doporučíme, nám 9. exg7 Pxc2 10. exh8 11. Pc4 ±; 8... Pxd4 22 – zak

uvolnění. 9.♘b5+ +- 9.♞f3
9.♞d2!? 9...♞xf3 10.♟xf3 f6

Kritická pozice Kondratěvova gambitu. Bílý má za pěšce náskok ve vývinu, poziční nadvládu nad černými políčky, ale postavení černého vypadá poměrně pevně. Každou výměnou se může více a více vyjasňovat – kompenzace bude v takovém případě slábnout. 11.♞g1 11.0-0-0. 11...♟f7 12.♟d2! Materiální poměr na šachovnici (dvojice střelců bílého) vede logicky k myslence využití oslabená černá pole v táboře černého (mimo jiné pole d6). Poslední tah sleduje myšlenku okamžitého využití této slabosti. 12.0-0-0 ♟c6 13.♙c5!? (13.♙c3 ♟ge7 s reálnými šancemi černého neutralizovat iniciativu a dvojici střelců. 14.♙c4 a6 15.♙b3 ♟f5+ s malou výhodou černého – Ubilava). 12...♟e7 13.♙c5!± Partie skončila zajímavým pozičním zugzwangem po 13...♟bc6 14.♟c4 ♞d8 15.0-0-0 ♞d5 16.♟d6+ ♟f8 17.♙a3 h6 18.♙c4 ♞xd1+ 19.♞xd1 e5 20.♟xc8 ♞xc8 21.♞d7 ♞e8 22.♙d5!

Černý se vzdal

1:0

V mládežnických soutěžích se samozřejmě vyskytují, i když s mnohem menší četností, i další běžné obrany. V boji a ve výstavbě repertoáru proti nim je třeba respektovat pochopitelně naprosto stejné zákonitosti i posloupnosti. Uvedu jen krátké návrhy, náměty: 1.e4 c6 2.d4 d5 3.exd5 cxd5 4.c4 – Panovův útok vedoucí často k pozicím s izolovaným pěšcem v centru (typické strategické schéma, příbuznost s variantou 1.e4 c5 2.c3 d5 – objev pokrevní příbuznosti děti k variantě zcela jistě přitáhne), 1.e4 d6 2.d4 ♟f6 3.♟c3 g6 4.♟f3 ♙g7 5.♙c4 – Cholmovův systém (nejvíce připomíná svou strategickou náplní otevřené hry).

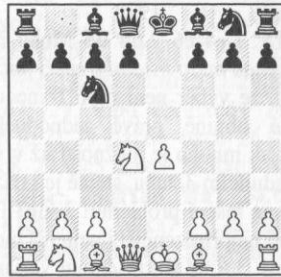
Přejdeme nyní k výstavbě repertoáru černými figurami. Jak už jsem se zmínil, ve skutečnosti probíhá výstavba repertoáru bílými i černými samozřejmě paralelně, proto některé znalosti, které náš světenec získá při budování repertoáru bílými, může okamžitě využít i nyní. Jistým testem paměti, logiky a koneckonců i analogie může sloužit při tréninku záměrně a náhle otočení šachovnice a zdůraznění: nyní hraješ černými!

První etapou při výstavbě repertoáru černými by měla být rozhodně odpověď 1...e7-e5! Pokud respektujeme teorii kopírování historického vývoje hry, o kterém jsem se již zmiňoval, musíme si být vědomi i nutnosti podívat se na gambity a otevřené hry vůbec z druhé strany. Ano, náš světenec se musí nejen naučit útočit, obětovat materiál za vývin, rozehrávat pozice s ideálním pěšcovým centrem, malým centrem, atd., ale měl by dostat do krve i možnosti obrany, braní centrálních pěšců, možnosti protiútoku, boj proti ideálnímu pěšcovému centru, malému centru, atd. Většina ukázek vhodných i nevhodných zahájení uvedených v prvních dvou částech představuje již dobrý základní materiál pro vybudování repertoáru po 1.e4 e5.

Zde jsou některé další ukázky možností, jak repertoár vystavět.

Schmittziel E. – Romanišin O.
1995

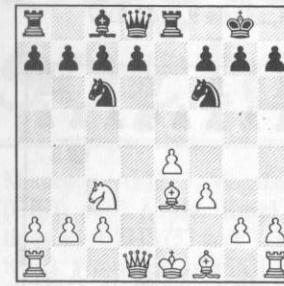
C45: 1.e4 e5 2.♟f3 ♟c6 3.d4 exd4 4.♟xd4

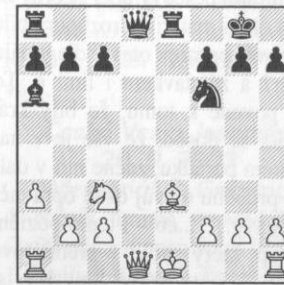
Záslouhou nizozemských velmistrů a později i Garri Kasparova, se stala Skotská hra v 80. a 90. letech minulého století dosti populární, a nejinak je tomu i na našich mládežnických turnajích. Jak má černý správně repertoárově reagovat? Tento problém není právě jednoduché vyřešit, i když věřím, že jisté zkušenosti nám již dovolí se v problému správně orientovat a optimální trenérské řešení pro světenec nalézt! 4...♙c5 4...♟f6. Druhá, samozřejmě stejně hodnotná možnost reakce na skotskou. Posudme však následující variantu opět z hlediska volby repertoáru méně zkušeného světence! 5.♟xc6 bxc6 6.e5 ♞e7 Nejlepší! 7.♞e2 Nejlepší! 7...♟d5 8.c4 ♙a6 Na pedagoga, odborníka, který by dokázal světenecem sérii právě provedených tahů vysvětlit, nikoliv donutit slepě nabífovat, bych byl opravdu zvědav. Najde se takový? 5.♙e3 5.♟xc6. Populární, poziční způsob boje, který byl ale oprášen a rozpracován až v 90. letech minulého století. Je zajímavé, že starší teoretici se k němu stavěli opravdu velmi, velmi skepticky, i když konkrétních variant (potvrzujících oprávněnost této skepse) nebylo v jejich pracích právě mnoho. 5...♞f6 6.♞d2 dxc6 Složitá varianta! V dalším velmi složitém

pozičním boji se střetnou dva „giganti“ – dokonalá pěšcová kostra bílého versus aktivně rozvinuté figury černého. A pochopitelně daleko lehčeji a jednodušeji se hraje méně zkušenému hráči pozice černého. Za bílé je rozhodně nevhodné takovou variantu světenci naordinovávat. Ale znáte to, móda je móda. (6...bxc6 – Paul Keres). 5...♞f6 Konkrétní a správné řešení. Dáma vstupuje do hry sice velmi brzy, zato však ihned hrozí brání na d4 a navíc vykrývá i hrozbu bílého vytvořenou posledním tahem – 6.♟xc6. Bílý nyní ani nemůže reagovat vývinovým tahem, takže ospravedlnění (i vysvětlení tahu dámou světenci) je snadné. 5...♟xd4!? Velmi zajímavý způsob získání protihry pocházející od jugoslávského velmistra B. Ivanoviče. Černý upírá svoji pozornost především k rychlému dokončení vývinu. Pokud se mu podaří soupeře ve vývinu předstihnout, získá i velmi dobré útočné šance, neboť malé centrum bílého není pak možné bez pozičních ústupků vykrývat. Zde jsou příbližné varianty 6.♙xd4 A) 6...♟xd4? Oblíbený neduh začátečníků. Černý vytáhne soupeřovu dámu do hry (dáma brzy ve hře – to se přece nemá), aby na ni nyní nemohl nijak zaútočit (vždyť již nemá ♟b8). 7.♞xd4 Dáma bílého se nedá dobře napadnout a bílému zbyde prostorová výhoda. 7...♞f6 (7...♟f6? 8.e5 a černý stojí velmi zle. Žilková–Šimlová J., Zaječice 1998.) 8.e5!? ♞b6 9.♞xb6 axb6 10.♟c3±. B) 6...♟f6 7.♟c3 (7.e5? ♞e7! A bílý musí ztratit tempo na pokrytí pěšce e5. 8.f4. Polák J.–Příborský I., 1998. 8...d6!±) 7...0-0 8.♙e3?! Bílý si chce ponechat dvojici střelců. Ústup má ale samozřejmě jinou nevýhodu – ztrácí drahocenný čas! (8.♙e2 ♞e8 9.♙xf6! Tím bílý zeslabí soupeřův tlak na své malé centrum, toto udrží a má šanci vyjít ze zahá-

jení s malou prostorovou převahou.) 8...♞e8! 9.♙d3 (9.f3?

Ztrácí další čas a navíc i oslabuje postavení ♙e3. Černý má nyní už značný náskok ve vývinu a musí se samozřejmě snažit co nejrychleji dokončit vlastní vývin a otevřít hru! 9...d5! 9...d5! 10.exd5 ♟b4 (10...♟xd5?? 11.♟xd5 se získkem figury; 10...♙g4!?) 11.♙b5 (11.♙c4 ♟g4) 11...♙d7 12.a3 ♟bxd5! 13.♟xd5 (13.♙xd7 ♟xe3) 13...♙xb5 14.♟c3 ♙a6!

Hlavní poziční faktor: bílý má nyní problém s ukrytím krále a daný materiální poměr na šachovnici (různobarevní střelci) tento problém pouze prohlubuje. 6.c3 6.♟xc6? ♙xe3±. 6...♞g6!?

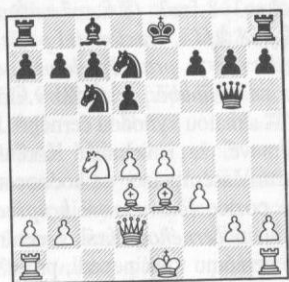
Svěží a nová myšlenka v této variantě, kde se téměř za povinu považovalo 6.♟ge7. O ztrátě času lze u černého stěžít hovořit, v 6.c3 není rovněž vývin. Navíc bílý napadá centrálního pěšce, ztěžuje bílému vývin (♙d3 a uvolňuje aktivnější pole pro vývin jezdce – f6! 7.♞e2 Těžké k nalezení! Na první pohled pozice není, ale ve skutečnosti nejuživavší postup z nemohla partií, které dosud hrály a systém 6...♞g6 tovaly. Bílý nepřímo kryje pěšce e4 a v příštím tahu by již 8.f3 černému působilo problém. 7.♟b5 Nejostřejší taktická možnost, která ovšem není příliš dobrá. 7...♙xe3 8.fxe3 (8.♟xc7+ ♟d8 9.♟xa8 ♙f4±. Iracionální pozice Jezdec a8 je pravděpodobně souzen k záhubě.) 8...♟d8! 9.♟f6± s malou výhodou černého zajímavé, že i velmistr Korčoz změnil časem názor na hodnotu této pozice (od nejasné k upřímnosti černého). Král v centru zde černému tolik nevádí, protože má celkem aktivní, k souladě figury. Ty se budou opřít. Naproti tomu bílé síly jsou roztroušeny po celé šachovnici a dvojpešec v centru určitě nikdo z vlastníků radost neudělá; 7.♟xe3! 8.♟d4 ♟xd4 9.♞xc6 (9.cxd4 ♞xe4+± Vývin má být nulový, proč si tedy centrální pěšce nesmlsnout!) 9...♟d2 0-0-0=

Pěkná a odvážná vývinová oběť pěšce. Černý samozřejmě nemůže hrát obyčejně 10...d6 či 10...♟

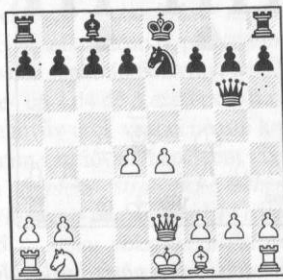

evidentně však vyžaduje od pozice více a chystá mnohem radikálnější d7-d5 s likvidací bílého malého centra a možným převzetím iniciativy (x♗e1, náskok ve vývinu). 11.♞e5?! ♚c6!, *Godena M.-Romanišin O., 1994.* 12.♞xc7 d5!♞; 7.♚d2. Vypadá samozřejmě přirozeněji než krytí pěšce v partii, ale bílý může mít i teď problémy s dokončením vývinu. 7...♚f6! Organicky navazuje na převod ♞d8-f6-g6. 8.f3 Jak jinak krytí pěšce e4? 8...d5! (8...♙b6?! Chystá 0-0, ale jde o zbytečnou ztrátu času! 9.♚c4 ♙xd4 10.cxd4 d6 11.♞d2 ♚d7 12.♙d3±,

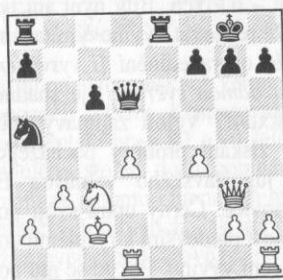
Berg E.-Jensson E., 1996. Co víc si může bílý ze zahájení přát? Ideální pěšcový střed, dokončený vývin na ideální pole, dvojice střelců. Náš světenec musí (po takto nepovedeném zahájení, či prostě při hodnocení pozice v tréninku) prostě cítit, že někde se stala chyba, pozice je na draka; 8...0-0?? Polevení v pozornosti by mělo za následek tuto katastrofu: 9.♚xc6+- ♙xe3? 10.♚e7+) 9.♙b5! (9.exd5? ♚xd5±) 9...♙xd4 10.♙xd4 dxe4 11.0-0! Vývinová oběť pěšce, kterou černý pro jistotu odmítne! 11...♙d7!, *Berg E.-Hector J., 1996.* 7...♚xd4! Smyslovova novinka z roku 1994. Na první pohled by se mohlo zdát, že černý ztrácí cenné tempo (to by bílému dalo spolu s ideálním pěšcovým středem rozhodně výhodu) avšak zdání zde klame 7...♞xe4?? 8.♚xc6 ♙xe3 9.♚d4+-, 8.♙xd4 8.cxd4 ♙b4+! Neztrácí čas!

10.♚xd2 ♞b6! 11.♚f3 d6=. Černý dovyvine zbylé lehké figury na přirozená pole a nemá si nač stěžovat. 8...♙xd4 9.cxd4 ♚e7

Bílý vlastní tzv. ideální pěšcové centrum, ale náskok ve vývinu má spíše černý a rovněž fakt, že jsou již vyměněny dva páry lehkých figur, je výhodný spíše straně, která bojuje proti pěšcovému centru (deficit prostoru je každou výměnou méně a méně znatelný). 10.♚c3 0-0 11.0-0 d5! Nejradičtější ničení ideálního pěšcového centra – centrální pěšcový úder! Černý za cenu oběti materiálu rozbourá bílé pěšcové centrum, otevře diagonálu b1-h7 a závadkem i linii e. To vše povede k tomu, že bílý král tváříci se dosud, že vše je v nejjednoduchém pořádku, začne mít v dalším průběhu o svůj osud oprávněné obavy. 11...c6 – i tento poziční postup, který zvolil v premiérové partii varianty právě Smyslov, si zaslouží pozornost. 12.exd5 12.♚xd5 ♚xd5 13.exd5 ♙f5 a bílý má jasné problémy. 12...♞e8 S myšlenkou ♙f5 a ♚xd5. I Romanišin (svým mimořádným ostřížím taktickým zrakem) jistě uviděl, že bílý král nestojí na dámském křídle nejbezpečněji a může se stát obětí protiútoky černých figur. 13.♞e5! Drzý tah pouze na první pohled. Bílému nejde o pěšce c7, ale spíše o to, aby po dalším ♞g3 vyměnil dámy! 13...♙f5 14.♙c4 ♚c6 14...c6!? 15.dxc6 ♚xc6 – Viktor Korčnoj. 15.♞g3 15.♞xc7?! – samozřejmě hazard-x♗e1. 15...♞h6+! 16.♞d2 16.♞d2 ♞e7+! 16.♞ac8→

15...♞h6+ 16.f4 ♚a5 17.♙b5 c6 18.dxc6 bxc6 19.♙a4 ♚c4 20.♙b3 ♚a5 21.♙a4 ♚c4 21...♞d6!? 22.♙b3 ♚a5 23.♙c2 Bojovnost bílého není na místě! Na druhé straně je ovšem otázkou, zda by Romanišin tahy, při ochotě bílého k remíze opakovaním tahů, sám opakoval – 23.♙a4. 23...♙xc2 24.♚xc2 ♞d6 Zájem o bílého krále samozřejmě neopadá. Hrozící přečíslení černých figur, navíc do samotné blízkosti bílého krále, nutí bílého k maximálnímu soustředění i přesnosti. 25.b3?

Oslabení už i tak ne zcela neposkvrněného pěšcového krytu rozhodně není na místě! Na oslabení pole a3 bílý brzy doplatí. Lepší bylo 25.♞h1 se snahou o redukcii materiálu bez ohledu na to, že přitom bílý musí vrátit pěšce. 25...c5! Každá další otevřená linie vstříc bílému králi je samozřejmě více než vítaná. 26.dxc5 26.d5 c4! 26...♞xc5 27.♞d5 ♞a3 28.♞hd1 ♞ac8 29.♙b1 ♚xb3! 30.axb3 ♞xb3+-+. Kryt je zničen, králi nezbyvá než kapitulovat. 0:1

ŠACHinfo radí, baví, informuje!

Objednejte si
předplatné na rok
2004 již dnes!
Cena 500 Kč

U
ost
mí
usl
pro
po
Ph
3.
1.
Br
let
Št
let
Jun
go
Ml
12.
ko

M

Me
op
Př
4.
6.
15.

a

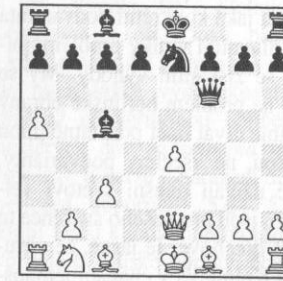
Mi
let
9 k
ky
Ba
ros
Saf
po
Lu
úč.
Sar
(N
H1

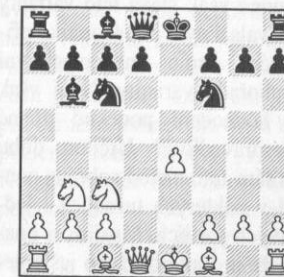
Jan
Bílek

Zhurakowski – Kostromin
1982

C45: 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.d4 exd4 4.♗xd4 ♙c5 5.♗b3 Bílý nechce trpět nejrůznějšími hrozbami na poli d4 a rovnou uhýbá napadným jezdcem. Vznikající varianty jsou charakterem odlišné od 5.♙e3 či 5.♗xc6, ale zároveň za obě strany stejně pestré a různorodé. A za obě strany lze také svěřencům tuto variantu doporučit. 5...♙b6 6.♗c3 6.a4 Rozšířené pokračování. Pro hrozbu 7.a5 by se nyní přímo nabízela myšlenka vytvoření okénka na a7 pro našeho střelce (a většina hráčů tak logicky a zcela automaticky učiní). Je to však nezbytné? Nelze poslední tah bílého chápat jako ztrátu vývinového tempa a hrozbu 7.a5 pokrýt rafinovaněji, s vývinem? Právě takové možnosti se vždy snažme se svěřencem hledat! 6...♗f6!? Ale, ale! Černý reaguje vývinem dámy?! Věc má však háček v tom, že bílý pro hrozbu matu nemůže rovněž reagovat jinak než krytím nešikovně dámou a černý potom může pokračovat nerušeně ve vývinu figur. (6...♗f6!? Ani v této variantě není zdaleka po 7.a5 všechno jasné. Po chvíli přemýšlení jistě k tomuto závěru dojdete!) 7.♗e2 ♗ge7 Vývin a pokračující skepse k oprávněnosti postupu 6.a4. 8.a5 ♗d4 Pointa! Černý neztratil čas na tah a-pěšcem a přes centrum chce jednou provždy vyřešit problém svého střelce b6. 9.♗xd4 ♙xd4 10.c3 ♙c5

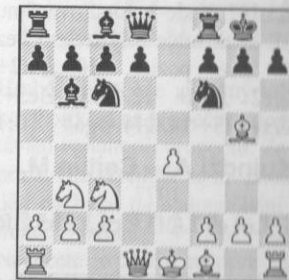

Vzniká složitá pozice, kde vzájemnými soupeřícími stranami budou v nejbližším průběhu (jako v našich ukázkách již několikrát) větší prostor bílého x náskok ve vývinu černého. Několik dalších tahů nás o této pravdě snadno přesvědčí: 11.e5 (11.b4? ♙xb4 12.e5 ♗c6!) 11...♗c6!, Honfi–Dely 1956. Ústup a zároveň překrásná profylaxe. Černý zamezuje podstatné části toho, co by bílý rád chtěl: b2–b4 s likvidací černopolného střelce i g2–g3 a ♙f1–g2 s postupným dokončením vývinu a obsazením prostoru. 6...♗f6

I zde má černý samozřejmě více možností, ale opět se chce obejít bez tahu pěšcem a. Dává přednost rychlému vývinu figur. Po tomto přirozeném a aktivním tahu však brzy nastane vážný problém, jak řešit případnou vazbu po ♙c1–g5. Uvidíme dále... 7.♙g5 Vazba by mohla být opravdu hodně nepříjemná pouze v případě, že by černý měl již po rochádě. Teď je však možné v klidu střelce zahnat a krále ukrýt na dámské křídlo!

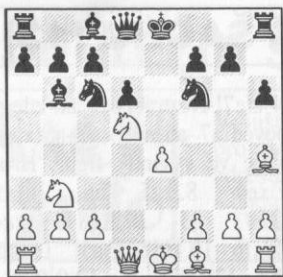
7.a4 ♗e7! Neztrácí čas ani zde na odpověď a7–a6 nebo a7–a5 a pokračuje ve vývinu figur. Hrozí 8.♗xe4. 8.♙g5 h6 9.♙xf6 (9.♙h4? g5 10.♙g3 ♗xe4 9...♗xf6 10.♗d2 ♗a5! 11.♙d. ♗xb3 12.cxb3 c6 13.0-0 0-0 14.♗h1 d6, Jaeger–Kargol 1989. Dvojice střelců černého a citlivý pěšec b3 jsou hlavními pozicičními faktory hodnocení pozice. 7.♙d3 Samozřejmě též možný způsob vývinu spojený s 0-0. Černý musí i zde pozici rozumět a pokračovat přesně. 7...d6 8.0-0 ♙e6? a dalším ♗d7 nebo ♗e7, 0-0-0 – kontrolou centrálních polí d4, e5 a případným uvolňujícím d6–d5. (8...♙g4? Naprosté nepochopení problému pozice. Černý by vyhněl dámu na lepší pole. 9.♗e1 0-0?, Hauptman–Spantov 1990, 10.♙g5!±); 7.♙f4 d6 8.♗d2 0-0! Zde se černý již vazby nemusí tolik obávat, protože tah ♙g5 by byl svázán se ztrátou tempa. 9.f3 ♗e5 10.0-0-0 ♗g6?, Dončević–Kavalek 1986; 7.♙e2 ♗e7! x♙e4. 7...h6 7...d6!? 8.♗d2 h6 9.♙f4 ♙e6, Čiburdanidze–Xie Jun 1991; 7...0-0??.

Bus–Warwaszinski 1991. Co si chce teď černý počít s vazbou po diagonále h4–d8? Vždyť postup h6 s dalším g5 a dobrovolným rozpuštěním pěšcového krytu se rovná pozici sebevraždě a trpět ji také navždy nelze! 8.♙h4 d6 9.♗d5?

**Předplatte si nás
již dnes!**

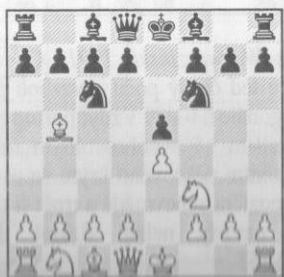

Typické taktické přehlednutí, které umožnilo vytvořit velmi líbivou kombinaci i pěkný studijní materiál pro propočít variant (*kmen*). Bílý měl samozřejmě místo tohoto pseudoaktivního výpadu dokončit vývin figur, žádné výhody v postavení mu to však přinést nemohou. 9. ♖e2 Následující, pozice precizní postup Smyslova je velmi vhodný k zapamatování (*i k několikanásobnému přehrání*). Černý nejprve pochopitelně dokončí vývin zbylých figur přesně na pole, kam pozice žádá i umožňuje, a následně zlikviduje bílé malé centrum nejradikálnějším úderem – centrálním d6–d5! 9... ♗e6 10. 0-0-0 g5 Vazbu trpět černý nemůže! 11. ♔g3 ♖e7 12. f3 0-0-0 13. ♗f2 d5!, Radulov–Smyslov 1972; 9. ♗d2? To by jistě bylo sympatičtější pole než e2, věc má však taktický háček! 9... ♗xe4! ♠, Azadmanesch–Sherzer 1998. 9... ♗xe4!! 10. ♗xd8? Vede k forsírovanému matu, jinak hraje bílý ovšem bez pilíře své pozice. 10... ♗xf2+ 11. ♗e2 ♗g4+ 12. ♗d3 ♗e5+! 13. ♗xe4 f5+ 14. ♗f4 ♗g6# 0:1

Kuindži A. – Cejtlin M.

1977

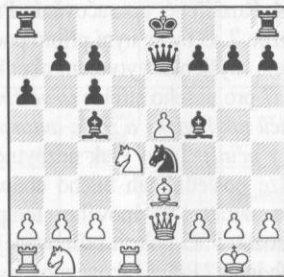
C65: 1.e4 e5 2. ♗f3 ♗c6 3. ♗b5 ♗f6

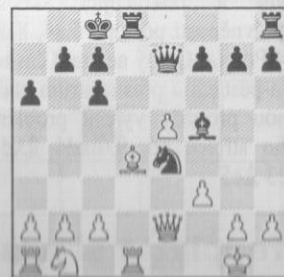
Každému z nás je snad jasné, jaké popularitě se nyní opět těší tato obrana proti španělské hře. Víme i kdo a jaká konkrétní podvarianta jsou hlavními viníky problémů bílého se získáním výhody. My se však na problém berlínské obrany musíme dívat opět podstatně jinou optikou, ne všechny podvarianty, které užívají dnešní světoví velmistři, jsou pro našeho svěřence to pravé ořechové. Je jasné, že virtuozitu Kramnika v chápání jemností a rozehrávání variant nemohou dosahovat! Zajímavým úvodem k zařazení berlínské obrany do repertoáru může být mimo zde uvedených vzorových partií i následující úvod velmistra Judoviče. Správný slovní úvod někdy může trefit přímo do černého stejně jako supervzorová partie! Nevěříte? Posuďte sami podle některých citací, které si v komentářích k zahájení partií dovoluji v tomto článku uvádět.

Judovič M. (1986): Bylo období, kdy byla tato varianta v mimořádné módě a přitahovala pozornost nejlepších hráčů i mistrů světa. Postupně však sláva této varianty opadávala a nyní jí je teoretiky prisuzována role neperspektivní a druhořadé varianty. Není však toto hodnocení poněkud přísné a nespravedlivé? Určitou dobu jsem sám tuto metodu obrany používal v některých turnajích i jednotlivých partiích. Myslím si i nadále, že je v ní obsaženo ještě nemálo neprozkoumaných možností aktivní protihry černého. 4.d4 4.0-0 4...exd4 5.e5 ♗e4! Samozřejmě! Černý musí (*stejně jako v naší variantě bílými 3...a6 5. ♗a4 ♗f6 5.d4*) již uvažovat o dalších perspektivách královského jezdece. Nejlepší místo pro něj bude na c5 a nikoliv b6, kde by byl umístěn mimo centrum i dění na šachovnici. 6.0-0 a6 7. ♗xc6 Lepší bylo 7. ♗a4 s přechodem do staré varianty centrálního systému. 7...dxc6! Pokud takový postup do-

brání v berlínské obraně takticky, variantně vychází, zasluhuje přednost! V drtivé většině případů hraje černý pozice s dvojicí střelců, a ta samozřejmě vyžaduje životní prostor – diagonály! 8. ♖e2?! Chystá až příliš optimistické rozestavení figur! To teď černý několika dalšími, velmi přesnými tahy dokáže. 8... ♗f5! Předchozí poznámka by se na toto místo dala okopírovat! 9. ♗d1 ♗c5! I neozbrojeným okem je vidět, že černý nemůže mít v pozici ani ty nejmenší problémy. Stačí dva až tři tahy a mobilizace na neaktivnější pole v centru je dokončena. Je to spíše bílý, kdo již začíná tahat za kratší konec. 10. ♗e3 ♖e7 11. ♗xd4

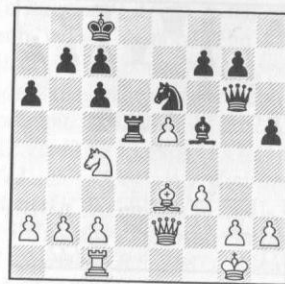

11... ♗xd4! Neztrácí drahocenný čas! Taková výměna je však dosti typická i pro pozice s dvojicí střelců: často je možné provést transformaci, jednoho ze střelců vyměnit. Zde tato výměna zároveň znamená přechod do pozic s různobarevnými střelci za nápadně výhodných podmínek pro černého. 12. ♗xd4 0-0-0 S iniciativou černého. 13.f3

13...h5!! Nádherný taktický trik –

jezdec je nepřímo kryt; přitom však, jak uvidíme později, tento postup plně zapadá i do další strategické koncepce černého. 14. ♗a3 14.fxe4? ♗g4 15. ♖e1 ♗xd1 16. ♖xd1 c5+ 14... ♗g5 15. ♗c4 ♗e6 Ideální místo pro jezdece. 16. ♗f2 ♖g5 Hrozí 17... ♗f4. 17. ♗e3 ♖g6 18. ♗xd8+ ♗xd8 ♠ 19. ♗c1 ♗d5

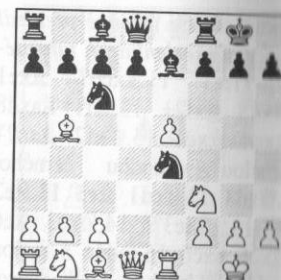
Prerádný obraz totální poziciční převahy! 20. ♖f2 c5 21.a4 h4 22. ♖xh4 ♗xc2 23.b4 ♗d1+ 24. ♗xd1 ♗xd1 25.bxc5 ♗xf3 26. ♖f2 ♗c6! Správná technika vedení útoku při různobarevných střelcích. Ohromný význam má ovládní nejdelší diagonály. Bílý král se může ocitnout ve smrtelném nebezpečí. 27. ♗a5 ♖b1+ 28. ♖f1 ♖e4! 29. ♗d2 ♗d5! Nejrychlejší realizace výhody – x ♗a5. 30. ♖f2 ♖b1+ 30... ♖b1+ 31. ♖e1 ♖xe1+ 32. ♗xe1 b6. 0:1

Širov A. – Kramnik V.

1998

C67: 1.e4 e5 2. ♗f3 ♗c6 3. ♗b5 ♗f6 4.0-0 Nejsilnější pokračování bílého je právě tento vývinový tah. 4. ♗xc6 dxc6 5. ♗xe5? ♖d4! 6. ♗f3 ♖xe4+ 7. ♖e2 ♖xe2+ 8. ♗xe2 ♠. Hodnocení pozice je zde snadné! Důvody? Hlavní poziciční faktory: Dvojice střelců v otevřené pozici, náskok ve vývinu, problémy bílého s králem. Dvojpěšec černého zde nehraje žádnou roli, neboť na křídlech je pěšcová rovnováha. 4... ♗xe4! Přesně podle Nimcoviče! Centrální pěšce je nutno pokud možno brát (*to získá však ze samozřejmě nejde*), protože každé

brání je svázáno se získáním centra. O tuto možnost se samozřejmě berlínská obrana zejména opírá! 4...d6 Vzniká tzv. Steinitzova obrana – 3...d6. Dostí pasivní, i když pevná. Již asi pro nás nebude nijak těžké vydedukovat, že přes až neuvěřitelnou oblibenost některých dětí (*a zejména jejich trenérů*), ji nelze k zařazení do repertoáru doporučit! 5.d4 5. ♖e1 ♗d6! Další klíčový tah na jezdcové pole berlínské obrany. Napadá střelce a bílý musí situaci řešit. Nemá tedy možnost zisku vývinového tempa. 6. ♗xc6 dxc6 7. ♗xe5 ♗e7, Kviriášvili–Nadania 1997. Dvojice střelců v otevřené pozici dává dokonce při přesné hře malinkaté šance na výhodu ze zahájení. 5... ♗e7 5...exd4? 6. ♖e1; 5... ♗d6 Hlavní a základní rozvětvení současné berlínské obrany, které působí bílým jasně největší vrásky. Pro našeho svěřence je však podobná varianta zcela nevhodná, takřka nepoužitelná! Učiňme ještě několik tahů a pozastavme se. 6. ♗xc6 dxc6 7.dxe5 ♗f5 8. ♖xd8+ ♗xd8 9. ♗g5+?! Mladému a nezkušenému žáčkovině prostě nikdo nedokáže bez násilí vysvětlit (*stejně jako malou rochádu u pianissima v předchozí části pojednání*), který tah je teď pro černého jedině správný a který pozicičně zcela špatný! 9... ♗e8! Kompenzací černého za oba hlavní poziciční ústrky (*struktura pěšců, král v centru*) je dvojice střelců. Proto je tento, pro neznalého sachistu podivný a pasivní tah dávající bílému vývinové tempo zcela špatný, ve skutečnosti jediný správný! K tomu, aby tuto poměrně těžkou obecnou problematiku náš svěřenec pochopil, musí mít výkonnost nejméně kandidáta mistra! (9... ♗e7? *Teď je ovšem po kompenzací!*). 6.dxe5 6. ♖e2. 6...0-0 7. ♖e1

Jak má teď černý reagovat? Neztrácí cenné tempo? Ne, pozice skrývá výborné dynamické možnosti. 7...d5!! 8.exd6 ♗xe5 Taktika ve službách strategie! Centrum se otevírá, zmizeli z něj všichni pěšci. Ve vznikajícím figurovém centru má černý zejména rovné šance. Vždyť proč by jeho figury měly stát hůře, být méně centralizovány? 9. ♗b9 ♗xe4?? ♗xh2+-. 9... ♗d6 Výborně! Správné pokračování vývinu a centralizace do figurového centra. 9... ♗xd2 10. ♗xf6! 9... ♗e8??

Hrubá chyba, ale výborný tréninkový příklad na propočít a dopočítávání variant při propočtu. Ze své praxe vím, kolikrát se mi podařilo děti nychytat na nedopočítání potřebné varianty v této pozici. Nechcete to zkusit nejprve sami? 10. ♗xe4 ♗xe4 Zůstal opravdu na konci varianty stejný motiv jak v partií? 11. ♗xe4! Ne! 11... ♗xh2 12. ♗xh2! ♖xd1 13. ♗e8#. 10. ♗e10. ♗xe4 ♗xe4 11. ♗xe4? ♗xh2+-. 10. ♗d3 ♗xd2 11. ♗xf3+ ♗xf3+ 12. ♖xf3 ♗d4=. 10... ♗b4! Černý má zcela uspokojivou hru dále však nehraje přesně a roz-

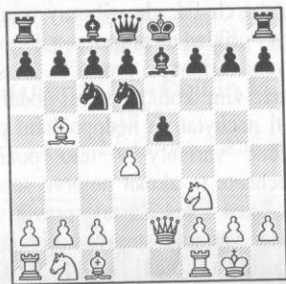
Předplatte si nás!

poněkud přepálí (zřejmě přehlédli či podcenili excellentní 17. tah bílého). 11.c3 11.♙xc6? ♙xe1 12.♙xd8 ♙xf2+ 13.♙f1 ♙axd8 14.♙xe4 ♙xe4 15.♙xf2 ♙xc2+ s malou výhodou černého. 11...♙xd1 12.♙xd1 ♙c5 13.♙e3 ♙e7! 13...♙xe3?! 14.♙xe3 ♙e6 15.♙xc6 bxc6 16.♙d4± s malou výhodou bílého (Wedberg) 14.♙e1! ♙xe3?! 14...♙g6=; 14...♙d5=. 15.♙xe3 ♙d6 15...♙g6 16.♙e5± s malou výhodou bílého. 16.♙xf5 ♙exf5 17.♙a4± s malou výhodou bílého 17.♙d3 ♙fe8=. 17...g6 18.♙e2 b5?! 18...♙fd8; 18...h5!? 19.♙c2 ♙fe8 20.♙ae1 ♙xe2 20...♙f8 21.♙e5±. 21.♙xe2 a5? 21...a6!?

22.♙e5± b4 23.♙c5! bxc3 24.♙xc3! ♙b5 Lepší bylo 24...♙a7±. 25.♙c4! ♙d8 26.♙f1 ♙e7?! 26...♙fd4 27.♙xd4 ♙xd4 28.♙c5 ♙b4 29.b3±. 27.a4 ♙d6 28.♙xc7+ ♙d5 29.♙c5 ♙b4 30.♙b3 ♙d3 31.♙xa5 ♙xb2 32.♙d5! ♙b8 33.♙d2 ♙b6 34.♙e2 ♙a6 35.♙d4 ♙b7 36.♙e4! ♙b6 37.♙d5 ♙g7 38.♙d2 ♙d6 39.♙c3! ♙f5 40.♙f4 ♙f6 41.a5 41...♙a6 42.♙b4 x♙b2; 41...♙b8 42.a6 s dalším 43.a7. 1:0

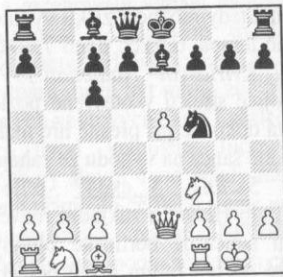
Lutz C. – Keitlinghaus L. 1992

C67: 1.e4 e5 2.♙f3 ♙c6 3.♙b5 ♙f6 4.0-0 ♙xe4 5.d4 ♙e7 6.♙e2 ♙d6!

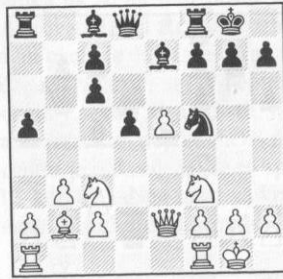
Obvyklé místo pro jezdce v této variantě. Černý napadá střelce a po výměně na c6 získává dvojici střelců pro sebe. Ta mu bude základní kompenzací za jiné nevýho-

dy pozice! 7.♙xc6 bxc6 7...dxc6? zde bohužel nevychází. Bílý rozestavěl své síly natolik chytře, že je připraven dříve obsadit sloupec d věží a získat tak ohromnou výhodu útokem na krále v centru. Černý, ač má dvojici střelců, stojí zatím pasivněji a musí pozici držet zavřenou a beze slabín do té doby, než řádně dokončí vývin. 8.dxe5 ♙f5 9.♙d1 ♙d7 10.e6!? (10.♙c3±) 10...fxe6 11.♙e5→. 8.dxe5 ♙f5!?

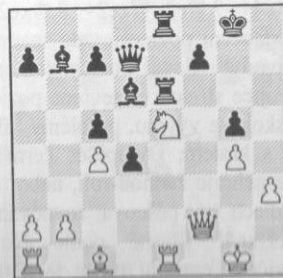

Zajímavá, aktivnější, ve skutečnosti stará, ale také dvoječná možnost, která se v poslední době začala opět vyskytovat. Právě tímto směrem by se měla repertoárová pozornost našeho svěřence na počátku volby berlínské obrany ubírat. 8...♙b7 Jedna ze základních pozic berlínské obrany. Z hlediska výběru repertoáru zde platí (i když v poněkud menší míře) totéž co o variantě 5...♙d6 s následnou strategicky obtížnou koncovkou. Až po dosažení určité úrovně hry je dobré svěřence seznámit se vzorovými partiemi této náročné, jenom zdánlivě zcela pasivní varianty. Sám ovšem vím, jak je těžké nepokusit se kopírovat partie obdivovaného velmistra, které se nám v dané variantě líbí! Vzpomínám si na televizní bleskové turnaje v Plzni, kde tuto variantu tehdy naprosto virtuózně rozehrával jugoslávský velmistr Milodar Kněžević. Případalo mi, jakoby jeho figury (tenkrát pro mě samozřejmě v této pozici tak podivně a pasivně postavené) začaly jakýmsi zázrakem vylézat z nějaké tmavé jes-

knyní sluje; vždycky však nakonec všechno pobily a Kněžević přitom navíc snad vůbec ani nepřemýšlel. Jako by mu figurky skákaly do rukou samy... 9.♙e4! Bezplatně a s tempem vylepšuje postavení dámy, neboť černý teď musí jezdce krýt. 9.♙c3 0-0 10.b3 d5! a veškeré problémy jsou vyřešeny. 11.♙b2 a5!

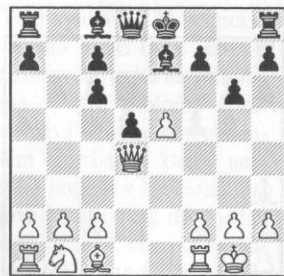

... a už se začíná projevovat základní síla černé pozice – dvojice střelců. Hrozí prostě 12...♙a6. 12.♙d3 ♙h4 13.♙xh4 ♙a6+; Taubenhaus J.–Wolf H., 1903; 9.♙bd2 0-0 10.♙e4 d5! Mistr Katalymov rozehrával tuto variantu virtuózně a může být pro děti směle vybrán jako jeden z hlavních hrdinů varianty (jakýsi šachově – variantový vzor). Sledujme na této partii, jak skvěle své figury rozestaví! 11.♙g3 c5! 12.♙d1 ♙b8 13.c4 ♙xg3 14.hxg3 d4. Důležitý triumf do další fáze partie: krytý volný pěšec v centru. 15.♙e1 ♙b6! 16.♙d3 ♙b7 17.♙f4 ♙e8 18.♙e1 ♙d7 19.f3 h5! 20.♙c2 h4 21.g4 g5 22.♙c1 h3 23.gxh3 ♙xf3 24.♙f2 ♙b7 25.e6 ♙xe6 26.♙e5 ♙d6!

Překrásný obraz rozehrané dvojice

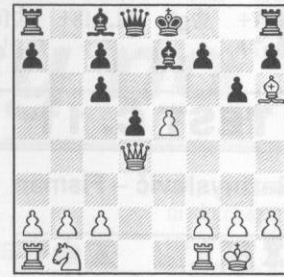
střelců i všech černých figur v této variantě. 27.♙xd7 ♙xe1+ 28.♙f1 ♙h2+ 0:1, Korsunskij R. – Katalymov B., 1978. 9...g6 10.♙d4 Pochopitelná snaha o výměnu silného jezdce, kterou bílý navíc opírá o taktickou repliku. Na jiné, běžné vývinové tahy odpoví černý rovněž přirozeně 0-0, ♙b7 (to lze někdy i ušetřit) a d7–d5! 10.b3 Vzhledem k chystanému (a nutnému!) d7–d5 je tento způsob vývinu černopolného střelce jistě více než pouze logický; po nejdelší diagonále může černého dost potrápít. 10...0-0 11.♙b2 ♙b7 12.♙bd2 d5 13.exd6 (13.♙f4 ♙g7 (13...c5 14.c4 ½, Kudrin S.–Spasskij B., 1987) 14.♙ad1 ♙e6 15.♙a4 a5=, Morovič Fernandez I.–Spasskij B., 1987) 13...cxd6 Nyní se černí pěšci posunou vpřed a vznikne velmi nejasná pozice s tzv. visacími pěšci černého. Vinou oslabení královského křídla g7–g6 musí být černý mimořádně obezřetný. 14.♙fel d5 15.♙a4 (15.♙e5 f6 16.♙e6+ ♙f7 pěšcový střed a dvojice střelců černého vše spolehlivě vykrývají!) 15...c5 16.♙e5 d4!∞, Mainka R. – Keitlinghaus L., Praha 1992. 10...♙xd4 11.♙xd4 Na první pohled se zdá, že s dalším vývinem může mít černý problémy. V pozici však dřímají dynamické možnosti 11...d5!

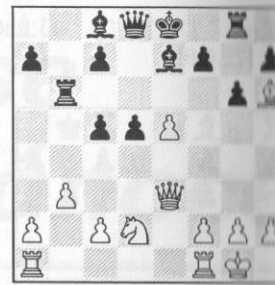
11...0-0 12.♙h6 ♙e8 13.♙c3 c5

ŠACHinfo je tu pro vás!

14.♙d2↑ s iniciativou. Gligorič S. – Trifunovič P., Budapešť 1948. 12.exd6 12.♙h6

Pochopitelná snaha a v podobných pozicích (jak již víme z řady ukázek) výtečná profylaktická myšlenka. Brání černému v logickém (na první pohled dokonce nutném) pokračování vývinu – malé rochádě; bílý se navíc i vyvíjí! V čem je tedy vlastně problém? Proč tento tah není nejoblíbenější a nejsilnější zbraní bílých? Proč nemá žádoucí úspěch a popularitu? Věc má totiž několik háček: Centrum je na rozdíl od řady dříve zkoumaných pozic zavřené a ovládají je pěšci obou stran. Druhým důležitým faktorem je skutečnost, že černý může prostě myšlenku s 0-0 opustit a schovat krále na dámském křídle. Sledujme nyní, jak si v pozici poradí náš nový hrdina – mistr Katalymov! 12...♙g8 Černý se samozřejmě neobává vtržení ♙h6–g7. Smyslem tahu věží je vytvoření obavy bílého, že po g6–g5 by někdy mohl v dalším průběhu mít těžké problémy s hrdinným střelcem! (12...♙e6 Černý nebere zřetel na poslední tah, pokračuje ve vývinu figur a plánuje po 0-0-0 schovat krále případně na dámském křídle. 13.♙d2 c5! 14.♙a4+ ♙d7! Koncovka je pro černého vítaná i proto, že by potom již nemusel tolik pečovat o svého krále. 15.♙a6 c6 16.♙ad1 ♙c7 17.b3 ♙b6 18.♙e2 0-0-0 Černý je bez problémů! Schlosser M. – Keitlinghaus L., Münster 1992.) 13.♙d2 c5 14.♙e3 ♙b8 15.b3 ♙b6!

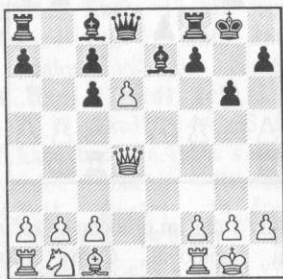
Někdy v dalším průběhu se za idea naplňovat. Černý hrozí po g6–g5 střelce zlikvidovat. Nastane čas, kdy se náš světlo poprvé s takovou pozicí prostě kat musí! Mám na mysli situacii, kdy král zůstane v centru, kde však zcela uzavřeno, a tak král hrozí absolutně žádné nebezpečí. Pozice je toho jasným dokladem, neboť není v silách bílého jak centrum pročistit, zbavit se krále a otevřít proti černému králi c rálí sloupce. Jediným problémem potom bývá už jen zajistit konvenci věží (král jim v tom může to překážet). Zde se i tento problém vyřeší již během nejbližších několika tahů. 16.f4 g5! 17.♙xg5 18.♙f2 ♙e7 19.♙xg5 ♙e7 20.♙f3 ♙g4 21.♙d2 ♙b7

Na tomto místě by již náš světlo měl poměrně snadno odhalit svou námi navržené bezvariantní známky – xg2!! 22.h3 ♙g3 23.♙bg6 24.♙f4 d4 25.♙h4 26.♙h2 Na závěr strategicky efektivně provedené partie ještě nale efektní kombinace. 26...♙xg5 Malevinskij A.–Katalymov 1976; 12.♙c3 0-0 (12...♙d2 0-0 13.♙d2 c5 14.♙e3 ♙b8 15.b3 ♙b6!

12...♙e6 12...♞b8!? 13.♙h6
♞e8=. 12...0-0!

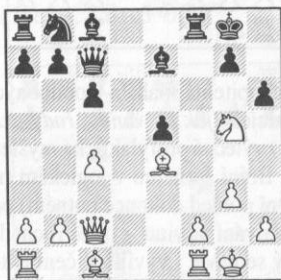
Taktika proti taktice. 13.♙h6
13.dxe7? I s takovou možností je
však třeba počítat! 13...♞xd4
14.exf8♞+ ♙xf8 15.♙h6+ ♙g8
16.♙c3 Přes veškerý vnější efekt
nemá bílý přece jen za dámu dosta-
tečnou kompenzaci! 13...♙f6
14.♞b4 14.♞c5!? ♞e8 15.♞xc6
(15.dxc7 ♞xc7 s podobným dru-
hem kompenzace jako v partii.)
15...♙d7 16.dxc7 ♙xc6 17.cxd8♞
♞axd8= 18.♙c3 g5! 19.♞fe1
♞xe1+ 20.♞xe1 ♙xc3 21.bxc3 ♞d6
22.♙xg5 ♞g6. 14...♞e8 15.dxc7
♞xc7 16.♙c3 ♙f5= Černý má za
obětovaného pěšce celkem solidní
náhradu ve dvojici střelců v ote-
vřené pozici a tlaku figur na dám-
ské křídlo. 17.♞ac1 ♞b6?! Lepší
bylo 17...♞ab8 18.♞a3 ♙e7
(18...♞e7!?). 18.♞a3 ♞ab8
19.♙a4 ♞d4 20.♙e3± ♞h4
21.♙xa7 ♞b7 22.♞fe1?! Bílý se
rozhoduje jít do efektní varianty
s obětí dámy (pokud se mu ji poda-
řilo v partii dopočítat až do konce,
všechna čest), ta ovšem není pro
černého rozhodně nevýhodná
a končí remízou věčným šachem.
22.♙e3. 22...♞a8 23.♙c5

23...♙xb2! 24.♙xb2 ♞xa3
25.♞e8+ ♙g7 26.♙f8+ ♙f6
27.♙xa3 ♞d4 28.♙d1 ♙xc2
29.♙e3 ♞b1= 30.♞xb1 ♙xb1
31.♙e7+ ♙g7 32.♙f8+ ♙f6
33.♙e7+ ½

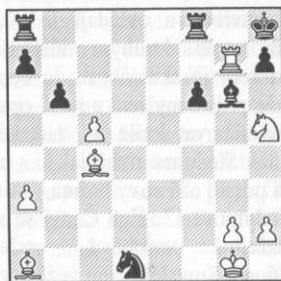
TEST Č. 11

Razmyslovič – Fisman

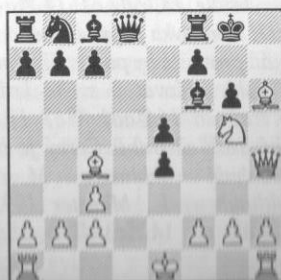
Bílý na tahu donutil svého soupeře
velmi rychle ke kapitulaci.

Denker – Becker

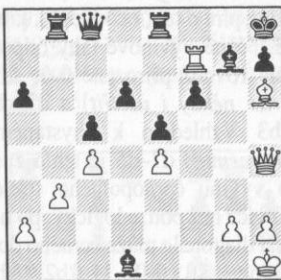
Ohromné přečíslení bílých figur, v
okolí černého krále, nemůže zůstat
dlouho bez následků. Jak dokázal
bílý rychle vyhrát?

Humprich – NN

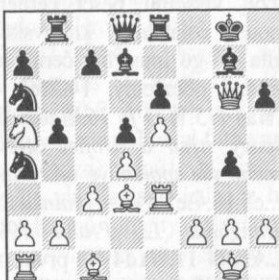
Ani zde se černý král již příliš ne-
nasměje. Bílý na tahu donutil sou-
peře ihned ke kapitulaci.

NN – NN

Bílý, který je nyní na tahu, oběto-
val již za útok na krále spoustu ma-
teriálu. Podaří se mu však prorazit?

Sokolskij – Sajgin

Po krásném úvodním tahu bílého
je již vše jasné...

Klavins – Žuravlev

Vzorně rozvinuté bílé síly a mimo-
řádně nešťastný černý král v centru
rozhodnou o osudu partie v několi-
ka tazích. Bílý na tahu rychle vy-
hrál.

Jan Bílek

**Řešení testu č. 11
z minulého čísla
ŠACHinfo 17/2003**

**Razmyslovič – Fišman
1978**

1.♔d5+! Idea kombinace – odkrytí dráhy! Stejná jako ve všech následujících kombinacích. Pravda, zde je forma opravdu ještě jednodušší.
1...cxd5 1...♙f7 2.♖h7+ ♔f8
3.♗h8# 2.♗h7# 1:0

Denker – Becker (1947)

1.♙g8+! ♙xg8 2.♙xf6+ ♙g7
3.♙xg7# 1:0

Humprich – NN (1929)

1.♙g7! Odkrývá dáme cestu k matičímu poli h7. 1:0

NN – NN

1.♙xg7+ ♔g8 2.♙h8!! Tato kombinace dala podle ohlasu leckomu rádně zabrat. Tichý tah, kombinace s ideou odkrytí dráhy – sedmé řady, je opravdu pěkný.
2...♔xf7 2...♔xh8 3.♗xh7#
3.♗xf6+ ♔g8 4.♗g7# 1:0

Sokolskij – Sajgin (1950)

1.♙f3! Rozhodne zásah černopolného střelce. Právě pro toho věž milostivě uhýbá. 1...gx f3
Hrozilo 2.♗h7 mat. 2.♙xh6 ♙e7
2...♗e7 3.♗h7+ ♔f8 4.♗h8+ ♔f7
5.♗xg7# 3.♗h7+ ♔f8
4.♗h8+ ♔f7 5.♗xg7+ ♔e8
6.♗f8# 1:0

Klavinsk – Žuravlev (1968)

1.♔d5+! cxd5 2.♗a3+ ♔d8
3.♗d6+ ♔c8 4.♙c1+ 1:0

**Savičič A. – Markovič I.
1990**

B34: 1.e4 e5 2.♔f3 ♔c6 3.d4
cxd4 4.♔xd4 g6

Dračí varianta! Abychom již při prvním seznámení s ní děti pobavili i přitáhli, je možné použít například následující vysvětlení ke vzniku jejího názvu: vzniká tzv. dračí varianta. Název tomuto systému dal ruský mistr Fedor Duz-Chotimirskej, který se zabýval v té době i astronomií. Všiml si geometrické podobnosti mezi Souhvězdím Draka na obloze a výstavbou černých pěšců v této variantě – h7, g6, f7, e7, d6. Dračí varianta je myslím velmi vhodná k zařazení do repertoáru svěřence v období po zažitém 1...e7-e5. Slibuje dynamickou hru s konkrétními možnostmi protihry. Oba střelci zůstávají (na rozdíl od jiných sicilských výstaveb) vždy na otevřených diagonálách, a co navíc, náš svěřenec musí přece začít postupně chápat i význam fianchettovaných střelců (zde ♙g7). Dračí varianta v tomto provedení se taktickými obraty svázanými s postavením ♙g7 jenom hemží! 5.♔c3 ♙g7 6.♙e3 ♔f6 7.♙e2 0-0

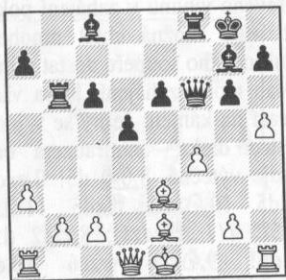

V tomto pořadí tahů dračí varianty černý ponechává dámského pěšce na d7 s jasným strategickým cílem: chce bez ztráty času uskutečnit programový protiúder v centru d7-d5. Ten mu dává nejen více než dostatečnou protihru, ale znemožňuje i použití nejnebezpečnější výstavby bílého proti dračí variantě – tzv. Rauzerova útoku! Tento útok je svázán s výstavbou f3, ♗d2, 0-0-0 s dalším nástupem proti rošádovému postavení černého (h2-h4-h5). Zde však tato snaha naráží opět na nepříjemně d7-d5 a z „Rauzera“ potom nezbyvá čas – zhoľa nic – viz další ukázkou. 8.a3? Jak takový tah pochopit? Jak jej mohl bílý zahrát? Jako trenéři bychom jistě museli svého svěřence za takový tah proti pravidlům zdravého vývinu v zahájení pokárat. Bílý možná chtěl mnohem zkušenějšího soupeře dostat mimo dosah teorie zahájení. Kosa však narazí na kámen: černý se v jmenostech draka – „antirauzera“ orientuje výtečně. 8.0-0 d5! 9.exd5 ♔xd5 10.♔xd5 ♗xd5 11.♙f3 ♗a5# (11...♗c4#); 8.♗d2 d5! 8...d5! 9.♔xc6 bxc6 10.e5 10.exd5 ♔xd5! 10...♔d7 11.f4 Plán bílého (je-li možno takto vůbec hovořit) spočíval snad v tom, že vyčkávacím 8.a3 dosáhl nyní po zablokování centra pozici, kde má již bílý jindy zahránou rochádu. Zde se tedy bílý pokouší této zbytečnosti využít a zahájit jakýsi bodákový útok na pozici černého krále. 11...e6 12.h4?

Porušení snad všech základních pravidel strategie! Pro našeho malého svěřence je však dobré zdůraznit zejména toto: bílý nemá právo útočit na postavení našeho krále! Nemá totiž ani převahu na šachovnici (nemá výhodu), ani převahu v centru či alespoň pevný střed. No a jaká reakce, jaký trest za toto porušení „šachových příkazů“ je nyní nejvíce na místě? Protiúder v centru! 12...f6! Centrum nemůže bílý udržet! 13.exf6 ♖xf6! Vývin a příchod nové figury do hry! 14.h5?! Bílý zjevně vůbec netuší, co se na šachovnici děje. Záchrany už ovšem nebylo, protože krále schovat bílý nedokáže. 14...♞b8! Začínají se objevovat hrozby. Pádem pěšce b2 by se bílá pozice samozřejmě okamžitě zhroutila. 15.♠a4 ♖b6 16.♠xb6 ♞xb6!!

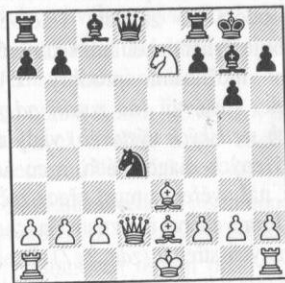

Pěkná pozici obět kvality.. Černý si je dobře vědom, že bez bílého černopolného střelce je pozice jako stavba bez hlavního pilíře. 17.♠xb6 axb6+ Všechna slabá černá pole bílý prostě nemůže zbylími figurami vykrýt. Konec na sebe nenechá dlouho čekat. 18.h6 ♠h8 19.♖c1 e5! 20.c4 exf4 21.cxd5 ♞e8 22.dxc6 ♠a6 23.0-0 ♠xe2 24.♠xf4 ♖d6 25.g3 g5 26.c7 ♠a6 27.♠g4 ♠d4+ 28.♠xd4 ♖xd4+ 29.♠g2 ♞e2+ 30.♠h3 ♠c8+ 31.g4 ♖xg4# 0:1

Crepetaux – Glatman V. 1972

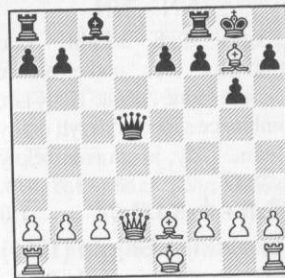
B34: 1.e4 c5 2.♠f3 ♠c6 3.d4 cxd4 4.♠xd4 g6 5.♠c3 5.c4. 5...♠g7 6.♠e3 ♠f6 7.♠e2 7.♠xc6:

7.♠c4!; 7.f3?! 0-0 s dalším plánovaným d7-d5! 8.g4 ♖b6! ↑ xd4, xb2; 8.♠c4 ♖b6! xd4, xb2. 7...0-0 8.♠d2?! Bílý trvá za každou cenu na uskutečnění útoku ve stylu „Rauzera“. Chystá 0-0-0 s dalším nekompromisním šturmem na pozici černého krále (h2-h4-h5). Jaký je v dané chvíli správný recept? Odpověď snad již není těžká ani při teprve druhém přehrávání – seznamování svěřence s jemnostmi dračí výstavby! 8.♠b3 Tím bílý radikálně zamezuje v této variantě obávanému d7-d5, ovšem rauzera útoku se černý samozřejmě již obávat nemusí. Po 8...d6 přechází hra do klasických pozic dračí varianty. Lepší bylo 8.0-0. 8...d5! Jak ukazuje praxe, bílý teď zhoľa ničeho nedosáhne. Tento protiúder naprosto ničí snahu o postavení „Rauzera“. 9.exd5 ♠xd5 10.♠xd5 10.♠xc6 bxc6 11.♠xd5 cxd5 nemůže bílého pochopitelně ani trochu uspokojit. 10...♠xd4! 10...♖xd5 11.♠f3. 11.♠xd4 11.♠xe7+?

Takto mohl bílý získat pěšce, ovšem cena by byla příliš vysoká - čas! Po dalším vynuceném 11...♖xe7 12.♠xd4 ♠xd4 13.♖xd4 ♞e8 je bílý s králem v centru v dosti obtížné situaci. Pokud pronikneme do pozice více (máme před sebou nepochybně typ pozice pro propočít houština a výborný tréninkový materiál) zjistíme, že jedinou schůdnou možností bílého je snaha zjednodušit pozici vrácením pěšce. A) 14.♠d2 ♠g4 15.f3 ♠ad8+. B) 14.♠d3 ♠g4

15.f3 ♠ad8+ (15...♠f5) 16.♖c4 ♠d4 17.♖b5 ♠d7. C) 14.♠c4? ♠f5+ 15.c3 ♠ac8. D) 14.♠e3 ♠D1) 14...♠g4! Ani tato možnost by nám rozhodně neměla v přesném propočtu ujít. 15.♖xe7 ♞xe7 16.f3 ♠ae8 (16...♠xf3) 17.0-0-0 ♞xe2 18.fxg4 ♞xg2 19.♠d7 ♞ee2 20.♞xb7 ♞xc2+ 21.♠b1 V partii Swiecicki-Plater 1955 se bílému nakonec podařilo pozici udržet. D2) 14...♖xe3? 15.fxe3 ♞xe3=. D3) 14...♖b4+! D3a) 15.♖c3. D3a1) 15...♖e4 16.♖e3! a bílý se drží (16.0-0? ♖xe2 17.♠f1 ♖b5+). D3a2) 15...♖e7 16.♖e3! a opakováním tahů (16.♖c4? ♠f5). D3a3) 15...♖xc3+? 16.bxc3 ♠g4 17.f3 ♞e7 18.♠f2! D3a4) 15...♠g4 16.♠f3 ♠D3a5) 15...♖b5! D3b) 15.c3 ♖a4 D3b1) 16.♖h6 ♖b5 (16...♠f5+) 17.♖d2 ♠g4+ 18.f3 ♞xe2+! 19.♖xe2 ♞e8. D3b2) 16.♖d4 ♖a6. D3b21) 17.♖d2 ♠f5 (17...♠g4) a 18...♠ad8+. D3b22) 17.c4 ♠f5 a 18...♠ad8+; 11.♠c4 ♠f5! ♠. 11...♖xd5 12.♠xg7

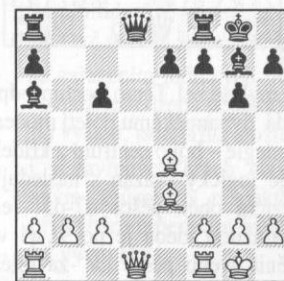
12...♖xg2! Bílý má málo útočného potenciálu, aby mohl černého krále obtěžovat! 13.0-0-0 13.♖d4?! Jistě odvážná, ale přesto nekorektní obět. No a jak si v pozici poradil sám Vladimir Simagin (toto jméno by dětem mělo být důvěrně známo, patřil například mezi největší mistry v pozicích s různobarevnými střelci). Posudte sami. 13...e5! 14.♖xe5 ♖xh1+ 15.♠d2 ♠d8+! 16.♠d3 ♖d5 17.♠e1 ♠f5 18.♞e3 ♖xe5 19.♠xe5 ♠ac8+, Pogrebysskij I.-Simagin V. 1950. 13...♠xg7 14.♖e3 ♖c6 15.♠d3 ♠e6 15...♖e6 Poněkud drzejší po-

kračování, ale i zde černý nakonec bez větších problémů uplatnil materiální výhodu. Obě partie jsou si ovšem i tak dosti podobné. 16.♖g3 ♖xa2 17.♖e5+ ♠g8 18.h4 ♖e6 19.♖g3 ♖f6 20.♠del ♠f5 21.♠xf5 ♖xf5 22.♞e5 ♖f6 23.f4 ♠ad8 24.♖e3 ♠d7 25.h5 ♠fd8 26.hxg6 hxg6 27.♖h3 e6 28.♖h7+ ♠f8 29.♖h6+ ♠e7 30.♖h2 ♠d4 31.♠f1 ♠d5 32.♠xd5 ♠xd5 33.♖g3 ♖d4 34.♖a3+ ♖c5 35.♖f3 ♖b5 36.c3 ♖c4 37.♖f2 ♖d3 38.♖h4+ g5 39.♖f2 ♠a5 40.b4 ♖xc3+ 0:1, Lutskan I.-Rausis I. 1994. 16.h4 19.17.♠hg1 ♠g4 18.♠del ♠fe8 19.♖g3 ♖f6 20.♠egl e6 21.f3 ♠f5 Bílý nemá šanci ochranný kryt kolem černého krále prorazit. Má na to příliš málo figur. 22.♠g5 ♠xd3 23.cxd3 ♞h8 24.f4 b6 25.d4 ♠ac8+ 26.♠b1 ♠c4 27.d5 ♠xf4 28.dxe6 ♠c8 29.a3 ♠f1+ 30.♠a2 ♠xg1 31.♖xg1 ♖xe6+ 0:1

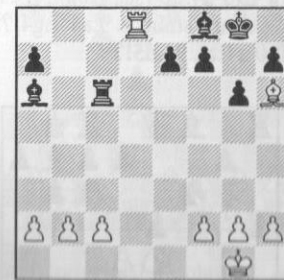
Van Leeuwen M. – Winants H. 1996

B35: 1.e4 c5 2.♠f3 ♠c6 3.d4 cxd4 4.♠xd4 g6 5.♠c3 5.c4 Upevněním centrálního bodu vniku pole d5, vzniká tzv. Maróczyho výstavba nebo systém. Za cenu ztráty času získává bílý prostorovou výhodu a co navíc, programové d7-d5 černému vyrazí navždy z rukou. 5.♠xc6?! Posiluje naopak centrum černého, a to bez valné náhrady. 5...bxc6 6.♖d4 ♠f6! ♠ (6...f6!? a mohutné centrum dává i zde černému lepší perspektivy.). 5...♠g7 6.♠e3 ♠f6 7.♠c4 Správný postup. Bílý s vývinem zamezuje uskutečnění programového d7-d5. 7.♠xc6 bxc6 8.e5 ♠d5! Vývinová obět pěšce. 9.♠xd5 cxd5 10.♖xd5 ♞b8= s výbornou figurovou hrou, jak ukazuje praxe! 7...0-0 8.h3?! Bílý teď očividně očekával 8...d6 s přechodem do klasičtějších podob dračí varianty. Vždyť d7-d5 zamezil a ztráta tempa 8.h3 se mu zdála stejně nevyhnutelná – pro pozici hrozbu ♠f6-g4. Černý mu však názorně

predvede, že energie dámského pěšce není ještě (ani daným rozestavením bílých lehkých figur) vyčerpána! Lepší bylo 8.♠b3 nebo 8.0-0 ♠xe4! I zde je možný taktický úder, i když je zjevné, že 0-0 je účelnější tah než oslí ucho v partii. (8...d6 s pozici hrozbu 9...♠g4 a výměnou nejcentnější lehké figury bílého. 9.h3 s přechodem do klasické dračí varianty.) 9.♠xe4 d5 10.♠xc6 bxc6 11.♠d3 Po vrácení figury zbude bílému lepší pěšcová struktura, kompenzaci černého je však výborná souhra figur a tlak na bílé pěšce dámského křídla. 11...dxe4 12.♠xe4 ♠a6!

Vývin především. 13.♠xc6? Ztráta vývinového tempa. (lepší bylo 13.♠e1) 13...♞c8! 14.♖xd8? Příliš rozehrává černé figury. Bílý se zde dopouští fatální chyby v propočtu variant – porušuje princip dopočítávání! (14.♠e4 ♠; 14.♖f3 ♠) 14...♠fxd8 15.♠fd1? ♠xd1+ 16.♠xd1 ♠xc6 17.♠d8+ ♠f8 18.♠h6

Takto si bílý vše naplánoval. Neobtěžoval se však již variantu

řádně dopočítat. 18...♞c8. Tahem musem, hrozba výměny a napadání věže. To bílý přehléd.

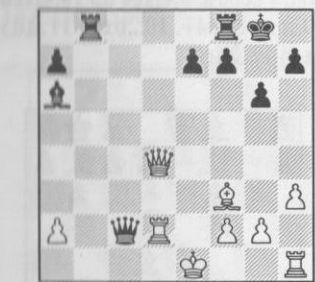
8...♠xe4! Nečekané? Pro ná ne! Zdá se, že černý získá zpetu gura za příliš drahou cenu: c tím postavení vlastních figur. Ano, ale za to černé figury b mnohem silnější, vyvinuté, ne vě o našem známém zapomen králi v centru. 9.♠xe4 d5 10. 10.♠b5 ♠xd4 ♠. 10...bxc6 11 dxe4 12.♠xe4

12...♖a5+ Hra černého n duje „dračí“ energii! Jako v podobných pozicích nesmi získat ani náznak času k vy nutí. 12...♠xb2 13.0-0! 13 13.c3 ♞b8! 13...♖e5 14. 14.♠f3. 14...♠a6!!+

bílého krále v centru šachovnice. První podkapitola každé lekce či knihy zabývající se tématem krále v centru, by mělo být: význam diagonály a3-f8 s mnoha praktickými ukázkami. Zde je jedna nefalšovaná! Podrobný rozbor takové partie dá našemu svěřenci mnohem více než u mládeže tak časté (stejně jako bezduché) memorování variant. 15.♞d1 15.♞xa8 ♣xb2+; 15.c3 bylo sice o něco lepší, ale stejně nedávalo bílému žádnou šanci. 15...♞fd8 Ani k 0-0-0 černý bílého nemusí pustit. 16.♣c2 ♣ab8 s rozhodující pozicí převahou. 15...♣xb2 16.♞d4 ♞xd4 17.♣xd4 ♣xc2 18.♞f3 ♣ab8 Rozhodujícímu vtržení nemůže bílý zabránit. 19.♞d2

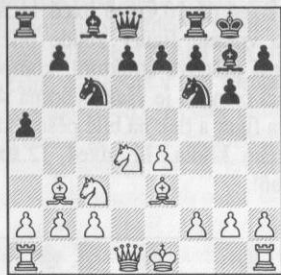
A na závěr pěkné, i když už jedno-
duché kombinační rozuzlení.
19...♣b1+ 20.♞d1 ♣xd1+!
21.♞xd1 ♣e2#. 0:1

Horváth J. – Eberth Z.
1991

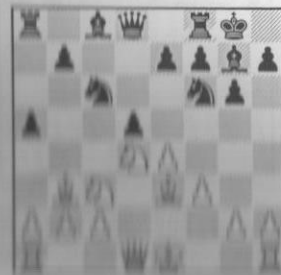
B35: 1.e4 c5 2.♟f3 ♟c6 3.d4
exd4 4.♟xd4 g6 5.♟c3 ♞g7
6.♞e3 ♟f6 7.♞e4 0-0 Černý do-
končuje vývin královského křídla
a rozvažuje si ruce pro případnou
protihru v centru. Bílý má nyní
(jak již víme) výběr různých po-
kračování, ale tah v textu je vlastně

ŠACHinfo
je tu pro vás!

něh o zisk výhody ze zahájení;
může stále i doufat, že černý
ustoupí a přece jen připustí
Rauzerův útok. 8.♞b3! 8.♣d2?
♟g4! Význam černopolného střel-
ce je tak velký, že zde můžeme
směle říci: bílý nepokryl poziční
hrozbu, černý ji tedy uskutečňuje.
8...a5!?

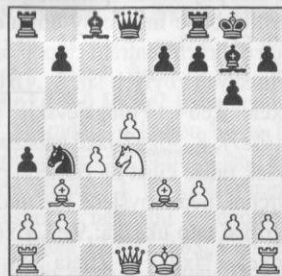
Nemylme se! Tento postup odpo-
vídá dynamickému pojetí moderní
strategie – boj o centrum z křídel –
a je logicky svázán s následující
poziční obětí pěšce d7-d5! Jeho
okamžitou ideou je po 9...a4 vy-
měnit svého pěšce „a“ za bílého
centrálního a tím získat převahu
pěšců v centru. Stinné stránky kří-
delního výpadu jsou ovšem rovněž
patrné: oslabení dámského křídla.
Vzniká složitý (pro našeho přece
jen již poněkud zkušenějšího svě-
řence) souboj dynamických a sta-
tických možností pozice! 8...d6
9.f3 – Rauzerův útok. 9.f3
Upevňuje pozici centrálního pěšce
a vykrývá i nejrůznější možné tak-
tické výpady v budoucnosti sváza-
né s ♟f6-g4. Je však zřejmé, že má
i své stinné stránky. 9.a4 ♟g4!??;
9,0-0 a4!?. 9...d5!?

zahájení strategii 8...a5. Posle-
ním upevňujícím tahem vznikla
v pozici bílého nová slabá pole
a na ta se nyní pozornost černého
upře. Černý by samozřejmě i rád
zadržel bílého krále v centru co
nejdéle a jde mu i o náskok ve vý-
vinu; předpokládá se totiž, že oběť
pěšce bílý musí přijmout a tím
(i snahou o jeho udržení) ještě ně-
jaký čas ztratí. 10.♟xd5?
Nejslabší možnost bílého.
Výměna jezdců c3 a f6 může při-
nést trable pouze bílému. Hrozba
a5-a4 se tím jen zesílila a krytí
♟d5 postupem c2-c4 bude (jak
uvidíme) efektně vyvráceno.
Lepší bylo: a) 10.♞xd5.
Odevzdává černému do rukou vý-
hodu dvojice střelců, ale hrozba
postupu (a tím i další smyslupl-
nost postavení pěšce a5) odpadá.
10...♟xd5 11.exd5 ♟b4 12.♟de2
♞f5!#. Hrozba bílým polím je lo-
gickým důsledkem vyměněného
♞b3. Nebo: b) 10.exd5 ♟b4
11.♟de2. Bílý musí pěšce d5 po-
kryt, ale ke slovu potom přijde
hrdiný ♞a5, který se tak vehe-
mentně zajímal o centrum.
Obětuje na a4 svůj život, odláká
některou z bílých lehkých figur
a tím umožní dobrat na d5 – otev-
řit hru. Vznikající varianty jsou
velmi složité, ale dávají černému
živou figurovou hru a o to nám jde
v této fázi přípravy repertoáru
především. (11.♟db5) 11...a4
12.♟xa4 ♟fxd5. 10...♟xd5
11.exd5 11.♞xd5? ♟xd4
12.♞xd4 ♞xd4 13.♣xd4 e6+.
11...♟b4 12.c4?! 12.♟e2 a4+;
12.♟b5 a4+; 12.c3 ♟xd5
13.♞xd5 ♣xd5+. Klasická pozice

**Už jste zaplatili
předplatné
ŠACHinfo
na rok 2004?**

fené pozice. Podobná, jaké sam-
otnému. Šlo již z historických Steinitzových či
Tarraschových partií. 12...a4!

13.a3 13.♞c2. Nedošel teď černé-
mu střelný prach? Vždyť bílý
v příštím tahu odrochuje! Ne, v po-
zici je příliš mnoho taktických sla-
bin a souhra černých figur je fa-
mózní. Stačí jeden silný tah!
13...e5!+-. Dokáže váš svěřenec
tento tah nalézt a doplnit další tu-
ně varianty? 13.♞xa4 ♣a5!+,-
lepší bylo ♟13.♣d2+. 13...axb3
14.axb4 ♣xa1 15.♣xa1 e5!+ Bílý
i zde doplatí na špatné postavení
krále a množství taktických slabín.
16.♟xb3 16.♟e2 ♣h4+ 17.g3
♣xc4, Goc-Bosak, corr. 1995;
16.dxc6? ♞xd4. 16...♣h4+ 17.g3
♣xc4 0:1

Repertoár proti 1.d4

Výstavba repertoáru zahájení dětí
proti 1.d4 představuje značný
praktický a konečně i teoretic-
ký problém! Chci předem zdůraz-
nit, že tato část článku zřejmě bude
zároveň i částí nejpolemětější, ne-
boť i ve své praxi jsem se setkal se
zcela protichůdnými názory, jak
by děti měly proti 1.d4 reagovat.
Pravda, polemiku vedou nejčastěji
poměrně silní praktičtí hráči, i téměř
však bez jakýchkoliv trenérských
zkušeností či výsledků. Přesto je
zřejmě třeba brát jejich názory
alespoň na vědomí. Pevně však vě-
řím, že pro většinu trenérů musí
být „naordinován“ dítěti například
tohoto repertoáru – 1.d4 d5 2.c4 e6

jako mnohé samotnému.

Shrme si nejprve, jaký druh pozi-
ce bychom chtěli ze zahájení vy-
získat a co při výstavbě repertoáru
musíme bezvýhradně respektovat:

- chceme dosáhnout pokud mož-
no otevřené figurové hry i cha-
rakterem připomínající otevře-
né hry.
- význam pěšce „c“ v zavřených
hrách není ještě možné „bez
páchání násilí“ svěřenci vy-
světlit. Tento jeho význam po-
chopí mnohem později.
- nechceme měnit, rušit nechuť
svěřence k uzavírání střelců f8,
c8 tahy d6 či e6 jako například
ve phillidorově obraně či Stei-
nitzově obraně španělské hry.
- se zařazením indických her je
rovněž ještě třeba nějakou do-
bu vyčkat, jsou příliš složité.
- i v zavřených hrách chceme
svým způsobem respektovat
při výběru repertoáru historic-
ký vývoj hry.

Na jaké zahájení musí padnout
volba ve snaze o zachování výše
uvedených bodů? Nabízí se jen je-
diný správný výsledek rovnice –
Čigorinova obrana dámského
gambitu

Karkus K. – Jamrich G.

1999

D07: 1.d4 d5 2.c4 ♟c6!?

Tuto principiální obranu proti
dámskému gambitu začal Michail
Ivanovič Čigorin stabilně používat
na sklonku 19. století. Velmi dobře

na šachovou strategii, tak i v
stylu hry. Černý v podstatě jakob
tvrdí: budu se snažit ze všech s-
nasměrovat pozice zahájení d-
otevřených vod, získat náskok v
vývinu, zkrátka chovat se jakob
se na šachovnici odehrávala otev-
řená, a nikoliv zavřená hra! Jak
poprask tehdy asi čigorinova obra-
na vyvolala mezi precizními
zičními hráči netřeba zdůrazňovat
Tarrasch se například vyjadřoval
přímou: obrana je zcela špatná; če-
ný ignoruje významného pěšce c
pro využití v boji o centrum a
vzdává tak boj o střed. Čigorin
však ve svých partiích překrývá je-
jí zjevné nedostatky svojí genial-
itou! Ne, zcela tak tomu rozhodně
není! Obrana se opírá o solidní po-
ziční odůvodnění. Je založena na
protihrě proti poli d4 a aktivní fi-
gurové hře, figurovém tlaku na
centrum. Problémem této obrany
je však (jak ostatně uvidíme dále)
zejména fakt, že jakákoli nepře-
nost má pro černého fatální násle-
ky. V takovém případě může by-
bílým snadno pozicičně převálco-
ván. Je možné říci, že čigorinov-
obrana je jakýmsi ideovým pře-
chůdcem novějších zahájení, kter-
se začala užívat začátkem 20. sto-
letí (aljechinova obrana, nimcov-
čova indická obrana, ragozinova
obrana či grünfeldova indická
obrana) a ve kterých černí priori-
ně uskutečňují figurový tlak na
centrum. 3.cxd5 Principiální, z-
leka však ne jedině řešení problé-
mů pozice bílého. Bílý má kromě
této přímočaré možnosti ještě tyto
B) 3.e3; C) 3.♟f3; D) 3.♟c3; E)
3.♞f4 a ostatní možnosti. Logick-
rozdělení variant na začátku studi-
konkrétního zahájení (při nebo p-
přehrání vzorových partií pr-
chut na začátku seznamování se) i
pro svěřence naprostou podmín-
kou. Učí totiž nejen logickému tříd-
ění studijního materiálu obecně
(nejen v šachu) a tím i systematic-
nosti myšlení, ale navíc i umožňu-

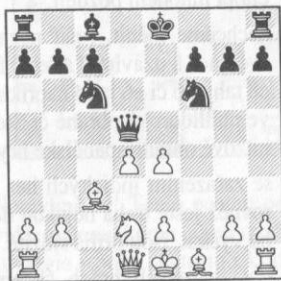
je snadnější zapamatování nezbytných variant i podle jiného klíče než jen pouhým memorováním či dokonce bezduchým biflováním variant. 3... Wxd5 4. Qf3 Jedna ze základních pozic obrany. Bílý kryje centrálního pěšce a současně vytváří poziční hrozbu 5. Jc3 se ziskem vývinového tempa. Pokud se rozhodneme tuto obranu svému svěřenci doporučit a následně s ním nastudovat, musíme mu do podvědomí napasovat následující obecnou část! Bez ní, resp. bez jejího zvládnutí, bude mít v této obraně vždy těžký život a neubrání se rychlým porážkám.

Černý má v Čigorinově obraně tři základní povinnosti. Pokud je beze zbytku plníme, nemůže se nám nic zlého stát. Jsou to:

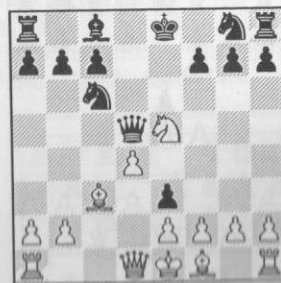
1. Nikdy neztratit tempo!
2. Nikdy si neudělat ze svého bělopolného střelce invalidu (neuzavřít jej tahem e7-e6).
3. Útočit na pěšce (pole) d4. Již v této první vzorové partii uvidíme, jak důsledně černý musí v zahájení pravidla 1-3 dodržovat pod hrozbou ztráty dobré pozice.

4...e5! Jediný správný tah, který splňuje naše tři požadavky; vývin bez ztráty tempa v budoucnu, nezakrývá Qc8 a konečně i útočí na bod d4. 4... $\text{Qf6}?$! 5. $\text{Qc3}\pm$ $\text{W}a5$ 6.e3 e5 7. Qb5 (7.dxe5, Marshall F.-Lasker E., 1907); 4... $\text{Qg4}?$! 5. $\text{Qc3}\pm$ $\text{W}a5$ 6.d5 0-0-0 7. Qd2 Qxf3 8.exf3 Qb4 9.a3 Qxd5 10. $\text{Qa4}+$, Toluš-Aronson 1957. 5. Qc3 5.dxe5?! $\text{Wxd1}+$ 6. Qxd1 $\text{Qg4}+$ a 7...0-0-0+ se skvělou hrou černého. 5... Qb4 Opět jediné správné, neporušuje zásadu číslo jedna. 6. Qd2 Qxc3 Zásada 1. je dodržována! 7. Qxc3 Jak má teď černý pokračovat? Bílý upevnil své postavení v centru (Qd4) a dvojice střelců by mu v případě otevření centra mohla v budoucnu přinést mnoho dobrého. 7...e4! Tematický postup a zároveň jediné

na složitější hru než po tahu v partii. Bílý chce dokončit vývin tahy e3 a Qc4 a současně vyhnat dámu z centrálního i blokádního postavení a získat tak i vývinové tempo. Černý musí i zde reagovat přesně; přesto má i nyní (stejně jako po 8. Qe5) dvě možné alternativy. 8... Qf6 (8...e3?! *Blokádní obět pěšce, jejímž cílem je zbrzdit vývin figur bílého královského křídla. Zde je však bílý na podobnou eventualitu dobře připraven!* 9.fxe3 Qf6 10.e4!

Bílý vrací pěšce, ale jeho černopolný střelec nyní samozřejmě ožije. 10... Qxe4 11. Qxe4 Wxe4 12.d5 Qe7 13. Qxg7 Qg8 14. Wd4 $\text{Qf5}\infty$, Beljavskij-Miladinovic 1994) 9.e3 0-0 Qc4 (10. Wc2 Qe8 , Petrov-Ravinskij 1940) 10... Wg5 ! Nasměrování černých figur na královské křídlo vypadá (samozřejmě i díky Qe4 !) velmi sympaticky. Nelze samozřejmě 11.0-0? pro 11... Qh3 . 8...e3!

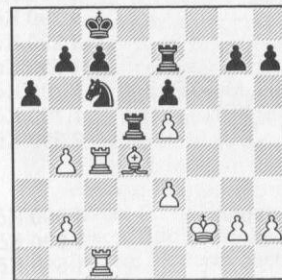

Typická blokádní obět pěšce, jejímž cílem je nedopustit na dlou-

ho křídla. Bílá pozice tak zůstane určitý čas jakoby rozdělena na dva znesvářené tábory – dámské a královské křídlo spolu zkrátka nebudou schopny nalézt společnou řeč. Mezitím bude mít černý dostatek času i dobrých centrálních polí pro vývin svých zbylých sil. 8... Qxe5 9.dxe5 $\text{Qe6}=\text{}$, Polugajevskij L. (9... Qe7); 8... Qge7 Jaké nebezpečí však může číhat na černého při povrchní, nepromyšlené hře může ilustrovat tato ukázka: 9.e3 Qxe5 10.dxe5 $\text{Wxd1}+$? Ztráta času! 11. Qxd1 0-0? 12. $\text{Qb4}+$, Majeed W.-Hadjiyiannis K. 1986. 9. $\text{Wb3}?$! Těžké dilemma řeší bílý po svém. Mohl obět pěšce přijmout, ale vývin by byl pak samozřejmě ztížen. Takto však zase (po výměně dam) nebude mít ani tu minimální materiální náhradu za svou opravdu katastrofální pěšcovou strukturu. 9. $\text{Wd3}?$! A v daném případě zase bude „trpět“ bílý král. 9...exf2+ 10. Qxf2 Qf6 11. Wf3 Qxe5 12.dxe5 $\text{Qe4}+$ 13. Qe1 Qxc3 14. Wxc3 0-0-+. Partie je pozičně rozhodnuta. Scheffner - Baumhus 1988; 9.fxe3 Qf6 10. $\text{Wb3}?$! Pochopitelná snaha bílého zjednodušit pozici výměnami, dokončit postupně vývin a za pomoci dvojice střelců dobýt konečného úspěchu – uplatnění materiální převahy. Černý však v dalším průběhu dokázal, že rozbitá struktura bílých pěšců je přece jen už trochu příliš (jeden trojpešec a jeden dvojpěšec, lepší bylo Q10.Qxc6) 10... Wxb3 11.axb3 Qxe5 12.dxe5 Qe4 !

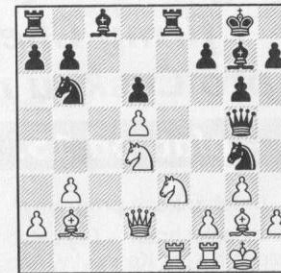
13.g3 Qxc3 ! Transformace výhody pozice. 14.bxc3 0-0 15. Qg2 a5!, Erdogan H.-Skembris S, 2001. Kandidát na volného pěšce nakonec rozhodl partii. Lepší bylo $\text{Q9.Qxc6}!$? 9... Wxb3 10.axb3 Qxe5 11.dxe5 exf2+ 12. Qxf2 $\text{Qe6}+$ 13.b4 Qd5 14. Qd1 Qe7 15.e3 0-0-0 16. Qe2 Jedinou poziční náhradou, o kterou by se bílý mohl teoreticky opřít, je jeho dvojice střelců. I tu však omezují vlastní nešťastní dvojpěšci. 16... Qhe8 17. Qd2 Qb3 ! Čelí jakémukoliv projevu aktivity. 18. $\text{Qg4}+$ Qe6 19. $\text{Qxe6}+$ Tím je ovšem partie strategicky rozhodnuta. Zbytek figur – věčný Qd5 proti nešťastníkovy Qc3 nemůže nechat nikoho na pochybách o výsledku. 19...fxe6 20. Qc2 a6 21. Qd4 Qc6 22. Qhc1 Qe7 23. Qc4 Qd5

Snad nejvýstižnější i nejtipnější komentář k podobné pěšcové struktuře lze nalézt v knize Akiba Rubinsteinu od J. Razuvajeva a V. Murachverihu u partie Rubinstein-Marshall 1912 (v citaci obráceny barvy): „Koření úmyslu černého! Nyní jsou bílí pěšci nápadně podobní nejkvalitnějším lahůdkám z cukrárny Labužník – všichni jsou odsouzeni k snědení.“ 24. Qe2 Qxe5 Další transformace výhody. Z materiálního poměru jezdec x střelec přechází černý do věžové koncovky s pěšcem navíc. 25. Qxe5 Qxe5 26.e4 Qh5 27.h3 c6 28. Qf1 Qe7 29. Qe3 Qb6 30. Qf8 Qb5 31.b3 e5 32. Qf5 g6 33. Qf3 Qe6 34. Qf7 b6 35. Qd7 Qg5 36. Qd2 Qe3 !

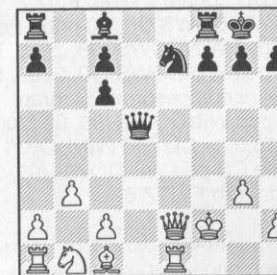
TEST Č. 12

Margolit – Vaserskij

Bílý vyhraje po velmi hezkém úvodníku, vše je však třeba rádně dopočítat!

Betner – Pateson

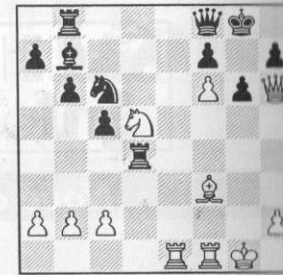
Zde však vypadá pozice černého na první pohled dosti pevně. Jaký tah byste bílému navrhli a o jaké varianty byste se přitom opírali?

Zuidema C. – Bilek I.

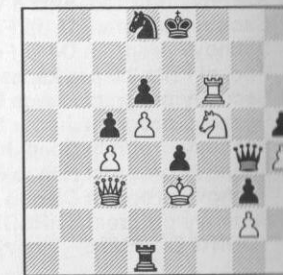
Černý na tahu soupeře překvapil několika různými údery.

Bednarski J.
v. Georgadze T.

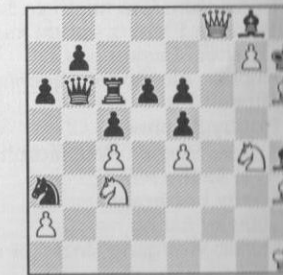
Bílý na tahu zahájil krásnou a skrytou kombinaci. Vše propočítejte a navrhněte řešení.

Bagirov R. – Rieke T.

I tento úkol, kombinace, vyžaduje dosti soustředění a úsilí. Dokážete se dopočítat až k vynucené výhře bílého ve všech variantách?

Melikov J. – Sachnazarov

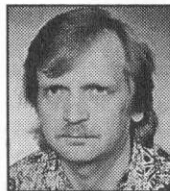
Jak byste bílými pokračovali? Dokážete se i zde dopočítat až konce, na doraz a pozici vyčerpání variantami?

Už jste si nás předplatili?

10
ne
11
f6
3!
04
i3
e5
+
04
06
f4
04
04
a-
e-
15
t;
t.
18
15
-)
04
f5
05

ie
e-
re
06
04
07
1
+
08
08
0
0
r-
0
0
r-

ŠACHY DO ŠKOL – ŠKOLA ŠACHU (15)

Jan Bílek

Řešení testu č. 12 z minulého čísla ŠACHinfo 18/2003

Margolit – Vaserskij 1967

1. ♖e5! Dvojnásobné odkrytí dráh! 1... ♗xd2 1... ♗d8 2. ♖xg7+- 2... ♗xe8+ ♖f8 3. ♖e7+ ♖h8 3... ♖g7 4. ♖d5# 4. ♖d5+ ♗xb2 5. ♗xf8# 1:0

Betner – Patteson 1958

1. ♗xe7 Bílý věž nepotřebuje! 1... ♗d4+ 2. ♖e3! Rozhodně nejenergičtější i když stačí i jiné postupy. 2... ♗xa1 3. ♗xf8+ ♖xf8 4. ♖c5+ ♖g8 5. ♗e8# 1:0

Zuidema C. – Bílek I. 1968

1... ♖xe2 2. ♗xe2 2. ♗xe2 na situaci nic nemění. 2... ♗xd5!! 3. ♗xd5 3. exd5 ♗xe2 4. ♗xe2 ♗b6. 3... ♗b6 xb2, g1 4. ♖c1 ♗xg1 5. ♗xb7 ♖f8 6. ♗xa6 ♖e5 0:1

Bednarski J. v. Georgadze T. 1971

1. ♖e7+!! ♖xe7 1... ♖h8 2. ♗xf8+ ♗xf8 xc6. 2. ♗xf8+ ♖xf8 2... ♗xf8 3. fxe7+- xb7, f8, e8. 3. fxe7+ ♖e8 4. ♖xb7 ♗xb7 5. ♗xf7! 1:0

Bagirov R. – Rieke T. 1997

1. ♗f8+! 1. ♖xd6+! ?+- 1... ♖xf8 1... ♖d7 2. ♗xd8+! ♖xd8 3. ♗a5+ A) 3... ♖d7 4. ♗a7+ ♖c8 5. ♖e7+ ♖d8 6. ♖c6+ ♖c8 7. ♗b8+ ♖d7 8. ♗d8#; B) 3... ♖c8 4. ♗a8+ ♖d7 (4... ♖c7 5. ♗a7+ ♖c8 6. ♖e7+-) 5. ♗b7+ ♖d8 6. ♗e7+ ♖c8 7. ♖xd6+ ♖b8

8. ♗b7#; C) 3... ♖e8 4. ♗a8+ C1) 4... ♖f7 5. ♖h6+- (5. ♗b7+-); C2) 4... ♖d7 5. ♗a7+ ♖d8 6. ♗e7+ ♖c8 7. ♖xd6+ ♖b8 8. ♗b7# 2. ♗h8+ ♗g8 2... ♖f7 3. ♖h6+- 3. ♗f6+ ♗f7 3... ♖f7? 4. ♗e7# 4. ♗xd8+ 4. ♗xd6+- 4... ♗e8 5. ♗f6+ ♗f7 6. ♗h8+ ♗g8 7. ♗h6+ ♖e8 7... ♖f7 8. ♗e6+ ♖f8 9. ♗e7# 8. ♗xh5+ ♖d8 9. ♗xd1 1:0

Melikov J. – Sachnazarov 1974

1. ♗xg8+!! ♖xg8 2. ♖f6+! ♖xf6 2... ♖f7 3. g8 ♗+ ♖xf6 4. ♗xe6# 3. ♖xe6+ ♖h7 4. g8 ♗+ ♖xh6 5. ♖f5! ♖g7 6. ♗h7+ ♖g5 7. ♗g6+ ♖f4 8. ♗g4+ 8. ♖d5+ +- 8... ♖e3 9. ♗e2+ ♖d4 9... ♖f4 10. ♗f2+ ♖g5 11. ♗g3+ ♖f6 12. ♗g6+ ♖e7 13. ♗xg7+- 10. ♖b5+!! 10. ♗d2+ ♖xc4 11. ♖e6+- 10... axb5 11. ♗d2+ ♖xc4 12. ♖e6+ d5 13. ♖xd5# 1:0

Chalifman A. – Morozevič A. 1995

D07: 1.d4 d5 2.c4 ♖c6 3.e3 e5! Jediný tah splňující naše tři pravidla! 4.cxd5 4.dxe5 d4! Známa situace z Albinova protigambitu. Černý dobývá za cenu materiálu klíčové pole d4 a přebírá iniciativu. (4... ♖b4+! 5. ♖c3 ♖ge7 Soltis A.: Černý má díky náskoku ve vývinu miniiniciativu; 4... ♖xe5? Takto děti velmi často chybní. Teď ovšem černý po 5.cxd5± nemá za pěšce naprosto žádnou náhradu.) A) 5.cxd4?! ♗xd4 (5... ♖xd4?! Výměna dam je přesvědčivější, protože po ní se vytváří hrozba 7... ♖c2) A1) 6. ♖f3 ♗xd1+ 7. ♖xd1 ♖g4 s dalším ♖xe5, 0-0-0 (7... ♖f5). A2) 6. ♗xd4 ♖xd4 Černý hrozí jak šachem na c2, tak chce prostě i dokončit rychle vývin po ♖f5 a 0-0-0. 7. ♖d3 ♖g4! Pěkný profylaktický

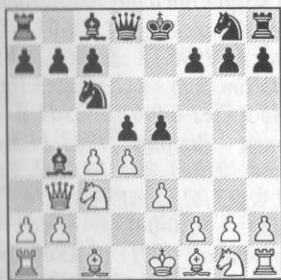
motiv. Černý brání přirozenému vývinu ♖e2 a současně provokuje oslabující a pro bílého nevýhodné 8.f3. 8.f3 (8.h3 ♖h5 9.g4 ♖g6 10. ♖xg6 hxg6 a bílý má staronový problém - xc2. 8. ♖f4 0-0-0↑, Vlk – Zítek A., 1996.) 8... ♖e6 (8... ♖h5!? s dalším ♖g6 - xc2.) 9. ♖e3 (lepší bylo 9. ♖e2 0-0-0 10. ♖xd4 ♗xd4, Green – Rizzitano, 1983 11. ♖e4! ♗xc4 12. ♖e3 ♖c5 13. ♖e2 ♖xe3 14. ♖xe3 f6! 15. exf6 ♖xf6 16. ♖c3 ♗e8) 9... 0-0-0, Réti – Bogoljubov, 1921. 10. ♖xd4 ♗xd4 11. ♖e2 ♖e7 12. ♖d2 ♖g6 13. ♖xg6 hxg6 s dalším 14... ♖f5. Černá dvojice střelců nyní kraluje. B) 5. ♖f3? Ani takto jednoduše problémy bílého rozhodně řešit nelze. Následující motiv je pro podobné pozice (s klínem – ♖d4) typický a je si jej třeba rozhodně dobře osvojit. 5... ♖b4+! 6. ♖d2 dxe3! 7. fxe3 ♖c5!, Estrin J. C) 5.a3! Ještě nejlepší, ale výhodu to bílému samozřejmě přinést nemůže. 5... a5! 6. ♖f3 ♖c5! Polí d4 je třeba věnovat stále mimořádnou pozornost. Černý musí být připraven dobrot na d4 figurou a tuto svou další sílu tam bezpodmínečně udržet. (6... ♖ge7) 7. exd4 (7. ♖e2 ♖ge7 8.0-0 ♖g6, Estrin J.) 7... ♖xd4 (7... ♖xd4! 8. ♖c3 ♖g4, Franco – Miladinovič 1998). C1) 8. ♖c2 ♖ge7 9.0-0 0-0 10. ♖c3 ♖xc3!?, Bareev E – Morozevič A., 1997 (10... ♖xe5=).

Máte již tuto knihu ve své knihovně? Ne? Tak dlouho neváhejte!

Vlastimil Jaran
Dynamika strategie zahájení

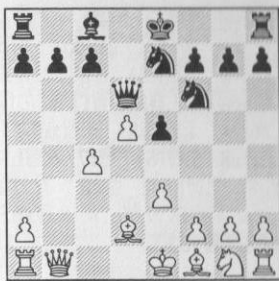

C2) 8. dxd4 Wxd4 9. c3 Wxe5+ 10. e2 dge7 11. 0-0 0-0 12. Ee1 $\text{Ed8}\uparrow$, *Weschke – Kahn, 1993*; 4. d3 exd4 5. dxd4 dxd4 6. Wxd4 d6 s pohodlnou hrou černého; 4. c3 Eb4 5. Wb3 ?

Přehlízí následující taktickou možnost. (5. cxd5 Wxd5 s přechodem do *postavení z partie*.) 5... exd4 6. exd4 dxd4 ! 7. Wxb4 ? d2++ . 4... Wxd5 5. d3 Eb4 6. d2 Exc3 7. bxc3 Bílý sází vše na své excellentní, mohutné pěšcové centrum, které mu spolu s dvojicí střelců může přinést ohromné poziční plusy. Teoretické spory, které se zde vedou, jsou velmi poučné a zatím sotva vyčerpané. Už v následujícím tahu má černý nemalou možných plánů, jak se proti snahám soupeře postavit. 7... d6 Černý se zatím v centru „nevyjadřuje“, a tím bílému znesnadňuje vývin královského křídla. 7... exd4 8. cxd4 d6 ? Profylaktická myšlenka J. Podgorného. Černý chce být připraven jak na vývin d2-f4 tahem d6 , tak i na budoucí d3 tahem c8-f5 . Tím se mu zatím podaří udržet bílé centrum v klidovém stavu, na svém současném místě. Pro svěřence je jisté toto pokračování v dané pozici nejschůdnějším řešením! 9. e2 (9. d3) 9... Wd6 ! 10. d3 (10. d4 d6) 10... 0-0 11. e2 (11. d3 d5) 11... d5 12. 0-0 d5 , Pachman L.; 7... Wd6 Nedopouští c3-c4-d5 . Je ovšem otázkou, zda to vůbec pro černého představuje nebezpečí. 8. d3 d6 9. f3 0-0 10. e2 Zde mívají černí se ziskem důstojné protihry proti

mohutnému bílému centru jistě problémy. 8. c4 8. d3 ; 8. f3 ! s dalším 9. e4 . 8... Wd6 9. d5 d6 10. Wb1

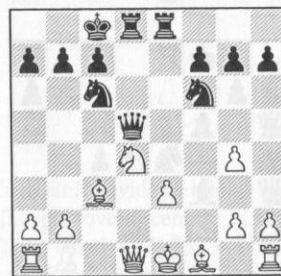
Charakterem jedna z typických pozic Čigorinovy obrany. Bílí pěšci sice vytvářejí bílému velkou prostorovou výhodu, avšak naproti tomu sami uzavírají centrum šachovnice pro svého střelce a blokují mu řadu diagonál. V takových pozicích rozhodně nelze mluvit o převaze střelců nad jezdci. Poslední tah bílého sice vypadá nezvykle, má však celkem logická opodstatnění. Dáma se chystá podporovat e3-e4 s vytvořením poctivého pěšcového řetězu – masívu v centru, napadá pěšce b7 , a tím poněkud znesnadňuje vývin černých figur dámského křídla. Nakonec, černý musí samozřejmě počítat i s výpadem d2-b4 . 10. Wa4+! ; 10. d3! ?; 10. Wc2! ; d5 . 10... 0-0 11. e4! 11. Eb4 c5! 12. dxc6 Wc7 s dalším 13... $\text{Ed8}\uparrow$ a případnou kompenzací za pěšce ve značném náskoku ve vývinu i postavení bílého krále, který může v centru v dalším průběhu těžce trpět. Lepší bylo 11. d3 . 11... d7 12. d3 d5 Královský jezdec pouze plní svou přirozenou funkci – centrální pole c5 si o jeho návštěvu přímo říká. Navíc, černý také uvolnil pěšce f7-f5 k zahájení aktivních operací v centru. 13. d2 f5 14. 0-0 f4! ? Černý je naladěn bojovně. Nyní se rozhoří boj na obou křídlech, přičemž i zde šance černého rozhodně nebudou horší. 14... fxe4 15. dxe4 dxe4 (15... d3 16. dxc3

d3 17. Eb4! s malou výhodou bílého) 16. Wxe4 c6 17. d3 =. 15. f3 g5 16. d1 f17 17. d3 b6! ? 18. Eb4! g4 19. fxg4 dxc6 20. f2 g7 21. dxc5 bxc5 22. d3 d6 23. Wb5 d4 24. Wxc5 24. d1 dxc2! ? 24... Wg6 25. Wc6! 25. d6 $\text{Ee8}\uparrow$, s malou výhodou černého (25... Ee8). 25... Wxc6 26. dxc6 Ee8! ? 26... d3 27. g3 Ed8 (27... fxg3 28. hxc3 Eg3+ 29. d2) 28. d2 !; 26... d3 27. d1 dxc2 (27... d7 28. g3!) 28. dxc2 f3 29. Ed2 Eb8! ? (29... fxg2 30. Ed7); 26... Ed8 27. d1 (27. d2 d3 28. g3 fxg3 29. hxc3 Eg3+ 30. d2 Ea3+) 27... d5! 28. d2 Eg5 29. d1 e8 30. Ee1 $\text{Exc6}\uparrow$, s malou výhodou černého. 27. d2! Ee6 28. c5 Eeg6 29. dxe5 d3+ 30. Exf3 30. gxf3 ? d3+ 31. d1 $\text{Eg1}\#$. 30... d3 31. d4+ d3 32. dxc7+ 32. g3! ? 32... dxc7 33. d1 d6! ? 33... dxc2 ; 33... dxe4 . 34. d2! ? 34. Ee1 dxc2 (34... e5 35. d7 Δ Exe4 36. d3+) 35. dxc2 f3 36. Ee1 Eg2+ 37. d1 =. 34... dxe4 35. Ed1 Exc6 36. Ed8 d5 37. g3 fxg3+ 38. hxc3 Eef6+ 39. d1 Ee6 40. d2 Ee8 41. Ed2 Eef8+ 42. d1 h6! ? 43. d2 dxc2 ? 43... d6! 44. Exc6 Exc6 45. Eh2 d4 46. d2 $\text{dxc5}\uparrow$, s malou výhodou černého. 44. Eg2 d4 45. Eb2! = c6 46. Eb7 a5 47. Ea7 Ef3 48. Ea5 Eg3 49. Ea4+ dxc5 50. Eh4 1/2

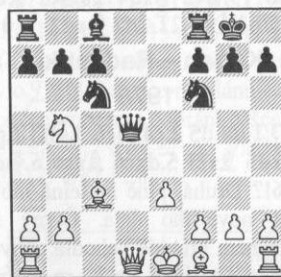
Marcelin C. – Conquest S. 2001

D07: 1. d4 d5 2. c4 d6 3. e3 e5! 4. cxd5 Wxd5 5. d3 Eb4 6. d2 Exc3 7. dxc3! ? Myšlenka novějšího data, která byla ještě relativně nedávno zcela ignorována (považována za nemožnou). O co se vlastně opírá? 7... exd4 8. d2 ! Bílý se chystá dobrat na d4 jezdcem, což by mu po dalších výměnách na d4 přineslo jednoznačně výhodnější koncovku s mohutnou dvojicí střelců. Černí se dlouho nemohli s touto pozicí srovnat, ale i ona má pro bílého svou stinnou

stránku, a tou je opět vývin. 8. d3 ? d4 – xd4 ; 8. exd4 ? xc3 , xd4 . 8... d6 8... d6 8... d4! ? 9. f3 d6! Střelec c3 je již napaden. 10. dxd4 A nyní je možné hrát ve stylu starých romantických mistrů na vývin a krále v centru! 10... 0-0-0! 11. fxg4 $\text{Ehe8}\infty$

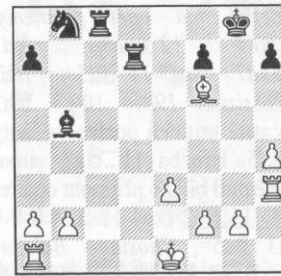

9. dxd4 0-0! Naznačuje bílému, že může mít určité problémy se svým králem. Ten nyní samozřejmě může navrhnout výměnu dam se snahou předem otupit ostří případného útoku na xh1 . 10. d6 5

Jak má teď černý reagovat? Při měkké hře se může snadno ocitnout ve zcela „vysušené pozici“ bez možnosti jakéhokoliv dynamického projevu. Conquest však nyní vyřeší problémy pozice opravdu skvěle. Lepší bylo 10. dxc6 nebo 10. Wb3 . 10... Wg5! Důležité je bránit vývinu bílého a nikoliv bránit d7 ! 11. h4 11. dxc7 d4! 12. dxc6 Wxf6 13. Wxg4 Wxb2 →. 11... Wb6 12. dxc7 d4! 13. Wb3 Ead8! 14. Wxb7 d4 → 15. Eb5 Ed7 16. d5 ? To ovšem ztrácí bílému figuru. Jako ekvivalent získá sice tři pěšce a dokonce se mu podaří vyměnit dámy, a tím snížit nebezpečí

okamžitého konce (xh1), ale samotnou partii to již nezachrání. 16. Exc6 Exc6 17. Wxa7 a bílý samozřejmě nemůže přežít. Lepší bylo 16. d2 . 16... d6 17. Ea6 d6 18. d6+ $\square$ gxf6 19. Wxd6 dxb5 20. Wxf6 Wxf6 21. dxf6 Ed7 22. Eh3 Ee8! +

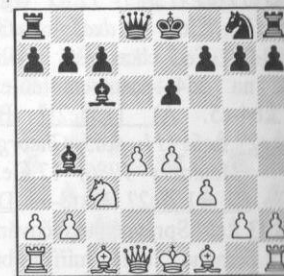

Černý má stále dostatek figur na pokračování matového útoku! Nezanedbatelnou roli na tomto faktu hrají i různobarevní střelci na šachovnici a z toho plynoucí chronicky slabá bílá pole v táboře bílého. 23. Eg3+ d8 24. d3 Ee4 25. Eg5 Exc6 26. g3 d3 27. Eg5 d4 28. Eg6 Ed3 29. Ee1 d7 30. Ea6 d5 31. d1 Ed7 32. f4 d3+ 33. d2 d4+ 34. d1 d3 35. a3 Exc3! 36. bxc3 Ed2 Past za-klapla. 37. Ea7 $\text{d3}\#$ 0:1

Pillsbury H. – Čigorin M. 1895

D07: 1. d4 d5 2. c4 d6 3. d3 I teď vytváří bílý poziční hrozbu 4. cxd5 s dalším ziskem vývinového tempa, a proto je následující tah (z *hlediska Čigorinovy obrany*) vynucen. 3... d4 4. cxd5 dxc3 4... Wxd5 ? Původní doporučení Tarrasche, který ovšem, jak již víme, neměl o naší obraně valné mínění a neměl proto ani důvod se nějak zvlášť správnou hrou černého zabývat! 5. d3 Wa5 6. d5! 0-0-0 7. d2 d3 8. exf3 d4 9. a3 dxd5 10. d4+ v nám již známé partii *Toluš – Aronson 1957*. 5. dxc6 Po excellentních vítězstvích Čigorina v partiích s Pillsburym v této partii, Teichmannem (1904) a dalšími považováno přímo za nepřesnost.

Později však oprávil tento tah V. Panov. Bílý ponechává černému nejdelší diagonálu pro střelce a spoléhá na vybudování svého mohutného pěšcového centra, které by i tohoto střelce mohlo udržet na uzdě. Pozice se střelcem na c6 je poměrně netypická, přesto zde však často dochází k typickému střetu – boji proti tzv. ideálnímu pěšcovému centru bílého. 5... Exc6 6. d3 e6 Právě onen Čigorinův tah, na který se tak často v průběhu 20. století názory měnily! 7. e4 Eb4 7... d6! Při přesné hře nyní bílý všechny pokusy o likvidaci svého pěšcového centra odvrátí! 8. f3 Eb4 9. Ee3 0-0 10. d4 Ee8! ? 11. 0-0? Přehlíží taktický obrat! (11. Wb3!) 11... d5! , *Pinčuk – Kišněv 1974*, 12. exd5 $\text{exd5}\uparrow$. 8. f3

K této pozici všichni Čigorinovi soupeři cílevědomě směřovali. Mysleli si, že ovládnutí centra pěšci jim zajišťuje trvalou výhodu. Avšak svým dalším tahem a následnou přesnou strategií se Čigorinovi podařilo bílé centrum nejprve znehybnit a posléze svou poziční výhodu (díky předsunutému bodu d5 a slabému d4) i vystupňovat. 8... f5! !

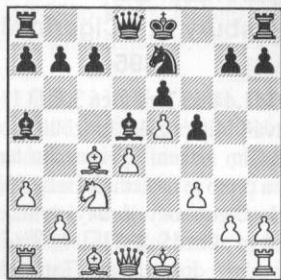

Vypadá to, že bílý začíná mít se svým pěšcovým centrem starosti. Pěšec e4 je napaden a teď dojde buď přímo k likvidaci pěšcového centra, nebo k jeho znehybnění. Při pozornějším pohledu na šachovnici nám však nemůže ujít další, velmi podstatný dynamický faktor! Poslední tah černého nejen že oslabuje pěšce e6, ale nelze jej nazvat ani vývinovým! Právě tohoto faktu využívá gambitová myšlenka Panova – 9.♞c4! – viz poznámka k následujícímu tahu. Lepší bylo 8...♞h4+. Černý se snaží všemi dostupnými způsoby utóčit na druhý pilíř pěšcového centra – xd4. Tomu podřizuje veškeré rozestavení figur. 9.g3 ♞f6 (9...♞h5 10.♟g2 0-0-0, *Semkov – Dimítrijev 1981.*) 10.♞c4 (10.♞c4 0-0-0 11.♞e3 ♞c5! 12.e5 ♞g6 13.♞d3 ♞h5 14.dxc5 ♞xf3) 10...0-0-0 Teď chce ještě zesílit útok na ♞d4 postupem e6-e5 a ♞b4-c5. A) 11.♞e2!? B) 11.♟g2? ♞c5! (11...♞a5, *Gheorghiu – Meulders 1986*) 12.♞e2 e5! ♣. C) 11.♞c2? ♞xf3+. D) 11.♞d3 ♞a5! Správné pokračování plánu černého. Střelec míří na b6 k zesílení útoku na ♞d4! 12.0-0 ♞b6 13.e5 Konečně se podařilo centrum bílého znehybnit. (13.♞e2 e5!) 13...♞e7 14.♞e4 ♞xc4 15.fxe4 f6! 16.fxf6 ♞xf6 17.e5 ♞d5 Na závěr blokáda a výborná pozice černého! 9.e5?

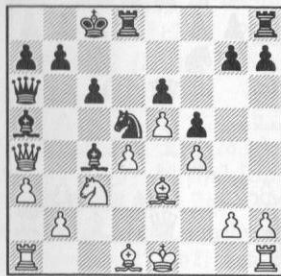
Hrubá pozici chyb! Bílé centrum je nyní bezplatné (tj. bez jakékoliv jiné kompenzace) znehybněno, černý ovládá pole vniku pro

své lehké figury (jezdce či střelce) a navíc s nejcitlivějším místem bílé struktury ♞d4 lze již sotva něco dělat! 9.♞c4!! ♞h4+ (9...fxe4? Černý by se takto nechal strhnout k čirému pikožroutství! 10.0-0! exf3 11.♞xe6 ♞f6 12.d5±, *Razuvajev – Cosci 1971*; 9...♞e7?! 10.0-0! 0-0-0 11.♞b3! a černý má opět problémy. 11...fxe4 12.♞xe6+ ♞d7 13.♞xd7+ ♞xd7 14.♞d5+-, *Itkis – Rossizian 1981*) 10.g3 ♞h3 Současná kritická pozice varianty s 8...f5. Hrozba 11...♞g2 samozřejmě nutí bílého přijmout opatření. A) 11.♞e2 fxe4 12.fxe4 0-0-0 13.a3 ♞a5=, *Chasin – Balašov 1973.* B) 11.♞f1 ♞h5 12.♞d3 ♞f6 13.♟g2 0-0-0! 14.e5 (14.0-0? ♞xd4!+-) 14...♞d5 15.♞d2 ♞a5 s myšlenkou 16...♞b4 a 17...♞xd4 +-. 16.a3 ♞b6 ♣, *Isaev L. – Simagin V.* C) 11.♞b3! ↑ s iniciativou 11...♞xc3+ (lepší bylo 11...♞d6) 12.bxc3 ♞g2 13.♞f1 fxe4 14.♞xe6 exf3 15.♞f7+ ♞d8 16.♟g5+ ♞c8 17.0-0-0+, *Lengyel – Flesch 1962.* 9...♞e7 9...♞d7!? 10.a3 ♞a5! 11.♞c4 ♞d5!

Strategicky naprosto správná idea. Snaží se o výměnu bělopolných střelců a vybudování předsunutého bodu pro jezdce. Důležitým faktorem při promyšlení takových tahů je úvaha o zbytku figur, které na šachovnici zůstanou. Jaká je nejhorší lehká figura bílého? Jaká nejlepší lehká figura černého? Odpověď není těžká! 12.♞a4+ c6 13.♞d3 13.♞xd5 ♞xd5 14.♞d2

b5! 15.♞c2 ♞h4+ s dalším 16...♞xd4. 13...♞b6! Hrozí 14...♞b3+. 14.♞c2 ♞a6 Problémy bílého narůstají a lze je již sotva vůbec řešit. Posledním tahem černý znemožňuje i 0-0 s případným zlepšením souhry figur. 15.♞d1 Proti hrozbě 15...b5+. 15...♞c4 16.f4 0-0-0 17.♞e3 ♞d5+

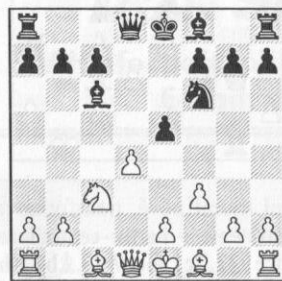
Triumf centrální strategie černého. Znehybnění, a tím oslabení pěšcového centra bílého (i když nevy nucené!) a následná blokáda jsou provedeny ukázkově! 18.♞d2 ♞b6 19.♞c2 ♞xd4 20.♞c1 ♞d3 21.♞b3 ♞c4 22.♞f2 ♞xd2 0:1

Kagan – Radčenko 1978

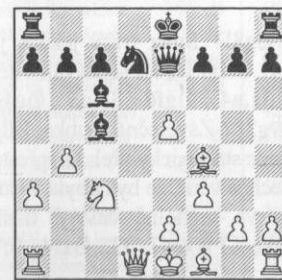
D07:1.d4 d5 2.c4 ♞c6 3.♞f3 ♟g4 4.cxd5 ♞xf3 5.dxc6 ♞xc6 6.♞c3 ♞f6!? Druhá, plně hratelná možnost novějšího data. Černý se v žádném případě nehodlá chovat v centru pasivně (to by se možná na první pohled mohlo po tomto tahu zdát), ale plánuje v některých variantách narušení bílého ideálního pěšcového centra radikálním centrálním úderem (případně i obětí pěšce) e7-e5! 7.f3 Logická a nejprincipiálnější odpověď. Bílý trvá na právu vybudovat a vlastnit ideální pěšcové centrum, opět však přenechává černému určitý náskok ve vývinu. Ten se nyní vlastně musí povinně pokusit o převzetí inici-

Už jste si nás předplatili?

ativy přechodnou obětí pěšce. 7.♟g5!?, 7.♟f4 e6 8.e3 ♞d6= 7...e5!

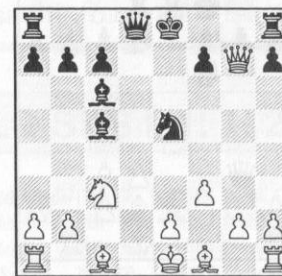

Radikální likvidace bílého ideálního pěšcového centra. 7...♞d5?! Ztráta času! 8.e4 ♞xc3 9.bxc3±. 8.dxe5 ♞d7 9.♞d4? Zcela zjevné, nenasytí pikožroutství. Bílý nejenže zatím hájí centrálního pěšce, ale usiluje i o získání dalšího – pěšce g7, a to dokonce s dvojúderem. Přitom však daruje černému velmi cenné vývinové tempo! 9.f4?! ♞c5 (9...f6!?) 10.e4 0-0 11.♞c4 ♞h4+ 12.g3 ♞h3 13.♞f3 ♞b6 14.♞b3 a5 15.a3 a4 16.♞a2 ♞f8♞, *Haik – Boey, 1973.* Lepší bylo 9.♟f4 ♞c5. Černý plánuje dokončení vývinu i obránou pěšce e5 obyčejným ♞d8-e7 a ♞d7xe5. 10.a3?! ♞e7 11.b4?

Přehlíží následující taktickou repliku. (11.e4!) 11...♞xe5!! 12.bxc5 ♞d8+. Lepší možností je rozhodně i 9.e4, to by bylo jistě rozumným počínáním. Bílý by se v tomto případě choval, jakoby šlo jen o výměnu na e5, a co navíc, střelci c6 kousání do granitu – pěšce e4 nemůže jít rozhodně k duhu.

9...♞c5! 10.♞g4 10.♞c4 ♞e7 s dalším plánovaným ♞xe5 a 0-0-0. 11.e6 fxe6 12.♞d2 0-0-0 13.0-0-0 ♞b6 14.♞b3 ♞d7 ♣, *Cadripetrov – Szilagyi, 1974.* 10...♞xe5! 11.♞xg7

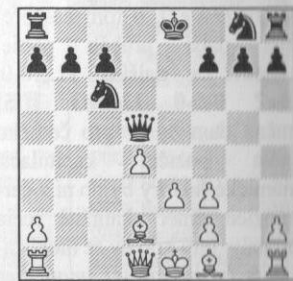

Až sem jistě bílý vše bedlivě počítal. Černý má napadené dvě figury a na první pohled rozhodně není vidět, jak má pokračovat. V pozici však prostě něco být musí! Náskok ve vývinu je příliš velký, než aby bylo možné bílou pozici (a předchozí tahy) obhájit! 11.♞f5 ♞h4+ 12.g3 ♞d4 13.e3 ♞xf3+! 14.♞xf3 ♞xc3+ 15.bxc3 ♞xf3+, *Dely – Boey, 1974.* 11...♞f2+!! Kombinace s ideou zavlčení. 12.♞xf2 ♞d4+ 13.♞g3 ♣ Jinak následuje vždy odtažené napadení a bílý se bude muset rozloučit se svou dámou! 13...0-0-0 → 14.e3?! Lepší bylo 14.♟g5 ♞hg8 15.♞f6 ♞d6 16.♞f4 ♞xg5+! 17.♞xg5 ♞g6 ♣, *Ksieski – Pinkas, 1980.* 14...♞d6! 15.♞f2 ♞dg8+ Bílý se vrátil králem z krátké procházky a ten je nyní opět v jakéms takéms bezpečí. Teď ale pro změnu přijde o zatoulanou, i když před několika tahy ještě tak hladovou dámu! 16.♞xh8 ♞xh8 17.e4 ♞b4 18.♞b1 f5! 19.a3 ♞b3 20.♞e2 fxe4 21.fxe4 ♞f8+ 22.♞e1 ♞c2 0:1

Orság M. – Grabher H. 1992

D07: 1.d4 d5 2.♞f3 ♞c6 3.c4 ♟g4 4.cxd5 ♞xf3 5.gxf3 Jedna ze základních pozic v celé Čigorinově obraně. Jestliže v předchozích ukázkách šlo často o souboj na ost-

ří nože mezi statikou bílého (dvoje střelců, pěšcový střed) proti dynamickým možnostem černé (náskok ve vývinu, slabý bílý králově zde je situace vyhocena ještě postatně více. Posudte sami z průběhu této velmi pěkné vzorové partie. 5...♞xd5 6.e3 e5 6...e6 Zde tento postup samozřejmě rovněž plně oprávněn (bělopolný střelec se neuzavírá na c8). Je však spoj s jinými strategickými myšlenkami a i charakter boje je zde mnohem podobný čigorinovým dynamickým idejím. Pro našeho světeř je rozhodně daleko vhodnější pokračování v partii. 7.♞c3 ♞ Samozřejmě jedině! Tempo úspem dámy nelze ztrácet ani z Nelze porušit pravidlo 1! 8.♞ 8.a3!? ♞xc3+ 9.bxc3 ♞ge7 10. ♞d6 11.d5 ♞b8 12.♞b2 ♞d7 Moskalkenko V. – Morozevič 1994. 8...♞xc3 9.bxc3 exd 9...♞d6!? 10.cxd4

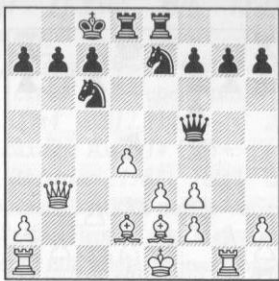

Na šachovnici vzniká mimořádně vyhocená, vypjatá pozice typická pro čigorinovu obranu, kde se o střetávají dvě velké mocnosti. Na straně bílého jsou statické trumfové dvojice střelců, mohutné pěšcové centrum a v jeho prospěch hromadí i vyměněné 2 páry lehkých figur. Má ohromnou převahu v síle a přesnosti. Jaké (dynamické) faktory hraji do karet černému? Ani ty nejsou těžké vidět: značný náskok ve vývinu a nejisté postavení bílého krále, který se prakticky na žádném místě šachovnice nemůže zcela bezpečně, neboť centrální pole jsou otevřena a pěšcové p

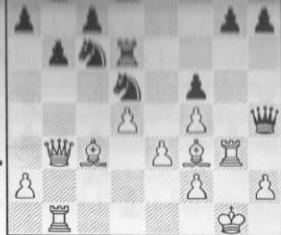

hodně bezpečný úkryt neshibují. Černý musí v této chvíli postupovat velmi rozhodně a energicky, cítit podstatu pozice. Ta velí k co nejrychlejšímu dokončení vývinu, obsazení centrálních vertikál věžemi a vytváření hrozeb bílému králi. Tyto úkoly však musí černý zároveň spojovat i s úkoly profylaktické povahy. **10...♖g7!** Černý plánuje 0-0-0, neboť právě ta mu slibuje nejrychlejší mobilizaci věží do centra. Potom se však samozřejmě může stát citlivým i pěšec b7 (♗b3, ♝b1) a nutností se stane postup b7-b6. Je již jasné, proč musí černý královský jezdec (při plánované 0-0-0) právě na skromnější pole e7? Jeho kolega přece po vynuceném b7-b6 nemůže zůstat bez ochrany! Vzájemné krytí jezdců je zde zkratka profylaktickou nutností. No, a že jezdec na e7 není postaven o nic hůře než na f6 ani z hlediska budoucího protiútku v centru (x♔e1), o tom nás přesvědčí další průběh partie. **10...♗f6!?** s dalším 11...0-0. **11.♙e2 0-0-0 12.♗b3 ♖f5!** Výměna dam by se pro černého rovnala poziční kapitulaci! Dynamické faktory by po ní z černé pozice téměř okamžitě zcela vyprchaly: bílý král by se mohl začít smát (vždyť jak jej zmatit bez dámy?) a opožděný vývin by bílý snadno dohnal, protože by se již nemusel zdržovat odražením vážnějších hrozeb. Problém výměn figur je vůbec obecně velmi těžkým a složitým tématem. Odráží se v něm jak problémy psychologické – charakter dětí (obchod, výměna, výhodnost, nevýhodnost, nálada, strach, sebedůvěra), tak i vlastní porozumění pozicím. Myslím, že pro děti je velmi vhodné zformulovat následující obecné pravidlo, které by si měly zafixovat jako další poznatek do podvědomí: každá výměna (kromě samozřejmě vynucené) musí mít nějaký smysl! Nelze měnit figury jen proto, že se

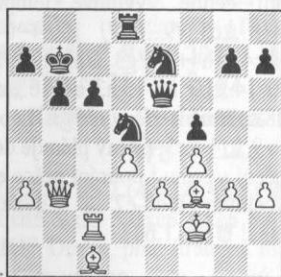
tedy ještě jednou, hlavně pro děti, zkráceně 12...♗xb3?? 13.axb3+ a je po útku na krále v centru. **13.♞g1 ♜he8**

Souboj dynamiky se statikou graduje! Jak stojí nyní pozice objektivně po principiálním **14.♞b1** b6 **15.♞xg7** či **14.♞xg7** by mohla dokázat jen dlouhá analýza nebo další praxe. Jako domácí úkol (pro přece jen již vyspělejšího svěřence) s následnou podrobnou analýzou při tréninku je tato pozice jak vyšitá. **14.f4 ♔b8 15.♔f1?** Bílému se nechce do pozice šlápnout, nechce dělat závazná rozhodnutí, odkládá je, ale to v takových pozicích prostě nelze! Zatímco bílý král teď směřuje do relativně bezpečného úkrytu na královském křídle s obecným cílem ukrást černému takto jeho dynamickou možnost a v dalším těžit pouze ze své dvojice střelců a centra, černý mezitím maximálně vylepší postavení svých figur a zahájí málokdy vídanou blokádní operaci, ve které budou hlavními aktéry černí jezdcí. Souboj se postupně přetransformuje na boj dvou jezdců proti dvěma střelcům; to bývalo ostatně dosti častým jevem právě i v historických Čigorinových partiích. **15...♗h3+ 16.♞g2 f5!** Počátek blokádní operace, jejímž strategickým cílem je ohraničení pohyblivosti bílých střelců a zajištění opěrných bodů v centru pro černé jezdcí. **17.♔g1 ♞d6 18.♞b1 b6 19.♞g3 ♗h4 20.♙f3 ♞ed8 21.♙c3 ♗d5**

První triumf nové, transformované strategie v partii: centralizace jezdce! **22.♞c1 ♗ce7 23.♙b2 ♞h6 24.h3 ♞g6 25.♔g2 ♞xg3+! 26.fxg3 ♗f6** Bílý si sice narovnal svou pěšcovou strukturu na královském křídle, jeho král se konečně může cítit bezpečně, ale pěšec e3 je nyní slabý a vyžaduje neustálou péči. **27.a3** Signalizuje, že bílý je bez protihry a vyčkává. **27...c6 28.♔f2 ♔b7 29.♞c2 ♗e6 30.♙c1**

30...♗g8!? Směr trasy jezdce je jasný! Černí jezdcí se stávají vítězi. **31.a4 ♗gf6 32.a5 ♗e4+ 33.♔g2??** Závěrečná hrubka. Bílý byl sice strategicky přehrán, přesto se nechce věřit, že by nebyla vyrobena ve vrcholné časové tísní. **33.♙xe4 ♗xe4+ 33...♗xf4+ 0:1**

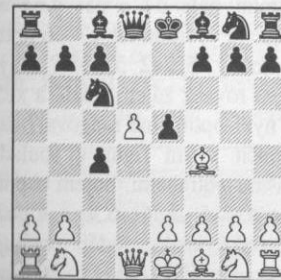
**Náš seriál
Šachy do škol – škola šachu
pomalu končí.
Ale nebojte se!
Zajímavé materiály
pro vás připravil
mm Jan Lerch-Sikora.**

Jan
Bílek

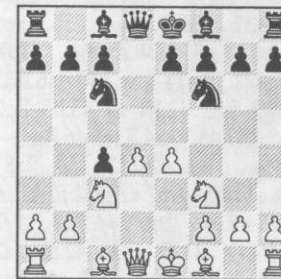
Širov A. – Morozevič A. 1995

D07: 1.d4 d5 2.c4 ♘c6 3.♘c3 Aktivní pokračování. Bílý nevěnuje zatím pozornost svému pěšci „d“ a sám pokračuje v útoku na pěšce d5. Jak má nyní černý správně reagovat? Jak má zůstat věrný našim pravidlům 1–3? 3...♙f4 I tento postup - tah je na první pohled logický. Bílý nejprve vyvíjí střelce a později si chce pozici upevnit tahem e2–e3. Aktivitu pomocí standardního e7–e5 v dané chvíli černý projevit nemůže. 3...dxc4! Pro našeho svěřence nový strategický moment v Čigorinově obraně! Prioritou je pravidlo číslo tři – útok na pěšce d4. Systémy s braním na c4 patří bezpochyby z hlediska výkladu i pochopení v této obraně pro svěřence mezi nejobtížnější, proto je správné jejich studium – vzorové partie zařadit až na závěr Čigorinovy obrany! 4.d5 (4.♘f3 ♘f6 5.♘c3 ♘d5! 6.♙g3 ♙f5! S vývinem brání vytvoření pěšcového centra bílého.) 4...e5!

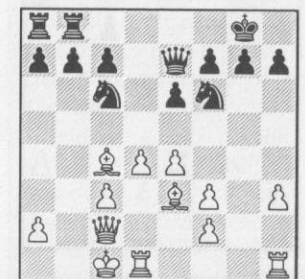
Tematický úder ve variantách Čigorinovy obrany. Varianta 5.dxc6... (Lepší bylo 5.♙g3 ♘ce7 s ideou ♘g6 ♗xf4.) 5...♗xd1+ 6.♗xd1 exf4... je jasně výhodná pro černého. 3...dxc4!? Smělé

a správné rozhodnutí, které upřednostňoval i sám Čigorin. I zde jde černému o plnění úkolu číslo 3: útok proti pěšci d4. 3...♘f6; 3...e5?! Logický postup, který fungoval či dokonce dobře sloužil v řadě jiných rozvětvení Čigorinovy obrany. Zde je však postavení pěšce d5 příliš vratké a bílý může získat výhodu následujícím celkem jednoduchým postupem. 4.cxd5! ♘xd4 (4...exd4 5.dxc6 dxc3 6.♗a4) 5.e3 Vývinové tempo! 5...♘f5 6.♗c2!±. Pro hrozbu 7.♙b5 musí černý ztratit další vývinové tempo! 4.♘f3 4.d5 ♘e5 5.♗d4 ♘g6 6.e4 e5!±; 4.e3 e5! 4...♘f6 5.e4

Principiální pokračování. Bílý opět vytváří ideální pěšcové centrum. Na rozdíl od dřívějších variant zde však již černý postrádá možnost narušení centra bočními či centrálními pěšcovými údery. Znamená to však snad, že by měl na boj o centrum rezignovat? V žádném případě! Další průběh ukazuje, že i zde může černý aktivním vývinem lehkých figur vytvářet nepříjemný figurový tlak na bílé pěšcové centrum i nejrůznější taktické hrozby. 5...♙g4 Aktivní vývin, plnění pravidla číslo 3 a vytvoření přímé hrozby. 6.♙e3 e6 7.♙xc4 ♙b4! Dává najevo zájem i o druhého člena pěšcového centra – pěšce e4. 8.♗c2 0-0 8...♙xf3?! Zbytečně brzy! Vždyť černého nikdo k vyjádření zatím nenutil.

9.gxf3 ♘xd4?? 10.♙xd4 ♗xd4 11.♗a4+- 9.0-0-0 Bílý zůstává věrný svému agresivnímu útočnému stylu a volí nejostřejší pokračování i nejrychlejší mobilizaci figur. Stinné stránky jsou ovšem u tohoto postupu rovněž patrné: Bílý král se nemusí cítit na dámském křídle vždy zrovna bezpečně. 9.♙d1. Rozhodně solidnější a nutno přiznat, že i mnohem oblíbenější postup. 9...♗e7 A) 10.♙b5 Korčoj V. – Morozevič A., 1994. 10...e5! 11.♙xc6 bxc6 (11...exd4? 12.♙xd4 bxc6 13.e5!+-) 12.dxe5 ♘d7=, Morozevič A. B) 10.♙e2. Zde je možné položit svěřenci jednu z testovacích otázek, možná i zadat další domácí úkol: Jak má černý teď správně pokračovat a nezpronevřit se přítom třem pravidlům Čigorinovy obrany? 10...e5! 11.d5, Georghiev K. – Morozevič A., 1994. Lze se nyní odvážit a hrát opět principiálně 11...♘d4!∞ s obětí materiálu? 9...♙xc3 Okamžitě oslabuje postavení bílého krále a chce dokázat, že jeho pobyt na dámském křídle nemusí být bezproblémový. 10.bxc3 ♗e7 Hrozí taktika: 11...♗a3+ 12.♗b1 ♘xe4+. 11.h3 ♙xf3! Neztrácí čas! 11...♙h5?! 12.g4 ♙g6 13.♙d3! s malou výhodou bílého a následujícím 14.♘e5. 12.gxf3 ♙fb8!!

Překrásná a hluboká myšlenka! Černý koncentruje další síly na dámské křídlo a chystá (ve stylu

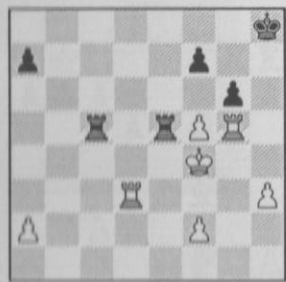
starých partií Čigorina) zahrát 35.f6+! ♖xf6 36.♔d6+ ♖e7 37.♞xe5+ ♗xd6 38.♞xc5 ♖xc5 39.♔e5! ♖b4 40.♔f6 ♖a3 41.♔xf7 ♖xa2 42.♔xg6 a5 43.h4+.

29.♞xa2 ♞xa2+ 30.♔f1 ♔g8
30...♞b1+ 31.♔g2 ♞e4+ 32.f3 ♞xf4 (32...♞e2+ 33.♔g3±) 33.e6+ ♔g8 34.♞g4±. **31.f5 ♔d8**
31...♞b1+ 32.♔g2 ♞e4+ 33.♞f3 A) 33...♞xf3+ 34.♔xf3 ♞xc5 35.fxg6 f6 36.♞f5 fxe5 37.h4! a5 (37...e4+ 38.♔g4+-) 38.h5 e4+ 39.♔xe4 ♞xf5 40.♔xf5 a4 41.h6 a3 42.♔f6 a2 43.h7+ ♔h8 44.g7+ ♔xh7 45.♔f7 a1 ♞46.g8♞+ ♔h6 47.♞g6#. B) 33...♞xe5 34.h4 ♞f6 35.fxg6 ♞xf3+ 36.♔xf3 fxg6 37.♔e4 ♔f7 38.♔d5 ♔d8+ 39.♔c6 a 40.♔d5+-.

32.♔g2 ♞d5+ 33.♔h2 ♞e4 34.e6! ♞f4+ 34...♔d3 35.exf7+ ♔xf7 36.fxg6+ ♔e6 (36...♔g8 37.♞f6+-) 37.♞xd3 ♞xd3 38.g7+-. 35.♞g3 ♞xg3+ 36.♞xg3? 36.fxg3+-.

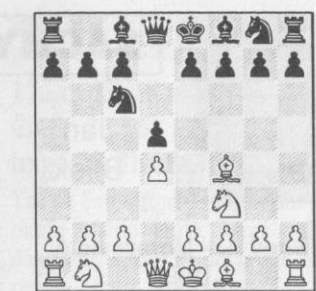
36...fxe6 37.fxe6 a5 38.♞xg6+ ♔f8 39.♞g4?? 39.e7+ ♔xe7 40.♞a6 ♔d2 41.♔g3 ♞a2 42.h4 a4 43.h5 ♞c2 44.h6 ♔f7 45.♞xa4 ♞xc5 46.♞g4+-; 39.f4!+-. 39...♔e7?? 39...♞a8? 40.f4 a4 (40...♔e7 41.f5 ♔f6 42.c6 ♔xf5 43.e7 ♔f6 44.♞e4 ♔f7, 45.h4!+-) 41.f5 a3 42.f6 a2 (42...♞e8 43.e7+ ♔f7 44.♞a4 ♔xf6 45.♞xa3 ♞xe7 46.♞f3+ ♔g6 47.♞c3+-) 43.♞h4 ♔g8 44.f7+ ♔g7 45.♞g4+ ♔h7 (45...♔f6 46.♞a4+-) 46.♞g1+-; 39...♞c8! 40.♞c4 ♔e7 s malou výhodou bílého. 40.♞a4?? 40.♞g7+ ♔xe6 41.♞a7 ♔d2 42.♔g3 ♞a2 43.h4 ♔f6 (43...♔d5 44.h5! ♔xc5 45.h6+-) 44.f4 ♔g6 45.♔g4 ♞g2+ 46.♔f3 ♞a2 47.♔e4+-.

40...♞a8 s malou výhodou bílého **41.f4?** 41.♞e4. **41...♔xe6 42.♔g3 ♔d5 43.♔g4 ♔xc5= 44.♔g5 ♔b5 45.♞a1 ♞g8+ 46.♔f6 ♞f8+ 47.♔e5 ♞e8+ 48.♔d5 ♔d8+ 49.♔e4 ♞e8+ 50.♔f3 ♞h8 51.♞h1 ♔c5 52.f5 ♔d6 53.♔f4 a4 54.♔g5 ♔e7 55.f6+ ♔f7 56.♞b1 ♞xh3 57.♞b7+ ♔f8** ½

Vzniká výtečná pozice pro trénink propočtu variant. Varianta není složitá, zato pořádně dlouhá... 34.♔d8+ ♔g7 (34...♔h7? 35.fxg6+)

Vzpomínám si, jak jsme před mnoha a mnoha lety vedli diskusi s mým tehdejším trenérem Štefanem Grosselem o Čigorinově obraně. Řeč se stočila i na možnost, kterou právě zde v této partii bílý použil: Bílý prostě neučiní vůbec tah c2-c4 a černý (*jak tehdy Štefan Gross tvrdil*) má potom vážné problémy, jakým způsobem své figury rozestavět a jaký účelný plán následně, ve střední hře, zvolit. Pro méně zkušeného svěřence může být opravdu vážným problémem nalezení účelného způsobu vývinu figur i protihrý, a proto je třeba věnovat vzorovým partiím, kde bílý chytračí a chce hrát pozici bez c2-c4, zvýšenou pozornost. I na první pohled nevinně vypadající houba může být totiž někdy prudce jedovatá. Lepší bylo 3.c4. **3...♔g4!** Naprosto správný postup! Před každým tahem (*výběrem, rozhodnutím*) musí mít černý pod lupou centrální pole d4 a e5! **4.e3 e6** Střelec je vyvinut, tah e7-e6 je tedy možný. **5.♔d6! 6.♔g3 ♔ge7!** Královský jezdec raději posiluje postavení svého kolegy na c6 a za-

braňuje tak i případnému zdvojení pěšců c7, c6. **7.♔bd2 0-0 8.0-0 e5!**

Už jste si předplatili ŠACHinfo?

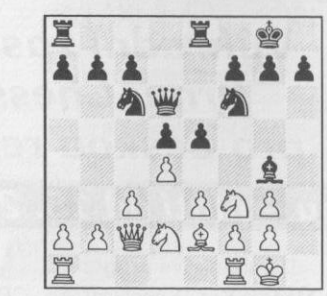
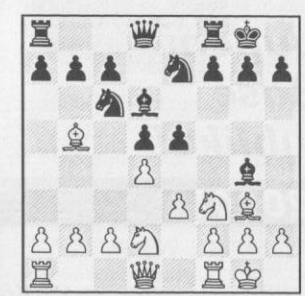
Zamichovskij – Ravinskij G. 1942
D02: 1.♔f3 ♔c6 2.d4 d5 3.♔f4

Malá bitva je vyhraná! Černý dokázal, že rozehrál zahájení správně, prosazuje e6-e5 a vyhrává tak boj o toto důležité centrální pole. **9.dxe5 ♔xe5 10.♔e2.** Přiznání strategického neúspěchu v zahájení. **10...♔xf3+ 11.♔xf3 ♞xg3 12.hxg3 c6** s malou výhodou černého, *Tajmanov M. – Ivanov V., 1995. 5...♔d6! 6.♔g3 ♔f6* Vazba na b5 by již byla svázána se ztratou času, tak proč jezdec nevyvinout na neaktivnější místo!? **7.♔bd2 0-0 8.0-0 ♔xg3!** Černý čekal s touto výměnou až po rošádě soupeře. To bylo jistě správné rozhodnutí, jinak by bílý totiž mohl sloupec h využít k útočným choutkám. Nyní nepřipadá samozřejmě nic podobného v úvahu. **9.hxg3 ♞d6!** xe5. **10.c3** Příliš pasivní a ve svých důsledcích zhoubné. Bílý měl raději již uvažovat o budoucích výměnách (*po prosazení logického e6-e5*) a hlavně o dokončení vývinu. **10...♞fe8 11.♞c2?!** Neplánovitě a špatně. Bílý chtěl soupeři při-

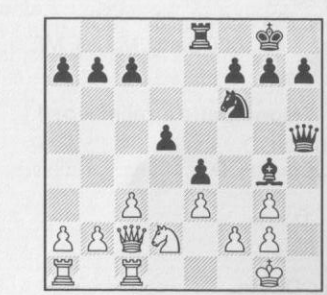
Máte již tuto knihu ve své knihovně? Ne? Tak dlouho neváhejte!

Vlastimil Jansa
Dynamika strategie zahájení

chystat jakousi léčku, do té však nakonec spadne sám. **11...e5!!**

Bylo by zajímavé zjistit, jak dalece Ravinskij tuto pozici obět kvality propočítával či hodnotil. V každém případě probouzí velké sympatie! **12.♔b5** Přehlíží či nedoceňuje následující postup soupeře. **12...e4! 13.♔e5? 13.♞xc6. 13...♔xe5!!** Pěkná pozici obět kvality! Černý získá prudký útok na bílého krále díky přecíslení, nahromadění svých figur v okolí bílého krále. Nermalou roli v tom samozřejmě bude hrát i silný ♔e4! **14.♔xe8** Ještě ke všemu pomáhá toto vynucené přijetí oběti černému dokončit vývin figur! **14...♞xe8 15.dxe5 ♞xe5 16.♞fc1 ♞h5+**

Za minimální materiální újmu má černý výborné útočné šance a mohutné přecíslení, bílý je bez protihrý. Pozici nelze zřejmě již dobře bránit. **17.♔f1 ♞e6 18.♔h2 ♔e2 19.f3 exf3 20.gxf3 ♔xf3 21.♞f1 ♔e4 22.♞f2 ♔g4 23.♞xf7+ ♞xf7 24.♞xf7 ♔xf7 25.♔xg4 ♔f5 26.♞f1 ♔g6 27.♞f4 h5 28.♔h2 ♞xe3 29.♔f3 ♔f6 30.♔d4 ♞xg3+ 31.♔h2 ♞g5 32.♔b5 c6 33.♔xa7**

Na závěr chci ještě jednou zdůraznit, že navržená vhodná zahájení jsou jen jakýmsi návodem, možnost jak repertoár vystavět a přitom respektovat strategické i taktické principy, které děti učíme na studiu jiných fází hry. Pokud bychom toto nerespektovali, podarilo se nám vytvořit v hlavách dětí je pořádný zmatek a bohužel i následnou nechuť k dalšímu studiu (*nepochopitelné a nepochopené studuje špatně*).

Vybrané vzorové partie se dají samozřejmě velmi dobře využít i ke studiu jiných strategických témat – jsou v textu vyznačena tučným písmem.

Tím naše exkurze do repertoáru výchů labyrintů dětí končí. Věřím a doufám, že jsem tímto článkem o výstavbě repertoáru dětí a mládeže alespoň něco málo vepsal do zatím bohužel téměř netknuté, literární mapy.

Vážení čtenáři, seriál plzeňského trenéra Jana Bílka o otázkách budování repertoáru mladých šachistů skončil. Je nyní na vás, trenérech a čtenářích, abyste se k otisknutému materiálu vyjádřili a napsali, o jaká témata byste měli v budoucnu zájem. Bohužel zatím mezi trenéry jen slyším názory, že pro ně nikdo nic nepřipraví, nikdo nic neudělá, ale mají-li sami konkrétně napsat, co je zajímavé, a o čem by se rádi dočetli, nedozvím se nic. Těch několik, co se kdy vyjádřilo, spočítám na prstech jedné ruky a to mi ještě zbyde pár prstů volných. V příštím čísle začneme uveřejňovat seriál mezinárodního mistra Jana Sikory-Lercha „Bez mýtů“. Možná, že právě on vyvolá zajímavou diskuzi!